Claremont İlahiyat Okulu

1001 1378961

Robert W. Wyllie

GANA'DA SPİRİTİZM*.

Yeni Dini Hareketlerin İncelenmesi

AAR Çalışmaları ip Din 21

1 Kütüphane

CLAREMONT İLAHİYAT OKULU

WFST FOOTHILL, COLLEGE AVENUE
CLAREMONT, CALIFORNIA

Ruh Arayanlar

Amerikan Din Akademisi

Din Bilimleri Çalışmaları

Conrad Cherry tarafından düzenlendi

Sayı 21

Ruh Arayanlar:
Güney Gana'daki Yeni Dini Hareketler

Robert W. Wyllie

Ruh Arayanlar:

Güney Gana'daki Yeni Dini Hareketler

Robert W. Wyllie

Akademisyenler Basın

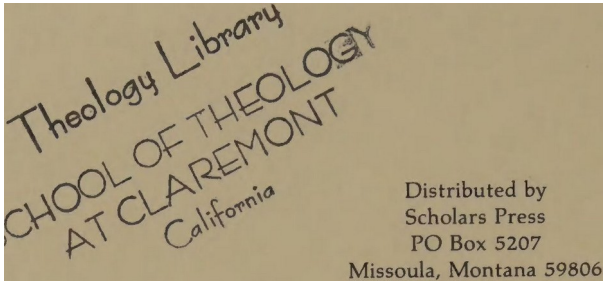

Ruh Arayanlar:
Güney Gana'daki Yeni Dini Hareketler

Robert W. Wyllie

Telif Hakkı ®l°80
Amerikan Din Akademisi

Kongre Kütüphanesi Yayın Verilerinde Kataloglama

Wyllie, Robert W.
Gana'da Spiritizm.

(Din çalışmaları; no. 21 ISSN 0084—0287) kaynakça s
1. Hıristiyan mezhepleri - Gana - Winneba. 2. Yerli hareketler - Gana - Winneba. 3. Winneba, Gana—Kilise tarihi I. Başlık. II. Kıdemli Amerikan Din Akademisi. AAR Din Çalışmaları, no. 21.BR14O3.G5WO4 1^80 280 0
79-2048o
ISBN 0-89130-355-3 ISBN 0-89130-35o-l pbk

Amerika Birleşik Devletleri'nde basılmıştır
1 2 3 4 5 6
Edwards Kardeşler. Inc
Ann Arbor, Ml 48104

TEŞEKKÜRLER

Bu çalışmayı araştırmak ve yayımlamak için hazırlamak için - birçok kişiye minnet borcu biriktirdim, bunlardan sadece birkaçını burada sayabilirim. Bu borçların en büyüğü Winneba halkına ve özellikle de liderlere ve Topluluklarındaki konaklamalarımı çok keyifli ve verimli kılan, sıcak misafirperverlikleri ve istekli işbirlikleriyle Spiritist kiliselerinin üyeleri.

1 Robert Mensah ve Matthew Aikon'un hizmetlerini güvence altına aldığım için kendimi son derece şanslı sayıyorum, becerikli saha asistanları ve sabırlı dil öğretmenleri olduklarını kanıtladılar. Ayrıca tavsiyeleri ve cesaretlendirmeleri için arkadaşım ve meslektaşım Dr. John Whitworth'a; ve el yazmasını hızla ve etkili bir şekilde yazan Bayan Barbara Chouinard'a da teşekkürlerimi sunuyorum. Seyahat ve saha araştırmaları için finansal destek Kanada Konseyi ve Simon Fraser Üniversitesi Başkanlık Araştırma Hibe Komitesi tarafından sağlandı ve her iki kuruma da minnettarlığımı iletmek istiyorum.

Son olarak, eşim Cathy'e, süreç boyunca gösterdiği sabırlı anlayış ve destek için şükranlarımı sunmak istiyorum.

İÇİNDEKİLER

Teşekkürler v

I Giriş 1

II Kökenler ve Büyüme: 1930-1968 21

III Eylemdeki İnanç: 1967-68 35

IV Pastörler ve Peygamberler: 1967-68 55

V Ruh Arayanlar: 1967-68 67

VI Süreklilik ve Değişim: 1968-77 79

VII Sonuç 97

Ek A. İstatistiksel Özet 107

Ek B. Spiritist Hizmetlere Örnekler 115

Ek C. Spiritist Liderlerin Kısa Biyografileri (1968) 125

Bibliyografya 137

Harita 1. Gana, ana yolları, bölgesel başkentleri ve diğer büyük kasabaları gösteriyor viii
Harita 2. Winneba, 1968'de kiliselerin yerini gösteriyor 20

HARİTA 1. ANA YOLLARI,
BÖLGESEL BAŞKENTLERİ VE DİĞER ÖNEMLİ
ŞEHİRLERİ GÖSTEREN GANA.

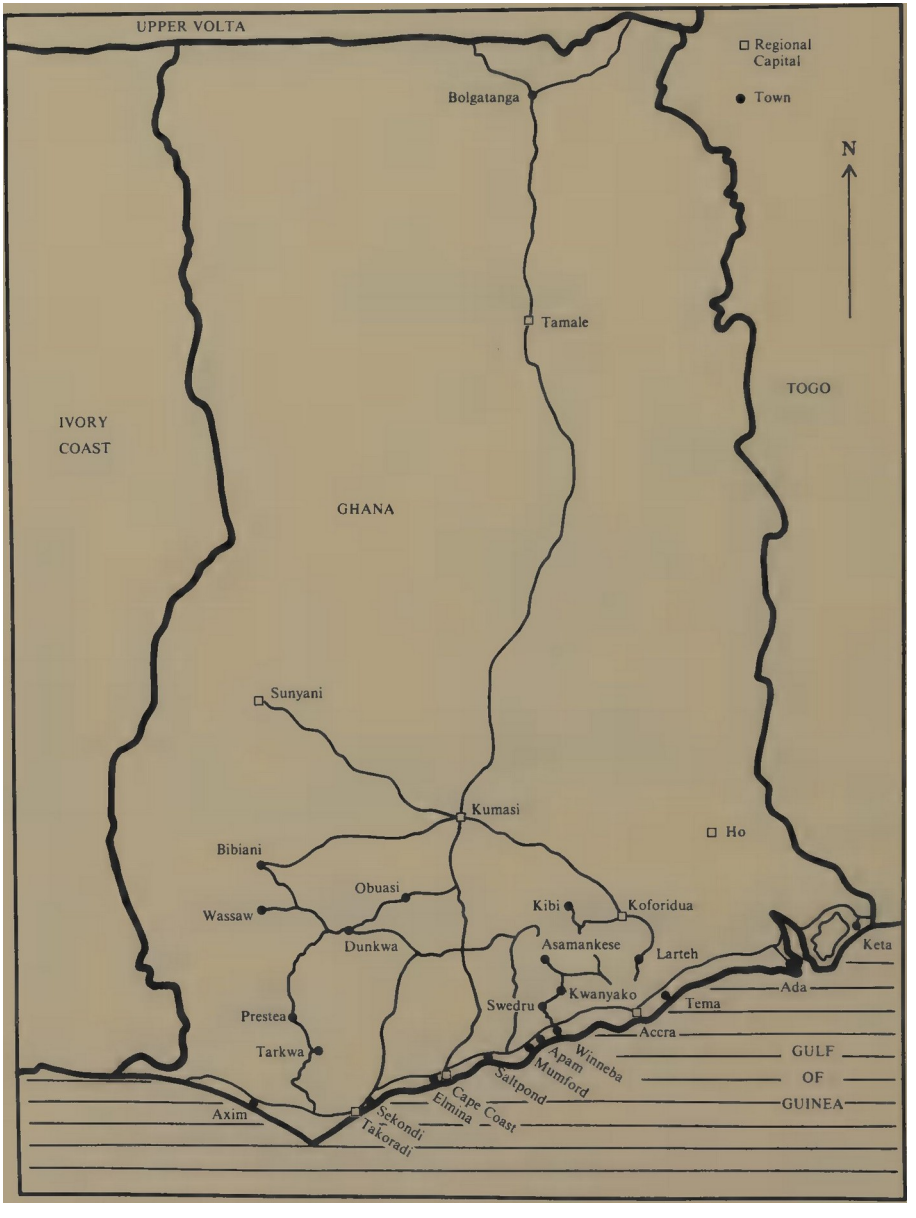

BEN
GİRİİŞ

Çalışmanın Niteliği

Bu çalışmanın konusu, belirli bir toplulukta ortaya çıktıkları gibi, yerel, tabandan gelen düzeyde görülen, Güney Gana'daki bağımsız Spiritist veya peygamber şifa kiliseleridir. Çalışmanın kendisi, 1964'te Gana'nın kıyı kasabası olan Winneba'daki Effutu halkının geleneksel dini sistemini araştırmak için bir yıl harcadığımda başlayan saha araştırmasının bir sonucudur. 1967 Eylül'ünde bir yıl daha Gana'ya döndüğümde, araştırma Winneba'daki Hristiyan topluluğuna ve özellikle önceki ziyaretim sırasında faaliyetlerine giderek daha fazla ilgi duyduğum Spiritist kiliselerine odaklandı.

Başlangıçta tasarlandığı gibi, araştırma 1960'ların sonlarında ortaya çıktıkları şekliyle Effutu Spiritist kiliselerinin sosyolojik bir açıklaması için malzeme sağlamak üzere tasarlanmıştı, ancak 1968 yazında Spiritizm dinamikleriyle ilgili birçok sorunun araştırma süresini uzatmadan yeterince ele alınamayacağı ortaya çıktı. Başka yerlerdeki akademik ve diğer taahhütler Gana'da uzun süreli bir kalışı imkansız hale getirdi, ancak 1970 ve 1977'de her biri yaklaşık altı hafta süren iki kısa saha ziyareti yapabildim. 1967'den 1977'ye kadar, ikisi de Cape Coast Üniversitesi'nde sosyoloji eğitimi almış ve Winneba'da daimi ikamet eden iki çok yetenekli Effutu araştırma asistanının hizmetlerini tuttuğum için son derece şanslıydım. Bu, araştırmanın oldukça uzun bir süre boyunca sürekliliğini sağlamada büyük ölçüde yardımcı oldu ve ayrıca her seferinde saha araştırmasının yeniden başlamasını nispeten sorunsuz bir iş haline getirdi.

Bağımsızlık sonrası dönemde artan önemlerine rağmen, Gana'daki Spiritist kiliseler kapsamlı bir literatürün konusu olmamıştır. Baëta'nın 1962'de yayınlanan kısa çalışması, yalnızca Gana Spiritizmi ile ilgilenen tek kitaptır; bu öncü çalışma, o dönemde var olan beş büyük grubun sempatik anlatımlarını, dört küçük grubun bir incelemesiyle birlikte sunar ve yönelimi sosyolojik olmaktan çok teolojiktir. [1] Beckmann'ın Eden Revival olarak bilinen Ganalı Pentekostal bir grup hakkındaki çalışması, Afrika'nın diğer bölgelerindeki ve Batı Hint Adaları'ndaki "Spiritüel" kiliseler ve benzer gruplar hakkında bazı genel bilgiler içerir, ancak anlatımı biraz parçalı ve izlenimcidir. [2] Tarihsel veya

teolojik bir bakış açısından belirli gruplar hakkında bir dizi kısa, tanımlayıcı anlatım vardır, [3] Breidenbach'ın Oniki Havari hakkındaki iki makalesi ise bu belirli Spiritist grubun sembolizmine odaklanır. [4]

Spiritist kiliseler, antropologlar veya sosyologlar tarafından yürütülen bir dizi toplum çalışmasında ve esas olarak kilise tarihi veya karşılaştırmalı din alanlarında ilgi duyan akademisyenler tarafından üretilen ortodoks mezhepler hakkındaki açıklamalarda kısaca ele alınmıştır · 6 [Konuyu] sosyolojik olarak ele alan makaleler nispeten nadirdir, ancak şu anda mevcut olan tek önemli sosyolojik çalışma, Fernandez'in ülkenin Volta bölgesinde faaliyet gösteren bir Spiritist kilise olan Apostles' Revelation Society hakkındaki uzun makalesidir. [7] Peel'in iki Nijeryalı "Aladura" kilisesi hakkındaki derinlemesine sosyolojik çalışmasının veya Turner'ın bir başka Nijeryalı kuruluş olan Church of the Lord'un kapsamlı tarihsel ve teolojik analizinin Ganalı bir karşılığı yoktur. [8]

Bağımsız Afrika dini hareketlerinin hâlâ en iyi anlatımı olarak kabul edilen eserin yazarı olan Sundkler, daha yerel çalışmalara çağrıda bulunmuştur ve mevcut çalışma genel olarak bu araştırma rehberiyle uyumludur. [9] Bununla birlikte, yerel çalışmalar çeşitli türlerde olabilir: Peel'in çalışmasında olduğu gibi, aynı sosyal ve kültürel ortamda faaliyet gösteren iki grubun karşılaştırılmasına odaklanabilirler; [10] veya Turner'ın çalışmasında olduğu gibi, bir grupla ilgilenebilir ve grubun orijinal yerel bir merkezden uluslararası bir bölge içindeki çok sayıda yaygın noktaya yayılmasını izleyebilirler. [11] Bu tür çalışmaların en büyük gücü, gruplar hakkında organik bütünler, onları oluşturan parçalar arasındaki ilişkiler, genel otorite ve örgütlenme kalıpları ve ilgili grupların resmi öğretileri ve doktrinleri hakkında ortaya koyabildikleri şeylerde yatmaktadır.

Benim kendi tercihim, Spiritizm'in yerel meclis düzeyinde kavrandığı ve uygulandığı şekliyle odaklanan bir çalışma olmuştur. Böyle bir odaklanma, herhangi bir kilisenin daha geniş yapısı ve işleyişine ilişkin anlayışımız açısından zorunlu olarak belirli bir kaybı beraberinde getirecektir, ancak bu, Spiritist yaşamı oldukça fazla sayıda mecliste yakından inceleme fırsatları sağlamasıyla kısmen telafi edilebilir. Bu yaklaşım, Gana Spiritizmi'nin araştırılmasında özellikle uygun görünmektedir, çünkü şu anda mevcut olan bilgilerin çoğu kilise kurucuları veya ulusal başkanlarla yapılan görüşmelerden ve meclis düzeyindeki soruşturmalardan çok azı elde edilmiştir; ve Nijeryalı bağımsız grupların birçoğunun aksine, Gana Spiritist kiliseleri doktrinel literatürün üretken üreticileri olmamıştır, bu nedenle Spiritizm burada meclis liderlerinin ve üyelerinin kastettiği şey gibi görünmektedir.

Deneysel vurgusu ve zamansal sınırlamalarına rağmen,

çalışmamız belirli bir Ganalı toplulukta Spiritizm'in etnografisini sunmaktan daha fazlasını yapmayı amaçlamaktadır . Peel'in haklı olarak belirttiği gibi, yeni dini hareketlerin incelenmesine yönelik yaklaşımımız, kabile Afrika toplumlarının yerleşik dinlerinin incelenmesinde normalde benimsenen yaklaşımdan biraz farklı olmalıdır. [12] İkincisinde, dinin ve toplumsal yapı ve kültürün diğer yönleriyle olan bağlantılarının sistematik bir analizi uygundur (ve genellikle yeterlidir), ancak nedensel bir açıklama uygun değildir, çünkü bu okuryazarlık öncesi toplumlarda dinin kökenleri ve gelişimi sosyolojik veya tarihsel soruşturmaya kolayca uygun değildir; ancak esas olarak mevcut yüzyılda ortaya çıkan Afrika dini grupları için, toplumdaki doğalarını ve yerlerini anlamak istiyorsak nedensel bir açıklama yalnızca mümkün değil, aynı zamanda vazgeçilmezdir. Effutu Spiritist kiliseleri, genellikle başka yerlerde ortaya çıkan grupların dalları veya yan dalları oldukları için, onların doğuşunu ve büyümesini açıklamaya yönelik her türlü girişim, 1960'lar ve 1970'lerdeki tamamen yerel durumun ötesinde, hem mekânsal hem de zamansal olarak bakış açımızı genişletmeyi içermelidir.

Yeni dini hareketlerin sosyolojisinde henüz evrensel olarak kabul görmüş bir teorik bakış açısı ortaya çıkmamıştır, bu durum araştırmacıların çeşitli geçmişlerini ve eğitimlerini ve hareketlerin kendilerinin çok çeşitli olmasını yansıtabilir. Yine de, bu alandaki yazarlar tarafından yaygın olarak benimsenen veya öne sürülen ve kolaylık olması açısından bağlamsalcı *ve* entelektüalist *yaklaşımlar olarak adlandırabileceğimiz iki geniş yönelimi belirlemek mümkündür* .

Bağlamsalcı yaklaşım, sosyo-kültürel duruma ve özellikle kültürlerin veya temsilcilerinin bir araya gelmesinden kaynaklanan gerginliklere, gerilimlere veya uyumsuzluklara vurgu yapılmasıyla karakterize edilir. Bu tür kesintilerden yeni hareketlerin ortaya çıktığı söylenir: protesto hareketleri olarak, yoksunluk duygusunu ve din deyimiyle ifade edilen, hızlı ve köklü bir toplumsal değişim durumunda daha fazla güç, zenginlik veya toplumsal prestij talebini ifade edebilirler; veya bir *anomie duygusunu ifade edebilir* ve yakın gelecekte eski zamanların istikrarlı ve düzenli dünyasına geri dönmeyi isteyebilirler. Bağlamsalcı yaklaşımı kullanan bazı yazarlar için, kesintinin temel nedenleri, tipik olarak bir halkın yaşam biçimini, dünya görüşlerini ve kendilerini bir kolektif olarak anlamalarını ifade eden ve yöneten normatif bir sistem olarak görülen kültür düzeyinde aranır. [13] Spektrumun diğer ucunda ise, özellikle ekonomik ve politik alanlarda olmak üzere, toplumsal-yapısal düzeyde gerilim ve çatışmanın temel önemini vurgulayan yazarlar yer almaktadır. [14]

Yeni Afrika dini hareketleri alanı sosyologların ve antropologların tekelinde olmaktan çok uzaktır ve bağlamsalcı

yaklaşım konuya fenomenolojik bir bakış açısıyla yaklaşan yazarlar için bir rahatsızlık kaynağı olmuştur. Dünyadaki tüm sosyolojileştirmelerin olgunun özünde *dini* doğasına asla adalet sağlayamayacağı hissi, bu türden birçok yazarın eserinde açıktır, ancak en açık ve güçlü şekilde Turner tarafından ifade edilmiştir. [15] Bağlamsalcı yaklaşım, özellikle dini yenilikçilerin inançlarının ve güdülerinin öneminin ihmal edilmesine veya hafife alınmasına yol açtığını hisseden yazarlardan da eleştiri almıştır. Bu eksikliği gidermek için bu tür yazarlar, başlangıç noktası olarak dahil olan aktörlerin öznel açıklamalarını -entelektüel çabalarını- alan entelektüalist bir yaklaşımı savunurlar. [16] Böyle bir yaklaşımın, üyeleri genellikle daha büyük nüfuslar içinde yalnızca küçük azınlıklar olan hareketlerin kaba, toplumsal olarak belirlenimci açıklamalarından kaçınmamıza yardımcı olduğu öne sürülmektedir.

Bağlamcı ve entelektüalist yönelimlerin değerleri ve üstünlüklerinin kendi savunucuları tarafından ilan edildiği canlılığa rağmen, bunların birbirini dışlayan değil, birbirini tamamlayan yaklaşımlar olduğu oldukça açıktır. Belirli bir bakış açısıyla değil de diğeriyle yönlendirildiği varsayılan gerçek çalışmaların incelenmesi, yürürlükteki yaklaşımların birbirini dışlamayan ve tamamlayıcı doğasını göstermektedir. [17] Peel'in çalışması, entelektüalist yaklaşımın üstünlüğüne dair ısrarına rağmen, bu oldukça açık gerçeği açıkça kabul etmeye yaklaşmaktadır:

> Yeni bir dini hareketin sosyolojisi, o halde, dini motivasyonlardan, kurucuların dini sorunlara yanıt olarak görülen doktrinel açıklamalarından yola çıkmalıdır... Fakat başarılı dinler, *onları doğuran koşullar* değiştikten ve bireyler doktrinlerini kabul etmeye alıştırıldıktan sonra bile yayılır ve varlığını sürdürür. [18] (İtalikler bana ait)

Bu nedenle Peel'in kaygısı, entelektüalist yaklaşımın münhasıran kullanılmasını savunmak değildir ve yukarıdaki alıntının italik kısmının da gösterdiği gibi, Nijerya'daki Yorubalar arasında dini yeniliğe yol açan "koşulların" gayet farkındadır. Ve Aladura kiliselerinin sosyolojisi, bu koşulların bir açıklamasıyla başlar - geleneksel Yoruba toplumu ve dini, toplumsal değişim ve İslam ve Hristiyanlığın gelişi - ve Aladura kurucularının düşüncelerinin doğrudan bir incelemesiyle değil. Entelektüalist bir yaklaşımın savunuculuğu, hiçbir şekilde ideolojik determinizmin yeniden canlandırılması talebi değildir.

Önceki tartışmanın ışığında kendi pozisyonum artık oldukça açık olacak. Hem bağlamsalcı hem de entelektüalist bakış açılarını, Effutular arasında Spiritizmin kökenlerini, gelişimini ve mevcut doğasını sosyolojik olarak açıklama girişiminde tamamlayıcı ve gerekli görüyorum. Açıklama kolaylığı için bu sosyoloji, Effutu Spiritizminin geliştiği bölgesel ve yerel koşulların bir taslağıyla başlar. Normal olaylarda, giriş taslağımın oldukça

seçici bir veri sunumunu temsil ettiğini hatırlatmak gereksiz olurdu. Ancak, yeni Afrika dini hareketleri alanı, içinde çok sayıda parmak bulunan bir pastadır ve kişi diğer yemek yiyenlerin ihtiyaç ve beklentilerinin bilincindedir. Bu nedenle, açılış bölümünün Gana'daki Hristiyanlığın toplumsal tarihini veya Effutuların etnografyasını sağlamayı amaçlamadığının vurgulanması gerekir. İkinci bölümde Effutular arasında Spiritizmin kökenlerine ve erken gelişimine dikkat çekilirken, üçüncü ila beşinci bölümlerde 1967-68'de var olduğu haliyle yerel Spiritizmin temel özelliklerini sunarak son değişiklikleri incelemek için net bir temel oluşturmaya çalıştım. Bu son değişikliklerin en önemlileri altıncı bölümde tartışılmaktadır.

Spiritizm ve Hristiyan Misyonları

Şifa ve ruhsal korumaya olan ilgilerinde Spiritist kiliseler, geleneksel Gana dinlerinin kalbinde yatan sorunlarla ilgilenirler, ancak aynı zamanda bu sorunları yeni bir şekilde ele almak için Hristiyan inancının belirli bir yorumunu kullanan misyoner Hristiyanlığının doğrusal torunlarıdırlar. Mevcut çalışmanın ilgilendiği Effutu kasabası olan Winneba'da, yerel Spiritist kiliselerinin kurucuları ve kurucu üyeleri tipik olarak kasabanın sakinleriydi, ancak benimsedikleri dinin sosyal köklerinin 1930'dan (ilk Spiritist kilisenin Winneba'da kurulduğu yıl) önceki gelişmelerde olduğu ve yerel topluluğun kapsadığından çok daha geniş bir alanı etkilediği açıktır. Yerel Spiritist başlangıçlar hakkında yeterli bir anlayışa ancak, bu erken Spiritist toplulukların Winneba'ya tanıtıldığı dönemde var olan tamamen yerel durumun ötesine bakarsak ulaşılabilir.

Gana'daki Hristiyan misyonu 15. yüzyılın sonlarına dayansa da, büyük ölçekli dönüşümler 19. yüzyılın ikinci yarısına kadar gerçekleştirilemedi. Üç yüz elli yıldan uzun bir süre misyonerler, Avrupa kıyı kaleleri ve yerleşim yerlerinde yalnızca en tehlikeli dayanak noktalarından yararlandılar ve burada esas olarak tüccar şirketlerinin veya garnizonların üyelerinin ve doğrudan onlarla ilişkili olan Afrikalıların manevi refahına yöneldiler. Bu uzun süre boyunca başarılı misyonerlik fırsatları, bölgenin istikrarsız siyasi durumu, yerel halk ile tüccarlar (misyonerlerin genellikle koruma ve mali destek için bağımlı olduğu) arasındaki zayıf ekonomik ilişkiler ve kıyının düşmanca iklimi tarafından sınırlandırıldı.

1835'te Wesleyan Metodistleri Cape Coast'taki çalışmalarına başlayana ve Basel misyonu operasyon üssünü Christiansborg'dan Akwapim sırtına taşıyana kadar, Avrupalı misyonerlik faaliyetleri ilerlemeye başlamadı, ancak o zaman bile ilerleme yavaş ve zahmetliydi. 1848'de, yaklaşık yirmi yıllık çabanın ardından, Basel misyonu yalnızca kırk yerli Hristiyan talep edebildi, 1850'de ise Metodistler, Fanti toprakları boyunca

nispeten küçük topluluklara dağılmış yaklaşık sekiz yüz elli yedi üyeye sahipti. [19] Ancak İngilizlerin bölgedeki kontrolünün giderek genişlemesiyle birlikte, başarılı bir misyonerlik faaliyeti için beklentiler büyük ölçüde arttı: 1850 ve 1872'de rakip Avrupa güçlerinin ortadan kaldırılması, [20] 1874'te Altın Sahili'nin bir Taç Kolonisi olarak kurulması ve 1901'de Ashanti'nin fethi ve ilhakı, misyonerlerin ve din eğitimcilerinin ülke içinde serbestçe hareket etmelerini ve geçmişte etkili bir şekilde dışlandıkları bölgelerde dinlerini yaymalarını giderek daha mümkün hale getirdi; *Pax Britannica'nın* dayatılmasıyla birlikte ticaret ve ticari ilişkilerin düzenlenmesi de misyonerlik etkisinin yayılmasına katkıda bulundu; Fanti ve Akwapim tüccarları, aracılar ve katipler Hıristiyanlığı iç bölgelere taşıdılar.

Yüzyılın sonuna doğru iki büyük misyon önemli ilerlemeler kaydedebildi; Basel misyonu 1894'te 12.000'den fazla bir Hristiyan cemaatine sahip olduğunu iddia ederken, Metodistlerinki 1896'da 7.600 olarak tahmin ediliyordu.21 [Daha] da çarpıcı olanı, Ashanti bölgesinin evanjelizasyona açılmasıyla birlikte bu misyonların kaydettiği kazanımlardı; [22] ve bu dönem aynı zamanda Roma Katolik ve Anglikan misyonerlik çalışmalarının genişlemesiyle ve Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere'den çeşitli mezhepsel Adventist ve Pentekostal misyonların ortaya çıkmasıyla da damgasını vurdu.

Güney Gana'daki Metodistler

İlgilendiğimiz bölgedeki baskın misyon, yaklaşık üç çeyrek yüzyıl boyunca Güney Orta Gana'daki misyon sahasında fiili bir tekelin keyfini süren Wesleyan Metodist'ti. Ancak bu dönemde, bağımsız Spiritist kiliselerinin kurulmasını da içeren bir süreç olan kıyı Hristiyan topluluğunun daha sonraki çeşitlenmesi için sahne hazırlanıyordu. Metodist misyonerlerin Effutu ve bitişik halklara getirdiği mesaj, geleneksel dinin değersiz olduğu ve lütuf ve kişisel kutsallık arayışı lehine terk edilmesi gerektiği bildirgesine varan radikal ve geniş kapsamlı bir nitelikteydi. Misyonerlerin geleneksel bir "batıl inanç" ve "putperestlik" kitlesinde gördükleri tek kurtarıcı özellik, yerel halk tarafından *Nyimpo, Nyame* veya *Nyankopon olarak çeşitli şekillerde bilinen* ve misyonerlerin sapkın çocukları tarafından belirsiz bir şekilde algılanan Hristiyan tanrısından başkası olarak görmedikleri uzak bir yaratıcı tanrı kavramıydı.

Bu tek gerçek Tanrı'ya yönelen müritlerden, temelde günahkâr olduklarına ve tövbe edip ruhsal mükemmelliğe ulaşmaya çalışmaları gerektiğine inanmaları istendi. Normalde zarar gören taraflara tazminat ödenmesiyle çözülen zina ve zina gibi suçların, evlilikteki geleneksel çok eşlilik ideali gibi, Tanrı'nın gözünde günah olduğuna inanmaları teşvik edildi. Yerel, etnik bir dine, müşteriler ve uygulayıcılar olarak katılım yerine, kendilerini evrensel bir Hristiyan inancının ayrılmaz bir parçası olarak gören

uluslararası bir kilisede arkadaşlık teklif edildi. Ve gevşek bir mitler ve inançlar koleksiyonu yerine, onlara kutsal yazılar ve bir lütuf ve kutsallaştırma doktrini teklif edildi.

Tanrı'nın elçileri olarak misyonerler, nüfusun evrensel Hristiyan inancına dönüşmesini sağlamaya çalıştılar. Ancak belirli bir Hristiyan misyonunun temsilcileri olarak, öncelikli olarak misyon bölgelerindeki insanları Metodist yapmakla ilgilendiler. Bu nedenle, bu Metodist misyonerlerin, Hristiyanlığın mezhepsel çoğulculuğu ve sömürge toplumunun etnik ve bölgesel çoğulculuğu aracılığıyla, ülkenin güneydoğu kesimlerinde kendilerini kurmuş olan Basel misyon muadilleriyle örtük, müdahalesiz bir anlayışla çalışmaya zorlandıklarını görüyoruz. Yeni kazanılan müritlerin rakip misyonlara kaybedilmesi, yerel Hristiyanların paganizme "geri kayması" nedeniyle oluşan başarısızlık duygusuyla aynı şekilde görüldü; ve aval misyonlarının kendi alanlarında bir dayanak noktası edinme olasılığı, yeni bir pagan tapınağının olası tanıtımı kadar kaygıya neden oldu. Bu kaygılar, her zaman mevcut olsa da, 19. yüzyılın büyük bölümünde Metodist misyoner düşüncesinin arka planında kaldı, misyon etki alanlarının geleneksel ayrımı bozulmadan kaldı.

Misyonerler başarının geleneksel dinin ve ilgili kurumların zayıflatılmasına bağlı olduğunu açıkça görmüşlerse, birçok Afrikalı burada, Hıristiyanlıkta, bu dünyevi çıkarların peşinde iyi hizmet edebilecek bir dinin olduğunu fark etmekte gecikmedi. İlk müritlerin Metodizmi "işlevselleştirme" çabaları iki farklı düzeyde ve iki farklı, ancak tamamen ilgisiz olmayan sosyal grup tarafından yürütülmüş gibi görünüyor. Eski sosyal düzene en sıkı şekilde bağlı olanlar (yani, okuma yazma bilmeyen çiftçiler ve balıkçılar) için Metodizm, günlük girişimlerde ek *manevi* güç ve koruma açısından sunabileceği şey açısından tarandı; burada, Metodizmin Avrupalıların gücünün ve başarısının potansiyel bir kaynağı olarak görüldüğü belirli miktarda "benzetme düşüncesi" iş başında olabilir. [23] En azından kısmen eski düzenin köklerinden koparılmış olanlar (yani, okuryazar ve yarı okuryazar zanaatkarlar, ortaya çıkan ticaret grubu ve eski seçkinlerin belirli üyeleri) için Metodist kilisesindeki kardeşliğin sosyal, ekonomik ve politik ilerleme için pratik fırsatlar sağladığı görüldü; burada düşünce, "beyaz adamın dini" ile ilişkiden elde edilecek bu dünyadaki faydaların oldukça gerçekçi bir değerlendirmesini içeriyordu. Her iki düzeyde de Metodizmin işler hale getirilmesi, misyonerlerin okuryazarlığı ve eğitimi teşvik etme çabalarıyla büyük ölçüde kolaylaştırıldı.

1895'te Metodistler Yeni Ahit'i Fanti dilinde yazmışlardı ve bu, kutsal yazıların önemli bir bölümünün artık çok sayıda insan için kolayca erişilebilir bir biçimde mevcut olduğu anlamına geliyordu. Bu, büyük bir atılımı mümkün kıldı: Metodist

doktrininin ve uygulamasının müritler ve diğerleri tarafından bağımsız olarak değerlendirilmesi. Birçok kişi için kutsal yazılara doğrudan erişim, Metodist doktrininin İncil'e dair gerçek dışı bir bakış açısına dayandığını ve ruhsal şifa, dillerle konuşma ve Pentekostalizmin diğer dramatik biçimleri gibi konularda garip bir şekilde sessiz kaldığını düşündürüyordu. Böylece Fanti Yeni Ahit, yüzyılın başlarında ortaya çıkan ve birçoğu din eğitimi öğretmeni veya Metodist misyon üyesi olan Spiritist peygamberlerin thaumaturjik faaliyetleri için bir meşruiyet kaynağı haline geldi.

Metodistler, İngilizcenin doğal olarak yerel dilin yerini alacağı varsayımıyla hareket ettikleri için, yerel dil çalışmalarına dikkat vermede nispeten geç kalmışlardı. [24] 1856'da ülkede yaklaşık otuz bir Metodist okulu vardı ve toplam 1229 öğrenci İngilizce dili aracılığıyla eğitim alıyordu. [25] Ancak eğitim faaliyetlerinin sonuçları misyonerlerin amaçladıklarının çok ötesine geçti. Misyonerler, İngilizce okuryazar olan bir Hıristiyan sınıfı hazırlayarak, yüzyılın başında özellikle Adventist biçiminde Amerikan Fundamentalizminin kurulması için ön koşullardan birini istemeden de olsa yerine getirmiş oldular. [26] Metodist okulları, bu Amerikan merkezli mezhepler için kurucu üyeler sağlamaya yardımcı olmanın yanı sıra, çeşitli hükümet departmanlarında katip olarak veya Avrupalıların sahibi olduğu ticaret kuruluşlarında mağaza sahibi olarak çalışmaya hak kazanan çok sayıda insanı da eğitti. Bu kişilerin genellikle kendi bölgelerinin dışında, diğer misyonların alanı olarak kabul edilen yerlerde ikamet etmeleri gerekiyordu. Metodistlerin çalıştığı kıyı bölgelerinde, göçmen katipler, tüccarlar, meslek sahipleri ve hükümet çalışanlarından oluşan Basel, Anglikan ve Roma Katolik cemaatleri ortaya çıktıkça ve kendi kiliselerinin pastoral sistemlerine resmen dahil edildikçe benzer akınlar yaşandı. Bu işçi kategorilerinin coğrafi hareketliliği, büyük misyonların eğitim programları tarafından desteklendi ve Ashanti'nin fethi ve kakao endüstrisinin büyümesiyle güçlendirildi, misyonların eski bölgesel tekellerini yıkmak için çok şey yaptı.

Gana'daki AMEZion kilisesinin erken tarihinde, Metodist misyonunun, İngiliz kontrolündeki bir organizasyon bağlamında yerli bir bakanlığı eğitme ve eğitmedeki başarısı için ödemek zorunda kaldığı bedeli açıkça görüyoruz. [27] Batılı bir eğitimle donatılmış ve misyoner öğretmenlerinin ortaya koyduğu eşitlikçi felsefeyi ciddiye alan yerli Metodist rahiplerin, hem misyonda hem de ülke genelinde yabancı kontrolüne karşı isyana öncülük etmesi şaşırtıcı değildi. Milliyetçiliğin dini bir ifadesi olarak AMEZion kilisesi, daha açık sözlü ve politik olarak bilinçli Afrikalılar tarafından ifade edilen "siyah adam kilisesi" talebini büyük ölçüde karşıladı. Ancak ne kendisi ne de 20. yüzyılın başlarında Gana'da faaliyet gösteren diğer Hristiyan kuruluşları, misyon Hristiyanlığının, ciddi hastalık durumlarında en endişe

verici şekilde ortaya çıkan kişisel ve ailevi krizlerle başa çıkmalarına yardımcı olamadığını görenlerin ihtiyaçlarına hitap etmedi.

AMEZion'un ayrılması ve yerel düzeyde Hristiyan çoğulculuğunun giderek görünür hale gelmesi, daha sonra Spiritist meclislerinin kuruluşunu başlatanlar için paradigmatik bir deneyim oluşturmuş olabilir. Yetmiş yıl boyunca Metodizm ve Hristiyanlık, Winneba sakinlerinin çoğu için eşanlamlıydı, ancak 1908'de AMEZion cemaatinin tanıtılması ve ardından 1920'lerde Birinci Yüzyıl İncili, Anglikan, Roma Katolik ve Yedinci Gün Adventist gruplarının oluşturulmasından sonra bu resim kökten değişti. Ancak bundan sonra Winneba'da ilk Spiritist kiliseleri kuruldu ve bunların kuruluşunda, Birinci Yüzyıl İncili ve Yedinci Gün Adventist kilisesinde olduğu gibi, Metodist ve AMEZion cemaatlerinin eski üyeleri -ilk savaşan taraflar- önemli roller oynadılar.

Winneba: Kasaba ve İnsanlar

Winneba kasabası, Gine Körfezi'ndeki geniş bir koyun kenarında, Accra'nın yaklaşık kırk mil batısında ve Cape Coast'un elli mil doğusunda yer alır. Körfez, yılın büyük bölümünde güneybatıdan esen güçlü rüzgarlarıyla dikkat çeker ve erken dönem İngiliz denizcileri tarafından "Rüzgarlı Körfez" olarak adlandırılırdı. Terim ayrıca küçük bir balıkçı köyü olan Simpa için de kullanılırdı ve kısaltılmış haliyle eski köyün yerinde büyüyen kasabanın resmi adı haline geldi. Winneba, Effutu geleneksel devletinin veya *Umman'ın başkentidir ve Effutu halkının en üst düzey şefinin (Omanhene)* merkezidir . 1970 nüfus sayımına göre, Winneba Bölgesi'nin (kabaca Effutu *Omari'ninkine denk gelen bir alan)* nüfusu 34.747 idi, bunların yaklaşık 30.800'ü Winneba kasabasında ve geri kalanı çevredeki köylerde ikamet ediyordu. [28] Çalışma döneminin sonunda, 1977'de kasabanın nüfusu muhtemelen yaklaşık 36.000'di ve İlçenin diğer bölgelerinde yaşayan 4.500 kişi daha vardı. [29]

Eyaletteki en büyük kabile, Guan dilinin bir lehçesini konuşan Effutu'dur. [30] Sözlü gelenekler, Effutu'nun kuzeyden göç ettiğini ve Winneba'nın şu anda bulunduğu toprakları işgal eden yerli Atsiiler ile bir savaştan söz eder. Effutu yerleşimcilerinin sosyal örgütlenmesi hakkında hiçbir şey bilinmemektedir. Twi konuşan Akan halklarıyla çevrili oldukları için, tarihlerinin erken bir döneminde muhtemelen komşularından gelen kültürel etkilere maruz kalmışlardır. Bugün kültürleri ve sosyal kurumları, batıdaki komşu Fanti'lerinkine oldukça benzemektedir. Guan lehçesi hala konuşulmaktadır ancak genellikle ev içindeki özel konuşmalara ayrılmıştır; Fanti-Twi ise pazar yerinin ve kilisenin dili haline gelmiştir. Winneba'daki Guan erozyonu, şüphesiz Twi'nin yazıya dönüştürülmesi ve İncil'in Fanti-Twi lehçesine çevrilmesiyle hızlanmıştır. Bu gelişmelere rağmen (ya da belki de bu

gelişmelerden dolayı), Effutuların çoğu, Akan olmayan ayrı kimlikleri konusunda ısrarcıdır.

Geleneksel Effutu sosyal örgütlenmesinin önemli bir özelliği, çift soy ilkesinin işlemesidir. Bu, hem anaerkil hem de ataerkil soyun, bireyleri iki farklı soy grubuna atamada tanındığı anlamına gelir. Her Effutu *,* genellikle yedi veya sekiz nesil ötede ortak bir atadan gelen bir dizi kişiden oluşan bir anaerkil soyun (Nniani) üyesidir. Bu türden birkaç anaerkil soy birlikte *,* üyeleri ortak, uzak bir atadan geldiğini iddia eden, belirli bir hayvan, kuş, balık vb. türünün yenmesi veya zarar görmesi konusunda belirli tabulara uyan ve evlilik partnerlerinin seçiminde klan dış evliliğini uygulamaya teşvik edilen (çok eşlilik geleneksel bir idealdir, ancak yalnızca nispeten az sayıda zengin adam tarafından elde edilir) klanı (Abusua) oluşturur. Effutular arasında bu türden beş klan vardır ve bunlar Akan klanlarının adlarına benzer ve bazı durumlarda aynı olan adlar taşırlar. [31]

Anaerkilliğe paralel olarak, üyeleri ortak bir atadan gelen bir ataerkil soy grubu olan *Iseani vardır* . Bu ataerkilliklerin en büyüğü, kasabanın belirli semtleri veya bölgeleriyle tanımlanır ve evlilikten sonra geleneksel ataerkil ikamet kuralı, bu grupların bir dereceye kadar yerelleşmesini teşvik etmiştir, ancak toprak hakları hala anaerkilliğe aittir. Ataerkillik ayrıca Winneba'da iki tane bulunan *Asafo'ya* (genellikle "şirket" olarak anılır) girişi de yönetir. Geleneksel olarak devletin dış tehditlere karşı savunulmasıyla görevli genç erkek savaşçı grupları olan *Asafo* şirketleri, halkın sosyal ve politik yaşamında hala önemli bir yer tutar. Winneba sakinlerinin çeşitli toplumsal görevler için harekete geçirildiği önemli araçlardır ve üstün bir şefin seçilmesi veya görevden alınması *Asafo şirketleri aracılığıyla mümkündür.*

Geleneksel siyasi sistemin başında, konumu birçok ciddi ve acımasız halefiyet anlaşmazlığının merkezi olan *Ummanlı* (bazen Guan unvanı olan *Oma-Odefey olarak anılır) vardır* . Bu anlaşmazlıkların merkezinde, tahtın (tahtın) ardıllığının ataerkil mi yoksa anaerkil mi ilkelere göre olması gerektiği sorusu vardır ve iki güçlü rakip aile, taht her boşaldığında farklı adaylar belirleyerek bu konuda düzenli olarak mücadele eder. Ataerkil ilkeyi destekleyen ve Effutu'nun bir Guan halkı olarak benzersizliğini vurgulayan, 1859 yılına kadar tabureye kesintisiz bir ataerkil ardıllık örüntüsüne işaret edebilen Ghartey ailesidir. Anaerkil ilkeyi savunan Acquah ailesi, Effutu'nun kıyıdaki ilk Akan yerleşimci dalgasını oluşturduğunu ve 1859 ile günümüze kadar tabureye üç anaerkil ardıllık vakasına işaret edebildiğini iddia eder.

Omanhene'ye kıskanılmayacak siyasi görevlerinde yardımcı olan bir danışmanlar konseyi var ve burada da anlaşmazlık ve karışıklık yaygın. Ghartey'ler konseyin haklı olarak yalnızca *Asafo* şirketleri tarafından aday gösterilen temsilcileri içerdiğinde ısrar

ederken, Acquah'lar geleneksel Akan modelinin izlenmesi ve konsey üyelerinin tümen şefleri (yani, geleneksel ordu tümenlerinin komutanları ve daha büyük köylerin şefleri) arasından seçilmesi gerektiğini savunuyor. Uygulamada Effutu geleneksel siyaseti, iki büyük aile, klanlar ve *Asafo şirketleri* arasındaki değişen güç ve etki dengesini ve çeşitli hükümet tarafından atanan komisyonların hakemlik çabalarını yansıtan bir dizi *özel düzenleme ve uzlaşma yoluyla yönetiliyor* .

Deniz balıkçılığı yerel ekonominin temeli olmaya devam ediyor ve bunun çoğu on beş ila yirmi adam taşıyabilen oyulmuş kanolarla yapılıyor. Ancak son yıllarda motorlu balıkçı teknelerinden oluşan bir filo kuruldu ve bunların çoğu Winneba'da yaşamayan Ganalılara ait. Kasabanın etrafındaki ovalarda manyok, biber ve sebze mahsulleri veren küçük ölçekli çiftçilik yapılıyor; çoğu çiftçi keçi, domuz ve tavuk gibi bazı hayvanlar da besliyor. Balık ve tarım ürünleri öncelikle büyük ve merkezi bir pazarın bulunduğu kasabada pazarlanıyor. Bir kısmı çevredeki küçük köy pazarlarına ve ana Accra-Takoradi kıyı otoyolunun yaklaşık üç mil kuzeyinde bulunan Winneba Kavşağı'ndaki çok yoğun pazara satılmak üzere götürülüyor.

19. yüzyılın sonlarına doğru Gana'da kakao üretimi hızla büyümeye başladı ve Winneba bu emtia için depolama ve yükleme tesisleri sağlayan kasabalardan biriydi. Ancak batıda Takoradi ve doğuda Tema'da modern limanların gelişmesiyle, kasabanın bir liman olarak önemi büyük ölçüde azaldı ve sonunda gümrük binası ve mavna ofisleri kapatıldı. Son yıllarda, 1976'da bir seramik fabrikasının inşası dışında çok az endüstriyel gelişme oldu ve çoğu yerel zanaatkar ve işçi Kamu Hizmetleri Departmanı veya İleri Öğretmen Eğitim Koleji gibi daha büyük eğitim kurumlarında çalışıyor.

Birçok geleneksel sosyal grubun dayanışması, Winneba'nın büyümesi ve kentleşmesi sırasında şüphesiz bozulmuştur. Aileler ve akraba grupları artık her zaman uyumlu, kurumsal organlar olarak sağlam değillerdir ve geleneksel işlevlerinin çoğunu daha önce olduğundan daha az yerine getirebiliyor gibi görünmektedirler. "Dürüstlük", "Umut" ve *"Ankoranko Abusua"* ("Tek Tek Aile") gibi bir dizi karşılıklı yardımlaşma topluluğu da dahil olmak üzere birçok yeni dernek ortaya çıkmıştır. Bunlar, vekil akraba grupları olarak faaliyet gösterir ve daha önce geleneksel ajanslar tarafından ele alınan birçok konuyla ilgilenir; bunlara ek olarak, Methodist Youth Fellowship ve YMCA gibi birkaç kilise tabanlı topluluk ve Freemasons, Foresters, Oddfellows ve Knights of Marshall gibi kardeşlik kulüpleri vardır.

Yeni eğlence ve boş zaman aktiviteleri biçimleri ortaya çıktı ve bunların organizasyonu geleneksel seferberlik ajanslarına pek benzemiyor. Özel mülkiyete ait bir sinema, dört açık hava dans salonu (üçü barlı) ve “Mısır'da Noel”, “Top Way Bar”, “Money

Bar", "Believers'Inn" ve "Lovely Inn" gibi ilgi çekici isimler taşıyan yaklaşık yirmi üç bar var. Haftada en az iki kez Winneba'nın bir yerinde büyük bir dans partisi düzenleniyor ve genellikle Accra'dan gelen bir grup davetli oluyor. Bu durumlarda sözde Amerikan atmosferi hakim oluyor (son on yılda veya daha uzun süredir dikkat çeken bir eğilim), "soul" müziği bir zamanlar baskın olan "highlife" kadar sık çalınıyor ve tören yöneticisi Kuzey Amerikalı bir "disk-jokey"in dil tarzını taklit ediyor. Winneba'daki en popüler organize spor dernek futbolu (soccer); ve kasabanın ulusal ligde temsil edilen bir takımı olmasa da, iyi desteklenen gelişen bir küçük ligi var.

Toplulukta değişim için önemli bir güç, modern bir kamusal eğitim sisteminin büyümesi olmuştur. Winneba Bölgesi'nde şu anda kırk kadar İlkokul ve Ortaokul bulunmaktadır ve bunlardan yirmi sekizi bir veya daha fazla ortodoks dini mezhep tarafından yönetilmektedir. [32] Dini örgütler tarafından yönetilen ikisi olmak üzere dört meslek okulu ve yerel eğitim otoritesi tarafından yönetilen bir Gündüz Bakım Merkezi bulunmaktadır. Yüksek öğrenim kurumları -Winneba Ortaokulu, Ulusal Müzik Akademisi, Uzman Öğretmen Eğitim Koleji ve İleri Öğretmen Eğitim Koleji- hepsi devlet tarafından işletilen kuruluşlardır.

Modern tıbbi tesislerin gelişimi kamu eğitiminin gelişimi kadar gösterişli olmamıştır; ve 1929'da açılan devlet hastanesinin yerini, kasabanın hemen kuzeyinde halihazırda inşası devam eden yeni bir tesis alacaktır. 1964 ile 1977 yılları arasında Winneba'da üç küçük, özel klinik kurulmuştur, ancak bunlar hastanedeki aşırı kalabalıklık ve ayakta tedavi gören hastaların katlanmak zorunda kaldığı uzun bekleme sürelerinin sorunlarını hafifletmek için pek bir şey yapmamış gibi görünmektedir. Hastane eczanesine ek olarak, kasabada patentli ilaçlar ve eczacılık malzemeleri satan iki küçük dükkan vardır; baş ağrısı hapları ve sıtma önleyici ilaçların daha bilinen markalarından bazıları pazarda ve sokak köşelerinde kadın küçük tüccarlar tarafından satılmaktadır. [33]

Winneba'nın modern siyasi sisteminin başında, eski Bölge Komiserliği ofisinin halefi olan ve merkezi hükümet tarafından atanan ve Cape Coast'taki Bölge İcra Kurulu Başkanına (eski Bölge Komiseri) doğrudan karşı sorumlu olan Bölge İcra Kurulu Başkanı vardır. DCEO, kıdemli Tıbbi Görevli, Kıdemli Eğitim Görevlisi ve Kıdemli Mühendis gibi bir dizi atanmış uzmanın yanı sıra DCEO tarafından atanan ve Konsey içinde bir Kasaba Geliştirme Komitesi olarak görev yapan yaklaşık on önemli vatandaşı içeren Winneba Bölge Konseyi'nin kıdemli üyesidir. Günümüzde kasaba, yerel Kwame Nkrumah İdeolojik Enstitüsü'nün parti aktivistleri için eğitim kursları sağladığı ve merhum Başkan'ın düzenli olarak ziyaret eden VIP'leri getirdiği bir "gösteri yeri" olduğu Nkrumah rejimi sırasında olduğu kadar

ulusal siyasette önemli değildir [34]

Etkili Din

olarak bilinen uzak bir yaratıcı tanrıya olan inanca rağmen , Effutu geleneksel dini esasen çok tanrılıdır. Çeşitli bileşenleri, organize bir din uzmanları grubu tarafından açıklanan ve savunulan yetkili bir teoloji tarafından sıkı bir şekilde birbirine bağlı değildir, ancak biraz gevşek ve kırılgan bir şekilde entegre edilmiştir. Resmi bir ortodoksluğun olmaması, Effutu dininin nispeten açık, esnek ve deneysel olmasını sağlamıştır ve etnik, yerel bir din olmasına rağmen, yerel kültürün dışından unsurlar özümseyebilmiştir. Dahası, bu dini sistemin herhangi bir parçasına yönelik bir meydan okuma, sistemin bir bütün olarak sorgulanmasını gerektirmez; ata kültünün belirli bir şekilde zayıflaması, koruyucu, büyücülük karşıtı inançlara ve uygulamalara başvurulmasıyla kısmen telafi edilmiştir; ve geçmişte belirli tanrıların etkinliği hakkındaki şüpheler, bazen bunların terk edilmesine ve başka tanrılarla değiştirilmesine veya kehanet, tılsım ve tılsımlara olan ilginin artmasına yol açmış gibi görünmektedir. Dolayısıyla, Effutu "geleneksel" dinden söz ettiğimizde, yüzyıllar boyunca statik kalmayan, aksine değişime ve gelişime maruz kalan bir inanç ve uygulama bütününden söz ediyoruz.

Effutu'nun bu geleneksel dini, doğrudan insanın veya toplumun ruhsal veya ahlaki gelişimine yönelik değildir ve ölümden sonra mükemmel bir dünyada bir yer arayışı açısından kurtuluş sorunuyla ilgilenmez. Aksine, doğrudan insanın dünyevi çıkarlarına yönelik canlılıkçı, büyüsel bir dindir. Effutu, bu din aracılığıyla talihsizlik ve felaketten korunmanın yanı sıra günlük işlerde sağlık, mutluluk, barış, refah ve başarı elde etmeyi arar. Geleneksel Gana toplumunda Baëta'nın "temel insan özlemi" olarak adlandırdığı şeyi elde etmek, korumak ve artırmak için insanın kullanabileceği araçları sunar: "'yaşam gücü' olarak adlandırılan şeyi elde etmek, korumak ve artırmak: güç, canlılık, çeviklik; daha güçlü, nabız atan, üretken yaşam." [35]

İsimlendirmedeki bazı ufak farklılıklara rağmen, Effutu dini Akan halklarının dinine oldukça benzer. Akanlar gibi, Effutular da her insanın üç ana elementten oluştuğuna veya üç belirgin özelliğe sahip olduğuna inanır: babadan gelen kan *(nkra* veya *dase) ;* [36] babadan alınan ruh *(sunsum) ; ve* yaratıcı tanrı Nyimpo'nun bir hediyesi olan ruh *(krd) .* Bir kişinin ruhu, karakterini veya mizacını belirlemekten sorumlu tutulur, ancak yaşamı boyunca şekillendirilebilir ve değiştirilebilir. Ancak ruh, içinde kişinin belirlenmiş kaderini barındıran sabit ve değişmez bir elementtir. Bir kişi öldüğünde, ruhu yaratıcı tanrı tarafından geri alınır.

Ölüm anında bir kişinin ruhu bedenden ayrılır ve atalar

dünyasına gider ve burada atalar ruhunun biçimini alır. Effutu'lar arasındaki cenaze törenleri, öncelikle ruhun atalar dünyasına güvenli ve rahat bir yolculuk yapmasını sağlamakla ilgilidir, bu çabada hiçbir masraftan kaçınılmaz, çünkü bir ruhun, kendisine uygun bir uğurlama yapmayanlara hoşnutsuzluğunu dile getirmek için bir süre kalmaya teşvik edilebileceği düşünülür. Yolculuklarını tamamladıktan sonra ataların yaşayanları sürekli olarak gözettiği ve onları eylemlerinden sorumlu tuttuğu düşünülür. Geleneksel adetleri ihlal edenleri veya ailelerine ve akrabalarına karşı yükümlülüklerini yerine getirmeyenleri cezalandırmakta hızlıdırlar; ancak bazen tıpkı dünyada yürüdükleri zaman yaptıkları gibi kaprisli veya kötü niyetli davranırlar, bu yüzden eylemleri her zaman tahmin edilebilir veya adil değildir.

Yaratıcı tanrı *Nyimpo'nun* tapınağı ve ona eşlik eden rahipleri yoktur, ancak geleneksel olarak yetmiş yedi tane olduğu söylenen daha küçük tanrıların *(Abosom,* tekil. *Obosom) Effutu panteonunun üyeleri aracılığıyla dolaylı olarak ona ulaşılabilir* , ancak en bilgili Effutu muhbirleri bile bu tanrıların isimlerinin tam bir listesini sunamaz. Toplanan yetmiş dört isimden (ve bunlardan bazıları belirli tanrılar için alternatif isimler olabilir) otuz yedisi tapınakları ve rahipleri olan tanrılarla ilişkilendirilebilir. Bu "aktif" tanrılardan on altısı *Asafo şirketlerinin koruyucu tanrılarıdır ve erkek tanrılar olarak algılanırlar; yirmi biri Asafo* sisteminden bağımsızdır ; ve bunlardan on ikisi erkek, dokuzu ise kadın olarak kabul edilir. Her birinin ağaç, kaya, nehir, lagün veya deniz gibi doğal bir nesnede yaşadığı düşünülüyor; ancak geleneksel buluşma yerleri, kasabanın merkezindeki *Abosomba'dır* ve önemli meselelerin ele alınması gerektiğinde burada toplanırlar.

Hala yatıştırılan tanrıların, meskenlerinin etrafına veya yakınına inşa edilmiş tapınakları vardır ve rahipleri tarafından bakılırlar. Bir tanrının yardımı istendiğinde, müşteri, rahip tanrıya danıştıktan sonra, rahip tarafından belirtilen bir sunuyu yapmak zorundadır. Tanrılara hizmet eden rahipler iki tiptir: Osofo *(* çoğul *Asofo),* tanrıya içki döken, kendisine yapılan tüm kurbanlara bakan, dilekçe sahipleri adına dua eden ve tapınağının iyi bakılmasını sağlayan bir tanrı hizmetkarıdır; *Okomfo* (çoğul *Akomfo),* tanrıya çok daha yakındır ve bazen onun "karısı" olarak anılır - yalnızca bir *Okomfo doğrudan tanrıyla konuşabilir ve yalnızca o tanrı tarafından ele geçirilebilir. Evlilik rahipliğe engel değildir ve hem erkekler hem de kadınlar Asofo* veya *Akomfo* olabilir . Bir kişi genellikle pozisyonu babasından miras alarak *Osofo olur;* Bir *Okomfo* da bu şekilde konumunu alabilir, ancak yalnızca söz konusu tanrı tarafından ele geçirilmişse.

Okomfo arasındaki tüm iletişim, ele geçirme yoluyla gerçekleşmez. Her *Okomfo ,* tanrıyı "görmek" için bir araç olarak

su ve gizli malzemelerle dolu bir toprak kap olan akor kullanır . Akor'a bakan Okomfo *, tanrıyı* görür ve müşterisi adına ona sorular sorabilir, böylece geçmiş, şimdiki zaman veya gelecekteki olaylarla ilgili bilgi edinir. Bu, onun bir kahin gibi davranmasını, müşterileri yaklaşan tehlikeler ve talihsizlikler konusunda uyarmasını sağlar. Onun yardımıyla, bir şifacı gibi de davranabilir, müşterinin rahatsızlığının ruhsal kaynağını belirlemek ve uygun ilaçları reçete etmek için *akor'u kullanabilir* . Bu ilaçlar yalnızca tanrıya sunulan adaklar ve içkiler değil, aynı zamanda Okomfo tarafından hazırlanan koruyucu ve iyileştirici ilaçları da içerecektir *.*

Effutu geleneksel şifacılar, ister *Akomfo olsun* ister belirli tanrılara bağlı olmayan bitki uzmanları olsun, doğal olarak oluşan hastalıklar *(Nkratodobi)* ile ruhsal olarak oluşan hastalıklar *(JSunsumtodobi) arasında temel bir ayrım olduğunu kabul ederler,* ancak bu sabit bir hastalık sınıflandırma sistemi anlamına gelmez. [37] Bu yalnızca belirli bir hastalığın oluşumunun doğal veya ruhsal nedenlere bağlı olabileceği farkındalığını gösterir *. Bir* kişinin mide ağrıları kötü yemek yemekten kaynaklanmış olabilirken, bir başkasınınki büyücülükten kaynaklanmış olabilir. Rahatsızlık geleneksel fiziksel tedavilere yanıt vermiyorsa, ruhsal güçlerin belirli bir şikayetin altında yatması olasılığı artar.

Büyücülük, hastalıkların en sık alıntılanan ruhsal nedenidir ve büyücülüğe olan inanç Effutu toplumunda oldukça yaygındır, ancak sözde cadılara yönelik özel suçlamalar nadiren duyulur. [38] Cadı olan bir kişi *(Ogyapafo),* cadı gücünü veya cadı ruhunu *(Ogyapa,* kelimenin tam anlamıyla "içteki ateş") babasından veya annesinden miras almış olabilir veya hayatının ilerleyen dönemlerinde böyle bir ruh tarafından ele geçirilmiş olabilir. Cadıların, cadı ruhunun uyku sırasında bedeni terk ettiği geceleri en aktif oldukları ve çoğu cadının eylemleri üzerinde çok az kontrole sahip olduğu ve aslında kötü güçlerinden kurtulmak istediği düşünülmektedir. Çoğu Effutu büyücülüğünün istemsiz doğası, Effutu arasında büyücülük faaliyetine dikkat çekmenin başlıca yolları olan kendini suçlamayı ve itirafı, aksi takdirde olabileceğinden daha az utanç verici ve kişisel olarak daha az zararlı hale getirir.

, hizmet ettiği tanrıya danıştıktan sonra büyücülük karşıtı ilaç yazabilen bir *Okomfo'nun* korumasını isteyebilir . Bazı tanrıların cadıları bulup yakalamada ve onları tapınaklarına gelip faaliyetlerini halka açık bir şekilde itiraf etmeye zorlamada özellikle usta oldukları düşünülmektedir. Bu tanrıların en bilinenlerinden biri, kültü ilk olarak bu yüzyılın başlarında Fildişi Sahili'nin kuzey kesiminde ortaya çıkan ve 1946 civarında Gana'nın kıyı bölgelerine ulaşan *Tigare'dir* . [39] 1968'de Winneba'da bu kültün iki kolu vardı, ancak 1977'ye gelindiğinde

bunlardan biri feshedildi ve günümüzde "büyülenmiş" kişiler ve kendini suçlayan cadılar, "Kutsal Ruh"un koruma sağladığı ve şeytan çıkarma olasılığı sağladığı düşünülen Spiritist kiliselere daha sık katılıyor. İster geleneksel bir tapınakta, ister *Tigare tarikatında, isterse de Spiritist bir kilisede olsun,* kendini suçlayan cadıların tedavisi genellikle uzun bir süreçtir; itirafların tamamlanması birkaç ziyareti gerektirir ve özellikle "cadı"nın tapınakta, tarikat veya kilisede bir süre ikamet ettiği ciddi vakalar vardır.

Winneba halkının geleneksel dini yaşamı, çoğu kasabanın belirli bölgelerindeki sakinler tarafından düzenlenen bir dizi kamu festivaliyle noktalanır. Aboakyer *(* kelimenin tam anlamıyla "bir hayvanın yakalanması"), Effutu'nun en önemli toplumsal ritüelidir ve Güney Gana'daki en popüler festivallerden biri olarak kabul edilir. [40] Her Nisan ayında Winneba ulusal ilgi odağı olur ve gösteriye tanıklık etmek için gelen binlerce ziyaretçiye ev sahipliği yapar. Etkinliğin en önemli noktası, her biri tanrılara bir adak olarak bir geyik yakalamaya çalışan iki *Asafo şirketi arasındaki av yarışmasıdır. Bu, bir Cumartesi sabahı gerçekleşir ve öğleden sonra, şirketlerin ve Omanhene'nin* kasabanın sokaklarında görkemli bir geçit töreni izlemesi takip eder. Pazar günü ritüel, *Ebisatsir* (kelimenin tam anlamıyla "geleceği görme") ile son bulur; tanrı *Penkye Otu* (Effutu'nun kuzeyden göçünde onlara eşlik ettiği söylenir) önümüzdeki yılda insanlara nelerin saklı olduğunu açıklar.

Yaklaşık elli yıldır Effutu geleneksel dini, Spiritizm'in rekabetçi meydan okumasıyla ve çok daha uzun bir süre boyunca Ortodoks Hristiyanlığı'nın meydan okumasıyla ve ayrıca toplumda meydana gelen çeşitli ekonomik, politik ve sosyal değişimlerin etkileriyle karşı karşıya kalmıştır. Aboakyer gibi , ticarileşmeye oldukça kolay uyum sağlayan ve kitle gösterisinin birçok yönünü üstlenen büyük toplumsal ritüellerin bu değişen koşullara oldukça iyi uyum sağladığını görüyoruz, ancak eski dinin diğer unsurları o kadar iyi durumda değil. Ataların ruhları kültü, kasabadaki tüm Hristiyan kiliseleri tarafından saldırıya uğradı; ve sosyal temeli olan soy yapısı, kamu eğitimindeki gelişmeler, toplumun kentleşmesi ve nüfusun artan coğrafi hareketliliği nedeniyle bozuldu. Eski tanrıların çoğu unutulmuş gibi görünüyor ve artık sadece birkaç yaşlı adam tarafından hatırlanan, tapınaklardan, rahiplerden ve müritlerden yoksun, geçmişten kalma isimler. Geleneksel şifa, kehanet ve cadı bulma sanatlarındaki uzmanlar, müşterilerini Spiritist kiliselere ve modern tıp uygulayıcılarına kaptırdılar. 1963'te iktidardaki Kongre Halk Partisi'nin himayesinde Gana Psişik ve Geleneksel Şifa Derneği'nin yerel bir şubesi kuruldu ve bu, toplumdaki her türlü geleneksel dini ve tıbbi uygulayıcıyı bir araya getirdi, ancak örgüt, Nkrumah'ı deviren 1966 darbesinden sonra gerilemeye

başladı ve 1970'e gelindiğinde işlevini yitirdi. 1960'tan beri Bölge Konseyi, her yıl yenilenmesi gereken lisanslar vererek çeşitli geleneksel şifacıların faaliyetlerini düzenlemeye çalıştı. 1960 ile 1976 arasında bölgedeki bu tür lisanslı şifacıların sayısında %34,5'lik bir düşüş yaşandı.

Bütün bunlar Effutu dininin uzun gününün hızla sona erdiğini gösterebilir, ancak şu anda bir "tanrıların alacakaranlığı"ndan bahsetmek erken olur. Atalar henüz tamamen unutulmadı ve geleneksel din uygulayıcıları, üyeleri sonuçta Effutu'nun yalnızca bir azınlığını temsil eden Hristiyan kiliseleri lehine sahayı terk etmeye henüz hazır değiller. "Aktif" tanrıların sayısı azalmış olabilir, ancak danışılan ve yatıştırılanlar kasaba halkının çoğu tarafından yaygın olarak biliniyor ve ciddiye alınıyor. Ve Aboakyer *varlığını* sürdürmek için karnaval ve ticarileşmenin desteklerine ihtiyaç duysa da, yine de, reklamın parıltısı ve ticari faaliyetlerin karmaşası arasında, eski ayinlerin hala gerçekleştirildiği ve *Penkye Otu'nun* hala gelecekten bahsettiği bir gerçektir.

Birinci Bölüm için Notlar

>CG Baëta, *Gana'da Peygamberlik,* SCM Press, Londra, 1962.

[2] DM Beckmann, *Eden Revival,* Concordia Yayın Evi, St. Louis, 1975.

[3] Örneğin, KA Opoku, “Geleneksel Dini İnançlar ve Gana’daki Manevi Kiliseler: Ön Bir Açıklama”, *Araştırma İncelemesi,* Legon, cilt 5, 1968, s. 47-60; “Evrensel Dua Grubu 'Mpaebokow': Peygamberin Çağrısı”, *Araştırma İncelemesi,* Legon, cilt 5, 1968, s. 101-7; “Krallık: Dini Bir Topluluk”, *Araştırma İncelemesi,* Legon, cilt 6 1969 s. 66-69.

[4] PS Breidenbach, “Ganalı Bir Şifa Hareketi Ritüelinde Mekansal Karşıtlıklar ve İnanç Yönelimleri”, *Afrika'daki Din Dergisi,* cilt 7, 1975, s. 92-110; “Ganalı Bir Şifa Hareketinde Renk Sembolizmi ve İdeoloji”, *Afrika,* cilt 46, 1976, s. 137-45.

[5] Örneğin, KA Busia, *Sekondi-Takoradi'nin Sosyal Araştırması,* Koloniler İçin Taç Temsilcileri, Londra, 1950; I. Acquah, *Accra Araştırması,* Londra Üniversitesi Yayınları, Londra, 1948; ve D. Brokensha, *Gana'daki Larteh'te Sosyal Değişim,* Northwestern Üniversitesi Yayınları, Evanston, 1969.

[6] Bunlar büyük ölçüde Baëta'nın anlatımına dayanmaktadır: örnekler şunlardır: SG Williamson, *Akan Religion and the Christian Faith,* Ghana Universities Press, Accra, 1965; N. Smith, *The Presbyterian Church of Ghana, 1835-1960,* Ghana Universities Press, Accra, 1966.

[7] JW Fernandez, “Gana'da Yeniden Adanmışlık ve Peygamberlik,” *Cahiers D'Etudes Africaines,* cilt. 10, 1970, s. 228-305.

[8] JDY Peel, *Aladura: Yoruba Arasında Bir Dini Hareket,* Oxford University Press, Londra, 1968; HW Turner, *African Independent Church* (2 cilt), Clarendon Press, Oxford, 1967.

[9] BGM Sundkler, *Güney Afrika'daki Bantu Peygamberleri,* Oxford University Press, Londra, 1961.

[10] Peel, a.g.e.

"Turner, a.g.e.

[l2] Peel, a.g.e.

'-'Örneğin, R. Linton, "Yerlilikçi Hareketler, *"American Anthropologist,* cilt 45, 1943, s. 230-40; AFC Wallace, "Canlandırma Hareketleri: Karşılaştırmalı Çalışmaları İçin Bazı Teorik Düşünceler," *American Anthropologist,* cilt 58, 1956, s. 264-81. Modern Afrika dini hareketleri için benzer bir vurgu Fernandez'in çalışmasında belirgindir; örneğin, JW Fernandez, "Hristiyan Kültürleşmesi ve Fang Cadılığı," *Cahiers D'Etudes Africaines,* cilt 2, 1961, s. 244-55; "Gabon Senkretik Tarikatında Kurtarıcı Fikri ve Sembolü," *International Review of Missions,* cilt 53, 1964, s. 281-89; "Afrika Dini Hareketleri— Türler ve Dinamikler," *Modern Afrika Çalışmaları Dergisi,* cilt 2, 1964, s. 531-4§; "Bir Diş Reformcu Tarikatında Sembolik Mutabakat", Amerikan *Antropolog,* cilt 67, 1965, s. 902-29; *Afrika Dini Hareketlerinde Mikrokozmogeni ve Modernizasyon,* Zaman Zaman Makaleler Dizisi, no. 3, McGill Gelişen Alan Çalışmaları Merkezi, Montreal, 1969.

'■•Örneğin, P. Worsley, *The Trumpet Shall Sound: A Study of 'Cargo Cults' in Melanesia,* MacGibbon ve Kee, Londra, 1957; V. Lanternari, *The Religions of the Oppressed* (Ezilenlerin Dinleri) (çev. L. Sergio), Knopf, New York, 1963; G. Balandier, *Sociologie actuelle de l'Afrique noire,* Presses universitaires, Paris, 1955.

"Özellikle "Modern Afrika Dini Hareketleri İçin Bir Metodoloji" adlı eserinde, *Toplum ve Tarihte Karşılaştırmalı Çalışmalar,* cilt 8, 1965-66, s. 281-94.

[l6] Örneğin, IC Jarvie, *Antropolojide Devrim,* Routledge ve Kegan Paul, Londra, 1964; Peel, ibid.; R. Horton, "Afrika Dönüşümü", *Afrika,* cilt 41, 1971, s. 85-106; "Dönüşümün Rasyonelliği Üzerine", *Afrika,* cilt 45, 1975, s. 219-53 ve 373-99. Horton'un entelektüalist teorisi, H. Fisher, "Dönüşüm Yeniden Değerlendirildi: Siyah Afrika'da Dini Dönüşümün Bazı Tarihsel Yönleri", *Afrika,* cilt 43, 1973, s. 27-40; ve G. Ifeka-Moller, "Beyaz Güç: Hıristiyanlığa Dönüşümde Sosyal Yapısal Faktörler, Doğu Nijerya, 1921-1966", *Kanada Afrika Çalışmaları Dergisi,* cilt 1, s. 17-20 tarafından eleştirilmiştir. 8, 1974, s. 55-72.

"Teoloji ve karşılaştırmalı din bilimlerine, hareketlerin dinsel özünü ortaya koymada özel bir rol biçerken, Turner gibi fenomenologlar bile konuya hem bağlamcı hem de entelektüalist yaklaşımların değerini biraz isteksizce de olsa açıkça kabul ediyorlar.

[18] Peel, a.g.e., s. 14-15.

"Williamson, ibid., s. 9.

-°Bunlar Danimarkalılar ve Hollandalılardı.

[2l] Williamson, ibid., s. 9-10.

[22] Smith, ibid., s. 222n. Basel misyonunun Ashanti Presbiteryenliği'ndeki cemaat üyelerinin sayısının 1918'de 822'den 1930'da 3.498'e yükseldiğini gösteriyor; FL Bartels, *The Roots of Ghana Methodism,* Cambridge University Press, Cambridge, 1965, s. 188, Metodist misyon istasyonlarının sayısının dokuzdan yetmiş ikiye çıktığı 1921 ve 1922 yılları arasındaki Ashanti'deki "manevi canlanmanın" bir ticaret canlanmasıyla aynı zamana denk geldiğini kaydediyor ve yeni Ashanti müritlerinin "şaşırtıcı cömertliğinden" bahsediyor.

[23] Peel, ibid., s. 290, Hıristiyan misyonlarına erken dönemde dönen Yorubaların "belirsiz benzetme düşüncesine" sahip olduğunu ileri sürmektedir.

[24] Williamson, ibid., s. 71.

[25] Bartels, ibid., s. 351.

[26] Bu kuruluşlar ilk çağrılarını yayınlanmış bildiriler, broşürler ve dergiler aracılığıyla yaptılar.

[27] Afrika Metodist Episkopal Siyon Kilisesi, bir Amerikan Zenci kilisesi, 1898'de Gana'da Metodist misyonunun muhalif Afrikalı rahipleri tarafından kuruldu. Bu adamların çoğu, aynı zamanda, hemen hemen aynı zamanda ortaya çıkan erken

bir milliyetçi hareket olan Gold Coast Aborigines Rights Protection Society'de de aktifti.

[u] *1970 Gana Nüfus Sayımı,* cilt 2, Nüfus Sayımı Ofisi, Accra, 1972, s. 150.

[29] Winneba Bölge İcra Kurulu Başkanı ofisi tarafından sağlanan tahmin.

[diğer] halklar Awutu, Kyerepon, Larte, Anumboso, Nkonya, Krachi, Atwodi, Ntwumuru, Gonja ve Guan'dır.

[3I] Effutu klanları şunlardır: Twidan, Anana, Aboradze, Kona ve Nsona.

[32] Metodist ve Roma Katolik kiliselerinin her biri sekiz okul yönetiyor; AMEZion'un altı, Anglikanların dört ve Presbiteryenlerin iki okulu var.

[,] bazen reçeteli ilaçlarının tamamını veya bir kısmını küçük tüccarlara satan hastane ayakta tedavi hastaları olduğu görülmektedir.

[34] 1966 darbesinden sonra Enstitü Yüksek Öğretmen Okulu'na dönüştürüldü.

[35] Baëta, ibid., s. 135.

[36] Akan halkları arasında kanın *(mogya)* anneden geldiğine inanılır.

[37] Bu açıdan Effutu görüşü, en azından bir Akan toplumu olan Bono'da geçerli olan görüşten farklı görünüyor; Bono'nun sabit hastalık sınıflandırma sistemi DM Warren, "Bono Geleneksel Şifacıları", *Rural Africana,* no. 17, 1972, s. 25-39'da tartışılıyor.

[38] Bunun için bkz. RW Wyllie, “Güney Gana’daki Effutu Arasında İç Gözlemsel Cadılık”, *Man,* cilt 8, 1973, s. 74-79.

[39] JB Christensen, “Batı Afrika’daki Tigare Kültü”, *Michigan Bilim, Sanat ve Edebiyat Akademisi Belgeleri,* cilt 39, 1954, s. 389-98.

[40] Bu ritüel RW Wyllie, “Ritüel ve Toplumsal Değişim: Ganalı Bir Örnek”, *Amerikan Antropolog,* cilt 70, 1968, s. 21-33’te daha ayrıntılı olarak anlatılmıştır .

HARİTA 2. WINNEBA, 1968 YILINDAKİ KİLİSELERİN YERLERİNİ GÖSTERİYOR.

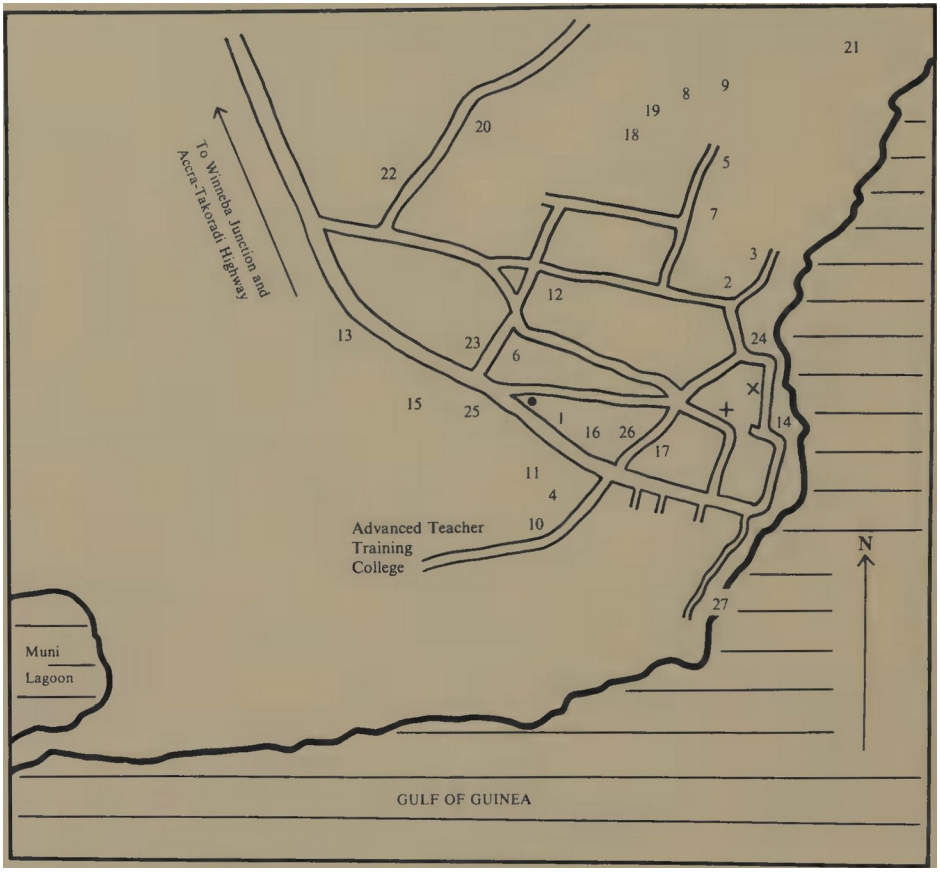

ANAHTAR:

1	Metodist Kilisesi	1	Kerubim ve Serafim
2	AMEZion Kilisesi	1	İlahi Şifacı Kilisesi
3	Birinci Yüzyıl İncil Kilisesi	1	Afrika İnanç Tabernacle'ı
4	Anglikan Kilisesi	1	Yaşam ve Kurtuluş Kilisesi
5	Roma Katolik Kilisesi	2	Mesih İlahi Şifa Kilisesi
6	Yedinci Gün Adventist	2	Dugan Kilisesi
7	MDCC	2	Kutsal Ruh İlahi Şifa
8	St. Anthony Şifa Gücü	2	İlahi Şifa Kilisesi
9	Oniki Havari	2	Sunakaba
1	Apostolik Kilisesi	2	Hıristiyan Kilisesi
1	Mesih Apostolik Kilisesi	2	Mesih Diriliş Kilisesi
1	Yehova şahitleri	2	Tanrı'nın Kurtarıcı Kilisesi
1	Presbiteryen Kilisesi	•	Abosomba
1	Pentekost Kilisesi	4	Freeman Anıt Şapeli
1	Lord Aladura Kilisesi	X	Penkye Otu Korusu

II
KÖKENLER VE BÜYÜME: 1930-1968

(Winneba'da Spiritizmin Tanıtılması

1930 yazında Kweku Gyansa adında bir Effutu marangozu çok zor bir sorunla boğuşuyordu. On iki yaşındaki oğlu Kofi yaklaşık üç yıldır hastaydı ve Winneba ve Accra'daki doktorlara yaptığı tekrarlayan ziyaretlere rağmen artık her geçen gün zayıflıyor gibi görünüyordu. Çaresizlik içinde geleneksel şifacılara bile başvurmuştu, bu da onu biraz suçlu ve utanmış hissettiren bir eylem yoluydu, çünkü uzun yıllardır yerel Metodist kilisesinin bir üyesiydi. Geleneksel şifacılar oğlunu iyileştirmeyi başaramamıştı ve şimdi neredeyse aklının sonuna gelmişken son bir olasılığı ele geçiriyordu. Eski bir arkadaşı ona Kofi'yi Winneba'nın birkaç mil kuzeyindeki bir köy olan Mozano'daki Musama Disco Christo Kilisesi'nin kurucusu ve başkanı olan Peygamber Jehu-Appiah'a götürmesini tavsiye etti. Çocuk Peygamber'in elinde sağlığına kavuştu ve babası hemen memleketinde bir MDCC şubesi örgütleme işine koyuldu, böylece diğerleri de aldığı nimetlerden payını alabilirdi. Bu şekilde, sessizce ve neredeyse fark edilmeden, Spiritizm Winneba'ya tanıtılmış oldu ve yerel Hıristiyan topluluğu bir daha asla aynı olamadı.

MDCC'nin Winneba'da tanıtılması, ülkenin başka yerlerinde de görülen ve kasabadaki Spiritist kiliselerin daha sonraki çoğalmasında birden fazla kez tekrarlanacak olan küçük değişikliklerle bir örüntüyü izledi. Bu, Gyansa gibi adamların geleneksel şifacılara ve batıda eğitim almış doktorlara olan güven eksikliğine işaret ediyordu; ayrıca, sıradan insanların her an karşılaşabileceği türden sorunlara pratik çözümler sunamayan ortodoks, misyoner Hristiyanlığıyla ilgili bir hayal kırıklığı hissini de yansıtıyordu. Bu nedenle, yerel Spiritist kiliselerinin kökenlerini ve gelişimini incelerken, öncelikle Spiritistlerin uzak durduğu veya çeşitli şekillerde eksik buldukları kiliselere bakmak gerekir. Dahası, Spiritizm'in ortaya çıkışı Winneba'daki Hristiyan topluluğunun tarihinde yeni bir şeyi temsil ederken, aynı zamanda topluluğun 1838'de tek bir misyondan 1968'e kadar yaklaşık yirmi yedi kiliseye dönüştüğü devam eden bir dini

farklılaşma sürecinin parçası olarak da görülebilir.

Winneba'daki Spiritist Olmayan İnançlar

a) *Mezhepler* (Metodist, AMEZion, Anglikan, Roma Katolik , Presbiteryen): Kasabadaki örgütlü Hristiyanlığın başlangıcı, Cape Coast'tan melez William de Graft'ın Wesleyan Metodistleri adına çalışmak üzere geldiği 1838 yılına kadar uzanıyor. Yetmiş yıllık bir süre boyunca Metodistler Winneba'da cemaati olan tek Hristiyan topluluğu olacaklardı ve 1968'de topluluğun en büyük ve en prestijli kilisesiydiler. Winneba, ülkedeki en eski Metodizm merkezlerinden biriydi , küçük bir yerleşik Fanti tüccar grubu, 1837'den beri Acquah Otu adlı bir adamın evinde düzenli toplantılar düzenliyordu. De Graft'ın 1838'de Metodist cemaati olarak örgütlediği grup buydu.

AMEZion kilisesi, FAO Pinanko'nun ülkede bu kurumu yönettiği 1908 yılında Winneba'ya tanıtıldı. Cape Coast'ta AMEZion üyesi olan kasabanın bir dizi Fanti sakini, Pinanko'yu Winneba'da kilisenin bir şubesini açmaya davet etti ve bu, bazı hoşnutsuz yerel Metodistler de dahil olmak üzere yaklaşık otuz kurucu üyeyle başladı. 1923'te, yerel bir avukat olan IB Nelson ve bir bölge yargıcı olan William Awono-Renner'ın girişimleriyle bir Anglikan cemaati kuruldu. Cemaat, başlangıcında yaklaşık yirmi beş kişiden oluşuyordu ve bunların çoğu Cape Coast'taki Anglikan Mesih Kilisesi'nin üyesi olan Fanti memurlarıydı.

Winneba'daki ilk Roma Katolik vaftizleri Mayıs 1924'te gerçekleşti ve çoğunlukla kasabada yaşayan Fanti ve Ga iş ve meslek adamlarının çocukları katıldı. 1925 Ekim'inde Saltpond'daki yerleşik rahip olan Peder Baumann, Winneba'daki Katolik cemaatini ziyaret etti ve plaja yakın bir salonda ayin yönetti. Bu tarihten itibaren Winneba'daki Roma Katolikleri, Accra, Saltpond ve Cape Coast'ta görevli rahipler tarafından düzenli olarak ziyaret edildi ve Winneba 1936'da bir ikametgah haline geldi. Winneba'daki Presbiteryen kilisesi, çoğu United Trading Company'de katip veya yerel hastanede tıbbi asistan olarak çalışan Ga ve Akwapim Presbiteryenlerinin girişimleriyle 1944'te kuruldu.

Genel olarak Winneba'da temsil edilen büyük mezhepler - misyoner atalarının ortodoks geleneklerini sürdürme eğiliminde olmuştur. Winneba'daki Roma Katolik kilisesi bir dünya düzeninin ayrılmaz bir parçasıdır ve bu nedenle doktrinleri ve öğretileri hiçbir şekilde Avrupa Katolikliğininkinden farklı değildir. Protestan mezhepleri, ulusal özerkliğe kavuşmalarına rağmen, doktrinel mirasını ve ortaya çıktıkları misyonerlik kuruluşlarının büyük bir kısmını korumuştur. Dünya çapındaki Katoliklik, Metodizm, Anglikanizm ve Presbiteryenliğin temel ilkelerine Winneba'da hala büyük ölçüde uyulmaktadır. Ancak, Presbiteryen kilisesinin İskoç modeline göre örgütlenmiş olsa da Basel misyonunun Evanjelik dindarlığını korumaya çalıştığı ve Metodist kilisesiyle

geniş bir ortak zemin bulduğu gözlemlenmelidir. [1] AMEZion kilisesi örgütlenme bakımından episkopal olmasına rağmen, doktrinleri ve öğretileri açıkça Metodisttir ve esas itibarıyla Metodist kilisesininkilerden farklı değildir.

Şehirdeki tüm mezhepler ayinler sırasında Fanti dilini kullanırken, bu ibadet sırasında hakim olan baskın batılı ethos'a karşı pek bir şey yapmaz. Bazen İngilizce ilahiler kullanılsa da, ilahilerin çoğu Fanti veya Twi dilinde söylenir. Her birinin, cübbeler ve keplerle görkemli bir korosu vardır ve bu koro, genellikle yerel olmayan yorumlarda uzmanlaşmıştır ve üyelerinin hepsi okuryazardır. Koronun daha mütevazı karşılığı, çoğunlukla Afrika şarkı sözlerini *(Ebibindwom) söylemekte uzmanlaşmış okuma yazma bilmeyenlerden oluşan "Şarkı Grubu"dur. Ebibindwom'un* söylenmesi, bu grupların çoğunun Afrika müzik ifade biçimlerine uyum sağlamada ulaştığı en ileri noktadır: davul ve dans yoktur, el çırpma yoktur ve *akasaa* (kabak çıngırağı) veya *nfatsewa (metalden yapılmış ve kastanyet gibi kullanılan bir parmak enstrümanı)* gibi geleneksel enstrümanlar kullanılmaz .

Cemaatin sakin ve ölçülü davranışı, belki de bu mezheplerdeki ibadetin en çarpıcı özelliğidir, özellikle de bu, Spiritist ve Pentecostal meclislerindeki ibadet edenlerin kendiliğindenliği ve hareketliliğiyle karşılaştırıldığında. Cemaat üyelerine sıralarından ayrılmaları için çok az fırsat verilir, bu yüzden kilise ayinlerinde katılımcı olmaktan çok alıcı gibi görünürler. Ayinler sırasında bağış alındığında tabaklar veya kaseler, ihtiyarlar veya liderler tarafından sessizce ve sistematik bir şekilde taşınarak oturdukları yere getirilir. Cemaat üyelerinden, Spiritist ve Pentecostal meclislerindeki ayinlerde çok yaygın olan şekilde, vaazı onay veya sevinç çığlıklarıyla kesmeleri beklenmez veya teşvik edilmez.

b) *Amerikan Mezhepleri* (Birinci Yüzyıl İncili, Yehova'nın Şahitleri, Yedinci Gün Adventistleri): 1921'de Pastör Clark'ın Philadelphia merkezli Faith Tabernacle'ının bir kolu, Elder Dempster Steamship Company'de muhasebeci ve kasabanın yerlisi olan Josephus G. Sam tarafından Winneba'da kuruldu. Sam, etrafında çoğu kendisi gibi Metodist kilisesinin eski üyeleri olan yaklaşık on yedi kişi topladı. Pastör Clark 1926'da zina suçlamasıyla grubundan atıldığında ve yeni Birinci Yüzyıl İncil Kilisesi'ni kurduğunda, Winneba'daki takipçileri ona sadık kaldılar ve kollarının adını buna göre değiştirdiler. Şu anda Winneba'daki Birinci Yüzyıl İncili meclisi, lisanslı bir mektup yazarı ve eski liderin oğlu olan JK Ampah-Sam tarafından yönetiliyor.

Amerikan Adventizmi, büyük ölçüde AK Doherty adında Sierra Leone yerlisinin çabaları sayesinde 1925'te kasabada ortaya çıktı. Metodist ve AMEZion kiliselerinin eski bir üyesi olan Doherty, bazı Adventist broşürleri ve dergilerine sahip olduktan

sonra Yedinci Gün Adventist öğretileriyle ilgilenmeye başladı. Bunlar, Doherty ve çoğunluğu Metodist veya AMEZion cemaatlerinin üyeleri olan küçük bir arkadaş grubu tarafından yapılan tartışmaların temelini oluşturdu ve bu grup 1925'te yerel SDA şubesi haline geldi. Yehova'nın Şahitleri cemaati 1942'den beri var olup, Kwanyako köyünden Agona kabilesinin bir üyesi olan ID Anaman tarafından organize edildi. Anaman, Winneba'daki United Trading Company'de katip olarak çalıştı ve üyeleri çoğunlukla Metodist veya AMEZion kiliseleriyle bağlantılı olan iş arkadaşları arasından topladı.

Winneba'daki Birinci Yüzyıl İncili üyeleri tarafından benimsenen doktrin, esasen tarikatın kurucusu Pastör Clark'ın eseridir ve yerel meclislere periyodik olarak gönderilen çeşitli broşürler, risaleler ve genelgelerle ifade edilir. Genellikle bu belgeler, Gana'daki tarikat üyelerinin gündeme getirdiği sorulara, çoğu günlük sorunlarla ilgili sorulara yanıtlar içerir. Birinci Yüzyıl İncili'nde manevi mükemmelliğin anahtarı, her şeyde "kutsal metinlere uygun" düşünmek ve hareket etmekte yatar. Bu, Clark'ın üyelerin günlük yaşamlarının ayrıntıları hakkında oldukça düzenli açıklamalar yapmasını içerir ve hiçbir konu, doktrinin genellikle atıfta bulunduğu "Tam Gerçek"in kapsamının dışında değildir. Bu tarikat, Winneba'daki diğer tüm Hıristiyan topluluklarından daha fazla, üyelerinin üye olmayanlarla evlenmesini ve orduda veya polis kuvvetlerinde hizmet etmeyi, "dünyevi okullarda" öğretmenlik yapmayı ve hastaneler ve doğum evleri gibi "kutsal metinlere aykırı projelere" katkıda bulunmayı içeren çok çeşitli faaliyetleri yasaklayarak dünyadan ayrı olduğunu vurgulamaya çalışır.

Görev kontrollü kuruluşlar olarak, Winneba'daki iki Adventist grubu (Yehova Şahitleri ve Yedinci Gün Adventistleri), yerel meclisler tarafından benimsenen doktrin ve öğretilerin kendi merkezleri tarafından yetkilendirilenlere uygun olmasını sağlar. Bu mezhepler, Mesih'in İkinci Gelişi konusunda ortak bir kaygıyı paylaşırlar, ancak bunun tam olarak nasıl gerçekleşeceği ve belirli diğer doktrinel noktalar konusunda anlayışları farklıdır.

Genel olarak, üç Amerikan merkezli mezhebin ibadet şekli ve tarzı, ana akım mezheplerinkinden daha da geleneksel yerel deneyimlerden uzak görünüyor. Yazılı sözcüğe büyük önem veriliyor ve kutsal yazıları ve merkezden gönderilen çeşitli dersleri ve risaleleri okuyup tartışmaya çok zaman ayrılıyor. Hakim ruh hali, Tanrı'nın sözünü ve mezhep otoritelerinin öğretilerini kavrama çabasında samimi bir adanmışlıktır. Davul çalma, dans etme, el çırpma veya bağırma yoktur ve ilahiler genellikle yavaş bir tempoda ciddiyetle söylenir. Vaazlar, dersler ve konuşmalar dikkatle ve kesintiye uğramadan dinlenir ve ağlayarak veya hareket ederek işlemleri bozan çocuklar, sessizleşene kadar ebeveynleri tarafından hemen dışarı çıkarılır.

c) *Pentekostal Mezhepler* (Apostolik Kilise, Christ Apostolik Kilise, Pentekost Kilisesi, Christ Revival Kilisesi): Winneba, ülkedeki en eski Apostolik misyonerlik faaliyeti merkezlerinden biriydi ve 1938'de kasabada İngiliz Apostolik kilisesinin bir meclisi kuruldu. O yıl, Winneba'lı ve Nijerya'da bir süre Apostolik misyoner olarak çalışmış olan Pastör SA Mensah, memleketinde bir şube kurması gerektiğine dair bir "vahiy" aldı. Bu, yılın ilerleyen zamanlarında İngiliz yerleşik misyoner Pastör James McKeown, Asamankese'deki eski görevinden, Asamankese'ye dönenlerin gayri resmi lideri olan Peter Anim ile yaşadığı bir anlaşmazlık sonrasında ayrıldığında, Apostolik misyonunun Gana'daki merkezi haline geldi.

1939'da Anim, kendi Mesih Apostolik Kilisesi'ni kurmak için İngiliz misyonundan ayrıldı ve bu kilisenin küçük bir kolu (Rahip Mensah liderliğinde) Winneba'da kurulmuş olsa da, yerel Apostolik meclisinin çoğu üyesi McKeown'a sadık kaldı. 1953'teki bir başka ayrılık, Rahip McKeown'un İngiltere'deki üstleriyle yaşadığı bir anlaşmazlığın ardından İngiliz misyonundan ayrılmasıyla bir Pentecost Kilisesi meclisinin (aslen Gold Coast Apostolik Kilisesi olarak bilinir) kurulmasına yol açtı. Winneba'da ortaya çıkan dördüncü Pentekostal grup, Apostolik meclisinden tamamen yerel bir ayrılığın sonucu olarak kurulan Mesih Diriliş Kilisesi'ydi. Bu, popüler Effutu papazının başka bir şubeye önerilen transferi konusunda Ulusal Apostolik Kilisesi Konseyi ile Winneba meclisi arasında bir mücadeleden önce gerçekleşti. Anlaşmazlık, papazın Ulusal Konsey tarafından görevden alınmasıyla sonuçlandı ve papaz, Winneba meclisinin yaklaşık üçte ikisinin desteğiyle kendi kilisesini kurmaya girişti.

Bu mezhepler, Mesih Apostolik Kilisesi'nin her türlü tıbbi tedaviyi reddetmesiyle bir tarafta durduğu ortak bir doktrin ve öğreti gövdesini paylaşırlar. Burada eski Faith Tabernacle görüşüne (1939'da Mesih Apostolik'in ortaya çıktığı misyon) sıkı sıkıya bağlı kalmıştır. Winneba'daki dört Pentekostal mezhebi de Batı Pentekostalist geleneğinde yer alır; hepsi, yayınlanmış açıklamalarında, Kutsal Ruh'un Vaftizi'nin "işaretlerle takip edilmesi", vizyonlar, kehanet, dillerle konuşma ve inançla şifa verme gibi şeylerin önemini vurgular. Ancak pratikte, Pentekostalizmin daha dramatik biçimleri mezhep toplantılarında nadiren görülür. Bu organların her biri düzenli olarak aylık inançla şifa verme seansları düzenlese de, bunlar Spiritist kiliselerdeki şifa faaliyetlerinin önemini varsaymaz. Pentekostal mezheplerin ulusal liderleri ve yerel papazları, Spiritist meslektaşlarının aksine, şifa verme ve peygamberlik yetenekleriyle tanınmazlar; ancak müjdeyi vaaz etme ve yayma konusundaki sınırsız gayretlerinden dolayı hayranlık duyulur.

Winneba'daki Pentekostal ayinler neredeyse tamamen Fanti veya Twi dilinde yapılır ve son derece canlı etkinliklerdir, popüler canlanma ilahilerinin söylenmesine çok zaman ayrılır, bunların

çoğu coşkulu bir koroya sahiptir ve hızlı bir tempoda söylenir. Bazı mezheplerin ilahilerin çoğunu başlatmada öncülük eden bir Şarkı Grubu olmasına rağmen koro yoktur. Ayinler sırasında tüm cemaat, platformdaki liderlerle birlikte büyük bir coşkuyla şarkı söyler, genellikle papaz veya masasının önünde duran biri tarafından daha yüksek sesle, daha hızlı veya daha duygulu bir şekilde şarkı söylemeleri için teşvik edilirler. Müzik eşliği her zaman tef çalan genç kızlardan oluşan bir grup tarafından sağlanır ve kilise binasının köşesinde her zaman *"bindo"* veya *"bando" olarak bilinen doğaçlama bir bas gitar çalan bir adam bulunur.*

Meclis üyeleri şarkı söylenirken genellikle yerlerinden kalkarlar, koridorlarda veya platform ile ilk sıra sıralar arasındaki açık alanda sallanır ve dans ederler. Ayinler sırasında sunu kasesi bu alana yerleştirilir, meclis üyeleri tek sıra halinde ona doğru dans eder ve sunularını kaseye koyarken |oyously haykırırlar. Vaazlar ve İncil okumaları sıklıkla katılanların "Tanrı'ya şükür!", "O'na şükür!" veya "Halleluja!" haykırışlarıyla kesilir. Bazen kesinti, Şarkı Grubu veya bir birey tarafından başlatılan bir şarkı veya ilahinin biçimini alır ve papaz vaazına devam etmeden önce şarkıyı bitirmek için küçük bir el çanı çalmak zorunda kalabilir.

Winneba'da Spiritist Kiliselerin Yaygınlaşması

Mayıs 1968'de Winneba'da faaliyet gösteren yaklaşık on beş Spiritist kilise vardı, bunlardan on tanesi ulusal veya bölgesel bazda örgütlenmişti, kasabadaki meclisleri daha geniş örgütlerin yerel şubeleriydi. Geri kalanlar, kasabanın dışında henüz bir takipçi kitlesi oluşturmamış oldukça yerel kiliselerdi. Tanımlama amacıyla ilkine "Büyük Spiritist" kiliseleri, ikincisine ise "Küçük Spiritist" kiliseleri diyeceğiz.

Tablo A. Mayıs 1968'de Winneba'da Faaliyet Gösteren Spiritist Meclislerin Kökenleri

Kilise	*Giriş Tarihi*		*Winneba'daki Temsilcilerin Tanıtımı*	*Yorumlar*
	Gan	*Winneba*		
1. MDCC	1922	1930	Oğlu MDCC lideri tarafından iyileştirildikten sonra Ef-futu paganlarından Kweku marangozu	İlk üyelerin çoğunluğu Effutu paganlarından oluşuyordu.
2. St. Anthony Şifa Gücü	1916	1932	Kilise kurucusu kardeşini iyileştirdikten sonra Effutu balıkçısı Ekua Bondziwah.	İlk üyeleri çoğunlukla Effutu paganlarından oluşuyordu. 1974 yılında Christ Heal ing Power Kilisesi

3. On iki Havariler	1914	i) 1932 ii) 1937	Fanti çiftçisi Kofi Sasa. Ama Dadoobi, bir Effu tu küçük tüccarı ve eski pagan.	İlk üyelik çoğunlukla Effutu paganlarından oluşuyor. İlk üyelik çoğunlukla Effutu

	Winneba'da	*Kilise Gana*	*Temsilcilerin Tanıtılma Tarihi Winneba*	*Tanıtımı*	*Yorumlar*
			iii) 1957	Ekua Attah, bir Effutu küçük tüccarı ve eski pagan.	İlk üyelerin çoğunluğu Effutu paganlarından oluşuyordu.
			iv) 1962	Beatrice Annobil, Effutu balıkçısı ve eski bir pagan.	İlk üyelerin çoğunluğu Effutu
4.	Rabbin Kilisesi	1953	1954	Havari Adejobi, Scoon Davies ve Victoria Prempeh aracılığıyla.	İlk üyelik çoğunlukla Effutu paganlarından oluşuyordu. 1962'de ulusal ayrılığın ardından Church of the
5.	Kerubim ve Serafim	1931	1958	Kilise'nin Nijerya lideri Peygamber Atansuye.	İlk üyelerin çoğunluğu Effutu paganlarından oluşuyordu.
6.	Rab Orada Tapınaktır	1954	1958	Kilisenin Akwapim rahibi Pastör Frimpong.	İlk üyeleri çoğunlukla Effutu paganlarından oluşuyordu. - 1966'da Divine
7.	Afrika İnanç Tabernacle'ı	1927	1959	K. Otsiwa, Birinci Yüzyıl İncili'nin Effutu üyesi .	İlk üyelerin çoğunluğu Effutu paganlarından oluşsa da, aralarında Birinci Yüzyıl İncili'nin
8.	Hayat ve Kurtuluş	1958	1961	AK Eshun, Ef futu katibi ve eski - Metodist.	İlk üyelerin çoğunluğu Effutu paganlarından oluşuyordu.
9.	Mesih İlahi Şifa Kilisesi	1963	1963	Winneba'da yaşayan Gomoa sakini ve eski Metodist din görevlisi TK Oben.	İlk üyelerin çoğunluğu Effutu paganları ve bazı eski - Metodistlerden
10.	Dugan Kilisesi	1965	1965	Effutu demircisi ve MDCC'de eski yardımcı papaz olan Kojo Dugan	İlk üyeleri çoğunlukla Effutu paganlarından oluşuyordu. 1969'da Kurtulus
11.	Kutsal Ruh İlahi Şifa Tapınağı	1965	1965	İlahi Şifacı Kilisesi'nin eski papazı ve bir Effutu'dur .	İlk üyelik çoğunlukla Effutu paganlarından oluşuyordu. 1968'de
12	İlahi Şifa Kilisesi	1955	1966	Kilisenin Ahanta rahibi Pastör J. Oben.	İlk üyeleri çoğunlukla Effutu paganlarından oluşuyordu. 1971'de Kurtarıcı
13.	Sunakaba	1966	1966	Alice Quansah, Effutu'da küçük çaplı bir tüccar,	İlk üyelerin çoğunluğu Effutu paganlarından

	Kilise	*Giriş Tarihi*		*Winneba'daki Temsilcilerin Tanıtımı*	*Yorumlar*
14.	Hıristiyan Kilise	1959	1966	AK Hagan, Fanti rahibi ve kilise başkanının yeğeni.	İlk üyeleri çoğunlukla Effutu paganlarıydı. 1968'de Christian Divine
15.	Kurtarıcı Tanrı Kilisesi	1967	1967	Kerubim ve Serafim'deki Effutu peygamberi Hannah Botsie.	Kerubim ve Serafim'den yerel ayrılma.

a) *Büyük Spiritist Kiliseleri.* MDCC'nin 1930'da Winneba'da kök salan ilk Spiritist kilise olduğunu ve üyelerinin uzun yıllar boyunca Kweku Gyansa'nın Old Market Street'teki evinde toplandığını, daha sonra kasabanın Dwoma bölgesindeki kiralık bir binaya taşındığını daha önce belirtmiştik. 1962'de bir kilise binası tamamlandı ve çalışmalar tamamen Winneba şubesinin üyeleri tarafından yapıldı. Başlangıçta şubenin faaliyetleri Mozano'daki merkezden Havari Aikins tarafından yönetildi, ancak birkaç yıl sonra şubenin kendi yerleşik pastörü oldu. Gana'daki çoğu Spiritist kilisesi gibi, MDCC de laik otoritelerle çatışmalara girmedi, ancak 1932'de kiliseye önemli sıkıntı ve utanç veren bir olay meydana geldi. O yılın Kasım ayında, yakındaki Bensu'dan militan bir tarikat olan Goliath Mission üyeleri, kasabanın hapishanesindeki mahkumları serbest bırakmak için Winneba'ya yürüdü. Yürüyüşçüler Gomoa Swedru'da polis tarafından durduruldu ve şiddetli bir çatışma çıktı, bu çatışmada bir polis şefi ve iki yürüyüşçü öldürüldü, altı polis memuru ve iki yürüyüşçü ise ciddi şekilde yaralandı. [2] Goliath Mission liderinin adı Appiah olduğundan, MDCC'nin (lideri Peygamber Jehu-Appiah olan) Winneba üyeleri yanlışlıkla onun takipçileri arasında sanıldı ve birkaçı tutuklandı. Yanlış anlaşılma resmen kabul edildikten sonra bile, Swedru ve Winneba bölgelerindeki MDCC üyeleri yerel halk tarafından hala şüpheyle karşılanıyordu ve olayın anılarının silinmesi birkaç yıl sürdü. Bugün bu olayın hikayesi, bu erken yargılamaya rağmen kiliselerinin hayatta kalmasıyla büyük gurur duyan çoğu yerel üye tarafından iyi bilinmektedir.

MDCC'nin Winneba'ya getirilmesinden iki yıl sonra, St. Anthony Healing Power Kilisesi'nin (yerel olarak "Power" olarak bilinir) bir şubesi kasabada kuruldu. 1932'de Ekua Bondziwah adlı bir Effutu balıkçısı hasta kardeşini Axim yakınlarındaki Attuapokeh'te kilisenin başı olan Prophet Elijah Mannor'a götürdü. Kardeşi orada iyileşti ve Ekua Bondziwah, üyesi olduğu AMEZion kilisesinden ayrılarak Prophet Manner's Kilisesi'nin Winneba şubesini kurdu. Aynı yıl, Kofi Sasa adlı bir Fanti çiftçisi tarafından kasabada Twelve Apostles Kilisesi'nin bir şubesi kuruldu. Genç bir adamken Cape Coast'ta yaşayan Kofi Sasa

hastalandı ve ülkenin batı bölgesindeki Kadjibir'deki kilisenin başı olan Piskopos Hackman'a götürüldü. Orada sağlığına kavuştu ve Twelve Apostles'ın hizmetine girdi. Sonunda bir Peygamber yapıldı ve Swedru'daki şubenin işlerine bakması için gönderildi, buradan Winneba'yı bir dış istasyon olarak açtı. 1968'e gelindiğinde Winneba'da kilisenin üç ek şubesi daha kurulmuştu, her birinin kendi papazı vardı ve birbirlerinden bağımsız olarak faaliyet gösteriyorlardı, Peygamber Sasa'yı kilisenin ulusal başkanı olarak tanıyorlardı. [3]

Lord Aladura Kilisesi, 1954 yılında kasabaya tanıtıldı ve Havari Adejobi ülkede misyonerlik kampanyasına başladıktan sonra Gana'da açılan ilk şubelerden biri oldu. [4] Kumasi merkezinden, Scoon Davies ve Victoria Prempeh'i (biri Creole, diğeri ise eski Ashanti büyük şefi Prempeh I'in kızı) Winneba şubesini açmaya gönderdi. 1961 ve 1962'de kiliseyi sarsan anlaşmazlıklar sırasında Winneba üyelerinin çoğunluğu, bağımsız bir Ganalı Lord Kilisesi için baskı yapan Piskopos Yamoah liderliğindeki bir fraksiyonu destekledi. Kasım 1962'de Winneba şubesi resmen Yamoah'ın yeni Church of the Lord Ghana'sına bağlandı ve 1968'de hala bu organın bir parçasıydı.

Cherubim ve Seraphim'in yerel şubesi, 1958'de Nijerya'dan Peygamber Atansuye'nin ülkedeki kilisenin çalışmalarını birleştirmeye çalışmak için Gana'yı ziyaret etmesiyle kuruldu. Bunda başarısız oldu, ancak ziyareti sırasında Winneba şubesini açtı ve Cape Coast'tan Rev. JK Amankwah'ı yerleşik papaz olarak atadı. Aynı yıl, Accra yakınlarındaki Korlegonno'daki kilise merkezinden gönderilen Frimpong adlı bir Akwapim papazı tarafından Winneba'da The Lord is There Temple'ın bir şubesi—daha sonra Divine Healer's Church olarak yeniden adlandırıldı—kuruldu.

Afrika İnanç Tabernacle'ı (yerel olarak kurucusu Peygamber Nkansah'a atıfla "Nkansah" olarak bilinir) 1959'da Winneba'ya tanıtıldı. O yıl, First Century Gospel üyesi olan Winneba yerlisi Otsiwa, Winneba'nın yaklaşık elli mil kuzeydoğusundaki Anyinam'daki merkezde Peygamber Nkansah tarafından iyileştirilmeye gitti. Ziyareti başarılı olunca First Century Gospel'dan ayrıldı ve sekiz kişiyle başlayarak Afrika İnanç Tabernacle'ın Winneba şubesini örgütlemeye başladı; bunlardan üçü de eski First Century Gospel üyeleriydi. İki yıl sonra, Peygamber Prah'ın Yaşam ve Kurtuluş Kilisesi'nin bir şubesi, periyodik delilik nöbetleri geçirdiği söylenen eski bir Metodist olan Eshun adlı bir Effutu katibi tarafından Winneba'da kuruldu. Peygamber'in Tuz Havuzu merkezindeki tedaviden sonra, Eshun kısa bir eğitim sürecinden geçti ve memleketinde bir şifa kampı kurmak üzere geri döndü. Bu, kilisenin yerel şubesi haline geldi.

1966'da İlahi Şifa Kilisesi'nin yerel şubesi kuruldu. Bu grubun merkezi Takoradi'dedir ve 1955'te Fanti tüccarı Aba Essabah adlı bir kadın tarafından kurulmuştur. Peygamber Essabah,

Winneba'da bir şube açmak için "Ruh tarafından yönlendirildi" ve bu görevi yerine getirmek için Shama köyünden (Takoradi yakınlarında) bir Ahanta olan papaz John Oben'i gönderdi. Winneba'da bir yıl geçirdikten sonra Oben çok az ilerleme kaydetmişti ve bunun yerine orada bir şube kurmaya çalışmak için memleketine geri döndü. Bu da pek başarılı olmayınca Winneba'ya geri döndü ve daha önce başladığı işi yeniden başlatmaya çalıştı. 1968'e gelindiğinde yerel şube sadece yirmi beş üyeyle çok tehlikeli bir şekilde çalışıyordu. Bu sırada ortaya çıkan bir diğer şey de kilise kurucusu ve başkanı Havari John Taylor'ın yeğeni olan Papaz AK Hagan tarafından kasabada bir şubesi açılan Hristiyan Kilisesi'ydi.

b) *Küçük Spiritist Kiliseler'.* Tamamen yerel olan bu kiliselerin ilki, 1963'te TK Oben tarafından kurulan Christ Divine Healing Church'tü. Gomoa kabilesinin bir üyesi olan Oben, yaklaşık otuz yaşındayken kör oldu. 1953'te, Portland, Oregon'dan bir evanjelik dernek olan Latter Rain tarafından düzenlenen bir şifa ve canlanma mitingine katılmak için Cape Coast'a gitti ve rahatsızlığından kurtulabileceğini umuyordu. Bu umut gerçekleşmedi ancak mitingin sonunda dua ederken "Kutsal Ruh'u aldı". Metodist olan Oben, Winneba'daki evine döndü ve burada yerel Metodist kilisesinde din eğitimi öğretmeni ve vaiz oldu ve bu işi yaklaşık dokuz yıl sürdürdü. Bu süre zarfında evinde toplanan bir şifa ve dua grubu düzenledi ancak bir süre sonra faaliyetleri kilise yetkililerinin dikkatini çekmeye başladı. Metodist kilisesinin bu davranışını hoş göremeyeceği konusunda uyarıldı ve 1963 yılında kiliseden ayrılarak kendi grubunu kurdu.

Sadece Dugan Kilisesi olarak bilinen bir diğer yerel grup 1964 yılında Kojo Dugan adında bir Effutu demircisi tarafından kuruldu. Dugan bir süre Gana'nın Doğu Bölgesi'ndeki Koforidua'da çalıştı ve bu kasabada MDCC'ye üye oldu ve sonunda bu kurumda yardımcı papaz oldu. Dugan, papazıyla yaşadığı sert bir anlaşmazlığın ardından 1962'de MDCC ile ilişkisini kesti; papazı açıkça zina yapmakla suçladı. Bir yıl daha Koforidua'da kaldı ve bu süre zarfında insanlar şifa tedavisi için onu evinde ziyaret etmeye başladı. 1963'te Winneba'ya döndü ve orada kilisesini kurdu, başlangıçta babasının evini kullandı ancak daha sonra ibadetler için ahşap bir muhafaza ve uzun süreli tedavi gerektiren hastalar için bir kulübe inşa ettiği küçük bir arazi parçası edindi.

1965 yılında Jonathan K. Mensah, Winneba'da Kutsal Ruh İlahi Şifa Tapınağı'nı kurdu. Müslüman olarak yetiştirilen Mensah, Metodist Ortaokulu'na katıldıktan sonra Metodist kilisesine katıldı ve 1958'de din eğitimi uzmanı oldu. 1959'da hastalandı ve The Lord is There Tapınağı'nın kurucusu Kardeş Lawson'a danışmaya gitti ve burada sağlığına kavuştu. Mensah daha sonra bu kiliseye katıldı ve papaz oldu ve "vizyonunun" yılı olan 1965'e kadar bu kapasitede hizmet etti. Bu vizyonda Mensah'a kendi kilisesini

kurması ve adını "Kutsal Ruh İlahi Şifa Tapınağı" koyması talimatı verildi. Kardeş Lawson'ı terk etti ve Accra'da kilisesini kurdu ve Winneba da dahil olmak üzere kıyı boyunca birçok yerde küçük dış istasyonlar kurdu . Ancak bu girişim başarılı olmadı ve 1967'de enerjisini Accra merkezli kilisesinin yerel şubesini geliştirmeye adadığı Winneba'ya taşındı.

Waternakaba olarak bilinen grup, 1966 yılında Alice Quansah adlı bir Effutu küçük tüccarı tarafından kuruldu. Altı yaşındayken Accra'daki Anglikan kilisesinde vaftiz edilmesine rağmen, bu veya başka bir kiliseyle düzenli bir bağlantısı yoktu. Evliliği, kocasının 1965'te onu terk etmesiyle beş yıl sonra sona erdi ve ertesi yıl bir "vizyon" gördü. Bu vizyonda "bir meleğin ruhu" belirdi ve ona kendi kilisesini kurmasını ve adını "su kabakları" anlamına geldiği söylenen "Waternakaba" koymasını söyledi. Okuma yazma bilmediği ve Fanti İncil'inden okuyamadığı için Winneba yerlisi ve yerel Anglikan kilisesinin bir üyesi olan Samuel Ghunney adlı bir yardımcının desteğini aldı. Çok az üyesi olan bu grubun geleceği 1968'de çok belirsiz görünüyordu.

Redeemer Church of God, 1967 yılında Cherubim ve Seraphim'in yerel şubesinin eski bir üyesi olan Hannah Botsie tarafından kuruldu. 1961 yılında bu kilisenin yerel lideri olan Piskopos Arthur ile evlendi, ancak evlilik dört yıl sonra sona erdi. Ancak kilisede aktif olmaya devam etti ve 1966 yılında Prophetes oldu. Evlilik sona erdikten kısa bir süre sonra Piskopos Arthur, kilise ona düzenli bir maaş ödeyemediği için Cape Coast'ta bir iş bulmak zorunda kaldı. Bu, Winneba'yı yalnızca hafta sonları ziyaret edebileceği anlamına geliyordu. Yokluklarında Hannah Botsie'yi sorumlu bıraktı, ancak ona yardım etmesi için Kaptan Impraim adında genç bir adam gönderdiğinde sorunlar çıktı. Prophetess ve Kaptan arasında yerel meclisin kontrolü için bir mücadele gelişti ve üyelik iki karşıt gruba ayrıldı. Hannah Botsie sonunda Eylül 1967'de otuz kadar destekçisiyle birlikte kendi Redeemer Church of God'ını kurmak üzere ayrıldı.

Genel Bakış

Spiritist kiliseler ilk olarak 1930'larda Gana'nın diğer bölgelerinde oluşturulmuş olan organların şubeleri olarak Winneba'da ortaya çıktı. Kasabaya girişleri esas olarak ortodoks mezheplere bağlı olan ancak Spiritizm'de hastalık üzerinde ikna edici bir zafer gösterisi bulan kişilerin çalışmasıydı; ancak bu yerel meclislerin kurucu üyelerinin çoğu, geleneksel şifa yöntemlerine olan güvenlerini kaybetmiş görünen eski paganlardı. Modern tıbbi sağlık tesislerindeki bazı gelişmelere rağmen, ruhsal şifaya olan bu ilgi, Kweku Gyansa ve Ekua Bondziwah'ın öncü günlerinde olduğu gibi, daha sonraki meclislerin girişini çevreleyen koşullarda da aynı derecede belirgin görünüyor.

Başlangıçta Winneba'da Spiritizm'in büyümesi yavaştı, [5] ancak 1957'den 1967'ye kadar Spiritist meclislerinin sayısındaki dikkate değer büyümeye ve üyeliklerinde dramatik bir artışa (%437) tanık oluyoruz. Çeşitli Spiritist olmayan kuruluşlar da 1957 ile 1967 arasında üyeliklerinde bir artış yaşarken, büyüme oranları Spiritistlerin çok gerisinde kaldı. 1957'de Spiritistler Winneba'daki tüm cemaat Hristiyanlarının yalnızca %9,5'ini oluşturuyordu, ancak on yıl sonra bu oran %31,7'ye yükseldi; bu dönemde mezheplerin Hristiyan cemaatlerdeki payı %66,1'den %50,5'e düştü.

1968'de, Winneba'da ilk misyonun (Metodist) kurulmasından yaklaşık yüz otuz yıl sonra, kasabada geleneksel dine alternatif olarak uyum ve birlikten belirgin şekilde yoksun bir Hristiyan topluluğu gelişmişti · Kiliseler arası işbirliği kapsam olarak son derece sınırlıydı: Gana Hristiyan Konseyi, yıllık Hristiyan Ev Haftası, İyi Cuma alayları ve Hasat Festivalleri sırasında çabalarını birleştiren Protestan mezheplerini bir araya getirdi; hepsi Gana Evanjelik Kardeşliği üyesi olan Apostolik Kilisesi, Mesih Apostolik Kilisesi ve Pentekost Kilisesi arasında benzer işbirliği biçimleri vardı. Ancak Roma Katolikleri ve Adventist gruplarının geleneksel izolasyonu devam etti ve Spiritist kiliseler genellikle diğer kiliseler tarafından sınırların ötesinde olarak kabul edildi. Sadece 1966 askeri darbesinin liderinin anma törenleri gibi önemli ulusal vesilelerle, her türden kilise (Yehova'nın Şahitleri ve Birinci Yüzyıl İncili hariç) kamusal alanda bir araya geldi. Daha küçük ölçekte ise, bireysel kilise üyeleri için düzenlenen anma törenlerine diğer kiliselerden akraba ve arkadaşlardan oluşan gruplar katılabildi.

Yerel liderler tarafından rakip kiliselere yönelik açık bir karalama olmasa da, özelde şüphe ve güvensizlik bol miktardaydı. Birçok yerel kilise lideri, kendi kiliseleri dışındaki kiliselerin doktrinleri hakkında şaşırtıcı bir cehalet sergiliyordu. Yerel Yedinci Gün Adventist lideri, şiddetli ve tutarlı bir şekilde Roma Katolik karşıtıydı; Birinci Yüzyıl İncili'ndeki muadili ise kendi kilisesi dışında hiçbir kiliseyi gerçek Hristiyan olarak kabul etmeye yanaşmıyordu. Önemli ölçüde başarı elde etmiş ve diğer kiliselerin bazı üyelerine çekici gelmiş olan Spiritistler, her taraftan eleştiri aldılar. Bunlara yaygın olarak *nyamanyama* kiliseleri deniyordu *(nyamanyama,* "değersiz" anlamına geliyor; kelimenin tam anlamıyla "şeyler şeyler" anlamına geliyor); bazı Pentekostal papazlar ise özelde bunları "zina toplulukları" veya "ju-ju toplulukları" olarak tanımlıyordu. “Ruhani” terimi (ki bu terim genellikle Spiritist kiliselerin liderleri ve üyeleri tarafından kendi gruplarını tanımlamak için kullanılır) kasabadaki birçok diğer Hristiyan tarafından alay konusu olarak kullanılıyordu. Onlar, “Eğer onlar ‘Ruhani’ kiliselerse, o zaman biz de ‘Fiziksel’ kiliseler olmalıyız; ne saçmalık!” demeyi seviyorlardı.

Spiritist kiliselere karşı duyulan bu kızgınlığın ve düşmanlığın

çoğu, özellikle kilise liderlerinin, cemaatlerinin bazı üyelerinin hastalık veya kişisel zorluk zamanlarında gizlice Spiritist şifacılara danışabileceği korkusundan kaynaklanıyordu. AMEZion kilisesinde papaz, Piskoposunun onayıyla, kilise *içinde bir dua ve şifa grubunun var olmasına izin vererek bu sorunu çözmeye çalıştı* . 1968'de bu grup papazın eşi tarafından yönetildi ve şüphesiz bazı üyeleri mutlu ederken, cemaatin daha ortodoks ve muhafazakar üyelerinden bazıları için bir utanç kaynağı olduğu da kanıtlandı. Ancak AMEZion'un Spiritizme tepkisi olağanüstüydü ve sonraki bölümlerde Spiritizm'in çekiciliğinin doğasını ve Winneba'daki diğer kiliselerin çoğunluğu tarafından neden bir tehdit olarak görülmesi gerektiğini anlamaya çalışacağız.

İkinci Bölüm için Notlar

'İkinci Dünya Savaşı'nın sonundan bu yana iki kurum ülkenin bazı bölgelerinde (Winneba hariç) birleşik okullar ve Kumasi'de ortak bir ilahiyat koleji işletiyor.

-Dava No. CP 1090/1933 İsyanlar-Winneba Bölgesi, Kamu Arşivleri, Cape Coast.

[3] Bu kilisenin birleşik bir ulusal örgütü yoktur. Swedru'da Peygamber Sasa'nın başkanlığındaki organın dışında, ülkede "Kerubim ve Seraphim" adında en az iki başka organ daha vardır.

[4] Rab'bin Kilisesi'nin kapsamlı bir tarihsel ve teolojik analizi için Turner'ın *African Independent Church adlı eserine bakınız.*

[5] Bu dönemde kurulmuş ve daha sonra ortadan kaybolmuş olabilecek Spiritist gruplara ilişkin hiçbir kayıt tutulmadığından, mevcut Spiritist meclislerinin eski üyelerinin anılarına güvenmek zorunda kaldık.

Hasta
EYLEMDEKİ İNANÇ: 1967-68

Spiritist İnanç

Spiritistlerin umutları ve özlemleri, resmi doktrinler ve öğretilerden ziyade kolektif eylemlerde en açık ifadesini bulur. İki önemli istisna dışında (Rab Kilisesi ve Kerubim ve Serafim) 1967-68'de Winneba'da temsil edilen gruplar doktrinel açıklamalar ve yorumlar üretmeye pek ilgi göstermediler ve bu iki istisnai durumda bile çoğunlukla Nijeryalı liderler tarafından üretilen yayınlanmış ifadeler yerel üyeler ve liderler tarafından büyük ölçüde bilinmiyordu. [1] Kasabadaki kiliselerin çoğu bu tür materyallere atıfta bulunmadan faaliyet gösterdi, ancak bazıları "Ne İnanıyoruz" türünde kısa özet ifadeler sağladı. Bazen temel inanç maddeleri kilisenin yıllık takvimine veya almanakına dahil edildi ve bu genellikle kilise kurucusunun veya mevcut başkanın resmini gösteren bir duvar posteri şeklini aldı. Küçük Spiritist kiliseleri bu tür ilkel doktrinel ifadeler olmadan bile geçinmeyi başardı.

"Ruhsal şifa"ya verilen vurgu dışında, bu Spiritist inanç özetleri, belki de ortodokslukları dışında, dikkat çekici değildir. Bu izlenim, yerel liderlerle yapılan tartışmalarda doğrulanmıştır; bu liderler, sıklıkla kendi grupları ile ortodoks mezhepler arasındaki büyük farklılıkların inançlardan ziyade *uygulama düzeyinde bulunduğu görüşünü dile getirmişlerdir* ; ve kiliselerinin başlıca inançlarının ne olduğu sorulduğunda, hemen hemen her zaman diğer grupların inançlarıyla karşılaştırılan bir dizi uygulamadan alıntı yapmışlardır:

> Biz de onlar (Metodistler) gibi aynı şeyleri vaaz ediyoruz. Ama biz vaaz ettiğimizi uyguluyoruz ve onlar yapmıyor. Biz onlardan daha çok ruhsal şeylerle ilgileniyoruz. Onlar çok konuşuyor ama biz konuşuyoruz ve yapıyoruz. (Rahip, *Yaşam ve Kurtuluş Kilisesi)*

> Ruhsal şifaya inanıyoruz ve sigara, içki ve kumara karşı çıkıyoruz. Diğer bazı Spiritist kiliseler gibi şifa için ücret almıyoruz. Ve bazılarının yaptığı gibi mum veya kutsal su kullanmıyoruz. (Rahip, *Divine Healer's Church)*

> Tanrı'ya olan inancı öğretiyoruz ve ibadetlerimiz Fanti dilinde yürütülüyor, ancak bazen Ruh üzerlerindeyken insanlar farklı dillerde konuşuyorlar. İncil'i, çanı, mumları, kutsal suyu, zilleri ve davulları kullanıyoruz. Lord Kilisesi ve Power Kilisesi'ndeki insanlarla iyi geçiniyoruz. İbadetlerimizde yaptığımız şeylerin hemen hemen aynısını yapıyorlar. Ancak Taylor Kilisesi (Hristiyan Kilisesi), Christ Revival veya Pentecost Kilisesi ile fazla bir temasımız yok, çünkü inançları ve iş yapma biçimleri çok farklı. (Bishop, *Cherubim ve*

Seraphim)

Spiritist kiliseleri eylem halinde gözlemlediğimizde ve liderleri ve üyeleriyle konuştuğumuzda, onların temel kaygısının, inananlar arasında onun inişi için elverişli durumları teşvik etme ve üyelerin acil sorunlarının iyileştirilmesinde armağanlarını kullanma girişimleriyle karakterize edilen Kutsal Ruh'un arayışı olduğu açıkça ortaya çıkar. Bu arayışta faydacı, dünyevi bir vurgu en üst düzeydedir ve eskatolojik konulara nispeten az dikkat edilir. Tüm bu kiliseler hem Eski hem de Yeni Ahit'i "yetki bakımından eşit" olarak kabul ederken, resmi doktrinel ifadeleri desteklemek için en sık atıfta bulunulan Yeni Ahit'tir; bu tutarsızlık, yerel liderler tarafından, öncelikli kaygısı hastaları iyileştirmek ve acı çekenlere yardım etmek olan kurumlar için Yeni Ahit'in daha büyük pratik önemi açısından açıklanmaktadır. Ve hepsi Tanrılığın üçlü birlik anlayışına katılsa da, pratikte en ciddi dikkatlerini çeken Kutsal Ruh'tur.

Bazı kiliseler (MDCC, Cherubim and Seraphim, Church of the Lord ve Christian Church) yeni üyelere kutsal yazı bilgisinde temel bir eğitim sunar, ancak İncil'in tam anlamıyla anlaşılması Spiritizm'in faydalarını elde etmek için bir ön koşul olarak kabul edilmez. Bunlar yalnızca Kutsal Ruh'un gücüne inananlara gelir, bu inanç "harikalar yaratabilir". Bu inanç, Kutsal Ruh'un inananların üzerine inip mucizevi şifa işlerini gerçekleştirmesi ve sıkıntı çekenlere vahiy ve koruma sunması için geliştirilmelidir. Ve Ruh'un varlığını hızla ve beklenmedik bir şekilde hissettirebileceği kabul edilirken, bireyler ve cemaatler nöbetler, oruçlar, dualar, şarkı söyleme, davul çalma ve dans yoluyla Ruh'un tezahürlerini teşvik etmeye çalışırlar.

Ruh, bir kişi yalnızken üzerine inebilir, ancak kilise grup faaliyetleri sırasında, özellikle şifa seansı veya ayin sırasında beklentilerin en yüksek olduğunu görüyoruz. İlham edilmiş vaaz veya öğüt veya ritmik davul çalma, dans ve şarkı söyleme, inananların Kutsal Ruh'un varlığıyla ilişkilendirdiği davranışların üretilmesine özellikle elverişli görünüyor. İnsanlar daha sonra Ruh'un içlerine girdiği veya İsa'nın aralarında olduğu için sevinçle haykırmaya başlayabilirken, diğerleri kilise zemininde yuvarlanmaya veya mücadele etmeye devam edebilir. Ruh'un çeşitli armağanları arasında, şifa ve peygamberlik armağanları en büyük vurguyu alır: ve bunların inancı güçlü olan herhangi bir kişiye verilebileceğine inanılsa da, bunlar genellikle yalnızca papazlar, yerel peygamberler ve daha "yetenekli" üyelerden birkaçı tarafından talep edilir. Dillerle konuşma veya dilleri yorumlama gibi diğer armağanların da ara sıra tezahür ettiği hissedilir, ancak nispeten az ilgi uyandırır.

İbadet Modelleri

Gösterilen coşku ve üye katılımının derecesi bakımından,

Spiritist kilise ayinleri Pentekostalistlerin ayinlerini bile geride bırakmaktadır. İbadet kalıpları ve tarzları çoğunlukla kilise kurucularının özel dini geçmişlerini yansıtır. Bazıları (Church of the Lord, Cherubim ve Seraphim) ayinlere gösterdikleri ilgi ve sunak, mum ve tütsü gibi şeyleri kullanmalarıyla Anglo-Katolik bir etki ortaya koymaktadır. Diğerleri (Divine Healer's Church, Christian Church) özellikle Metodist formunda, vaaz ve nasihat üzerine çok daha fazla vurgu yaparak, muhalif Protestanlığın izlerini taşımaktadır. Ancak bu, tüm kiliselerin bu iki kategoriden birine veya diğerine düzgün bir şekilde yerleştirilebileceği anlamına gelmez; örneğin MDCC'de ayin, hem Anglo-Katolik hem de muhalif Protestan geleneklerinden neredeyse eşit ölçüde türetilen özellikler sergiler; ve Christ Divine Healing Kilisesi'nde, eski bir Metodist olan kurucu, hem Roma Katolik hem de Protestan unsurları içeren bir ibadet düzenine kişisel bir glossolalia (İbranice olduğuna inandığı) getirmiştir. Küçük Spiritist kiliselerinin kurucuları daha önce Büyük Spiritist kiliselerine aitken, genellikle aşina oldukları ibadet biçimlerini yeni gruplarına taşırlar.

Ayinlerdeki oturma düzenlemelerinde üyeler cinsiyete ve yetkiye göre ayrılır ve bazı durumlarda üyeler özel ve ayırt edici üniformalar giyerler. Örneğin, Rab Kilisesi'nin hem erkek hem de kadın üyeleri beyaz cüppeler giyerken, görevliler ayrıca, her biri yerel meclisteki belirli bir rütbeyi veya görevi belirten farklı renklerde kuşaklar giyerler. Ancak çoğu kilisede Afrika kıyafeti normdur ve ayinlere katılanlar arasında Avrupa tarzı kıyafetlere nadiren rastlanır. İbadet yerine girmeden önce ayakkabıların çıkarılması gibi diğer gereklilikler oldukça yaygındır ve bu uygulama Çıkış 3:5 ve Yeşu 5:15 gibi kutsal metin pasajlarına atıfta bulunularak savunulur.

Papazlar ve yerel peygamberler arasında uzun beyaz cüppe veya beyaz gömlek ve pantolon en yaygın giyim biçimidir. Genç veya yardımcı papazlar varsa, bunlar genellikle papazla aynı kıyafeti giyerler; papazın üstün statüsü farklı bir renkte (Kerubim ve Seraphim) bir cüppe veya özel bir şapka (MDCC) giymesiyle gösterilebilir. Sadece Life and Salvation Kilisesi'nde papaz batı tarzı rahat takım elbise ve din adamı yakası giyerken, Divine Healer's Kilisesi'nin kadın papazı özel bir aksesuar olmadan Afrika kıyafeti giyer.

Spiritist Hizmetlerin Özellikleri

a) *Vaazlar ve İncil Okumaları:* Bir ayine gelen ziyaretçiyi etkileyen ilk şeylerden biri, neredeyse hiç İncil olmamasıdır; görülebilen birkaç tanesi genellikle liderin veya ihtiyarların masalarında bulunur. Bundan, İncil'in Spiritist ibadetinde çok az yeri olduğu sonucunu çıkarmak oldukça yanlış olur; çünkü bu kiliseler, vaazlar, daha kısa "dersler" için bir temel olarak

kullanılan veya ayin sırasında çeşitli zamanlarda cemaate okunan kutsal yazılara sık sık atıfta bulunurlar. Gerçekten de, Spiritist meclisleri genellikle kutsal yazıları kasabadaki diğer Hristiyan topluluklarından daha sık alıntılar ve ayinleri sırasında daha fazla sayıda kutsal yazı ayeti okurlar (veya daha doğrusu duyarlar).

Spiritistlerin hem Eski hem de Yeni Ahit için "eşit yetki" tanımasına rağmen, ayinlerde kaydettiğimiz elli beş okumanın yaklaşık kırk üçü (%78,1) Yeni Ahit'ten alınmıştır. Katılınan ayinlerin on tanesinde, tek bir okuma vaazın temelini oluşturuyordu ve ibadet düzeninde belirgin bir yer işgal ediyordu: kalan beş ayin sırasında çeşitli zamanlarda kutsal metin pasajları okunuyordu, bazen bunları ayrıntılı yorumlar takip ediyordu. Çoğu durumda vaazların ve derslerin temaları kolayca tanımlanabilirdi, ancak diğerlerinde, özellikle de görünüşte ayrı pasajların daha fazla yorum yapılmadan okunduğu durumlarda, söz konusu okuyucunun amaçladığı mesajı belirlemek bazen zordu.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, kiliseler vaaz verme konusunda oldukça büyük farklılıklar gösterir. Rab ve Kerubim ve Serafim Kilisesi'nde, papazlar ayinin bu kısmına sadece on dakika harcarken, MDCC'de papaz bir saatten uzun süren bir vaaz verirdi. Vaazların çoğu canlı ve saldırgan bir üslupla yürütülürdü, papaz veya yerel peygamber geleneksel hitabet tekniklerini kullanırdı ve vaazını sık sık keserek dinleyicilerine "Duyuyor musunuz?" veya "Öyle değil mi?" diye sorardı. Çoğu vaiz tarafından çok sayıda örnekleyici materyal kullanılırdı, hatta o kadar çok ki temel tema genellikle bununla bastırılmış veya gölgelenmiş gibi görünürdü. Genel olarak, vaaz iyi karşılanıyor ve vaazın uzunluğu bu konuda bir rehber değil: MDCC cemaati çok uzun bir vaazı dikkatle dinledi ve takdirle yanıt verdi, ancak Kerubim ve Serafim'in pastörü cemaatin dikkatini sadece on dakika kadar tutmakta en büyük zorluğu yaşadı.

b) *Dualar'.* Nijerya'da bağımsız peygamber şifa kiliseleri, geleneksel Yoruba dininde duanın yaygın kullanımıyla uyumlu olduğu söylenen bu özel uygulamaya vurgu yapmaları nedeniyle genellikle *A ladura veya "dua eden kiliseler" olarak bilinir.* [2] Winneba'nın Spiritist kiliselerinde duaya çok zaman ayrılsa da, bu, Nijerya kiliselerinde göründüğü kadar belirgin bir özellik değildir. Dua etme uygulaması, diğer yerel kiliselerle karşılaştırıldığında Spiritist ibadetinin ayırt edici bir özelliği olarak da öne çıkmaz. Dua, hem Ortodoks mezheplerin hem de Pentekostal mezheplerin ibadetlerinde Spiritistlerin ibadetlerinden daha sık yapılır.

Genel olarak Spiritist kiliselerin ayinlerde duaya ortodoks mezheplerden daha fazla dikkat gösterdikleri söylenemezse de, duanın papaz tarafından cemaat veya topluluk adına

gerçekleştirilen bir ibadet eylemi olarak tanınması açısından sonrakilerden farklıdırlar. Sadece Pentekostal mezheplerin ayinlerinde, papazlardan daha fazla duanın meclis üyeleri tarafından söylendiğini görüyoruz, ancak Spiritist kiliseler bu açıdan çok geride değil. Çoğu Spiritist ayininde dua pratiği lider ve topluluk arasında neredeyse eşit olarak paylaşılır, ancak Hristiyan Kilisesi ve Christ Divine Healing Kilisesi bu açıdan istisnadır ve dualaların çoğu meclis lideri tarafından söylenir. Anglo-Katolik etkisinin en belirgin olduğu kiliselerde, papaz dua eder veya duaları kilisede “Kutsal Alan” (Kherubim ve Seraphim, Tanrı'nın Kurtarıcı Kilisesi ve St. Anthony Şifa Gücü Kilisesi) veya “Kutsalların Kutsalı” (Rab'bin Kilisesi) olarak bilinen özel bir yerden başlatır. Diğer kiliselerde papaz, duaları bir şifa seansıyla bağlantılı olduğunda ve hastaların arasında durduğunda hariç, masasından dua eder.

Dua kitaplarının kullanımını sadece iki durumda gözlemledik ve her iki durumda da (Kerubim ve Seraphim ve Rab Kilisesi) bunlar papazların elindeydi ve onlar da bunları çok az kullanıyorlardı. Katıldığımız neredeyse tüm ayinlerde söylenen Rab'bin Duası ve Havarilerin İnanç Bildirgesi hariç, üyelerin duaları resmen okunmuyordu, ancak serbestçe dile getiriliyordu. Bu, dualaların yapıdan yoksun olduğu anlamına gelmiyor, çünkü papazlar genellikle cemaatlerinden belirli bir dizi şey için dua etmelerini istiyordu:

> Burada bulunan herkesi dua etmeye çağırıyorum. Bugün burada buluşmamızı mümkün kıldığı için Tanrı'ya şükürler olsun. Günahlarınızı bağışlamasını ve kutsamasını isteyin.

Bazen üyelerden bu tür talimatlar verildikten sonra sessizce dua etmeleri isteniyordu, ancak normal uygulama üyelerin yüksek sesle, tek tek ama aynı anda dua etmeleridir. Sonuç, her bir kişinin samimiyetle, konuşma hızı ve ses yüksekliği açısından diğerlerini geride bırakmaya çalıştığı sağır edici bir ses kakofanisidir. Açıkça duyabildiğimiz dualaların içerikleri pek de dikkat çekici değildir ve birkaç temel temayı kapsar: günahların bağışlanması, hastalıkta teselli, putperestlerin dönüşümü, üyeler için rehberlik, kötülükten korunma, siyasi liderler için bereketler, Spiritist kiliseler için bereketler, vb.

c) *Tanıklıklar'.* On beş kiliseden dokuzunda (St. Anthony Healing Power Church, Dugan's Church, Redeemer Church of God, Cherubim and Seraphim, MDCC, Life and Salvation Church, Holy Spirit Divine Healing Temple, African Faith Tabernacle ve Divine Healer's Church) ayinin bir kısmı tanıklıkların *(Adasedzi) dinlenmesine ayrılmıştır.* Rahip veya peygamber kişilerden öne çıkıp "Tanrı'nın iyiliğine tanıklık etmelerini" veya "Rab'bin sizin için neler yaptığını anlatmalarını" ister. Normalde bu talebe yanıt

eksikliği olmaz ve ayinin çok popüler ve keyifli bir parçası gibi görünür.

Kaydettiğimiz ifadelerin çoğunluğu (%50,4) genel ve belirtilmemiş faydalar için teşekkür ifadelerinden oluşuyordu:

> Rabbimize şükretmek ve benim için yaptığı her şey için onu övmek istiyorum. (Kadın)

> Tanrı'ya benim için yaptığı her şey için teşekkür etmeliyim. Adını yüceltmek için şarkı söyleyeceğim. (Kadın)

Bir sonraki en büyük kategori (%27,6) yakın zamanda iyileşenlerin veya yakınları iyileşenlerin tanıklıklarından oluşuyordu:

> Gözlerimle ilgili bir sorun yaşadım. Tanrı'ya dua ettim ve bugün daha iyiler. Tanrı'yı onurlandırmak için şarkı söylemek istiyorum. (Kadın)

> Bir süredir göğüs ağrıları çekiyorum. İki gün önce papazı ziyaret ettim ve benim için dua etti. Şimdi ağrılar geçti. (Adam)

Tanıklıkların yaklaşık %14,3'ü, genellikle seyahatle bağlantılı olarak Tanrı'nın koruması için şükranlarını dile getirdi:

> Son seyahatlerim sırasında bana verdiği tüm koruma için Tanrı'ya teşekkür etmek istiyorum. (Kadın)

Bir başka kadın da oğlunun ölümden kıl payı kurtulmasından dolayı teşekkürlerini dile getirdi:

> Dünkü şiddetli yağmurlardan sonra oğlum akan bir dereye sıkıştığında onu kurtaran Tanrı'ydı. Yaptığı şey için ona teşekkür etmek istiyorum.

Adasedzi hizmet aşamasını kullanmaz . Bazı tanıklıklar (%10,4) çeşitli türlerde dilekçeler şeklindeydi:

> Allah'tan bacağım için ilahi bir tedavi vermesini istiyorum. (Bacağı şişmiş yaşlı adam)

> Accra'daki kız kardeşimi ziyarete gitmeden önce yolculuğumda Tanrı'dan manevi koruma dilemek istiyorum. (Kadın)

Geriye kalan tanıklıklar ise insanların ilahi bir müdahale sonucu çözüldüğüne inandıkları çok çeşitli sıkıntı ve zorlukları kapsıyordu:

> Üç çocuğum var ve hepsi içkiye başladı. Bu beni o kadar endişelendirdi ki Tanrı'ya yalvarmaya karar verdim. Hiçbirinin ayyaş olmaya devam etmediğini söylemekten mutluluk duyuyorum. (Kadın)

> Bir zamanlar Osofo'ydum , ancak daha sonraki yaşamımda AMEZion üyesi oldum. Öksürük nöbetleri geçirdiğimde kilise bana yardımcı olmak için hiçbir şey yapamadı. Ancak Holy Spirit Divine Healing Temple üyesi olduğumdan beri kendimi hiç bu kadar iyi hissetmemiştim. Orada bulunan herkesin Rab'be övgüde bulunmama katılmasını rica ediyorum. (Kadın)

Yaşam ve Kurtuluş Kilisesi'ndeki yaşlı bir adam, genç karısının bir cadı olduğunu nasıl keşfettiğini ve felaketle sonuçlanan bir evlilikten nasıl kurtulduğunu anlatırken üyelerin dikkatini üzerine çekti:

> Her birinizin kilise takviminin bir kopyasına sahip olması gerektiğini söylemek istiyorum. Benim takvimim Peygamber Prah tarafından özel olarak kutsanmıştı, öyle ki kötü ruhları uzaklaştırabiliyordu. Takvimimi yatak odamın duvarına astım. Yeni eşim benimle yaşamaya geldiğinde takvimin varlığından rahatsız oldu. Sonra bir cadı olduğunu fark ettim, çünkü odaya her girdiğinde huzursuzluk belirtileri gösteriyordu. Bu yüzden takvimi yatağımın üzerindeki duvara astım. Eşim bundan sonra benimle yatağı paylaşamadı. Bütün gece çığlık attı. Bu bir süre böyle devam etti ve sonunda akşamları evime gelmeyi bıraktı. Durumu ailesine bildirdim ve boşanmak için gerekli adımlar atıldı.

, *Güney Afrika'daki Bantu Peygamberleri* adlı klasik eserinde , "Siyonist" kiliselerdeki tanıklıkların doğası hakkında iki ilginç gözlemde bulunur; bu tür, burada tanımladığımız tanıklıklara en çok benzeyen türdür. Tanıklıkların, tüm üyeler tarafından takip edilmesi gereken rutinleşmiş, ayinsel ifadeler haline gelme eğilimine dikkat çekerek şunları yazar:

> Ruhun özgürlüğü adına, formülün köleliği kesin olarak kuruluyor [3]

Winneba'daki Spiritist kiliselerinde benzer bir gelişmeye dair çok az kanıt bulabildik. Kesinlikle birçok üyenin, özellikle de genel ve belirtilmemiş nimetler için şükranlarını sunanların bunu bir görev duygusu veya uygunluk nedeniyle yaptığı izlenimi edinilir; ve genellikle her tanıklığın kişisel bir nakit bağışı ve kısa bir övgü şarkısı ile sona ermesi beklenir. Ancak Spiritist ayinlerinde kaydettiğimiz tanıklıklarda standartlaştırılmış bir okuma olduğuna dair çok az kanıt vardır. Sundkler ayrıca Güney Afrika Siyonist kiliselerinde vaazın tanıklıklarla yer değiştirdiğine işaret eder, ancak burada yine Spiritistler arasında benzer bir sürecin iş başında olduğunu tespit etmek zordur. Ayinlerinin belirgin bir parçası olarak vaazı olmayan beş kiliseden [4]'ü (Christ Divine Healing Church ve Twelve Apostles) da tanıklıkları dinlemedi. Geriye kalan üç kilisede (İlahi Şifacı Kilisesi, Yaşam ve Kurtuluş Kilisesi ve Afrika İnanç Tabernacle Kilisesi) tanıklıklar duyuldu, ancak bu uygulamayı yapan tüm kiliselerin ortalamasından yalnızca biraz daha yüksek bir sıklıktaydı.

Tanıklıklar konusunu kapatmadan önce, bunların genellikle duanın önemini, yalnızca Spiritist ayinlerde edilen duanın sıklığı ve içeriğini düşündüğümüzde her zaman belirgin olmayan şekillerde gösterdiğini belirtmek gerekir. Çünkü tanıklıkların çoğu, ister bir papaz, ister peygamber, ister bireysel bir üye tarafından söylensin, duanın, acı çeken kişiyi çok çeşitli sıkıntılardan ve zorluklardan kurtarmadaki etkinliğine dair güçlü bir inancı açıkça doğrulamaktadır.

d) *Müzik ve Şarkı'.* Şarkı söylemek, Spiritist ayinlerde harcanan zamanın önemli bir bölümünü kaplar. Ortodoks mezheplerde bulunan türden kilise koroları yoktur, ancak bazı kiliselerde (MDCC, Life and Salvation Church, Church of the Lord, St. Anthony Healing Power Church) üyeleri haftada bir veya iki kez pratik yapmak için bir araya gelen Şarkı Grupları vardır. İlahi kitapları, İnciller gibi, ayin ziyaretleri sırasında nadiren görülür. Church of the Lord'un kendi resmi ilahi kitabı vardır, diğerleri ise çeşitli kaynaklardan derlenen ilahi koleksiyonlarının el yazısı kopyalarıyla birlikte Metodist Fanti İlahi Kitabını kullanır. Büyük ölçüde misyonlar ve onların ortodoks halefleri tarafından tanıtılan bu Afrika ilahi versiyonlarının dışında, bazı kiliselerdeki besteciler tarafından oldukça düzenli olarak yeni ilahiler tanıtılıyor gibi görünmektedir. Örneğin, Christ Divine Healing Kilisesi'nin kör lideri, kilisesinde söylenen ilahilerin çoğunun sözlerinin kendisine rüyalar ve vizyonlar aracılığıyla iletildiğini ve daha sonra yardımcılarından biri olan bir okul öğretmeni tarafından müziğe uyarlandığını iddia ediyor. Her kilisenin kendine özgü küçük bir ilahi çekirdeği olmasına rağmen, bu alanda çok fazla örtüşme var.

İlahiler, iyi tanımlanmış bazı kategorilere ayrılır; bunların en büyüğü, doğrudan övgü ilahilerinden oluşur:

Beni kurtaran odur, ey İsa!

veya:

Sana şükrediyoruz, seni övüyoruz, ey göksel Kral. Adı Harika olarak anılacak!

Diğerleri ise Hıristiyan yaşam tarzına kesin bir bağlılık ifade ediyorlar:

Yaşıyorum, Tanrı için yaşıyorum.
Ölürüm, Rabbim için ölürüm.
Tanrı Baba benim kurtarıcımdır.
Yaşıyorum, O'nun için yaşıyorum!

Bazı ilahiler, müminlere bahşedilen armağanlara tanıklık eder:

O bizimle yürüyor. Şeytan bize zarar veremez!

veya:

Aramıza lütuf hediyeleri dağıtıldı.
Herkesin kendine göre bir şeyi var.

Birçoğu İsa'ya acilen yönelme çağrısında bulunuyor, bunların en popülerleri şunlardır:

Neden geciktiriyorsun?
Gelin ve Rab'be katılın!
Neden geciktiriyorsun?
Gelin ve Rab'be katılın!

Zira geciktikçe tehlike vardır!

İlahiler genellikle Fanti dilinde ve ara sıra İngilizce ve Guan dilinde söylenir, ancak Twelve Apostles'ta birkaçı yerel liderin Kru olduğunu ve Liberyalı peygamber William Wade Harris'ten esinlendiğini söylediği bir dilde söylenir. [5] Tüm kiliselerde şarkı söylemeye el çırpma, davul çalma ve çoğu durumda *akasaa* ve *nfatsewa* kullanımı eşlik eder. Bazı ayinlerde *bindo* gitarı ritmik eşlik sağlar . Bazen papaz bir enstrüman çalarak katkıda bulunur -genellikle davul- ancak bu normalde üyeler arasında özellikle yetenekli icracılara bırakılır. Spiritist ayinlerde son derece nadir görülen yavaş ve ciddi ilahiler durumu hariç, şarkı söylemeye liderler ve üyeler tarafından dans da eşlik eder. Solo performanslar çok nadiren gerçekleşir, ancak bir kişi belirli bir dans sırasında önemli bir pozisyon işgal edebilir. Dans, Mesih'teki sevinci ifade etmenin temel bir yolu olarak kabul edilir ve dansçılar dans devam ederken Rab'bin övgülerini haykırabilir, mendil sallayabilir veya kollarını göğe doğru kaldırabilirler. Pentekostal mezheplerde olduğu gibi, dans da kurban sırasında gerçekleşir, üyeler kutsal alanın önündeki veya papazın masasının önündeki kurban kasesine gelmek için yerlerini terk ettiklerinde.

e) *Mesajlar ve Vizyonlar:* Dört kilisede (Cherubim ve Seraphim, Church of the Lord, Redeemer Church of God ve Dugan's Church) ayinler, liderler veya üyeler tarafından "mesajların" iletilmesine ayrılmış bir dönemi içerir. Bu, Church of Lord hariç, ayinin nispeten küçük bir aşaması gibi görünmektedir ve burada bu grubun Pazar ayinlerinin en önemli noktası olarak oldukça açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu kilisede katıldığımız ayin sırasında yaklaşık on beş kişi, papazın aldıkları "mesajları açıklama" davetine yanıt verdi ve verilen raporların tipik örnekleri şunlardır:

> Ayin sırasında kilise girişinden dışarıdaki “Merhamet Alanı”na (kilise avlusunda çoğunlukla şifa törenleri için kullanılan bir yer) kadar uzanan uzun bir çiçek sırası gördüm. (Kadın)
>
> Tapınma sırasında sunağın üzerinde yanan birçok mum gördüm. (Adam)
>
> Bir sürü farklı çiçekle süslenmiş bir şey gördüm ve ayrıca beyaz elbiseli, elinde palmiye dalı tutan bir kadın gördüm. (Kadın)
>
> Güneşten çok daha parlak bir ışık ve kiliseye hediye dağıtmak için gelen dört genç adam gördüm. (Kadın)

Üyeler mesajlarını bildirdikten sonra sıra pastöre geldi:

> Plajdan kiliseye doğru koşan birçok insan gördüm. Üzerlerinde “Zafer” kelimesi yazılı mendiller taşıyorlardı. İsa’nın bize işaret ettiğini gördüm. Üzerimize zeytinyağı döktü ve bizi kutsadı. Beyaz adamın gelişinin (kilisedeki varlığımı kastediyordu) Yüce Tanrı’nın bir lütfu olduğunu söyledi. Şu andan haftanın sonuna kadar her gün şükretmek için

> kiliseye gelmemiz gerektiğini söyledi. Ayrıca bazı insanların çocuklara yumurta vermek için bir tezgahtan geldiğini gördüm. Bu gece üç kişi kilisede uyumalı. Çocukları hatırla. Onlara hastalıktan korunmaları için Kutsal Su ver.

Bu mesajlar içerik olarak Tanrı'nın Kurtarıcı Kilisesi'nde verilen mesajlara benziyordu. Burada, Rab Kilisesi'nde olduğu gibi, üyelerin mesajları biraz belirsizdi, papazın mesajları ise sundukları belirli talimatlar veya çözümler açısından daha keskin bir şekilde tanımlanmıştı. Dugan Kilisesi'nde mesajlar yalnızca peygamber tarafından verilmişti ve bunlar, "kura çekme" olarak bilinen MDCC uygulamasının kişisel bir modifikasyonu gibi görünüyor. [6]

f) *Dillerle Konuşmak'.* Kiliselerin hiçbirinde vahiy, glossolalia ve onun yorumlanması yoluyla gerçekleşmedi. Bazen, şarkı ve dansın zirvesinde, bir kişi anlayamadığımız bir dilde bağırabilirdi ve papaz, ayinin sonunda sorularımıza cevap verirken, bunu dillerle konuşma olarak değerlendirirdi. Ancak, bu ifadeler yorumlanmazdı ve diğer üyeler tarafından büyük ölçüde görmezden gelinirdi, "Tanrı'ya şükür!", "Halleluja!" ve "İsa!" gibi daha yaygın ünlemlerle aynı şekilde değerlendirilirdi.

Bu çağrılardan ve haykırışlardan farklı bir düzende olan, Christ Divine Healing Kilisesi liderinin kullandığı dildir. Kör peygamberin İbranice olduğuna inandığı bu dil, takipçilerinin hiçbiri tarafından anlaşılmaz, ancak "Aravaria" kelimesini "Amin!" cevabını talep eden bir kelime olarak tanırlar. Peygamber, evinde katıldığımız ayin sırasında kendi özel dilinde dua etti, İbranicesinin bir çeşidi simüle edilmiş Latince'ye çok benziyordu:

> Ey lavinler! Sru mazi we bikiria romoria Tiberya'da. Wo le mensai biz ahiriyiz, Aravaria! Rori ahin teri an kari an kabri. Biz aherliler gru ma superia. . . . Heriuns, du id tahiri'de reklam olarak kabul edildi. Wo aherin kardeşlik, Aravaria!

İkinci varyant ise daha çok benzetilmiş bir Arapçaya benziyordu ve peygamber tarafından bir namazı, bir mallamın dalgalı şarkı söyleme stiliyle kılmak için kullanılıyordu:

> Wen dani mehuria meduria lama bo. Bikinda leberia ha 1'ila. Vize hammeduriyiz. Biz
> bir dora se verse rila. . . . Hammeduria maduria tena kwiarawa.

Peygamberin kendisi, bu “ilahi dili” konuşma yeteneğinin kendisine 1953 yılında Cape Coast'taki Son Yağmur mitingine katılırken Kutsal Ruh'un vaftizini deneyimlediğinde verildiğini iddia ediyor. Takipçilerine bu dili öğretmeye çalışmadı ve kilisesinin üyeleri, MDCC'nin aksine, selamlaşma vb. sırasında "ilahi dilin" bazı kısımlarını kullanmazlar. [7]

g) *Şifa'.* Şifa, Spiritist kiliselerinin başlıca faaliyetidir ve onlara katılanlar için en büyük ilgi odağıdır. Bu nedenle, bir sonraki bölümde ayrı olarak ele alınacaktır. Bu arada, şifa seansının bu kiliselerin altısında (Hristiyan Kilisesi, Kerubim ve Seraphim, St. Anthony Şifa Gücü Kilisesi, Kutsal Ruh İlahi Şifa Tapınağı, Dugan Kilisesi ve Tanrı'nın Kurtarıcı Kilisesi) haftalık büyük ayinin ayrılmaz bir parçası olduğunu basitçe belirtebiliriz.

Şifa ve Mucizeler

Bazı kiliselerde haftalık ana hizmetin düzenli bir parçası olarak gerçekleştirilen şifanın dışında, bu çalışma "şifa kliniği", "şifa hizmeti" veya "şifa seansı" olarak bilinen özel seanslarda da yapılır. Bu tür şifa seansları, St. Anthony Healing Power Kilisesi'nde olduğu gibi haftada yalnızca bir kez veya MDCC'nin uygulaması olduğu gibi haftada altı kez yapılabilir. Hizmetlerde veya bu özel şifa seanslarında tedavi görenlerin büyük çoğunluğu "ayakta tedavi gören" hastalardır, ancak altı kilisenin (Cherubim and Seraphim, MDCC, Church of the Lord, Holy Spirit Divine Healing Temple, Dugan's Church ve Redeemer Church of God) ibadethanelerinde veya yakınında, daha ciddi şekilde hasta olan hastaların tedavileri süresince kalabilecekleri odaları vardır.

Spiritist şifacılara danışan kişilerin sayısı veya rahatsızlıklarının kesin doğası hakkında doğru ve güvenilir bilgi edinmek son derece zordur. MDCC ve Life and Salvation Church hariç, Winneba'daki Spiritist kiliseleri hastalarının veya hastalıklarının kayıtlarını tutmaz. Şifacıların kendilerinin sunduğu tahminler, her hafta yaklaşık iki yüz altmış "vaka" ile ilgilenildiğini öne sürüyor, ancak şifa seanslarına ilişkin kişisel gözlemler, muhtemelen yüz civarında ve neredeyse kesinlikle yüz elliden fazla olmayan biraz daha düşük bir rakama işaret ediyor. Kadınlar ve çocuklar tüm hastaların yaklaşık dörtte üçünü oluşturuyor. [8] Life and Salvation Church'ün yerel şubesi tarafından tutulan kayıtlar, bir hastanın rahatsızlığının doğasını belirtmez, ancak belirli bir kişinin "şifa" veya "manevi koruma" için geldiğini belirtir. MDCC tarafından tutulanlar, Mozano'daki kilise merkezinin gerektirdiği düzenli formatı izleyerek çok daha ayrıntılı ve bilgilendiricidir, ancak kayıtlar erkek ve kadın hastalar arasında bir ayrım yapmaz. Bu kilisenin Winneba şubesinin 1967'de sunduğu "Hasta Geri Dönüşleri"nde, tedavi edilen rahatsızlıkların en büyük kategorisinin "sıtma ve diğer ateşler" olduğu, bunu "kabızlık", "gebelik", "kurtçuklar" ve "kasılmalar ve nöbetler"in izlediği belirtiliyordu.

Şifa bulmak için gelenlerin hepsi Spiritist kiliselerin üyesi değildir. Şifa seansları herkese açıktır ve yeni üyeler kazanmak için önemli bir araçtır, ancak çoğu hastanın tedavi tamamlandıktan sonra şifacılarla iletişimini kaybettiği görülmektedir. Yerel Spiritist olmayanlar arasındaki yaygın

inancın aksine, tedavi için sabit ücretler yoktur, ancak hastaların tedavi başlamadan önce nakit veya ayni bir bağışta bulunmaları beklenir. Bu tür taahhütleri yerine getirmeme vakaları son derece nadirdir, ancak birçok kişi kilise ayininin *Adasedzi aşamasında her hafta biraz bağışta bulunarak Spiritist şifacılara olan borçlarını öder.*

Tedavi biçimleri kiliseden kiliseye biraz değişiklik gösterir, ancak genel bir ortak örüntüyü takip etme eğilimindedir. Hastaya zeytinyağı, su veya ikisinin karışımı sürülür. [9] Bu maddeler, uygulanmadan önce yerel şifacı tarafından dua edilir ve kutsanır, ancak bazen Major Spiritist kiliselerinin yerel şubelerine kilisenin ulusal başkanı tarafından özel olarak kutsanmış yağ veya su verilir. Kutsama gerçekleşmeden önce şifacı tarafından dualar okunur, örneğin:

> Ey Kurtarıcımız ve Büyük Şifacımız İsa, sana yalvarıyoruz, aramıza gel ve bizi sıkıntılarımızdan ve hastalıklarımızdan kurtar.

veya:

> Ey Rab, bugün buraya alçakgönüllülükle senin kutsamanı istemek için geldik. Lütfen halkının arasına in ve onlara sağlık ver. Onları rahatsız eden kötü ruhları kov. Mucizevi şifa işlerini yap ki onlar için her şey iyi olsun. Ey İsa, burada toplanmış olan bu zavallı insanlara merhamet et. Gel! Gel! Gel!

Hasta daha sonra şifacının önünde ayağa kalkar veya diz çöker ve meshedilir. Çoğu kilisede bu sadece hastanın alnına haç işareti yapılarak yapılırken, diğerlerinde vücudun etkilenen kısmı meshedilir. Şifacılar, şifa seansı sırasında tavırları ve genel davranışları bakımından büyük farklılıklar gösterir. Bazen meshedilme şefkatli ve nazik bir şekilde yapılırken, bazı şifacılar hastayı sıkıca kavrar ve vücudun etkilenen kısmını iter veya tokatlar, hastalığın İsa adına gitmesini yüksek sesle emreder. Bazı seanslarda, çok sayıda ayakta tedavi gören hastayla ilgilenen meşgul bir doktor gibi, görünüşte metodik, ilgisiz ve rutin bir şekilde davranan şifacılarla karşılaşırız; diğerlerinde ise hastalarıyla ilgilenirken çok tedirgin, el kol hareketleri yapan ve ağlayan şifacılar görürüz.

Hastalardan iyileşme öncesi itiraflar normalde istenmez, ancak istemsiz büyünün tedavisinde hasta (cadı) büyücülük faaliyetlerinin tam itirafı yapılana kadar tedavi edilemez. Bu genellikle hastanın şifa seansları için toplananlardan önce bir dizi kamu açıklaması yapmasını gerektirir ve tam bir itirafın şifacının memnuniyetine göre tamamlanması günler, hatta haftalar alabilir. Bu kendini suçlayan "cadıların" büyük çoğunluğu kadın olan birkaçı itiraf ve tedavi için düzenli olarak Spiritist kiliselerine gider, ancak çoğu tedavileri süresince kiliselerde yatılı olarak ikamet eder. İtiraf yapıldıktan ve hazırlık tedavisi (özel olarak hazırlanmış ve kutsanmış yiyecek ve içeceklerden oluşan bir

diyet veya bir oruç dönemi dahil) tamamlandıktan sonra, kötü ruh, şifacının hararetli duası ve teşvikiyle birlikte, yağ sürme ve el koyma yoluyla çıkarılır. Bu gibi durumlarda hastalar, Kutsal Ruh'un *Ogyapa* veya cadı ruhuyla mücadele etmek ve onu alt etmek için içeri girmesiyle değişmez bir şekilde "ele geçirilme davranışı" sergilerler. Bu ruhsal savaş sürerken, hasta yerde yuvarlanır, kıvranır ve tekmeler, bazen kendini kilise binasının duvarlarına fırlatır, masaları ve sandalyeleri devirir, ta ki sonunda dinlenene veya başkaları tarafından engellenene kadar.

Her türlü hastalığın tedavisinde, şifacı ile hasta arasında doğrudan ve kişisel temas sağlayan şifa seansına büyük önem verilir. Ancak Kutsal Ruh'un şifa gücü, şifacının tavsiye ve talimatlarını izleyerek şifa seansının bağlamı dışında hastalar tarafından çeşitli şekillerde kullanılır. Hastalara reçete edilen "manevi egzersizler" arasında oruç tutma ve çeşitli diyet kısıtlamaları bulunurken, dua tüm yerel Spiritist kiliselerinde özellikle etkili olarak kabul edilir. MDCC'de vurgu, hastanın belirli belirtilen duaları günde birkaç kez belirli saat ve yerlerde tekrarlamasını gerektiren "sistem duası"na yapılır; genellikle kilisenin Inaabi olarak bilinen kendi on beş boncuklu tespihini kullanır . Rab Kilisesi'nde hastalar için "belirli dualar" da reçete edilir; bu duaların çoğu, tamamı veya bir kısmı mezmurlardır. Bu kilisede, şifa için özel olarak kutsanmış mumların ve tütsülerin kullanımı teşvik edilir; aynı şey Kerubim ve Serafim, Oniki Havari, İlahi Şifa Kilisesi ve Tanrı'nın Kurtarıcı Kilisesi'nde de geçerlidir. Bazı kiliselerde ise hastalar, evde kullanmak üzere küçük şişelerdeki musluk sularını şifacı tarafından kutsayabilir.

Çeşitli "kendin yap" şifa tekniklerinin geliştirilmesi, kurucusu Peygamber Prah'ın kilise merkezinden ve yerel şubelerden 10 pesewa (yaklaşık 10 sent) karşılığında satın alınabilen bir "Özel Mucize Şifa Kartı" ürettiği Yaşam ve Kurtuluş Kilisesi'nde en ileri noktaya ulaşmış gibi görünüyor. Peygamberin, bu kartlara "Rab'den şifa ve mucizevi güç" bahşetmek için aylarca dua ettiği söylenir. Alıcıya, kartı vücudunun etkilenen kısmına uygulaması ve beş veya on dakika boyunca "Beni iyileştir, ey Rab" diyerek dua etmesi talimatı verilir. Bu kilise ayrıca mucizevi şifa özellikleri içerdiği düşünülen özel mendiller (yine Peygamber tarafından dua edilmiş ve kutsanmış) satmaktadır.

Spiritist kiliselerin yaşamında şifanın merkezi önemine rağmen, şifacılar kendileri hastalık ve nedenleri hakkında tek bir teoriye tek başına katılmazlar. Elbette, Kutsal Ruh'un iyileştirici gücünün, uygun şekilde ele alındığında ve öncelikli olarak yetenekli şifacı aracılığıyla çalıştığında, inancı güçlü olanların tüm acılarını, bu acıların doğası ne olursa olsun, hafifletebileceği yönünde yaygın ve kesin bir varsayım vardır. Ancak bu temel çalışma ilkesinin ötesinde, şifacıların görüşleri oldukça farklılık gösterebilir. Effutu geleneksel şifacıları gibi, sabit bir hastalık

sınıflandırma sistemiyle çalışmazlar: hastalıklar fiziksel veya "doğal" nedenlerden *(Nkratodobi)* veya ruhsal nedenlerden *(Sunsumtodobi) kaynaklanabilir* ve hastalığın her bir bireysel tezahüründe nedenselliği belirlemek şifacının işinin bir parçasıdır. Ancak bunu yaparken, Spiritist şifacılar hastaların sorunlarının ruhsal bir kaynağını aramaya güçlü bir şekilde yatkındırlar, çünkü normalde hastaların kendi çarelerine yanıt vermeyen rahatsızlıklarla uğraşırlar ve ayrıca en açık şekilde "fiziksel" rahatsızlıkların bile (örneğin, düşme sonucu oluşan yaralanmalar) çoğu zaman ruhsal güçlerden kaynaklandığına inanırlar.

Sunsumtodobi kavramı, çok sayıda ruhsal nedeni kapsayan çok yönlü bir kavramdır. Birçok uygulaması arasında, aşağıdakiler en önemlileri gibi görünmektedir:

i) Bir rahatsızlığın, kötü bir ruhun hastaya girmesinin sonucu olduğu ve bu ruhun hastanın kendi ruhunu *(sunsum) "ele geçirdiği"* ve iradesini onun üzerinde çalıştırdığı fikri. Bu fikir, Effutu'nun istemsiz büyücülük teorisinin merkezinde yer alır ve ayrıca korkutucu veya rahatsız edici rüyaların açıklanmasında da kullanılır.

ii) Bir rahatsızlığın, kötü bir ruhun hastaya girmesinin sonucu olduğu ve kurbanının ruhunu *(kra) yutmaya başladığı fikri* . Bu fikir, uzun süreli, "tükenip giden" karakterdeki ve genellikle kötü niyetli cadıların entrikalarına atfedilen birçok rahatsızlığın açıklanmasında önemli bir yer tutar.

iii) *(edur)* hastaya sızması sonucu ortaya çıktığı düşüncesi .

iv) Bir rahatsızlığın, hastanın bedenine girmeden ona zarar veren veya yoluna engeller ve zorluklar koyan kötü ruhların faaliyetlerinin sonucu olduğu fikri. Bu ruhlar, hastanın bir zamanlar gücendirdiği veya yaraladığı yaşayan veya ölmüş kişilerin ruhları olabilir; veya üyeleri öngörülemez bir kötülükle saldıran ve insanların ayırt etmesinin en zor olduğu o genel kaprisli ruhlar sınıfına *(Abonsam) ait olabilirler. Sunsumtodobi'nin bu dördüncü kavramı* , özellikle insanların bir dizi küçük talihsizlik ve aksilik yaşadığı durumlarda, kazaları açıklamak için sıklıkla kullanılır.

v) Bir rahatsızlığın, bir kişinin ruhsal savunmalarını iyi durumda tutmadaki başarısızlığının sonucu olduğu, normalde "kirli" veya "dünyevi" bir hayat sürme, Kutsal Ruh'a olan inancı kaybetme veya kilise üyeliğinden geri çekilme şeklinde tezahür ettiği düşüncesi. Bu kavram, büyük veya küçük olsun, neredeyse her zaman sapkın, kararsız veya asi üyelerin rahatsızlıklarına ve talihsizliklerine uygulanır.

Çeşitli yıkıcı ruhsal güçler, Spiritist şifacılar tarafından Şeytan'ın himayesinde faaliyet gösteren güçler olarak görülür ve genellikle topluca "Şeytan'ın Güçleri" veya "Şeytan Ordusu" olarak tanımlanır. Gerçekten de, Spiritist liderlere asıl amaçlarının ne olduğu sorulduğunda, genellikle verilen cevap "insanları iyileştirmek ve Şeytan'ın güçlerine karşı savaş

açmak"tır. Hiç kimse bu zararlı güçlerden tamamen güvende olmasa da, ruhsal olarak zayıf olanların bu güçlerin tahribatına karşı özellikle savunmasız olduğuna, Tanrı'ya ve Kutsal Ruh'a güvenenlerin ise daha büyük bir güvenlik ve korumadan yararlandığına inanılır. Günahkârlara hastalık ve talihsizlik veren cezalandırıcı bir Tanrı kavramı, yerel Spiritist etiyolojisinde neredeyse tamamen yoktur; sadece iki şifacı, bazı talihsizliklerin olası nedeni olarak Tanrı'nın doğrudan eylemlerini gösterir. [10] Spiritist düzende, kötülerin ilahi gazabın doğrudan hedefi olmaktan çok Tanrı'nın koruması olmadan bırakılma olasılıkları çok daha yüksektir.

Yerel Spiritist liderler, üyelerini geleneksel şifacılara danışmaktan vazgeçirdiklerini iddia ediyorlar, ancak geleneksel şifacılara veya yöntemlerine yönelik bir eleştiri olarak kolayca yorumlanabilecek bir vaaz veya İncil dersi duymadık. Bazen, bir şifa seansı sırasında, bir Spiritist şifacı, daha önce geleneksel bir tapınakta başarısız bir tedavi görmüş bir hastanın durumu hakkında çok şey söyleyebilirdi, ancak bu cesaret kırıcı eylemler, batılı doktorların veya hatta meslektaş Spiritist şifacıların boşuna çabalarının olumsuz yorum için bekletildiği durumlardan daha sık görülmedi.

Spiritist şifacılar, özel görüşmelerde geleneksel tıbbı "fetiş", "ju-ju" veya "pagan" olarak kınamaya oldukça hazır olsalar da, genellikle rahatsızlıkların "manevi" bir kaynağı olmadığında rahatlama sağlayabileceğini öne sürdükleri batı tıbbını kınama konusunda çok daha az vurguludurlar; aslında, çoğu şifacı, "Ruh tarafından yönlendirildiklerinde" patentli ilaçlar (ve geleneksel tıpta kullanılan otlar ve diğer içerikler) reçete ettiklerini kabul eder. [11]

Genel anlamda, ruhsal şifa da dahil olmak üzere Kutsal Ruh'un tüm tezahürleri "mucizevi" olarak kabul edilir, ancak "mucize" terimi genellikle çok sayıda insan (genellikle bir dizi "dışarıdan" dahil) tarafından tanık olunan belirli, dramatik olayları tanımlamak için kullanılır. Bu mucizeler neredeyse her zaman kilise merkezinde veya yerel şubeden başka bir yerde gerçekleştirilir, ancak bunların haberi kilise genelinde hızla yayılır. Bunlar, kilisenin çeşitli şubelerden üyelerin bir araya geldiği özel bölgesel veya ulusal toplantılarında meydana gelme olasılıkları en yüksek gibi görünmektedir. Bu gibi durumlarda, kilisenin tarihinde önemli dönüm noktaları oluşturdukları düşünülür ve kendileri yıllık kutlamaların veya anmaların nesnesi haline gelebilirler. Örneğin, Hristiyan Kilisesi'nin takviminde, Havari Taylor'un kilisesinin yaşamı boyunca gerçekleştirilen mucizeleri anlattığı "Önemli Olaylar" başlıklı bir bölüm vardır:

> 26 Mart 1961—Palmiye Pazarı kutlamalarını tamamlamak için, tüm kilise Tarkwa sokaklarında sevinçle yürüyüş yaparken aniden bir kamyon dört kilise üyesinin üzerinden geçti ancak, İlahi Takdirin harika bir müdahalesiyle, dört kardeş, Rahibe Effua Atta, Ekua Gyatsiwa ve

oğlu, Kardeş Adjei-Gya, kamyonun altından tamamen güvenli ve sağlam bir şekilde çıkarıldı. Gerçekten inanılmaz bir sahneydi.

12 Nisan 1963—Takoradi Bölgesi'ndeki Dominasi'de (Mpohor yakınlarında) bir Paskalya Kongresi sırasında, yaklaşık dokuz yaşında küçük bir çocuk altı gün boyunca çalılıkta kayboldu ve dualar sayesinde kurtarıldı. Çocuk, gerçekten çok harika olan ve tüm dinleyicilerini iyileşmesinin Tanrı'nın mucizevi bir işi olduğuna ikna eden hikayesini anlattı.

26 Mart 1964—Dunkwa'da (Offin'de) bir Paskalya Kongresi sırasında, otuz beş yaşlarında olan erkek üyelerden biri olan Bay Sagoe elektrik çarptı ve nefesi tamamen kesildi. Merhum yağmurda yatarken, bir polis memuru ısrarla cesedin otopsi için hastaneye götürülmesini emretti. Havari pes etmedi ve kırk beş dakikadan fazla dua ettikten sonra merhum hayata döndürüldü. Bu olay Dunkwa kasabasının tamamında büyük bir sansasyona neden oldu. [12]

Kehanet ve Koruma

Şifa vaadi açıkça insanları Spiritist kiliselere çeken en önemli faktör olsa da, kilise işlerine sürekli katılım genellikle ruhsal güç kaynağına yakın kalmanın bir yolu olarak görülür, aksi takdirde hastalık ve talihsizlik bir kez daha gelir ve kilise üyeliğinin olası tehlikelere karşı koruma sağladığı düşünülür. Çeşitli derecelerde, Spiritist kiliseler popüler Effutu endişelerinin vizyonlar ve kehanetlerle ifade bulmaya devam edebileceği fırsatlar sağlar. Ruhsal vahiy, üyelerin ilgi alanları arasında sadece nealing'den sonra ikinci sırada yer alır ve özellikle MDCC ve Church of the Lord gibi kiliselerde vurgulanır. [13] Geleneksel kehanet kehanetlerinde olduğu gibi, vahiyler ekonomik, sosyal, fiziksel ve zihinsel güvenlik gibi bu dünyevi, pratik konularla ilgilidir.

Vahiy olarak, Kutsal Ruh, sadıkların en az bekledikleri anda, örneğin ani bir rüya veya vizyonda veya içeriden veya dışarıdan gelen sesleri duyduklarında inebilir. Ancak vahiyler normalde ancak dikkatli hazırlıklar yapıldıktan sonra, genellikle uzun dualar, nöbetler veya oruçlar yoluyla gelir. Ve teoride, manevi vahiyler sadıklardan herhangi birine gelebilirken, pratikte peygamberlik ve vizyoner güçlerini en çok iddia edenler papazlar ve yerel peygamberler veya Büyük Spiritist kiliselerinin ulusal liderleridir. Kilise ayinleri tartışmamızda, yerel meclislerin liderlerine ve üyelerine verilen vahiylerden bazılarını açıkladık, bu vahiyler kapsam olarak biraz dardır ve genellikle meclis üyelerini doğrudan ilgilendiren konularla ilgilidir. Papazlar ve yerel peygamberler ayrıca yeni ihtiyarların seçimi veya sapkın üyelerin disiplin altına alınması gibi kilise yönetiminin çeşitli sorunlarıyla başa çıkarken "manevi yönlendirme" aradıklarını iddia ederler. Bu gibi durumlarda “Kutsal Ruh’un ışığı” sorunu aydınlatıp çözüme işaret edinceye kadar dua ederler veya oruç tutarlar.

Pastörler ve yerel peygamberler, kendilerine bir rüya veya vizyonun açıklanmasını isteyen üyeler tarafından da danışılır. Bu,

bireysel olarak ve grup aktivitelerinin bağlamı dışında yapılır, MDCC hariç. Bu kurum, Kutsal Ruh'un şifa ve genel rehberlik için çağrıldığı her Pazar akşamı düzenli bir "Manevi Şefaat" düzenler. Burada üyeler, rüyalarını ve vizyonlarını, Rab Kilisesi üyelerinin hizmetlerinin "mesajlar" aşamasında yaptıkları gibi anlatırlar, ancak "Manevi Şefaat"te bu vahiylerin yorumları ve açıklamaları papaz ve yardımcısı tarafından sunulur. Bu türden birçok vahiy üyeler tarafından istense de, yerel liderler bir kişiyle ilgili "bir şey gördüklerinde veya duyduklarında" bunu ona bildirdiklerini ve konuyla nasıl başa çıkılacağı konusunda tavsiyelerde bulunduklarını söylüyorlar.

Yerel liderlerin deneyimlediği vizyonlarda görülen olaylar tamamen kaçınılmaz olarak görülmez, ancak vizyonlar sıklıkla olayların gerçekleşmesini engelleyebilecek "anahtarı" içerir. Örneğin, Peygamber Dugan bizim için böyle bir vizyonu hatırlattı:

> Dua ederken bir vizyon gördüm ve bazı polislerin gelip Bay A'yı kelepçelediğini gördüm çünkü Bay A'nın birine 8 Cedi borcu vardı. Vizyonda kilisemdeki üyelerden 8 Cedi istedim ve parayı polislere ödedim, polisler de Bay A'yı yalnız bıraktı. Bu vizyonu gördüğüm günün ertesinde Bay A'yı kiliseye davet ettim ve ona dua etmesini ve çalılıkta üç günlük oruç tutmasını emrettim. Ona borcu olup olmadığını sormadım. Bay A, ona söylediğim gibi dua etti ve oruç tuttu ve başına hiçbir talihsizlik gelmedi.

Eğer olayların gidişatını değiştirmenin yolları, rüyanın kendisinde gösterilmiyorsa, bu amaçla, Peygamber Botsie'nin deneyimlediği rüya örneğinde olduğu gibi, duaya başvurulabilir:

> Geçtiğimiz Çarşamba günü dua ederken Winneba balıkçı teknelerinden birinin kaza geçireceğini gördüğüm bir vizyon gördüm. Bu nedenle kilise üyelerinden teknenin batmaması için dua etmelerini istedim. Ertesi Cuma günü vizyona uygun olarak sahilde bir balıkçı teknesi battı.

Kendisine takipçilerinin dualarının neden işe yaramadığı sorulduğunda, Peygamber, duaların teknenin batmasını engellemese de kazada can kaybını önlediğini söyledi. Neyse, ilginç bir yorumda ekledi, bazen bir vizyonda kötü bir olay gibi görünen şey sonunda en iyisi olabilir. İsa'nın, "acı kadehten" içmek zorunda kalacağını önceden bildiğini ancak bundan kaçınmaya çalışmadığını gözlemledi.

Spiritist liderlerden bilgi ve tavsiye alan kişilerin hepsi olumlu tepki vermez. Bazıları uyarıları görmezden gelir ancak vizyonerlerin iddiasına göre çoğu, Prophetess Botsie'nin başka bir vizyonunda görülen adam gibi *, gidip geleneksel Okomfo'dan onay ister:*

> Bir süre önce kilisemin üyeleriyle bir cenazeye gittim ve oradayken bir vizyon gördüm. Bu vizyonda başlarının üzerinde pirinç bir tava taşıyan bazı kötü ruhlar gördüm. Bu pirinç tavada bir ceset vardı—Winneba'dan tanıdığım birinin cesedi. Daha sonra o kişiyle ve ailesiyle konuştum ve onlardan bana mum vermelerini istedim ve ben de ona kutsanmış

lavanta merhemi ve kutsal su verdim. Bu kişi bana inanmadı ve ailesiyle birlikte bir *Okomfo'ya danışmaya gitti.* Okomfo *da* benim gördüğüm şeyi gördü. Ona bazı tavsiyelerde bulundu ve ölmedi.

Bu aydınlatıcı bir ifadedir, çünkü Peygamber Botsie de diğer Spiritist liderler kadar geleneksel rahiplerin ve şifacıların faaliyetlerine karşı duyarsızdır, ancak burada Kutsal Ruh'un vahiylerinin ve ortaya çıkardığı sorunlara çözümlerin geleneksel yöntemlerle çoğaltılabileceğinin bir kabulü vardır.

Kapsamı evrensel olan veya en azından kilisenin tamamına uygulanan vahiyler yalnızca kiliselerin ulusal liderleri tarafından yapılır. Örneğin, MDCC'den Peygamber Jehu-Appiah her yıl Tanrı tarafından kendisine doğrudan iletildiğini iddia ettiği bir dizi kehanet yayınlar ve kendisinin "Yılın Olayları" olarak adlandırdığı bu olaylar yalnızca MDCC üyeleri arasında değil, aynı zamanda genel halk arasında da büyük ilgi uyandırır. Peygamber 1968'de şu kehanetleri duyurdu:

> İstila ve savaş söylentileri ve tehditleri olacak ama tüm bunları duyduğunuzda korkmayın. Savaşların birçok asılsız tehdidi ve savaş söylentileri dünyayı barıştan mahrum edecek ve bu sorunlara hiçbir çözüm bulunmayacak. Ama siz, Işığın çocukları, onlara güleceksiniz çünkü biliyorsunuz ki, size söylediğim gibi, bu tür tehditlerin hepsi asılsızdır.
>
> Bu yıl birçok yeni adam dünyaya ve milletlerine hizmet etmek üzere çağrılacak, ancak Tanrı korkusunun zafer kazanması için dua edin. Bu yıl bu nedenle hükümetlerin gelecekteki yöneticileri olarak hırslı politikacılar için başarılı bir yıl olacak.
>
> Ancak boş propagandaların ve boş vaatlerin etkisine karşı dikkatli olmalısınız.
>
> İnsanlar dünyayı erken yok etmeye çalışıyor. Dünya bilim insanlarının tüm uzay araştırmaları barışçıl amaçlardan çok savaş amaçlıdır ama ben, Tanrım, onları durduracağım. Dünya için kendi planlarım var. Size söylediğim gibi, bu yıl bana güvenen insanlar için müreffeh bir yıl olacak.
>
> Geçtiğimiz yıla göre daha fazla ölüm olacak ama bu sizi etkilemeyecek ve bunun için bana minnettar kalacaksınız.
>
> Yıl sonuna yaklaşırken özel bir amaç için yeryüzüne inmeleri için üç güçlü Melek gönderiyorum ve gelecek yıl ziyaretlerinin etkisini hissedeceksiniz. Bu nedenle onlarla buluşmaya hazırlanmalısınız. Bu nedenle 24 Ekim, 24 Kasım ve 24 Aralık'ta özel nöbetler veya düzenlenmiş gece yarısı duaları olmalıdır.
>
> Hükümdar Melek Horniel bazı insanların haklarını talep edecek ve onları hak edenlere verecektir. Bu yıl etkili duaların anahtarı düzenlilik ve beyaz renktir. [14]

Bu kilisenin başı ayrıca takipçilerini, Tanrı tarafından kendilerini korumak için gönderilen bir dizi koruyucu meleğe

D 1949'dan beri:

1	Bynaba	Adalet (Deprem Meleği).
1	Mateese	Yeniden Canlandırma Meleği veya her şeyi düzene
1	Şaloliel	Dilbilim Meleği veya Kurtuluş Meleği— Musa'yı Kenan'a götürdü (Musa'nın meleği).
1	Rhal-	Rüzgar veya Ebedi (Her Hıristiyanın yardımcısı).
1	Rhal-	Rüzgar veya Ebedi (Her Hıristiyanın yardımcısı).
1	İsim	Lütuf.
1	İsim	Lütuf.
1	Fandiel	Sabır.
1	Madroniel	Hemşire veya Başhemşire.
1	Meşib-Ariel	Adil oyun.
1	Meryem	Denge.
1	Zaniel	Tarafsız.
1	Matnaniel	Gerçek.
1	Sarıtoniel	Zalim.
1963	Üniel	Işık.
1964	Zaniel-Anoriel	Yavaş ama emin.
1965	Çiftlik	Kurtarıcı.
1966	Maheetiel	Sürpriz Ziyaretçi.
1967	Aheetiel	Savcı.
1968	Azgın	Gaspçı. [15]

Turner, Lord Aladura Kilisesi'nde, kendilerine mum yakılan bir melek hiyerarşisiyle ilişkilendirilen özel bir tarikatın gelişimine değinmiştir. [6] Winneba'daki Lord Kilisesi meclisinde benzer bir gelişmeye dair hiçbir kanıt görmedik ve papazın kendisi de böyle bir uygulama hakkında herhangi bir bilgisi olmadığını, ancak meleklerin Tanrı'nın elçileri olarak zaman zaman insanların rüyalarında ve vizyonlarında görünebileceğini düşündüğünü belirtti. Aynı görüş, Cherubim ve Seraphim'in papazı tarafından da dile getirildi, ancak Nijerya'da bu kilisenin melekbilimi inanç sisteminin belirgin bir özelliğidir. [17]

Üçüncü Bölüm için Notlar

'Church of the Lord yayınlarının bir listesi Turner, ibid., cilt 2, s. 375-78'de verilmiştir; Kerubim ve Serafim yayınlarının karşılaştırılabilir bir listesi Peel, ibid., s. 316-18'de verilmiştir. Bu bakımdan Ganalı kuruluşlar, kilise literatürünün çok daha üretken üreticileri olan Nijerya'daki benzer kuruluşlardan genel olarak çok farklı görünmektedir.

^Turner, ibid., cilt 2, s. 69.

•'Sundkler, ibid., s. 192.

[4] Sundkler, a.g.e., s. 191.

Briedenbach, bu kilisenin merkezinde gerçekleştirilen kadeh verme ritüellerini gözlemlerken [5] Kru şarkısı kaydetti. Bkz. PS Breidenbach, "Spatial Juxtapositions and Belief Orientations in a Ritual of a Ghanaian Healing Movement," *Journal of Religion in Africa,* cilt VII, 1975, s. 92-110.

[6] Baeta, ibid., s. 58.

[7] Baeta, ibid., s. 63.

"Şifa seanslarındaki hasta sayısına göre tahmin.

[9] Kuyudan veya musluktan çekilen kutsanmış suya ek olarak, bazı kiliseler çoğu küçük dükkanda bulunan ithal lavanta suyu olan “Florida Suyu”nu da kullanır. Metalden yapılmış “şifa çubukları” ve tahta haçlar, Rab'bin Kilisesi, Kerubim ve Seraphim ve Tanrı'nın Kurtarıcı Kilisesi'nde meshetme sırasında kullanılır. Kutsanmış su, dışarıdan uygulanmasının yanı sıra, St. Anthony Şifa Gücü Kilisesi ve Waternakaba'daki şifa seanslarına katılan hastalar tarafından içilir.

"'Bunlar MDCC ve African Faith Tabernacle'ın yerel liderleriydi.

"Diğer tedavi biçimlerine karşı bu oldukça "düşük profilli" muhalefet, kısmen Gana hükümetinin geleneksel tedavi tekniklerine yapıcı bir yaklaşım geliştirmeye çalışmasının farkında olmasından kaynaklanıyor olabilir; modern tıbbi tesislerin geliştirilmesi ise resmi olarak modernizasyon çabasının bir parçasıdır.

[12] *Hıristiyan Kilisesi Takvimi,* Tarkwa, 1969.

[13] Bu konuda bkz. Turner, ibid., cilt 2, s. 122-40; ve Baëta, ibid., s. 64. ve Ek B (2).

[14] *Kehanetler,* Mozano, 1968, s. 1-2.

[15.] *Program, Barış Yılı Kutlaması,* Mozano, 1967.

[16] Turner, ibid., cilt 2, s. 107.

[17] Peel, a.g.e., s. 149-52.

Ben V
PASTORLAR VE PEYGAMBERLER: 1967-68

Liderlik Rolü

Büyük Spiritist kiliselerinin yerel şubelerine başkanlık eden kişiler, Ortodoks mezheplerindeki ve Pentekostal mezheplerdeki benzerleri gibi, dini üstleri tarafından liderlik pozisyonlarına atanmış ve görevlerinin yerine getirilmesinden resmen sorumlu oldukları atanmış papazlardır. [1] Onların özel yetenekleri ve armağanları, onları laik üyelerden ayıran bir atanmışlık eylemiyle tanınmış ve onaylanmıştır; bu, sonuncuların bazıları ne kadar "manevi açıdan yetenekli" olursa olsun, onları laik üyelerden ayırır.

Rahipler olarak, kişileri laik memur olarak atanmaları için önerebilirler, ancak bu tür atamalar normalde kiliselerinin ulusal liderlerinin onayını gerektirir. Sadece MDCC'de meclis memurları üyeler tarafından seçilir ve doğrudan rahip tarafından aday gösterilmez, ancak burada bile bu tür atamaların onaylanması için kilise merkezinin onayı gereklidir. Rahibin gözetimi altında çalışan bir yardımcısı veya stajyer rahibi varsa, bunlar kilise merkezi tarafından atanır, ancak bu stajyerlerin atanmasından önce merkez tarafından bir rahibin değerlendirmesi istenir ve bu, rahibin yardımcıları üzerindeki otoritesini artırmaya yarar. Büyük Spiritist kiliselerinin bir tanesi hariç hepsinde, rahiplerin kararlarına itiraz edilebilecek resmi mekanizmalar (örneğin, "Yaşlılar Toplantısı" veya "Liderler Toplantısı") vardır, ancak laik memurların toplantılarının pastoral otoriteye bu tür itirazlarla sonuçlandığı hiçbir örneği ortaya çıkaramadık.

Pratikte, teoride değilse bile, Spiritist papazların konumu genellikle Ortodoks mezheplerindeki ve Pentekostal meclislerindeki meslektaşlarından çok daha az güvenlidir. Genellikle temsil ettikleri örgütlerde belirgin olan idari ve mali zayıflık, Spiritist papazları doğrudan destek için meclislerine geri dönmeye veya laik mesleklerde ücretli istihdam aramaya zorlar. [2] Winneba'daki dört Büyük Spiritist kilisesinde papazlar, kendi merkezlerinden aylık 20 Cedi ile aylık 35 Cedi arasında değişen düzenli maaşlar alırlar. Bir diğerinde maaş, yerel şubede toplanan fonları aldıktan sonra merkez tarafından ödenir: fonlar yeterliyse, papaz maaşını alır; fonlar asgari düzeydeyse, maaş gelmeyebilir veya miktarı azaltılabilir. Geriye kalan beş Büyük

Spiritist kilisesinde papazlar merkezden hiçbir maaş almazlar. Bu konumdaki bazı papazlar, yerel meclisin kendilerine yeterli mali destek sağlayamadığını görüyor ve biri, yetersiz dinî gelirini desteklemek için sepetçi olarak çalışırken, bir diğeri ise Cape Coast'ta bir bakkalda tam zamanlı iş bulmak zorunda kalıyor ve Winneba'daki dini görevlerini yalnızca hafta sonları yerine getiriyor.

Çoğu Spiritist papazın istikrarsız ekonomik durumu, ayrılma yönünde güçlü baskılar oluşturmaya yardımcı olabilir. Bu tür papazlar, yeterli mali destek sağlayamayan kiliselerin görevlileri olarak yaptıkları işin, kendi küçük gruplarının başındaki peygamberler olarak yaptıklarından daha iyi olmasa da aynı derecede iyi yapılabileceğini fark edebilirler. Genellikle sağlam bir merkezi otoriteye sahip olmayan nispeten zayıf bir ulusal örgüt, ayrılmaya kararlı bir papaza karşı çok az muhalefet sağlar. Bir görevli olarak bile güçlü Manevi armağanlar sergilemesi beklenir ve bu, onun meclis üyeleriyle kişisel bir takipçi kitlesi için önemli bir temel oluşturan o özel ilişkiyi kurmasını sağlar.

Küçük Spiritist kiliseleri, rahatlıkla "peygamberler" olarak adlandırabileceğimiz kişiler tarafından yönetilir. Maddi destek için neredeyse tamamen güvendikleri kişisel takipçileri vardır. Liderlik güçlerini ve ayrıcalıklarını kendileri için talep etmişlerdir ve eylemleri için dini üstlerine karşı sorumlu değillerdir. Özel armağanları ve yetenekleri, rüyalarda ve vizyonlarda ve peygamberlerin şifacılar ve vizyonerler olarak belirgin başarılarıyla tanınır ve doğrulanır. Bazı yerel peygamberler Büyük Spiritist kiliselerinde papaz olarak eğitilmiş ve atanmıştır veya ortodoks mezheplerde din eğitimi öğretmeni veya din görevlisi olarak çalışmıştır, ancak bu tür düşünceler liderlik iddialarının mevcut temelini oluşturmaz. Aksine, çoğu peygamber bu tür deneyimlere, özellikle de ortodoks mezheplerle önceki ilişkilerle ilgili olanlara olumsuz bir değer atfetmeyi sever ve bunları, Spiritist bir peygamber olarak hizmet etmek için kişisel bir çağrı almadan önce geçilen "dünyevilik" veya "karanlığın" son aşaması olarak görür.

Bu yerel peygamberler kiliseleri içinde kapsamlı güçlere sahiptir. Yardımcılarını kişisel olarak seçer ve eğitirler ve doğrudan (genellikle dua ve oruçtan sonra) laik liderler olarak hareket edecek olanları atarlar. Takipçileri, kararlarına ve eylemlerine meydan okumak için resmi bir araç kullanmazlar, ancak bu peygamberlerin herhangi bir kısıtlama olmadan hareket ettikleri anlamına gelmez. Peygamberin konumu, yalnızca takipçilerini ruhsal güçleriyle etkilemeye devam ettiği ve birçok rakip arasında şifacı ve vizyon sahibi olarak konumunu koruduğu sürece güvenlidir. Ve maddi destek için takipçilerine çok fazla güvendiği için, onların isteklerini tamamen göz ardı edemez ve çoğu yerel peygamber, en azından bir dereceye kadar,

takipçilerinin beklentilerine uyma ihtiyacının gayet farkındadır. Sık sık "yakışıksız davranışlardan" ve "kötü şöhretli yerlerden" kaçınmak için göstermeleri gereken özene atıfta bulunurlar ve bir peygamber, takipçilerinin sorun olması durumunda her zaman hazır olması gerektiğini düşündükleri için nadiren binasını terk ettiğini açıkladı.

İster papaz ister peygamber olsun, yerel Spiritist liderler, Batı toplumlarındaki yerel dini liderlerin nadiren eşleşebildiği bir derecede kendi gruplarını temsil eder ve kişileştirirler ve *örnek olarak oynadıkları rolün* belirgin karakterinin, inandığımız kadarıyla, üç temel faktöre borçlu olduğuna inanıyoruz:

a) *Spiritistlerin Azınlık Statüsü:* Spiritistler, diğer Hristiyanlar gibi Winneba gibi bir kasabada öz-bilinçli bir azınlıktır ve bu nedenle, Hristiyan yaşamı anlayışını düşmanca, şüpheci veya iddialarına ve standartlarına kayıtsız olanlar için örnek teşkil edecek davranış için liderlerinden beklerler. Biraz çevresel ve şüpheli bir "azınlık içindeki azınlık" olarak Spiritistler, Hristiyan olmayanların eleştirilerine karşı belki de çoğundan daha savunmasızdır ve ayrıca diğer, "daha saygın" Hristiyan gruplarından kendilerine yöneltilen eleştirilerle de mücadele etmek zorundadırlar.

b) *Spiritizmde Karizmatik Vurgu:* Spiritist kiliselerde lider ve üyeler arasındaki ilişkide belirgin bir *karizmatik vurgu* vardır . [3] Belirli “üstün yetenekli” üyelerin varlığına ve bireysel dua ve sıradan üyelerin diğer, az çok özel eylemlerinden kaynaklanan manevi yararların olasılıklarına rağmen, meclisin varlığını sürdürmesi öncelikle yerel liderin *thaumaturge olarak kanıtlanmış başarısına* bağlıdır. Bu, yerel bir şubenin yalnızca lideri olarak etkileyici bir thaumaturge varsa hayatta kalacağı ve gelişeceği anlamına gelmez. Ancak yerel meclisin başında böyle bir kişinin olmaması, tercihen Winneba'dan çok uzakta olmayan bir merkeze sahip prestijli bir ulusal başkanın manevi güçleri ve kamusal itibarı ile telafi edilmelidir: aksi takdirde, hoşnutsuz Spiritistlerin bağlılıklarını ve sadakatlerini yakın çevredeki görünüşte daha etkili bir Spiritist lidere kaydırmaları çok kolaydır.

Spiritist liderin rolünün thaumaturjik yönleri ve takipçileri veya üyeleriyle ilişkilerindeki karizmatik vurgu üzerinde dururken, bu tür liderlerin çeşitli derecelerde ihtiyaç duyduğu örgütsel becerilerin önemini küçümsemek istemiyoruz. Çok küçük meclislerin bazılarında bu konudaki gereklilikler gerçekten çok önemsiz görünürken, daha büyük meclislerin çoğunda bunlar daha az kolayca göz ardı edilebilir, ancak oldukça kolayca abartılabilir. Çünkü birçok kilise, biçimsel ve teorik düzeyde ayrıntılı ve etkileyici, ancak pratikte çok daha fazla "her şey serbest" niteliğine sahip örgütlenme kalıpları yaratmayı başardı. Örgütsel teori ile uygulama arasındaki bu karşıtlık, teorinin esas

olarak "tarihi kiliselerden" (bizim "ortodoks mezheplerimiz") ve uygulamanın genel olarak Afrika topluluklarındaki örgütlenme kalıbından türetildiğini öne süren Baëta tarafından da belirtilmiştir. Bu pratik kalıp, teorik veya "resmi" kalıbın aksine:

> . . . özellikle meclislerde, prensiplerin, kuralların ve düzenlemelerin, protokolün ve "iyi düzenin" uygulanmasında daha az katı ve hızlıdır; gerçek ekseni olan liderinin güçlü kişiliği etrafında merkezlenir, ancak her türlü konseyden de yararlanılır. . . . Bu yöndeki örgütlenmenin gelişmesi doğal ve kaçınılmazdır, çünkü her durumda, Batı kalıpları ve yolları konusunda yeterince bilgili olan ve bunlarda kendilerini evlerinde hissedebilecek nispeten az sayıda insan vardır. [4]

c) *Geleneksel Otorite Paradigmalarının Kullanımı:* Spiritistlerin liderlerine geleneksel liderlik rolleriyle ilişkilendirilen niteliklerin çoğunu bahşetme ve onlara ezoterik bilgi ve becerilere sahip olanlara geleneksel olarak gösterilmesi gereken türden saygı ve itibar gösterme eğilimi oldukça belirgindir. Sundkler, Zulu ayrılıkçı kiliselerinin liderleri arasında "şef tipi" ve "peygamber tipi" arasında ayrım yapmıştır; ilki tipik olarak "Etiyopya" çeşidindeki kiliselerde (yani, prestij ve güç mücadelelerinden kaynaklanan birincil ayrılıklardan kaynaklanan ancak misyon doktrininin ve uygulamalarının çoğunu koruyan Bantu kiliseleri) ve ikincisi "Siyonist" kiliselerde (yani, şifa, vizyonlar ve Pentekostalizmin diğer dramatik biçimleriyle meşgul olan ve inançları ve uygulamaları belirgin şekilde senkretist olan Bantu kiliseleri) bulunur. [5] Siyonist kiliseler ile Spiritist kiliseler arasında ve Etiyopyalılar ile AMEZion, Pentecost Kilisesi ve Mesih Dirilişi Kilisesi gibi gruplar arasında şüphesiz bazı benzerlikler vardır; ancak Güney Afrika ayrılıkçılığı, Gana'da mevcut olmayan belirli sosyo-tarihsel yapılandırmaların bir ürünüdür ve bu tür *kiliselerin* kendi çalışmamız için pratik bir faydası yoktur.

Liderlik tiplerine gelince, Sundkler'in "şef tipi" ile Spiritist olmayan grupların papazları arasında belirli paralellikler görüyoruz, ancak bu tam olarak aynı değil. "Şef tipi" bir lider için temel gereklilikler *prestij* ve *cesarettir,* ilki liderin iri yarı fiziksel görünümünde ve çekingen tavrında ifade edilirken, ikincisi öncelikle beyaz egemenliğine karşı muhalefetinde gösterilir. [6] Winneba'da Spiritist olmayan papazın, ikincisinin baskın fiziksel varlığına sahip olmadan bir şefin ciddi vakarıyla davranması beklenir; [7] çağrısında kararlı olması beklenir, ancak kararlılığının Avrupa karşıtı eylemlerde veya açıklamalarda olmaktan çok "paganizme" karşı muhalefette gösterilmesi daha olasıdır. [8] Ancak, Siyonist "peygamber tipi" ile Spiritist lider arasındaki yazışma çok daha yakındır, çünkü birincisi Sundkler tarafından, bir kâhin veya cadı bulucu olan Zulu *isangoma'nınkiyle birleşmesi yoluyla şeflik veya krallık modelinin bir modifikasyonu olarak tanımlanmıştır* . Yerel Spiritist liderler durumunda, kombinasyon öncelikle şef ve tanrısıyla doğrudan ve samimi bir şekilde

konuşabilen rahip *Okomfo'nun kombinasyonu gibi görünmektedir. Ancak geleneksel Osofo gibi,* o da kilise üyeleri ve kendisine yaklaşan diğerleri için özel savunucu veya kişisel dilekçelerin sunucusu olarak hareket eder. [9]

Bu benzerlik ve paralellikleri belirtmek bir şeydir, ancak liderin rolünün ne kadarının geleneksel otorite paradigmalarının farkındalığı tarafından şekillendirildiğini ve ne kadarının İncil peygamberliğinin Afrika yorumu tarafından bilgilendirildiğini tam olarak belirtmek bambaşka bir şeydir. Birçok yerel lider, belirli açılardan şef veya klan büyüğününkine benzeyen pozisyonlarda bulunduklarını kabul eder ve bunun kendi sosyal düzenlemeleri ile "İncil halkı" arasındaki birçok benzerlikten yalnızca biri olduğunu gözlemler. Ancak, kendi misyonlarının hem Eski Ahit peygamberlerin anlatımlarında hem de Yeni Ahit İsa'nın peygamberlik hizmetinin tasvirlerinde açıkça doğrulandığı halde, kendileri ile "sahte tanrılara" hizmet ettiklerini söyledikleri geleneksel büyü-din uygulayıcıları arasında herhangi bir benzerlik önerisini şiddetle reddederler.

Spiritist liderlik rolü ile geleneksel otorite biçimleri arasındaki uyumu tartışırken, yakınlığına rağmen, rolün birkaç yönünün geleneksel otorite paradigmalarıyla yalnızca çok zayıf bağlantıları olduğunu söylemek gerekir. Bu bağlamda en dikkat çekenler, liderin "sürünün çobanı" olarak kapasitesiyle yerine getirdiği ve üyelere danışmanlık yapmak, hasta veya sıkıntılı kişilerin evlerini ziyaret etmek, kilise işlerine katılımı düşen veya sona erenleri ikna etmek vb. gibi görevleri içeren pastoral yönlerdir . Bu yönler *, yerel* "peygamberlerin" işlerinden çok, "papazlar" olarak adlandırdığımız liderlerin işlerinde çok daha belirgindir. Ancak Spiritist papazlar "peygamberlik" işlevlerini yerine getirdiği gibi, Spiritist peygamberler de çeşitli derecelerde "pastoral" işlevler yerine getirirler. Bunu yaparken, şefin "halkının babası" olarak geleneksel Afrika anlayışının modern yorumcuları olarak hareket etmekten ziyade, doğrudan veya dolaylı olarak misyonlardan miras alınan bir Hristiyan geleneğinin devam ettiricileri gibi görünürler.

Sosyal Özellikler

Yerel Spiritist liderlerin sosyal özelliklerini (ve bir sonraki bölümde kariyer gelişimini) incelerken, onları diğer yerel kiliselerdeki meslektaşlarıyla birçok noktada karşılaştırmanın yararlı olacağını göreceğiz. [10] Bu şekilde, Spiritist kiliselerin, Spiritist olmayan kiliselerin şubelerine liderlik edenlerden önemli herhangi bir açıdan farklı olan kişileri kendi hizmetlerine çekip çekmediğini görebilir ve ayrıca bir Spiritist lider olma sürecinde ayırt edici olan herhangi bir şeyin ne olduğunu keşfedebiliriz.

a) *Cinsiyet ve Yaş:* Spiritist kiliselerde, diğer birçok yerel

Hristiyan meclisinde olduğu gibi, üyeler arasında kadınlar erkeklerden çok daha fazladır, ancak biyografilerini elde ettiğimiz liderlerin yalnızca üçü kadındır. Onlar kasabadaki Hristiyan meclislerinin tek kadın liderleriydi.

Spiritist liderlerin ortalama yaşı kırktır ve bu, yerel kilise liderlerinin genel ortalamasından daha düşüktür. Spiritist papazların göreceli gençliği, kısmen, örneğin, ortodoks mezhepsel bakanlıklara kıyasla Spiritist bakanlığı için daha kısa eğitim süresini yansıtabilir; ayrıca, Spiritist papazlardan altısı için Winneba'nın, rahip olduktan sonraki ilk "cemaat"leri olması gerçeğinin bir yansımasıdır. Bu, hepsi önemli deneyime sahip erkekler olan ortodoks mezheplerin papazları arasında bulunan kalıptan çok farklıdır. Görünüşe göre Spiritist kiliseleri, belki de gençliklerinin ve enerjilerinin potansiyel üyeleri çekebileceği umuduyla, oldukça genç ve deneyimsiz papazları Winneba'ya göndermeye oldukça isteklidir; ancak ortodoks mezhepler için Winneba, ana akım Hristiyanlığın uzun bir geçmişine sahip bir kasabadır ve daha deneyimli yerleşik papazların asistanları dışında, genç papazların gönderilmesi pek olası değildir.

b) *Milliyet ve Kabile:* Yerel olarak İlahi Söz Topluluğu'nun Hollandalı rahiplerinin elinde olan Roma Katolik Kilisesi hariç, Winneba'daki tüm kiliseler Afrikalılar tarafından yönetilir. Sierra Leone doğumlu bir Creole olan Yedinci Gün Adventist cemaatinin yerel lideri, Ganalı olmayan tek kişidir. Ancak, sadece sekiz kilise lideri Effutu'dur ve bunlardan altısı Spiritist meclislerine başkanlık eder. Ortodoks mezheplerin cemaatleri, temsil ettikleri organlar ulusal veya uluslararası bakış açılarını vurgulama eğiliminde olan ve papazları için görevlendirmeleri düzenlerken genellikle kabile faktörünü göz ardı eden Effutu olmayanlar tarafından yönetilir. Bölünme ve ayrılıkçılıkla iyi tanışık olan Pentekostal mezhepler, papazlarının kabile bağlantılarını hesaba katar ve mümkün olduğunca kendi bölgelerinde uzun süre hizmet etmemelerini sağlamaya çalışırlar. Öte yandan, büyük Spiritist kiliseleri, şubelerin ilk oluşumunda sıklıkla yerel ve kabilevi duyguları kontrol altına almaya çalışmışlardır ve yeni rahip adayları veya stajyer papazlar, rakiplerinin halihazırda meclisler kurduğu bir alanda yer edinmeye çalışmak için sıklıkla memleketlerine veya köylerine gönderilirler. Bu tür bir alanda yer edinmeye çalışan kiliseler için, bu taktik kısa vadeli kazanımlar sağlayabilir ve ayrıca genç papazın güvenini artırabilir. Ancak papaz ile üstleri arasında sürtüşme olması durumunda, yerelcilik ve kabilecilik iki ucu keskin bir kılıç haline gelebilir ve merkezi otoritelere karşı kullanılabilir. Belki de paradoksal olarak, lider yerel ve kabilevi duyguları sömürmeyi gerçekten başarmışsa ve bu süreçte dini bir lider olarak olumlu bir öz imaj edinmişse, bunun gerçekleşme olasılığının daha yüksek olduğu görülebilir.

Kendi Spiritist kiliselerini kuranlar için, memleket veya köy, başlangıç noktası olarak bariz avantajlar sunar ve ülkedeki Büyük Spiritist kiliselerinin çoğunun, kurucuyla aynı kabileden insanlar arasında tamamen yerel hareketler olarak ortaya çıkmış gibi görünmesi şaşırtıcı değildir. Winneba'da bulunan beş Küçük Spiritist kilisesinden [dördü] Effutu tarafından kurulmuştur; tek istisna, kurucusu Winneba'dan çok uzakta olmayan ve hayatının çoğunu kasabada geçiren Christ Divine Healing Kilisesi'dir. Peygamberler kendi ev bölgelerine kilise kurmaya karar verdiklerinde akrabaların varlığı açıkça önemli bir husustur, çünkü yeni bir Spiritist grubunun kaderi, ilk, biçimlendirici yıllarda her zaman belirsizdir. Mücadele eden peygamber için, akrabalar ve arkadaşlar, kilisenin hayatındaki bu kritik aşamada bir miktar ekonomik destek vaadinde bulunabilirler.

c) *Ebeveynlerin Meslekleri-.* Spiritist liderlerin yarısından fazlasının babası çiftçi veya balıkçıydı. Rakamlar, diğer kilise liderlerinin her biriyle güvenli karşılaştırmalar yapmaya izin vermeyecek kadar küçük, ancak yalnızca Pentekostal liderlerin babaları arasında (rolünün, belki de Spiritist'in rolüne en yakın olduğu lider türü) bu tür mesleklerde daha fazla sayıda kişinin (örneklerin büyüklüğüne göre) bulunduğunu belirtebiliriz. Spiritist papazların babaları, mesleki ve din adamı mesleklerindeki yedi kişiden üçünü oluştururken, rakamlar genellikle Spiritist (ve Pentekostal) liderlerin diğer yerel kilise liderlerine göre biraz daha düşük bir sosyo-ekonomik geçmişe sahip olduğunu göstermektedir.

Spiritist liderlerin dörtte üçünden fazlasının anneleri küçük tüccar veya yiyecek satıcısıydı, bu meslek grubu diğer kilise liderlerinin anneleri arasında da iyi temsil ediliyordu. Bu annelerin ticaret ve satış operasyonlarının gerçek ölçeği hakkında fazla bir şey bilmediğimizden, verilerden kesin sonuçlar çıkarmak akıllıca olmazdı. Ganalı kadınlar arasında, ev dışında ekonomik faaliyetlere katılmamak bazen yüksek sosyal statünün bir işaretidir ve burada bu tür işsiz ev kadınlarının yalnızca mezhep papazlarının anneleri arasında bulunduğunu görüyoruz. Ancak genel olarak, Spiritist liderlerin annelerinin meslekleri ile diğer liderlerin annelerinin meslekleri arasındaki farklar belirgin bir nitelikte değildir.

d) *Ebeveynlerin Dini:* Spiritist liderlerin yarısından fazlasının pagan olarak doğmuş babaları vardı, ancak üç durumda bir baba liderin doğumundan önce Hristiyanlığa (iki) veya İslam'a (bir) dönüşüm geçirmişti; üç baba daha sonra paganizmden Spiritizme dönmüştü, iki durumda ise çocukları Spiritist lider olduktan sonra onların elinden dönmüştü. Spiritist liderlerin anneleri için de benzer bir dini bağlılık örüntüsü belirgindir. Diğer yerel kilise

liderlerinin ebeveynleri için ise durum oldukça farklıdır, bunlardan sadece biri pagan olarak doğmuştur. Hristiyan (doğuştan veya dönüşüm yoluyla) ebeveynlerden doğan yedi Spiritist liderin hepsi papazdır ve söz konusu ebeveynlerin hepsi ortodoks mezheplere bağlıdır.

e) *Liderlerin Eğitimi:* Spiritist liderlerin neredeyse üçte ikisi, batı tipi (genellikle mezhep tarafından yönetilen) okullarda bir dereceye kadar resmi eğitim almıştır. Dördün üçünden fazlası okula gitmiş olan Spiritist papazlar arasındaki genel eğitim seviyesi, Spiritist peygamberlerinkinden daha yüksektir. [12] Gerçekten de, hiçbiri dokuz Spiritist papazdan üçünün ulaştığı eğitim seviyesine ulaşmamış olan Pentekostal papazlarla olumlu bir şekilde karşılaştırılabilir. İngilizce okuryazarlığı, mezhepsel bakanlıklara ve Pentekostal mezheplere (Mesih Apostolik Kilisesi hariç) giriş için bir gerekliliktir. Winneba'daki Spiritist kiliselerinde böyle bir gereklilik bulunmasa da, yerel liderler (özellikle eğitim seviyesi nispeten düşük olan yerel peygamberler) genellikle kiliselerinin şu anda en büyük ihtiyacının "kiliseyi inşa edecek entelektüeller" olduğunu iddia etmektedir. Ancak, büyük ölçüde, çoğu Spiritist liderin eğitim deneyimi, umutları gerçeğe dönüştürebilecek türden bir eğitim sağlamaktan ziyade, istek ve beklenti düzeylerini yükseltmeye yönelik gibi görünüyor. [13]

f) *Liderlerin Önceki Meslekleri.* Spiritist liderlerin hepsi dini kariyerlerine başlamadan önce bir süre laik mesleklerde çalışmışlardı. Bu, okulu memleketi Hollanda'da bıraktıktan sonra rahiplik eğitimine başlayan Roma Katolik rahibi hariç, diğer tüm yerel kilise liderleri için de geçerlidir. Kadın Spiritist liderlerin hepsi tüccar veya küçük ölçekli perakendeci olarak çalışmış olsa da, on bir erkek Spiritist liderden dokuzu çeşitli zanaat ve el işi meslekleriyle uğraşmıştı. Bu, onların genel eğitim seviyelerinden oldukça doğal bir şekilde kaynaklanıyor gibi görünüyor ve bu da onları çiftçilik ve balıkçılık gibi mesleklerden uzaklaştırıyor; babalarının çoğunun uğraştığı türden faaliyetler; ancak onları din adamı veya profesyonel mesleklerde istihdam için tam olarak yeterli kılmıyor.

Kariyer Gelişimi

a) *Hristiyanlığa Geçiş.* Daha önce gördüğümüz gibi, on dört Spiritist liderden yedisi doğuştan Hristiyan (beş) veya din değiştiren (iki) ebeveynlerden doğmuştur, tüm durumlarda ebeveynler ortodoks mezheplere bağlıdır (beş Metodist ve iki Roma Katoliği). Bu liderleri şimdilik bir kenara bırakarak, önce ya putperest (altı) ya da Müslüman (bir) ebeveynlerden doğan kalan yedi kişiyi ele alalım.

Bu kategorideki liderler arasında gerçekleşen dönüşümlerin hiçbiri, On İki Havari papazının çocukluk dönüşümü hariç, doğrudan ebeveyn etkisinin sonucu değildi. Bu tür liderlerin ebeveynlerinin, kendilerinin de katıldığı Hristiyan kiliselerine çocukları tanıtmada etkili olmaktan çok, çocukları tarafından dönüştürülme olasılıkları daha yüksek görünüyor. Ancak iki durumda, akrabaların liderler ve Hristiyan kiliseleri arasındaki ilk resmi temasları sağlamada etkili olduğunu görüyoruz: Peygamber Oben'in amcası ve Waternakaba kurucusu Peygamber Quansah'ın teyzesi, bu liderleri Hristiyan kiliselerine tanıtmada ilk adımları attılar.

Kutsal Ruh İlahi Şifa Tapınağı'nın lideri olan Peygamber Mensah, anne ve babası Müslüman olmasına rağmen Metodist bir okula gittiğinde Metodist oldu. Geriye kalan dönüşümleri çevreleyen koşullar daha belirsizdir: African Faith Tabernacle'ın Pastörü Labil, çağdaş batı gençlik kültürünün terminolojisinde "kendini bulma" olarak bilinen türden kişisel bir arayışa girmiş gibi görünüyor ve bu onu İslam'ı ve daha sonra Metodizmi benimsemeye yöneltti. Redeemer Church of God'ın Peygamberi Botsie ergenlik döneminde zorluklar yaşadı, bunlar önce anne ve babası tarafından ruh ele geçirilmesine ilişkin geleneksel bir görüş açısından ve daha sonra bir Spiritist papaz (ve sonunda kendisi) tarafından Kutsal Ruh'un işleyişine ilişkin Spiritist bir anlayış açısından yorumlandı:

> Ergenliğim sırasında bazen sanki bir ruh beni ele geçirmiş gibi davranıyordum. Ailem, tanrılardan biri tarafından Okomfo olarak hizmet etmek üzere götürüldüğümü düşünüyordu . Bu konuda Rab Kilisesi'nin papazına danıştım ve bana beni avlayanın kötü bir ruh değil, iyi bir ruh olduğunu söyledi. Bu yüzden kilisenin bir üyesi olmaya karar verdim.

Peygamber Dugan ise, evinden uzakta, yabancı bir kasabada (Koforidua) çalışırken karşılaşılan olağan türden zorluklarla karşılaştı ve kuzeninin tavsiyesine uyarak oradaki Metodist kilisesine katıldı.

O halde, çeşitli şekillerde, bu Spiritist liderlerin çoğunun (tek istisnalar Peygamber Botsie ve Oniki Havariler'den Pastör Donkor'dur) başlangıçta ortodoks mezheplere dönüştüğünü, Spiritizme geçiş adımının ise dini kariyerlerinin daha sonraki bir aşamasında atıldığını görüyoruz.

b) *Spiritist Olmak:* Şimdi liderleri ilk başta bağlı oldukları ortodoks mezheplerden uzaklaşmaya ve Spiritizmi benimsemeye iten faktörleri incelemeye geçiyoruz. Buradaki en önemli tek faktör, ortodoks mezheplerde algılanan "spiritüalizm eksikliği"dir ve bu, kilise faaliyetlerinin bir parçası olarak spiritüel şifa ve korumayı sunamama veya reddetme şeklinde kendini gösterir. İlk Hristiyan bağlantıları ortodoks mezheplerle olan on iki liderden

en az on tanesi için, şifa ve talihsizlikten korunma ile ilgili konular, doğrudan veya dolaylı olarak, Spiritizme doğru hareketlerinde yer almıştır.

Rahip Tabil (Afrika İnanç Tabernacle), Rahip Botsie (İlahi Şifacılar Kilisesi), Rahip Oben (İlahi Şifa Kilisesi) ve Peygamber Mensah (Kutsal Ruh İlahi Şifa Tapınağı) hepsi Spiritist liderler tarafından iyileştirildikten sonra Spiritist kiliselere katıldılar, Peygamber Quansah (Waternakaba) ise St. Anthony Şifa Gücü Kilisesi'nde bir şifa danışmanlığı yoluyla Spiritizmle ilk doğrudan temasını yaşadı, ancak bu belirli topluluğa katılmadı. MDCC'den Rahip Bennett ve Yaşam ve Kurtuluş Kilisesi'nden Rahip Prah, ya meydana gelen ya da meydana gelmesi muhtemel olduğu düşünülen talihsizliklerden manevi koruma aradıktan sonra Spiritist kiliselere katıldılar. Peygamber Oben (Mesih İlahi Şifa Kilisesi) ve Peygamber Dugan, kendi kişisel şifa faaliyetleri onları kilise otoritelerinin gözünden düşürdükten sonra ortodoks mezheplerini terk ettiler, Rahip Hagan (Hristiyan Kilisesi) ise amcası manevi şifa faaliyetleri nedeniyle Metodist kilisesi tarafından sürgün edildiğinde ona katıldılar.

Bu kişileri Spiritist şifacılara danışmaya iten sorun türlerini belirlemek her zaman kolay değildir, çünkü bunlar eski hastalar tarafından oldukça basit terimlerle, örneğin "göğsümdeki şiddetli ağrılar" veya "kötü rüyalar" gibi, fizyolojik veya psikolojik nedenlerden ziyade semptomlara odaklanma eğiliminde olan terimlerle tanımlanmıştır. Tüm bu sorunların psikosomatik bir niteliğe sahip olduğunu ima etmeyi amaçlamadan, bazıları kişisel stres durumlarıyla yakından ilişkili görünmektedir. Kendisini St. Anthony Healing Power Kilisesi'nde yardım aramaya iten Prophetess Quansah'ın "çarpıntıları ve kalp rahatsızlığı", otuz üç yaşında bekar bir kadın olarak durumuyla bağlantılı görünmektedir ve bize "Power"a yaptığı bu ziyaretten kısa bir süre sonra evlendiğini söylemeyi özellikle vurgulamıştır. Pastör Botsie'nin "kötü rüyaları", evliliğinin sona ermesinden kısa bir süre sonra onu bir Spiritist kilisesine sürüklemiştir; ve Pastör Tabil ile Pastör Oben'in ikisinin de işlerindeki değişikliklerin ardından tedaviye gittiklerini görüyoruz. Birçok liderin biyografilerinde, genellikle coğrafi hareketliliğin de eşlik ettiği mesleki değişimlerin bir örüntüsü açıkça görülmektedir; bunların çoğu için Spiritizmle ilk temas, kendi memleketleri veya köyleri dışında bir yerde gerçekleşmiştir.

c) *Spiritist Bir Lider Olmak-.* Örneğimizdeki bireylerin çoğu için, bir Spiritist kilisesine katılmak aynı zamanda bakanlık için eğitimlerinin başlangıcını da işaret eder. Gerçekten de, bakanlıklarına girmek istedikleri kiliselerin sıradan üyeleri olarak çok azının uzun süreli deneyime sahip olması dikkat çekicidir. Kariyerlerinin bir noktasında Spiritist bakanlığı için eğitim alan on

iki liderden (örneklemdeki tüm liderler, Peygamber Oben ve Peygamber Kız Quansah hariç), yalnızca beşi eğitim başlamadan önce sıradan üyeydi, genellikle çok sınırlı süreler için.

Söz konusu on iki liderden altısı, bakanlığa girme kararlarını açıklarken rüyalar, vizyonlar veya yönlendirici nitelikte başka bir ruhsal deneyim içeren açıklamalarda bulundu. Bu deneyimin aldığı en yaygın biçim, kişinin kendisini yerleşik bir Spiritist liderin yanında papaz rolünü üstlenirken görmesi veya Kutsal Ruh'un onu belirli bir kiliseye veya peygambere "ittiğini" hissetmesidir. Bazen çağrı, Cherubim ve Seraphim Piskoposu Arthur'un durumunda olduğu gibi daha canlı ve dramatik olan vizyonlarda veya rüyalarda deneyimlenir:

> ... bu rüyamda Cape Coast kasabasının tamamını alevler içinde gördüm. Alevleri söndürecek kadar güçlü kimse yoktu. Sonra kasabanın kurtarıcısı olarak ben belirdim. Muhteşem bir ev inşa ettim ve Cape Coast halkı yangından kaçmak için eve koştu. Fakat kısa süre sonra ev o kadar kalabalıklaştı ki içeri giremedim. Evimin girişinde dururken kasabanın yanmaya devam ettiğini gördüm, sığınağına ulaşamayan birçok insan alevler içinde ölüyordu. Sonra çok yüksek bir dağ gördüm. Ellerimi dua etmek için kaldırdım ve bunu yaparken alevlerin yavaş yavaş söndüğünü gördüm. Şimdi, ellerimi yukarı kaldırmış ve alevler ısısını kaybetmiş haldeyken, dağın tepesine tırmanmayı başardım ve dua ederken biri bana beyaz bir cüppe ve bir asa uzattı. Ellerimi uzatarak bu hediyeleri kabul ettim.

Geriye kalan altı lider, bakanlığa girişleriyle ilgili olarak rüyalardan, vizyonlardan veya ilahi bir çağrının diğer tezahürlerinden bahsetmeyen, bunun yerine akrabaların örnekliği veya teşviki veya başarılı bir kişisel şifa için minnettarlık gibi şeylere daha fazla vurgu yapan hikayeler sundular.

Spiritist hizmet için eğitimde harcanan gerçek zaman süresi oldukça değişkendir ve Pastör Donkor'un (Oniki Havari) durumunda altı yıldan, Pastör Bennett'in (MDCC) yalnızca bir yıla kadar değişmektedir. [14] Ortodoks bir mezhepte bir din eğitimi öğretmeni veya din görevlisi olarak önceki deneyim, Spiritist hizmet için ortalamadan daha kısa bir eğitim süresiyle sonuçlanmaz; Peygamber Mensah, İlahi Şifacı Kilisesi'nde yalnızca bir yıllık eğitimden sonra rahip olarak atanırken, Pastör Hagan, her ikisi de Metodist din eğitimi öğretmeni olmasına rağmen, amcasının kilisesinde dört yıl eğitim almak zorunda kaldı. Rahiplik tarihi her durumda kilise başkanı tarafından, katı bir zaman çizelgesine göre değil, eğitim alan kişinin manevi ve ahlaki ilerlemesine ilişkin değerlendirmesine ve mevcut meclislere yeni rahip adayları yerleştirme veya ülkenin diğer bölgelerinde yeni şubeler açma fırsatlarına ilişkin değerlendirmesine göre belirlenir. Eğitimin kendisi teorik olmaktan ziyade pratiktir ve neredeyse tamamen deneyimli bir papazın yönetimi altında meclislerde "iş başında" çalışma deneyiminden oluşur, ancak bazı durumlarda kilise lideri ilk

eğitimi doğrudan merkezde denetler.

Winneba'da faaliyet gösteren beş yerel peygamberden yalnızca Prophetess Quansah (Waternakaba), ortodoks bir mezhepte Spiritist bakanlık veya laik liderlik konusunda daha önce deneyimi olmadan kilisesini kurdu. Bu kadın, Prophet Oben (Christ Divine Healing Church) gibi hiçbir Spiritist kilisenin üyesi olmadı; ancak diğer üçü, kendi başlarına yola çıkmadan önce Spiritist papazlar veya yardımcı papazlar olmuştu. Prophet Oben, özel engeline ve bağımsız bir peygamber olduğu ileri yaşına (altmış dört yıl) rağmen, Ganalı Spiritist kilisesi kurucusunun oldukça tipik bir örneğidir; bir ortodoks mezhep içinde Spiritizmi uygulamaya devam eden ve her zamanki tepkilerle karşılaşan adam: cesaret kırma, uyarılar ve son olarak ültimatom. Peygamber Dugan ve Peygamber Botsie, kendi meclisleri içinde iktidara gelme çabalarının görünüşte başarısız olmasının ardından Spiritist kiliselerden ayrıldılar; hırslı bir genç adam olan Peygamber Mensah ise bağımsız bir peygamber olarak daha iyisini yapabileceğini ve güçlü, ulusal bir kilise haline geleceğini umduğu şeyin inşasına başlayabileceğini hissetmiş gibi görünüyor. [15]

Bağımsız peygamberlerin Spiritist bakanlıklardan çıktığı bu vakaların hiçbirinde, tomurcuklanan peygamberler ile üstleri arasında *doktrinel bir anlaşmazlığa dair bir belirti yoktu. Peygamberler* , kilisede şifanın yeri konusunda doktrinel anlaşmazlıklar sonrasında ortodoks mezheplerden çıkabilirler, ancak Spiritist bakanlığın saflarından çıkan peygamberler, kendi evlerinde efendi veya hanım olmak gibi oldukça basit ve ille de aşağılık olmayan bir arzuyla yönlendiriliyor gibi görünüyor.

Dördüncü Bölüm Notları

'Onlar kilise üyeleri tarafından çeşitli ünvanlarla tanınırlar: 'Kardeş,' 'Kız kardeş,' 'Piskopos,' ya da *'Osofo'* - ama en sık kullanılan terim 'Rahip'tir.

[2] Bu durum, birçoğu balıkçılık veya çiftçilikle uğraşan geleneksel Effutu rahipleri arasında da geçerlidir.

[3] Wilson'ın da belirttiği gibi *karizma* psikolojik olmaktan ziyade sosyolojik bir kavramdır ve bir kişiden ziyade bir ilişki niteliğini ifade eder. BR Wilson, *Magic and the Millenium,* Heinemann, Londra, 1973, s. 499.

[4] Baëta, ibid., s. 128-29.

[5] Sundkler, ibid., s. 106-9.

[6] Sundkler, a.g.e., s. 107.

[7] Çoğunluğu ortalama boy ve fiziğe sahip erkekler.

[19.] yüzyılın son on yılında Metodist kilisesi, ulusal bağımsızlık mücadelesinde aktif ve sesini duyuran Egyir-Assam ve Attoh-Ahuma gibi çok sayıda din adamı yetiştirdi.

Okomfo terimi Spiritist liderler için kullanılmaz.

[10] Yerel Spiritist kiliselerin liderlerinden (araştırma sürecinin ortasında Winneba'dan ayrılmak zorunda kalan St. Anthony Healing Power Kilisesi'nin pastörü hariç) ve Spiritist olmayan kiliselerin liderlerinden (röportaj yapmayı reddeden Yehova Şahitleri lideri hariç) biyografiler elde edildi.

"Bu durum, Baëta'da tartışılan beş büyük grubun hepsinde geçerli görünüyor.

[12] Burada sadece son gidilen okul türü dikkate alınıyor, okulda ulaşılan standart veya form değil.

[13] "İlkokul ve ortaokullardan dışarıya doğru yaşanan büyük çaplı çıkışların" işsizliğe olan etkileri PJ Foster, *Education and Social Change in Ghana,* Routledge ve Kegan Paul, Londra, 1965, s. 202-9'da ele alınmıştır.

'"Rahip Bennett daha önce babasının Nijerya'nın Bonny kentinde yaşarken katıldığı Afrika Ortodoks Katolik Kilisesi'nin papazıydı.

[15] Bu bağlamda, Kuzey Amerika'daki uygun bir dini örgütle bağlantı kurması konusunda kendisine yardım etmem konusunda çok istekliydi.

V
RUH ARAYANLAR: 1967-68

Üyelik Boyutu

Spiritist kiliseler için güvenilir üyelik istatistiklerinin derlenmesi alışılmadık derecede zordur, çünkü çoğu meclis üyelik kayıtları veya kayıtları tutmaz. Bu konuda olağanüstü bir istisna, üyelik kayıtlarının büyük mezheplerde bulunan kayıtlarla karşılaştırıldığında olumlu bir şekilde karşılaştırılabilecek bir özen ve titizlikle derlendiği MDCC'dir. Diğer üç kilisenin (Church of the Lord, Life and Salvation Church ve Christ Divine Healing Church) biraz güncel olmayan ancak kayıt sekreterleriyle yapılan istişareler sırasında oldukça kolay bir şekilde düzeltilebilen üyelik kayıtları vardı. Geri kalan gruplarda hiçbir üyelik kaydı tutulmadı ve ilgili bilgiler doğrudan liderlerden ve daha kıdemli üyelerden alınmak zorundaydı. [1]

Bazı küçük meclislerde üyelik kayıtlarının olmaması, meclislerini üyelerinin birbirleriyle yakından tanıdığı ailelere benzeten liderler tarafından açıklanır ve bu da resmi kaydı hem gereksiz hem de uygunsuz hale getirir. Bu kategoride, üyeliğin önemli bir çekirdeğini yakın akraba olan kişilerden oluşan Dugan Kilisesi ve Waternakaba vardır. Ancak diğerlerinde, teftiş için bir tür üyelik kaydı üretememe, liderler için açıkça bir utanç kaynağıydı ve burada söz konusu meclisin kayıt sekreteri görevlerini yerine getirmek için zamanı ve ilgisi olan okuryazar bir üyeden yoksun olduğu açıklandı. Üçüncü bir yanıt, liderlerin Spiritist kilise üyeliğinin akışkan ve istikrarsız doğası göz önünde bulundurulduğunda üyelerinin doğru bir hesabını tutmanın zorluklarına işaret etmeleriydi. Bu nokta, kilisesinin "birçok istasyonda duran, bazı insanların indiği ve diğerlerinin bindiği bir tren gibi" olduğunu söyleyen Prophetess Botsie tarafından çok iyi bir şekilde dile getirildi.

1967'de Winneba'nın 1.212 Spiritistinin yaklaşık %80'i Büyük Spiritist kiliselerinde bulunuyordu ve Oniki Havari toplamın

yaklaşık %20'sini oluşturuyordu. Bu özel kilisenin kasabada dört meclisi vardı, üçü birbirine oldukça yakındı ve üyeliği tek bir büyük mecliste birleştirmeye yönelik hiçbir girişimde bulunulmamıştı. Spiritist meclislerinin ortalama büyüklüğü 67,3 üyeydi, Büyük Spiritist gruplarınınki (73,9 üye) Küçük Spiritist gruplarından (50,2 üye) daha fazlaydı.

Tam Üyeler

a) *Uygunluk.* Ortodoks mezheplerde ve Pentekostal mezheplerde "Tam Üyeler" vaftiz edilmiş, cemaat üyesi olarak onaylanmış ve cemaatlerinde laik görev üstlenmeye uygun olan kişilerdir. Spiritist kiliselerde tam üyeliğin biraz benzer bir tanımı vardır, ancak burada, kısa bir süre sonra göreceğimiz gibi, bir kişinin çok eşli olması, Spiritist olmayan kiliselerde olduğu gibi onu otomatik olarak tam üyelikten dışlamaz .

Tam üye olma süreci bir Spiritist kiliseden diğerine değişir. Sadece üç kurum (MDCC, Church of the Lord ve Cherubim and Seraphim) denetim altındakiler için sistematik bir eğitim kursu sunar, MDCC'ninki Metodist sisteminin değiştirilmiş bir biçimidir, diğer iki kilise ise Anglikan ve Roma Katolik kiliselerinde kullanılan şemaları yakından takip eder. İki Spiritist kilisede (Christ Divine Healing Church ve African Faith Tabernacle) şifa veya "manevi yardım" için gelen herkes, kiliseyle düzenli bir bağlantı arama niyetlerini açıkça belirtmemiş olsalar bile önce vaftiz edilir. Geri kalan gruplarda kendilerini vaftiz için sunanlar, genellikle üç ila dört hafta süren kısa bir süre için denetime alınır, bu süre boyunca resmi bir eğitim almazlar, ancak papaz veya yerel peygamber tarafından "gözetim altında" tutulurlar; Bu süre zarfında düzenli olarak ayinlere katılırlarsa, saldırgan bir şekilde davranırlarsa ve kilisenin kurallarına uyarlarsa, vaftizin öncesinde günahlarını alenen itiraf etmeye davet edilirler. Spiritist kiliselerin hiçbirinde, diğer kiliselerden gelen müritlerin ikinci bir vaftizden geçmesi gerekmez, ancak bu tür yeni katılanların büyük çoğunluğu gönüllü olarak Spiritist vaftizi arar.

Çoğu Spiritist kilisede vaftiz, denize veya Ayensu nehrine daldırma yoluyla yapılır ve ayin normalde bir Pazar sabahı şafak vakti gerçekleştirilir. Ancak St. Anthony Healing Power Kilisesi'nde vaftiz olmak isteyen kişilerin, ayini yalnızca kilisenin başı olan Prophet Manner yönetebileceğinden, Attuapokeh'deki kilise merkezine yolculuk yapmaları gerekir. İki Küçük Spiritist kilisede (Christ Divine Healing Kilisesi ve Waternakaba) vaftiz, adayın baştan ayağa "kutsal su" ile yıkanmasıyla farklı bir biçim alır. Bu teknik, yeni bir Omanhene'nin kurulması da dahil olmak üzere birçok önemli Effutu töreninden önce gelen geleneksel Effutu "ilaç banyosu"na dikkat çekici bir benzerlik taşır .

Spiritist kiliselerinde komünyon üç veya dört haftada bir yapılır, ancak African Faith Tabernacle'da sadece üç ayda bir

yapılır. Tekrar, gerçek formlar neredeyse tüm durumlarda büyük mezhep uygulamalarının modifikasyonlarıdır - Lord Kilisesi'nde Anglikan, Cherubim ve Seraphim ve St. Anthony Healing Power Kilisesi'nde Roma Katolik ve Waternakaba hariç diğer tüm gruplarda Metodist. Bu küçük kilisede komünyon, üyeler arasında törensel olarak dağıtılan bir kabaktan "kutsal su" içilmesini içerir; Waternakaba'da uygulandığı gibi, komünyon ayini, Effutu evlerinde ziyaretçiler karşılandığında ve karşılandığında gerçekleştirilen geleneksel misafirperverlik ayininin bir uyarlaması gibi görünmektedir.

Çok eşliliğe ilişkin olarak, “resmi politika” düzeyinde gözlemlenecek iki farklı yaklaşım vardır: dört Küçük Spiritist kilisede (Dugan Kilisesi, Kurtarıcı Tanrı Kilisesi, Waternakaba ve Christ Divine Healing Kilisesi) çok eşliler tam üyeliğe kabul edilir ve erkeklerin ek eşler almasını veya kadınların halihazırda bir veya daha fazla eşi olan erkeklerle evlenmesini engellemeye yönelik hiçbir girişimde bulunulmaz; kalan Spiritist kiliselerde meclise katılan çok eşliler tam üyelikten men edilmez, ancak evli olmayan veya tek eşli evli dönmelerin tam üyelik haklarını elde etmek veya sürdürmek istiyorlarsa çok eşlilikten resmi olarak kaçınmaları gerekir. Bu “çifte standart”, çok eşli dönmelerin evlilik bağlarını koparmasını veya daha önce akdedilen yükümlülüklerden vazgeçmesini gerektiren bir politikanın “çok zor” olacağını söyleyen yerel liderler tarafından savunulurken, evli olmadıkları veya tek eşli evli oldukları sırada Hristiyanlığa kendilerini adamış olanlardan tek eşlilik idealine bağlı kalmalarını beklemenin “adil ve makul” olduğunu söylüyorlar.

Uygulamada, çifte standart sistematik bir şekilde uygulanması son derece zordur ve bazen çok eşliliği düşünmeseler bile haksız yere ayrımcılığa uğradıklarını hisseden birkaç genç erkek için bir kızgınlık kaynağı olduğu kanıtlanmıştır. Sonuç, çoğu Spiritist kilisesinde politikanın tamamen göz ardı edilmesine varan, biraz gevşek bir şekilde uygulanmasıdır. Winneba'daki hiçbir Spiritist kilisesinde çok eşli evli kadınlara uygulanmaz, toplumda çok fazla kadın olduğu ve kadınların bekar olarak hayatlarına devam etmektense çok eşli olarak evlenmelerinin tercih edildiği yaygın olarak varsayılmaktadır. [2] Resmi olarak çifte standartla çalışan diğer kiliseler gibi MDCC de evli din adamları için tek eşlilik konusunda ısrarcıdır ve bu ilkeyi uygulamada ciddi ve tutarlı görünmektedir. Ancak üyeleri arasındaki çok eşliliği düzenleme ve kısıtlama çabalarına rağmen (pastoral danışmanlık ve üyelerin evliliklerinin kilise merkezi tarafından onaylanmasını gerektiren resmi bir politika aracılığıyla), Winneba'daki bu kilise bu çifte standardı titizlikle uygulamadı.

Çoğu yerel Spiritist için çok eşlilik sorununun çözümü, papazların kararlı örnekleri aracılığıyla veya çok eşli evlilikler

yapmanın finansal maliyetleri engelleyici hale geldiğinde, tek eşliliğin geleneksel çok eşlilik idealine doğal olarak üstün geleceği gelecekte yatmaktadır. Bu beklenti göz önüne alındığında, evlilikle ilgili resmi kurallardan ve politikalardan sapmalar çok fazla endişeye yol açmaz. Günümüz bir geçiş zamanı olarak görülmektedir ve mevcut evlilik uygulamaları değişen ve karmaşık zamanları yansıtmaktadır. Bazı liderler, çok eşliliğin sonunda ortadan kalkacağı genel beklentisini paylaşırken, bunun şu anda bazı Afrika Hıristiyanları için kültürel olarak uygun ve ahlaki olarak kabul edilebilir bir biçim olabileceğini savunmaktadır. Redeemer Church of God'ın açık sözlü lideri bir kez daha bu argümanı şu öneride bulunduğunda en açık şekilde ortaya koymuştur:

> Kiliselerimiz Afrika kiliseleridir ve Afrikalıların ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Bir erkeğin, onlara iyi bakabildiği sürece, birden fazla karısı olmasının, yalnızca bir kadınla evlenip birden fazla metresi olmasından çok daha iyi olduğunu düşünüyorum.

d) *Üyelik Süresi'.* Winneba'daki diğer kiliselerin üyeleriyle karşılaştırıldığında, çok az Spiritist, kiliselerinin üyeliğine doğmuş kişilerdir. Beklenebileceği gibi, bu tür Spiritistler daha çok Büyük Spiritist kiliselerinin eskilerinde bulunur, ancak burada bile sayıları fazla değildir. Büyük bir katkıda bulunan faktör, bölgede Spiritist kilise okullarının tamamen yokluğu gibi görünüyor, çünkü onlar olmadan Spiritistler önemli bir dini işe alım ve sosyalleşme ajansından yoksundur. Bu açıdan, eğitime yoğun bir şekilde dahil olma geçmişine sahip olan büyük mezheplerle keskin bir tezat oluştururlar ve bunun sonucunda Anglikan ve Roma Katolik cemaatleri (Winneba'da MDCC ve St. Anthony Healing Power Kilisesi'nden sadece birkaç yıl önce ortaya çıkmıştır) bile bu erken Spiritist meclislerinden her ikisinden çok daha yüksek oranda "doğuştan üye"ye sahiptir. Winneba'daki Spiritist cemaatlerinin büyük çoğunluğunun yeni din değiştirenlerden oluşması bir yana, bu yeni din değiştirenlerin büyük çoğunluğunun kiliselerinin nispeten kısa bir süredir üyesi olduğunu da görüyoruz.

c) *Sosyal Kompozisyon'.* Winneba kilise üyelerinin yaklaşık üçte ikisi kadındır ve dengesizlik en çok, kadınların tam üyelerin %75'inden fazlasını oluşturduğu Spiritist kiliselerde görülür. Bu kiliselerin kadınlar için özel bir çekiciliğe sahip olduğu ve çekiciliğinin büyük ölçüde kadınları özellikle ilgilendiren konulara verdikleri öneme dayandığı konusunda çok az şüphe olabilir. Hamilelik, kısırlık, çocuk sağlığı ve büyücülük gibi konulara gösterdikleri ilgiyle, bu kiliseler genellikle birçok sıradan Effutu kadını için büyük bir endişe kaynağı olan sorunları ele alır. Dahası, Spiritist kilise genellikle kadınlara laik memurlar olarak özel statü elde etmeleri veya bir şekilde ruhsal armağanlara

sahip olduklarını göstermeleri için birçok fırsat sunar. Bu açılardan Spiritist kiliseler, Lewis tarafından tanımlanan, toplumsal olarak altta kalan veya yoksun bırakılan kişilerin, yerine getirilmesi gereken normal yükümlülüklerden ve sorumluluklardan geçici olarak kaçabildikleri "çevresel sahiplenme tarikatlarına" benzer bir şekilde işlev görebilir. [3]

Kadınları bu kiliselere çeken ek, ancak daha az önemli bir faktör, teşvik ettikleri coşkulu ve kendiliğinden ibadet tarzı olabilir. Onlarınki, kadınların erkeklerden çok daha fazla evlerinde hissettikleri bir atmosferdir; Spiritist ayinler sırasında erkeklerin davranışlarının genellikle kadınlara göre daha kısıtlı olduğu ve dansa katılma veya yuvarlanma, dönme veya yerde kıvranma gibi daha açık "sahip olma davranışı" biçimleri sergileme olasılıklarının daha düşük olduğu fark edilir; ve ayinler sırasında dans ettiklerinde veya hareket ettiklerinde, bunu daha kontrollü bir şekilde yapma eğilimindedirler, sanki onurlu erkek nezaketinin geleneksel standartlarını sürdürme ihtiyacının bilincindeymiş gibi

Winneba'daki her türlü kilisede üyelerin çoğunluğu iki orta yaş grubundaki kişilerdir (25-64 yaş) ve Spiritistler 25-44 yaş grubunda yoğunlaşmıştır. Şehirdeki birkaç Spiritist kilisesi, çok sayıda uzun süredir var olan ileri yaşlardaki üye veya kiliselerinde doğan önemli sayıda genç yetişkin edinecek kadar uzun süredir varlığını sürdürmektedir. Spiritist üyeliğinin büyük kısmı, olgun yetişkinliğin çeşitli sorunlarının (iş güvenliği, çocuk doğurma ve büyütme, kişisel ve aile sağlığı vb.) en keskin şekilde deneyimlenebileceği yaş grubundaki kişilerden oluşmaktadır.

Turner, Batı Afrika'daki bağımsız kiliselere üyelik ile düşük sosyoekonomik statü arasında yakın bir ilişki beklentisine karşı uyardı ve bu kurumların çekiciliğinin normalde çoğu batılı dini "mezhep"ten çok daha geniş olduğunu savundu. [4] Bir anlamda, bu uyarı yerinde olabilir, çünkü bu kiliseler kendi öz anlayışlarında normalde "mezhep" olarak adlandırdığımız kurumlardan çok daha az dışlayıcıdır ve tam üyelikte söz konusu olanın dışında bir dizi kişisel bağlılığa izin verirler. Yerel Spiritist kiliselerinin çekiciliğinin çiftçiler, balıkçılar veya küçük tüccarlarla sınırlı olmadığı ve daha kenardaki üyeler arasında bazen profesyonel mesleklerden kişilerin bulunduğu kesinlikle doğrudur . Bu gerçeğe rağmen, Turner'ın Rab Kilisesi çalışmasında, kiliseye bağlı bireylerdeki "üst sınıf" veya "elit" sayısının oldukça az olduğu ve katılımlarının genellikle tam üyelik statüsü elde etmekten uzak olduğu da açıktır. [5] Aynı şey, tam üyeleri arasında sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan kişilerin az olduğu Spiritist kiliseler için de geçerlidir.

Nijerya'nın Ibadan kentindeki bir Cherubim ve Seraphim cemaatinin erkek üyelerinden oluşan bir örneklemde, Peel "yüksek mesleklerde" (örneğin, doktorlar veya avukatlar) çalışan

hiçbir kişi bulamadı ve bu tür kişiler benzer şekilde Spiritist kiliselerinde de yok; [6] ancak Ibadan örneği katip veya öğretmen olan %29, tüccar veya müteahhit olan %22 ve çiftçilik veya geleneksel el sanatlarıyla uğraşan hiç kimseyi içermiyordu. Açıkça, Ibadan cemaati tipik Winneba Spiritist'inden genel olarak daha yüksek sosyo-ekonomik statüye sahip kişilerden oluşuyordu.

Winneba'nın Spiritistlerinin sosyo-ekonomik geçmişi, Pentekostal mezhepler hariç, çoğu diğer yerel kilise türününkinden oldukça keskin bir tezat oluşturmaktadır. Büyük mezhepler ve Amerikan mezhepleri, erkek üyeleri açısından benzer mesleki profiller sergiler; çiftçilik ve balıkçılıkla uğraşan nispeten az sayıda kişi vardır; ancak kadın üyeler arasında mezheplerin tek profesyonel çalışanlara (çoğunlukla öğretmenler ve hemşireler) sahip olduğu, Amerikan mezheplerinin kadın üyelerinin çoğunun ise küçük çaplı ticaretle uğraştığı gözlemlenebilir.

Üyelerin meslekleri hakkındaki veriler, kilise türü ile üyelerin sosyal statüsü arasındaki ilişki hakkında genel bir izlenim sağlar, ancak bu tüm hikayeyi anlatmaz. Pentekostal ve Amerikan tarikat meclislerinin üyeleri arasında profesyonel ve beyaz yakalı çalışanlar kesinlikle bulunur, ancak bu gruplar yerel seçkinlerden hiçbir üye içermez. Kasabadaki tüm kilise üyeleri arasında, geleneksel seçkinlere ait olduğu kolayca tespit edilebilen on iki kişi vardı ve bunlardan dokuzu ortodoks mezheplerin üyeleriydi: *Omanhene* ve bir *Asafo* kaptanı Metodist laik vaizlerdir; *Tufuhene (iki Asafo* şirketinin başkomutanı) Anglikan kilisesinin bir üyesidir ve *Okyeame* (Omanhene'nin dilbilimcisi veya sözcüsü *)* AMEZion kilisesinin bir üyesidir; Roma Katolik kilisesinde iki *Asafo* kaptanı ve iki tümen şefi buluyoruz: Geleneksel seçkinlerin geri kalan üç Hristiyan üyesi, hepsi *Asafo* kaptanı, Spiritist kiliselerin üyeleridir. Modern tipteki en önemli ve etkili toplum liderlerinin hepsi, üyeleri arasında kasabanın tüm doktorları, avukatları, okul ve eğitim koleji müdürlerinin bulunduğu büyük mezheplerin cemaatlerinde bulunmaktadır; ayrıca, Kasaba Kalkınma Komitesi'nin on üyesinin tamamı buradadır ve bunların yedisi Metodist kilisesinin üyesidir.

Kilise statüsünün ilginç bir topografik göstergesi, kasabanın doğu eteklerindeki bir tepede bulunan belediye mezarlığı tarafından sağlanır. Tepenin tepesinde mezarlık, Ortodoks mezheplerinin her biri için ayrı parseller içerir; bunların arasında Metodist parseli en ayrıntılı ve süslü mezar taşlarıyla açıkça öne çıkar. Tepenin kuzeye ve doğuya doğru hafifçe eğim vermeye başladığı yerde Amerikan ve Pentekostal mezheplerinin parsellerini buluruz ve burada mezar taşları çok daha az etkileyici ve pahalı görünür. Tepenin dibinde, yağmurlar sırasında su basan düz, bataklık zeminde, Spiritist kiliseleri ve kasabanın pagan

nüfusu tarafından kullanılan bir alan vardır. Kilise parsellerinin dağılımı, yerel Hristiyanlığın tarihsel evrimini oldukça doğru bir şekilde yansıtır; daha sonra gelenler, bölgelerini tepenin üst üste daha düşük noktalarına yerleştirir; ayrıca Winneba Hristiyanlığının çeşitli birimlerini ve yerel Hristiyan hiyerarşisindeki statü konumlarını gösteren oldukça gerçekçi bir kabartma haritasını temsil eder. Kilise statüsünün diğer dış belirtileri kilise binalarının fiziksel görünümünde, ayinlere katılanların kıyafetlerinde ve kilise üyelerinin kullandığı ulaşım biçiminde görülebilir .

Amerikan mezhepleri hariç, Effutu her *tür* kilisede çoğunluğu oluşturur, ancak her cemaat veya mecliste mutlaka çoğunluk değildir. Kasabadaki en eski iki mezhep olan Metodist ve AMEZion kiliseleri, çoğunlukla Fanti üyelerinden oluşan "yabancı kiliselerinden" daha etnik olarak heterojen yapılara dönüşmeyi başardılar; Effutu artık Metodistlerin %76'sını ve AMEZion tam üyeliğinin %82'sini oluşturuyor. Ancak Winneba'da daha yakın zamanlarda gelişmeye başlayan bu büyük mezhepler, eski kabile kimliklerinden aynı ölçüde kurtulmayı başaramadı. Hem Anglikan hem de Roma Katolik cemaatlerinin üyelerinin %50'sinden azı Effutu'dur; Presbiteryen kilisesinde ise üyelerin çoğunluğu Ga, Akwapim ve Ewe gibi doğu kabilelerindendir ve Effutu'ların oranı yalnızca %16'dır.

Çok küçük Amerikan tabanlı tarikatlar Winneba'da çok az Effutu içeren tüzük üyelikleriyle başladı ve 1967'nin sonlarında bu karakterini koruma eğilimindeydi. Belki de önemli bir şekilde, daha dışa dönük Yedinci Gün Adventistleri'nin üyelerinin çoğunluğu artık Effutu iken, içe dönük Birinci Yüzyıl İncili Winneba'da ağırlıklı olarak bir Fanti mezhebi olarak kaldı. Çoğu Pentekostal ve Spiritist meclisi kasabada çoğunlukla Effutu olan tüzük üyeleriyle başladı ve bu grupların çoğunun kabile yapısı 1967'ye kadar çok az değişti. Yerelleştirilmiş, Küçük Spiritist topluluklar arasında, üyelerinin hepsi Effutu olan iki meclis vardı: Waternakaba ve Redeemer Church of God.

Çevresel Üyeler

Spiritist kiliselerinin üyeleri arasında, kiliseye yeni dönmüşlerse “Denetimli Üyeler”, “Yeni Üyeler” veya “Yargılanan Üyeler” olarak bilinen kişiler veya bir süredir kiliseyle bağlantılılarsa “Sempatizanlar”, “Destekçiler” veya “Taraftarlar” olarak bilinen kişiler vardır. Bu üyeler komünyona katılmazlar ve kilisede laik bir görev üstlenmeye uygun değillerdir. Bu tür üyeler arasında yeni dönmüş olanlar, ilk deneme süresini tamamladıktan sonra tam üyelik haklarına kavuşmayı bekleyebilirler: diğerleri için ise, kilise işlerine tam katılımdan dışlanmaları genellikle kendi kendilerine dayattıkları bir şeydir, çünkü çoğu ayinlere düzensiz olarak katılan ve kilise yaşamının

çevresinden merkezine geçme isteği göstermeyen kişilerdir.

1967'de sayıları 167 olan bu Sempatizanlar arasında, tıpkı denenmiş ve güvenilir bir aile doktorunu ziyaret etmek gibi, ihtiyaç duyulduğunda şifa ve dua için kiliseye gelen kişiler de vardır. Burada da, tam üye olan akrabalarına veya arkadaşlarına ara sıra eşlik edenler bulunur. Ve Sempatizanların gevşek saflarında, Winneba'da veya başka bir yerde birden fazla kiliseye bağlı olan Spiritistler bulunur. Sayıları azdır, belki de tüm Sempatizanların üçte birinden fazlası değildir ve yaygın inancın aksine, çok azı (yaklaşık %10) Spiritist olmayan kiliselerin üyesidir. Çoğu, Winneba Junction yakınlarından oldukça zengin bir çiftçi olan ve herhangi bir yerel kilisede cemaat üyesi olmayan, ancak hem African Faith Tabernacle'da hem de Divine Healer's Church'te Sempatizan olan Kojo M gibi kişiler gibi görünmektedir. Kojo M, geçmişte bu kiliselerde şifa tedavisi görmüştü ancak "neşelenmeye ihtiyacım olduğunu hissettiğimde ve biraz iyi, canlı müzik duymak istediğimde" ara sıra ayinlerine katılmaya devam ettiğini söylüyor. Diğer Sempatizanlar, sadece bir dizi şifa seçeneğini açık tutmaya çalışan kişiler gibi görünürken, birkaçı da bağlılıklarını bir Spiritist kiliseden diğerine aktarma sürecinde olan kişilerdir.

Sempatizanların dışında, çocuklar da Spiritist kiliselerinde bir başka çevresel grubu oluştururlar. Sayıları hakkında güvenilir bir kayıt tutulmaz ve kilise liderleri meclislerinde kaç kişi olduğunu tahmin ederken genellikle yuvarlak sayılarla işlem yaparlar. Kilise ayinlerinde yetişkin Sempatizanlardan kesinlikle daha fazla sayıdadırlar ve bu durumlarda yapılan sayımlar Spiritist kiliselerine bağlı yaklaşık üç yüz çocuk olabileceğini göstermektedir. Tüm yerel Spiritist kiliseleri, genellikle bir şifa öncesi ayini olarak bebek vaftizi uygular.

Kilise Görevlileri

a) *Roller'.* Spiritist kiliseler, kendi özel örgütlenme biçimlerini geliştirirken, büyük misyonlar ve onların doğrudan torunları tarafından sağlanan modellere büyük ölçüde güvenme eğilimindeydiler. Yerel Spiritist meclislerinde, ortodoks mezheplerde yaygın olan kilise ofislerinin çoğunun bir şekilde benimsendiğini görüyoruz. Altısında (MDCC, Divine Healer's Church, Waternakaba, African Faith Tabernacle, Christian Church ve Dugan's Church) muhalif Protestan mezheplerinin etkisi - kanıtlanmıştır, yani:

i) MDCC, üyelerin belirli bir bölümünü veya “Sınıfını” denetlemekten sorumlu bir dizi “Lider” ile Metodist sistemini benimsemiştir.

ii) İlahi Şifacı Kilisesi, Waternakaba ve Afrika İnanç Tabernacle'ında üyeler Sınıf Sistemine göre örgütlenmemiştir ve burada Liderler yerine "Yaşlılar" vardır, bu tür görevliler

Presbiteryen kilisesindeki meslektaşlarına benzer roller üstlenirler.

iii) Hristiyan Kilisesi ve Dugan Kilisesi'nin ihtiyarları *ve* önderleri vardır ve ilk kilise aynı zamanda Metodistlerin "Laik Vaiz" makamını da benimsemiştir. Ancak bu iki kilisede ihtiyarlar ve önderlerin işlevleri, Pentekostal mezheplerde "İhtiyarlar" ve "Diyakozlar" arasında yapılan ayrımla benzer şekilde farklılaştırılmıştır.

Diğer beş kilisede (St. Anthony Healing Power Church, Twelve Apostles, Redeemer Church of God, Life and Salvation Church ve Christ Divine Healing Church) Anglo-Katolik örgütlenme modelinin birincil ilham kaynağı olduğu görülmektedir. Bu organlarda ne Liderler ne de Yaşlılar vardır, ancak bir tür “Kilise Komitesi” veya “Kilise Konseyi” ve ayrıca bir “Kilise Üstadı” veya “Kilise Görevlisi” vardır. Redeemer Church of God'da ayrıca “Haç Taşıyıcılar” vardır, bu pozisyonlar ruhsal armağanlara sahip olduğu düşünülen kişiler tarafından tutulmaktadır.

İki kilise (Cherubim ve Seraphim ve Church of the Lord) organizasyonlarını biçimlendirmede o kadar eklektik davranmışlardır ki önceki kategorilere rahatça uymazlar. Cherubim ve Seraphim'in Haç taşıyıcıları, Pentekostal mezheplerdeki Diyakozların görevlerine benzeyen görevleri olan iki Lideri, Liderlere yardımcı olan iki "Yardımcı Lideri", üyeler arasındaki anlaşmazlıkları çözmeye yardımcı olan bir "Matron", hasta veya dinden çıkmış üyeleri ziyaret eden ve kendileri oruç tutamayacak kadar hasta olanlar adına oruç tutan bir "Yüzbaşı" ve pastöre danışma konseyi oluşturan bir dizi "Takipçi" vardır. Lord Kilisesi'nin de Haç Taşıyıcıları vardır, Yaşlıları ise rollerini yerine getirirken hem ruhsal hem de dünyevi görevleri birleştirirler; hizmetler sırasında pastöre yardımcı olan bir "Genel Muhafız" ve Cherubim ve Seraphim'dekilerle aynı şekilde işlev gören iki Yüzbaşı vardır.

Geriye kalan iki kuruma gelince, biri (Kutsal Ruh İlahi Şifa Tapınağı) henüz laik ofisler oluşturmamış, diğeri (İlahi Şifa Kilisesi) ise iki “Genç Pastör” ve iki “Rahibe”ye sahiptir.

Winneba'daki diğer kilise türleriyle karşılaştırıldığında, Spiritist gruplar nispeten çok sayıda kilise ofisi oluşturma konusunda belirgin bir eğilim sergiler ve bu, üyeleri çekmede veya elde tutmada önemli bir faktör olabilir. Çünkü Spiritistlerin çoğunun hayatın oldukça sıradan yollarından geldiğini ve aile dışında laik otorite pozisyonlarına ulaşmalarının pek olası olmadığını gördük.

b) *Sosyal Kompozisyon'.* Laik makam sahibi olmak, Spiritist gruplar da dahil olmak üzere tüm yerel kiliselerde üstün bir üyelik biçimini temsil eder. Bu nedenle, bu tür pozisyonlardaki kişileri sıradan tam üyelerle karşılaştırmak önemlidir, çünkü bu

şekilde bu gruplar içinde etki ve sorumluluk pozisyonlarına ulaşmakla ilgili gayriresmi seçici gerekliliklerden bazılarını görebiliriz.

Winneba'nın kilise görevlileri arasında erkeklerden biraz daha fazla kadın var, ancak erkeklerin her türlü yerel kilisede, özellikle de Amerikan ve Pentekostal mezheplerde laik görev alma konusunda daha fazla fırsata sahip olduğu açık. Spiritist kiliseleri de görevlileri arasında orantısız bir şekilde çok sayıda erkek gösterse de, kadınların kilise görevlerini işgal etme konusunda en iyi şansa sahip olduğu yerler bu organlar gibi görünüyor. Spiritist kiliselerinde tam üye olan kadınların yaklaşık yedide biri bir tür göreve sahipken, mezheplerdeki kadınlar için bu oran yirmi yedide bir ve Pentekostal mezheplerdeki kadınlar için on sekizde birdir.

Spiritist kilise görevlilerinin yaklaşık %75'i kiliselerinin üyesi olarak on yıldan az bir süredir görev yapmaktadır ve çoğu kilisenin nispeten kısa yerel tarihleri göz önüne alındığında bu tamamen şaşırtıcı değildir. Görevli grubunda daha uzun süredir görev yapan üyeler ve doğumdan itibaren üyeler aşırı temsil edilmektedir. Yaş, Effutu toplumunda geleneksel bir otorite ve saygı kaynağıdır ve Spiritist kiliselerinde bunun bir miktar önemli faktör olduğunu görüyoruz. Ancak görev alma fırsatları yaşlı erkekler ve kadınlar için orantılı olarak daha fazla olsa da, yine de çok sayıda kilise görevlisinin kırk beş yaşın altındaki kişiler olduğu bir gerçektir. Bu kiliselerde yaş, kadınlar arasında erkeklere göre göreve uygunluk ölçütü olarak daha az önemli görünmektedir. Bunun nedenleri belirsizdir, ancak her birinin yaş kıdemine verdiği vurgudaki cinsiyetler arasındaki geleneksel farklılıklarla ilgili olabilir: yaşlı kadınlar ve kıdemli eşler genellikle genç kadınlardan ve kıdemsiz eşlerden daha fazla otoriteye sahipti ve daha fazla etkiye sahipti, ancak kadınların erkeklere karşılık gelen bir yaş derecesi sistemi yoktu.

Geleneksel olmayan işlerde çalışan erkekler erkek memurlar arasında açıkça aşırı temsil edilirken, çiftçiler ve balıkçılar da aynı şekilde açıkça yetersiz temsil ediliyor. Kadın memurlar arasında, katipler ve çiftçilik ve balıkçılıkla uğraşan kadınların aşırı temsil edildiğini, satış (çoğunlukla küçük ticaret) işlerinde çalışan kadınların ise kadın memurların çoğunluğunu oluşturmalarına rağmen yetersiz temsil edildiğini görüyoruz. Görünüşe göre hem erkek hem de kadın memurlar için okuryazarlık bir avantaj olarak görülüyor, ancak Spiritist kiliselerinde okuryazar kadınların göreceli kıtlığı, okuryazarların o kadar nadir olmadığı erkek memurlar arasında olduğundan daha fazla ofisi başkalarına açık bırakıyor. Hem erkek hem de kadın memurlar arasında satış çalışanlarının yetersiz temsil edilmesi muhtemelen bu tür işlerde normalde yer alan coğrafi hareketliliğin bir işlevidir; bu kategorideki birçok kişi perakende faaliyetleri sırasında çok fazla

seyahat ediyor ve bir seferde birkaç hafta şehir dışında olabiliyor, bu nedenle ofis tutmanın gerektirdiği görevlere düzenli olarak dikkat etmek zorlaşabiliyor.

Spiritist kilise görevlileri çoğunlukla Effutu olsa da, bu kabilenin üyeleri görevli grubu arasında önemli ölçüde aşırı temsil edilmemektedir. Kilise görevlileri arasındaki Fanti oranı, o kabilenin Spiritist üyeliğinin tamamı arasındaki temsilinden çok da uzak değildir. Fanti'nin Spiritist kilise hizmetlerinde kullanılan ana dil olması, bu kabilenin kilise görevlerindeki eşit payını açıklayan önemli bir faktördür: tersine, görevli grubunda Effutu ve Fanti dışındaki kişilerin daha belirgin şekilde az temsil edilmesini büyük ölçüde açıklayabilir.

Dernekler ve Diğer Örgütlü Faaliyetler

Ortodoks mezheplerinde kilise görevi üstlenme fırsatları bir nebze sınırlı olsa da, bu durum çoğu mezhepsel cemaatte oldukça fazla sayıda ve çeşitlilikte kulüp ve topluluğun varlığıyla kısmen telafi edilmektedir. Bu toplulukların birçoğu özellikle gençlerin ihtiyaçlarına hitap etmektedir (örneğin, AMEZion kilisesinin Gençlik Topluluğu ve Varie Christian Endeavour Topluluğu, Presbiteryen Genç İnsanlar Derneği, Katolik Gençlik Örgütü, Anglikan Genç İnsanlar Derneği ve Metodist Loncası). Diğerleri kadın gruplarıdır (örneğin, AMEZion kilisesinin Kadınlar Evi ve Yabancı Misyonlar Topluluğu, Presbiteryen Kadınlar Loncası, Anglikan Kadınlar Loncası ve Metodist Mesih'in Küçük Grubu). Roma Katolik kilisesinin ayrıca *Mboa Kow* ("Yardımcı Grubu") olarak bilinen karşılıklı yardım topluluğu vardır ve tüm yerel mezheplerin Koro Birlikleri ve Şarkı Söyleyen Grupları vardır.

Ancak Spiritist kiliselerden sadece altısında, üyeleri arasında özel ilgi gruplarına hitap eden topluluklar vardır. Yaşam ve Kurtuluş Kilisesi, Hristiyan Kilisesi ve Kutsal Ruh İlahi Şifa Tapınağı'nda hem Erkekler hem de Kadınlar Loncaları vardır; MDCC'de kilise kurucusunun karısının onuruna Natholomea's Band olarak bilinen bir kadın topluluğu vardır; St. Anthony Healing Power Kilisesi'nde ise hem erkeklere hem de kadınlara açık bir Lonca vardır. En ayrıntılı topluluk sistemi Rab'bin Kilisesi'nde bulunur: burada, üyelerinin tamamı erkek olan ve genel pastoral işlere yardım eden İsa Ordusu; kilise binasının ve mülkünün bakımını yapan yine tamamen erkeklerden oluşan bir topluluk olan Douglas Band; ana işlevi hastaları ziyaret etmek ve onlar için dua etmek olan Kadınlar Dua Birliği; ve küçük çocuklar için bir topluluk olan Morning Star vardır.

Spiritist kilise örgütlenmesinin çoğu yönünde olduğu gibi, meclis topluluklarının resmi varlığı ile gerçek işleyişi arasında dünya kadar fark vardır. Çoğu topluluğun sabit, haftalık, iki haftada bir veya aylık toplantılardan oluşan resmi bir programı

vardır, ancak buna uyulmaz. Durum gerektirdiğinde önceden haber verilmeden çağrılan doğaçlama toplantılar, ayinler bittikten sonra yapılır. [8] Topluluk toplantılarının resmi kayıtları veya tutanakları tutulmaz, ancak çok seyrek toplandıkları anlaşılmaktadır. Küçük Spiritist kiliselerinde ve Büyük Spiritist kiliselerinin çoğu yerel şubesinde, meclisin hayatı, toplum toplantıları ve faaliyetleri yerine düzenli hizmetler ve şifa seansları etrafında döner. Kilise hayatı, Hasat Festivali, İyi Cuma kutlaması veya Anma Töreni gibi, normalden daha fazla sayıda ziyaretçi veya Sempatizan'ın katılabileceği ve davetlerin topluluktaki komşu Spiritist kiliselerine iletilebileceği bazı özel günlerle periyodik olarak renklenir. Winneba'daki daha büyük Spiritist kiliselerinin şubelerinin üyeleri, bazen merkez tarafından yeni bir meclisin açılışına katılmaya davet edilir; Bu, Kumasi ve Sekondi gibi uzak mesafelere yolculuklar içerebilir, bu durumda gezginler ev sahibi kilisede veya kilise üyelerinin evlerinde gece konaklarlar. Bu tür etkinliklerin dışında, kilise merkezinde düzenlenen yıllık şifa mitingleri ve kilisenin kuruluşunun yıllık anmaları da vardır; bu tür durumlar Winneba ve diğer yerlerdeki üyelere kiliselerinin genel başarıları ve ilerlemesiyle özdeşleşme ve bunları paylaşma fırsatı sunar.

Beşinci Bölüm Notları

'Bu bilgiler, kilise ayinlerine katılımla ilgili gözlemlerle ve söz konusu kilisenin yakınında yaşayan insanların izlenimleriyle karşılaştırılarak kontrol edildi.

[2] Winneba'nın 1970 yılındaki 15 yaş ve üzeri nüfusunun cinsiyet oranı 100 erkek: 115,7 kadındı.

'IM Lewis, *Vecd İçindeki Din,* Penguin, Harmondsworth, 1971, s. 66-69.

■•Turner, ibid., cilt 2, s. 18.

'Turner, ibid., cilt 2, s. 18-19.

[6] Peel, a.g.e., s. 196.

'Spiritist kiliselerinin dışında ayin veya şifa günlerinde araba bulunmaz. Daha pahalı Avrupa arabaları, örneğin Mercedes-Benz ve Peugot, her Pazar sabahı Ebenezer Şapeli'nin dışındaki sokakta görülebilir.

[8] Winneba'daki çoğu Spiritist topluluğunun hareketsiz yapısı, Peel'in (ibid., s. 179-84) anlattığı gibi Nijeryalı Aladuras'ın gelişen kulüp hayatıyla keskin bir tezat oluşturmaktadır.

V I
DEVAMLILIK VE DEĞİŞİM: 1968-77

Trendler ve Gelişmeler

1967'nin sonuna doğru Winneba'nın Spiritist topluluğu, toplam tam üye sayısı 973 olan yaklaşık on sekiz meclisi olan on beş kiliseden oluşuyordu. Yaklaşık on yıl sonra, 1977'nin Temmuz ayında, Spiritist kiliselerinin sayısı on dokuza, meclislerin sayısı yirmi sekize ve toplam tam üye sayısı 1.262'ye yükseldi. Bu değişiklikler oldukça sağlıklı bir büyüme oranına işaret ediyor gibi görünse de, aynı zamanda 1957-67 döneminde kaydedilen büyüme oranında belirgin bir azalmayı da temsil ediyor. Özellikle diğer yerel kilise türlerinin, özellikle de ortodoks mezheplerin görünüşte yeni bir yaşam bulduğunu ve üye sayılarını çok daha hızlı bir oranda artırdığını gördüğümüzde, birçok Spiritist kilisesinin önünde daha zor zamanların olabileceği sonucuna varmamak zordur. [1]

a) *Yeni Spiritist Meclisleri'.* 1967'den beri Winneba'da on bir yeni Spiritist meclisi kuruldu, bazıları mevcut meclislerden ayrılmalar sonucu oluştu, ancak çoğu Büyük Spiritist kiliselerinin coğrafi genişlemesinin yansıtıyordu.

Tablo B. Winneba'ya Tanıtılan Spiritist Meclislerin Kökenleri Between 1968-

	Kilise	*Temsilcilerin Tanıtılma Tarihi giriiş Gana Winneba*		*Winneba'da*	*Yorumlar*
1.	İnananların Mesih Tapınağı	1968	1968	Yerel Hristiyan Kilisesi'nin eski Pastörü Hagan.	İlk üyelik çoğunlukla Hristiyan Kilisesi'nden gelen
2.	Oniki Havari	1914	v) 1971	Effutu balıkçısı ve eski bir denizci olan Kow Takyi pagan.	İlk üyelik esas olarak On İki Havariler üyeleri ve bazı Effutu putperestleri.

Giriş Tarihi	*Winneba'daki Temsilcilerin*	*Yorumlar*
Gana Winneba		
1972 (vi)	Esi Mansah, bir Effutu küçük tüccarı ve eski pagan.	İlk üyelerin çoğunluğu Oniki Havariler üyeleri ve bazı Effutu putperestlerinden oluşuyordu.
viii) 1974	John Kwofie, bir Effutu çiftçisi ve eski bir pagan.	İlk üyelerin çoğunluğu Oniki Havariler üyeleri ve bazı Effutu putperestlerinden oluşuyordu.
viii) 1974	Kwame Korsah, bir Effutu balıkçısı ve eski bir pagan.	İlk üyelerin çoğunluğu Oniki Havariler üyeleri ve bazı Effutu putperestlerinden oluşuyordu.
ix) 1974	Effutu balıkçısı ve eski bir pagan olan Ekua Atta.	İlk üyelerin çoğunluğu Oniki Havariler üyeleri ve bazı Effutu putperestlerinden oluşuyordu.
x) 1976	Effutu balıkçısı ve eski bir pagan olan Ekua Anyensema.	İlk üyelerin çoğunluğu Oniki Havariler üyeleri ve bazı Effutu putperestlerinden oluşuyordu.
1972 1972	Piskopos Sackey, - Gana'daki Lord Kilisesi'nin eski piskoposu.	Gana'daki Lord Kilisesi'nden yerel ayrılık, Piskopos Sackey önderliğindeki ulusal ayrılıkçı kalıbını yansıtıyor.
1938 1972	Gomoa kabilesinin bir üyesi ve eski Metodist olan Pastör Okyere Quan-sah.	İlk üyelerin çoğunluğu Effutu paganlarından oluşuyordu.
1966 1973	Winneba doğumlu ve Apostolik Kilisesi ile Lord Aladura Kilisesi'nin eski üyesi Martha Oku.	İlk üyelerin çoğunluğu Effutu paganlarından oluşuyordu, bazı eski Redeemer Church of God üyeleri de vardı.
1976 1976	Immanuel Kilisesi'nin eski bir üyesi olan PK Oduro ve MDCC'nin eski bir üyesi olan Ama Adae	İlk üyelerin çoğunluğu Effutu paganlarından oluşuyordu, ayrıca Dugan Kilisesi ve Kurtarıcı Tanrı Kilisesi'nin eski

i) Believers'Temple of Christ, 1968 yazında Hristiyan Kilisesi'nin yerel kolundan ayrılmasının ardından kuruldu. Winneba'daki bu kilisenin lideri olan Pastör AK Hagan, Ulusal Sekreter ve bazı önde gelen bakanlar tarafından kendilerine karşı "küstah" ve "saygısız" davranışları nedeniyle birçok kez eleştirilmişti. Disiplin eylemleri uyarılarla sınırlı kaldı, kısmen Hagan'ın kilise kurucusu ve başkanının yeğeni olması ve ayrıca cemaat üyeleri arasındaki popülerliği nedeniyle. 1968'in başlarında Hagan, cemaatinin çok saygı duyulan bir üyesi olan Madam O'nun onu kızıyla zina yapmakla suçlaması ve kızının iki küçük çocuğunun babası olarak göstermesiyle zorluklarla karşılaştı. Hagan bu suçlamaları reddetti ve bunlar hiçbir zaman kanıtlanmasa da, yerel üyeliğin büyük bir kesimi arasında yaşadığı popülerlik kaybı, kilise yetkilileriyle ilişkilerinde konumunu ciddi şekilde zayıflattı. Davranışının "şüpheli" olduğu gerekçesiyle bakanlıktan atıldı, ancak Hagan yetkililerin Madam O'nun suçlamalarını bir bahane olarak kullandığına ikna oldu. Bu adamların, bir gün amcasının kilise başkanı pozisyonunu devralmasını engellemek için endişeli olduklarına inanıyor.

ii) Rahip Hagan'ın Hristiyan Kilisesi'nden ayrılmasından yaklaşık üç yıl sonra, hepsi bu kiliseye yeni dönmüş kişiler tarafından oluşturulmuş altı yeni Oniki Havari meclisinin ilki ortaya çıktı. Daha önce Oniki Havari tartışmamızda belirttiğimiz bu yayılma biçimi, bu kurumdaki merkez ile yerel şubeler arasında var olan çok gevşek ilişkinin bir yansımasıdır. Kilise başkanı olan Peygamber Sasa, bu meclislerin tüm yeni papazlarını eğitti, ancak onları Winneba'daki görevlere atamadı. [2] Yerel bir Oniki Havari meclisinin yaşlı liderlerinden biri, bu yönlendirme eksikliğinin kilisenin tamamına olumsuz yansıdığını hissetti:

> *Nyamanyama kiliseleri* olduğumuzu söylemesine şaşmamalı . Bu kasabada on şubemiz var. Şimdi bu büyüklükteki bir kasabada on şubesi olan bir kiliseyi kim duymuştur? On şubesi olan Metodistleri kim duymuştur? İnsanların gülüp başlarını sallamasına şaşmamalı. Hiçbir anlamı yok!

iii) 1972'de Piskopos Yamoah'ın Nijerya kilisesinden ayrılmasının bir ürünü olan Church of the Lord Ghana'nın Winneba meclisi, kendisi de ayrılmanın kurbanı oldu. Bu son çatışmanın kökleri, Takoradi Piskoposu Sackey'nin kilise ihtiyarları tarafından zina ile suçlanması ve ardından kiliseden atılmasıyla 1970'e kadar uzanıyor. Daha sonra Winneba'daki meclis de dahil olmak üzere bazı güney meclislerinden destek topladı ve burada üyelerin çoğunluğunu kendi davasına çekmeyi başardı. Daha sonra yerel meclis iki gruba ayrıldı, bir grup "Primat"a (Yamoah) sadık kalırken, diğeri Sackey'e yeni Church of the Lord Misyonu'nda katıldı.

iv) 1972'de ortaya çıkan bir diğer kilise, aslen 1938'de Cape Coast'ta kurulan bir grup olan Nazarene Healing Church'tü. Winneba şubesi, Gomoa Potsin köyünden (Winneba'nın yaklaşık on mil doğusunda) Gomoa kabilesinin bir üyesi olan Pastör Okyere Quansah tarafından tanıtıldı. Sağlık Müfettişi olarak çalışan eski bir Metodist olan Pastör Quansah, kiliseyi Winneba'da kurmayı seçti çünkü burası kendi köyüne yakın en büyük nüfus merkeziydi.

v) Peygamber Martha Oku, 1973 yılında Winneba'da Graceful Healing Kilisesi'nin bir şubesini kurdu. Bir Effutu olan Martha Oku, 1920 yılında Winneba'da Metodist olan ebeveynlerin çocuğu olarak doğdu ve o da bu kilisenin bir üyesi oldu. Evlendikten sonra, zor bir doğum yapması onu Apostolik Kilisesi'nde yardım aramaya yöneltti ve bu grubun bir üyesi oldu. Nijerya'da tüccar olarak seyahatleri sırasında Lord Aladura Kilisesi ile temasa geçti ve 1953'te Takoradi'ye yerleşmek için geri döndüğünde, o kasabadaki Lord Kilisesi'nin kurucu üyesi oldu. 1955'te bu kiliseden ayrıldı ve 1966'da kendi grubunu kurana kadar kaldığı Apostolik Kilisesi'ne geri döndü. Takoradi'deki merkezinden memleketine taşındı ve ilk mitinginde yüz kırk kurucu üye çekmeyi başardı. Ancak başlangıçtaki coşku azaldı ve 1977 yılının ortalarında üye sayısı kırk beşe, yaklaşık yirmi kadar da sempatizanı vardı.

vi) Ebenezer Baptist Kilisesi, 1976 yılında Winneba'da, her ikisi de kasabanın yerlisi olan Madam Ama Adae'nin yardımıyla PK Oduro tarafından kuruldu. İlki, Amerika merkezli Immanuel Baptist Kilisesi'nin bir üyesiydi ve ikincisi yerel MDCC meclisine aitti. Oduro, şifa ve ruhsal korumaya olan ilgisizliğinden kaynaklanan kişisel memnuniyetsizliği nedeniyle eski kilisesini terk etti; Madam Adae, 1975'te MDCC "Barışçıl Yıl Kutlaması"na yaptığı bir ziyaret sırasında "Kutsal Ruh" aldığını iddia ediyor ve bu sırada dışarı çıkıp kendi kilisesini kurması için "ilahi olarak talimatlandırıldı". [3] İnananların Mesih Tapınağı gibi, Ebenezer Baptist Kilisesi de kasabanın dışında şubesi olmayan yerel, Küçük Ruhçu bir kilisedir.

b) *Mücadele Eden Meclisler* *1. Spiritist kilise üyeliğinin görünüşte istikrarsız ve dalgalı doğası hakkında bildiklerimiz göz önüne alındığında, 1967'de faaliyet gösteren meclislerden yalnızca birinin 1977'de artık mevcut olmaması bir bakıma şaşırtıcıdır. Azalan üye ve destekle karşı karşıya kalan Kutsal Ruh İlahi Şifa* Tapınağı'ndan Peygamber Mensah, 1968 yazında şehri terk etti ve faaliyet üssünü Gomoa Potsin'e taşıyarak kilisesinin adını Paradise Revival Healing Church olarak değiştirdi. Peygamber Mensah'ın stratejisi, ülkenin diğer bölgelerinde meydana gelenlere işaret ediyor olabilir; burada kısa ömürlü meclisler örüntüsü olarak görünen şey, aslında bir yerde birkaç yıl geçirdikten sonra başka bir yere taşınan ve bu süreçte ara sıra gruplarının adını değiştiren yarı gezgin peygamberlerin

faaliyetlerini yansıtabilir. Peygamber Mensah'ın Gomoa Potsin'deki grubu, Accra'ya taşındığı 1974 yılına kadar faaliyet gösterdi. Şu anda o şehirde küçük bir bağımsız Spiritist kilisesinin başkanlığını yürüttüğünü öğreniyoruz.

Holy Spirit Divine Healing Temple'ın ayrılması, 1967-77 döneminde Spiritist meclisinin çöküşünün tek örneğini temsil etse de, birkaç yerel grup üyeliklerinde düşüş yaşadı. Twelve Apostles'ın yaygınlaşması kısmen kasabadaki bu kilisenin eski şubelerinin pahasına gerçekleşti, bunlardan ikisi 1971 ile 1976 arasında yeni oluşturulan meclislere üye olarak büyük kayıplar yaşadı. Artık Winneba'nın Twelve Apostles meclislerinin yeni üyeler toplamak için birbirlerini besledikleri ve artık kasabanın pagan nüfusundan bu kadar fazla çekemedikleri konusunda açık işaretler var.

Bazı Spiritist meclisleri, bölünmeler ve ayrılmalar sonucu sorunlar yaşadılar, ancak bunlar orijinal meclisler için ölümcül olmadı. Hristiyan Kilisesi (1968 sonlarında "Hristiyan İlahi Kilisesi" olarak yeniden adlandırıldı) Pastör Hagan'ın ayrılışından yirmi beş destekçiyle birlikte kurtuldu ve tam üye sayısını, ayrılma sonrası otuz dokuzdan 1977'deki altmış yedi rakamına çıkarmayı başardı, bu ek üyelerin çoğu AMEZion kilisesinden geliyordu. Ayrıca, ayrılmadan tatmin edici bir şekilde kurtulan ve çoğunlukla hoşnutsuz AMEZionistler arasından üye toplayan Rab Kilisesi, tam üye sayısını ayrılma sonrası yirmi sekizden 1977'deki kırk dört rakamına çıkardı.

Ayrılmanın şokuna dayanmada daha az başarılı olan African Faith Tabernacle topluluğu, 1973'te papazını ve on sekiz tam üyesini Birleşik Pentekostal Kilisesi'ne kaybetti. [4] Bu, topluluğu yaklaşık yetmiş üç tam üyeyle bıraktı ve o zamandan beri istikrarlı bir şekilde geriledi; tam üye sayısı 1977 ortalarında elli beşe düştü. Yerel bir Spiritist topluluğundan en son ayrılma, Ekim 1976'da, Christ Divine Healing Kilisesi'nin hasta ve güçsüz Peygamber Oben tarafından işe alınan genç bir adam olan Pastör Blankson'ın yaklaşık on iki üyeyle birlikte Yedinci Gün Adventist Kilisesi'ne katılmak üzere ayrılmasıyla gerçekleşti. Kilisenin tam üyeliği hızla azaldı, ayrılan üyelerin çoğu diğer Spiritist topluluklarına katılırken diğerleri bölgeyi terk etti.

İki Küçük Spiritist kilisesi, 1967'den beri ayrılma travması veya bir lider kaybı olmaksızın üye sayılarında belirgin bir düşüş yaşadı. En dramatik düşüş, Prophetess Quansah'ın Waternakaba'sında yaşandı ve sayılar sadece sekize (tamamı kadın) düştü. Bu kilisenin hayatta kalan üyeleri, azalan servetlerini liderlerinin Winneba dışında uzun süreler seyahat etmesini gerektiren ticari faaliyetlerine bağlıyorlar. Prophet Dugan'ın kilisesi de kötü zamanlar geçirdi, ancak görünüşe göre farklı nedenlerle. İlk başta Prophet, kilisesinin üye sayısının azaldığı yönündeki iddiaları şiddetle reddetti, ancak sonunda

durumun böyle olduğunu kabul etti ve kayıpların (1967'de kırk dokuz tam üyeden 1977'de yirmi sekize) birçok üyenin başka yerlerde yaşamaya veya çalışmaya gitmesi gerçeğinden kaynaklandığını öne sürdü. [5] Şehirdeki daha fazla soruşturma, sadece üç eski üyenin Winneba'dan taşındığını ve geri kalanların çoğunun diğer Spiritist kiliselerine katıldığını ortaya koydu. Bu kişilerden Peygamber'e karşı "sertlik" ve "küstahlık" suçlamaları duyuluyordu ve bunların son dönemdeki firarların sebebi olduğu söyleniyordu.

c) *Gelişen Meclisler* *1. Spiritist kiliselerin büyüme hızındaki yavaşlamaya rağmen, bazı meclisler bu konuda ilerlemeyi başardı. Şehrin en eski ve en iyi örgütlenmiş Spiritist meclisi olan MDCC, üyelerinin çocukları arasından üye alma konusunda en büyük başarıyı elde etti; bu kilise, çoğu 1970'te MDCC'ye katılan AMEZion* *dua* ve şifa grubunun eski üyeleri için de en çekici olanıydı. 1957 sonrası genişleme aşamasında şehirde beliren Divine Healer's Church de AMEZion'dan yeni üyeler kazandı, ancak çekiciliği canlanmacı bir ortamda şifa odaklı Spiritizmi tercih edenler için en güçlü gibi görünüyor, bu grup bu kombinasyonu 1968'den beri oldukça belirgin bir şekilde geliştirdi ve ayrıca Hristiyan İlahi Kilisesi ve Yaşam ve Kurtuluş Kilisesi gibi diğer genişleyen meclislerde daha belirgin hale gelmiş gibi görünüyor.

Çeşitli yerel Spiritist "başarı hikayeleri" arasında, bir zamanlar zayıf olan İlahi Şifa Kilisesi'nin (1971'de "Kurtarıcı Kilise" olarak yeniden adlandırıldı) yeniden canlandırılması belki de açıklanması en kolay olanıdır. Bu grubun 1975'te tam üyeliğinin sadece dokuz kişiye düşmesiyle kaderindeki dramatik değişimin, Kow Bentum'un dönüşümüyle yapılan muazzam yerel etkiden kaynaklandığı konusunda çok az şüphe olabilir. Bu adam, 1967'ye kadar *Dentsifo* şirketinin kıdemli rahibiydi ve uzun kariyeri boyunca kasabanın en büyük rahibi ve birçok kişiye göre Effutu'nun gördüğü en büyük rahip olma ününü kazanmıştı. Şöhreti ve prestiji yalnızca *Asafo rahipliğindeki pozisyonuna dayanmıyordu, aynı zamanda 1940'ların başında kasaba halkı ile Ummanlı (sömürge otoriteleri tarafından desteklenen)* arasındaki çatışmalar sırasındaki başarılarıyla da yakından ilişkiliydi . Bu sırada *Omanhene, Ayirebi Acquah III'e* karşı bir dizi şikayet birikti ve 1941'de bir polis müfrezesinin büyük bir isyancı kalabalığına ateş açması ve altısını öldürmesiyle olaylar şiddetli bir sonuca vardı. Kow Bentum, olaydaki rolü nedeniyle hapse atıldı ve isyancıları yöneten ve onları polise taşla saldırmaya teşvik eden "elebaşlarından" biri olarak tanımlandı.

Hapishaneden çıktıktan sonra Kow Bentum, Ummanlılara karşı bir halk hareketinde tekrar aktif oldu *, bu sefer Cape Coast'ta İmparatorluk Günü'nü kutlamak için giderken Ummanlıların* izlediği yolu engellemek için *Asafo şirketini* örgütlemeye yardım etti . Bu, bugün kasaba halkı arasındaki popülaritesini artırmaya yaradığını düşünen bu saygıdeğer rahip

için bir hapis cezası daha getirdi. Birçok yaşlı sakin

Diğer tutuklularla birlikte günlük el işlerini yapmak üzere yürütülürken kadınların önünden koştukları ve üstünden geçebilmesi için giysilerini sokağa serdikleri iddiasını doğrulamaktadır. Kısacası, Kow Bentum "güçlü bir adam" statüsüne ulaşmıştı, kahramanlıkları büyük bir zevkle anlatılan yaşayan bir efsaneydi ve onun dönüşümünün (ya da onun ifade etmeyi sevdiği gibi "yeniden dönüşümün") yerel etkisi bu arka plan göz önünde bulundurulduğunda en iyi şekilde anlaşılabilir.

Kow Bentum'un Spiritizme giden yolu, hem böyle bir kişinin geleneksel dini sistem içindeki stratejik bir konumdan kurtulmasında karşılaştığı soruna ışık tutması hem de belirli bir Spiritist kiliseye dönüşümün gerçek süreci hakkında ortaya koydukları açısından ayrıntılı olarak ele alınmaya değer. Hiç şüphe yok ki böyle bir adamın yaşadığı zorluklar, geleneksel dini sisteme daha az yetkili bir şekilde dahil olan diğerleri tarafından bu kadar keskin bir şekilde hissedilmeyecek veya dramatik bir şekilde ifade edilmeyecektir. Yine de Kow Bentum'un Kurtarıcı Kilise Spiritizmasına dönüşümünün, genel özellikleriyle Effutu geleneksel dininden Effutu Spiritizmasına geçiş yapan çoğu kişide ortak olan bir sürecin doğasını keskin bir şekilde vurguladığı öne sürülebilir. Eski *Dentsifo* rahibi ve şimdi Kurtarıcı Kilise'nin Ulusal Başkanı'nın hikayeyi kendi sözleriyle anlatmasına izin veriyoruz:

> Bir bakıma, sanırım gerçekten "dönüşüm" yaşamadım, çünkü çocukken Metodist kilisesinde vaftiz edilmiştim ve babam o kilisede papaz olduğunda Faith Tabernacle'a katılmıştım. Ama tabii ki *Dentsifo* rahibi olduğumda bunların hepsini geride bırakmak zorunda kaldım. Yine de, hapse girdiğimde yetkililerle yaşadığım sorunlar sırasında Tanrı'ya bana yardım etmesi için dua ettim.

hizmet ettiği *Asafo* tanrısından mı bahsettiğini sordum .

> Evet, Hristiyan tanrısı. Görüyorsunuz ya, *Asafo* tanrısı içimde değildi ve bu yüzden ondan yardım isteyemezdim. Sadece içinize girdiğinde yardım edebilir. İlk başta tanrı sizi ele geçirir, ama bu sadece onun çağrısıdır. Sonra, eğitimden sonra, onu bir dereceye kadar kontrol edebilirsiniz. Hapishanede yardım için dua ederken aynı zamanda Tanrı'ya beni Asafo tanrısından kurtarması için dua ediyordum . Bu şey (*Asafo* tanrısı) bana çok fazla sorun çıkarmıştı. Ondan kurtulmak istiyordum.
>
> Hristiyanlığa geri dönmemin başlangıcı Kasım 1966'da gerçekleşti. Kayınbiraderimle Tema'ya (Akra'nın yaklaşık yirmi mil doğusundaki bir liman) gittim. Kayınbiraderim Akra'daki Avenida Oteli'nin ortaklarından biri ve Metodist. Tema'da iki balıkçı teknesi satın aldık. O teknesine Konsuadzebae *(* kayınbiraderinin aile tanrısının adı) adını verdi ve ben de benimkine *Twer Nyame* ("Tanrı'ya şükür") adını verdim. Her iki tekne de aynı gün suya indirildi, ancak *Konsuadzebae* ilk günkü balık avından sonra iyi bir ringa balığı avıyla geri dönerken benim teknem kayboldu ve beş gün sonrasına kadar geri dönmedi. Bu arada *Konsuadzebae* çok başarılı bir şekilde balık tutmaya devam etti.
>
> Mürettebatım bu olaylardan çok rahatsız oldu. Tekne çok hasarlıydı

ve onarılması gereken deliklerle doluydu. Hepsi benim bir rahip olduğumu ve tekneye *Twer Nyame adını vermemden dolayı tanrımın öfkelendiğini biliyorlardı.* Onlara istediklerini söyleyebileceklerini ancak teknenin benim verdiğim ismi koruyacağını söyledim. Yaklaşık üç hafta sonra *Twer Nyame* onarıldı, ancak bu zamana kadar hesaplarımızı yapmadan önce ayda sadece bir hafta kalmıştı ve diğer tekne benimki onarılırken sürekli balık tutuyordu. Ancak Tanrı'nın lütfu sayesinde bu son haftada çok güzel avlar yapmayı başardık. Sonuç olarak, hesaplarımız yapıldığında, Konsuadzebae'nin *32.000* Cedi değerinde balık yakaladığı, *Twer Nyame'nin ise* sadece 32.000 Cedi değerinde balık yakaladığı ve bunun sadece bir haftada olduğu görüldü! Bundan sonra mürettebatım tatmin olmuştu. Sonra tekneme verdiğim ismin anlamını anladılar. O zaman Kurtarıcı Kilise'nin (o zamanlar İlahi Şifa Kilisesi olarak biliniyordu) bir üyesi olarak adımı yazdırmaya karar verdim.

Bu noktada sözünü kesip neden başka bir kiliseyi değil de bu kiliseyi seçtiğini sordum.

Asafo tanrısı) kurtulmak istiyordum ve ■ bir arkadaşım—dalgıç olan Bay Otu—Saviour Church'ün bir üyesiydi ve bana Peygamberin (kilise kurucusu Peygamber Essabah) ne kadar harika olduğunu anlattı. Birçok mucize gerçekleştirdiğini ve "şeyi" kaldırabileceğini söyledi. Bu yüzden Peygamberle iletişime geçti ve beni görmek için Tema'ya geldi. Bu 1967'deydi. Sorunu önüne koydum ve bana yardım etmeyi kabul etti, ancak yalnızca Tema'da "sessiz kalmam" ve Winneba'ya geri dönmemem şartıyla.

Bu sırada Winneba'daki *Tuafo* şirketi, eğitimini yeni tamamlamış bir kadın olan yeni bir rahibi "getirmişti". Kendi şirketim beni çağırdı çünkü *Aboakyer* zamanı yaklaşıyordu ve bu etkinliğe hazırlanmak için hizmetlerime ihtiyaçları vardı. Onlara gelmeyeceğimi söyledim, ancak Hristiyan olmaya karar verdiğimi söylemedim. Sadece kendimi iyi hissetmediğimi, artık "fetiş" olduğumu düşünmediğimi söyledim.

Eve geri döndüler, ancak kısa bir süre sonra beni eve geri götürmeleri için bir yüzbaşı ve şirketten iki dilbilimci gönderdiler. Reddettim, ancak daha sonra yeni *Tuafo* rahibesinden korktuğumu söyleyerek benimle alay ettiler. Çok sinirlendim ve *Tuafo'nun kıdemli rahibinin bile* benimle yüzleşemeyeceğini, peki bir kadın nasıl yüzleşebilirdi! Bunun benim için yanlış olduğunu biliyordum, ancak çok sinirliydim ve gururum o kadar incinmişti ki Aboakyer'e yardım etmek için Winneba'ya geri döndüm . Sonuç olarak, şirketim *Tuafo* herhangi birini yakalamadan önce iki geyik yakaladı.

Avdan sonra, pazar ve pazartesi günleri, Winneba rahipleri bir "fetiş dansı" yaparlar. Bu dans sırasında tanrı beni ele geçirir ve pala yiyip ateşin üzerinde yürüyebilirim. Bu olduğunda hiç acı hissetmem. Aslında, olaydan sonra insanlar bana ne olduğunu anlatana kadar ne olduğunun farkında olmam. Tanrı beni aldığında, insanlar üzerimi bir bezle örter ve her şey normale döndüğünde, pala yediğimi gösteren patiskadaki kan lekelerini görebiliyorum. Dediğim gibi, daha önce bu dansı yaparken hiç acı hissetmemiştim. Ama bu sefer korkunç bağırsak ağrılarım vardı. Yemek yiyemiyordum ve uyuyamıyordum. Kan tükürüyordum. Pazartesi sabahı 1'de Winneba'dan Tema'ya gittim. Hala çok kötü acı çekiyordum ve bu yüzden Peygamber çağrıldı. Geldi ve beni sert bir şekilde uyardı. Bana tanrımın çok güçlü olduğunu hatırlattı ve Tema'da sekiz yıl kalmam için söz verdirdi. Bu sözü tutarsam tanrıdan kurtulacaktım.

Burada kendisine Peygamberin, Tema'da kalacağına dair verdiği sözden başka bir şey yapıp yapmadığını sordum.

> Evet. Önce üç gün boyunca dualar edildi. Bu noktada kanama durdu. Sonra üç gün oruç tutuldu. Bu, yemek yememe izin verilmeyen, ancak içebildiğim bir "kuru oruç"tu. Sonra iki hafta daha süren "altıdan altıya" oruç (sabah 6'dan akşam 6'ya kadar) vardı. Sonra her pazar kiliseye (Saviour Kilisesi'nin Tema şubesine) gitmem gerekiyordu ve ben de öyle yaptım.
>
> Tema'da geçirdiğim altı yılın ardından, Winneba'daki annemin çok hasta olduğu haberini aldım. Onu görmeye gitmek istiyordum ama ne yapacağımı bilmiyordum. Bu yüzden doğruca Sekondi'ye, Prophetess'e danışmaya gittim. Annemi ziyaret etmeme izin vermesi için yalvardım. Gitmezsem insanların beni anlamayacağını anlattım. Ama Prophetess kararlıydı ve Tema'da tam sekiz yıl kalmam gerektiğini söyledi. Ona yalvardığımda, Tanrı'ya güvenmemi, her şeyle ilgileneceğini söyledi. İsteksizce, Winneba'da durmadan Tema'ya geri döndüm. Neyse ki, Tanrı'nın lütfu sayesinde annem iyileşti ve bu Prophetess'in haklı olduğunu gösterdi.
>
> Sekiz yıl tamamlandıktan sonra, Peygamber Kadın özel dualar etti ve bana Winneba'ya geri dönmemi söyledi. Daha sonra Gana'daki Kurtarıcı Kilisesi'nin tüm şubelerine Winneba'ya gelmelerini söyleyen bir genelge gönderdi. Bu yapıldı ve Winneba'daki kilisede büyük bir kutlama yaptık, ülkenin her yerinden gelen üyeler eve dönüşümü karşılamak için beni karşıladı. Ancak, bu gerçekleşmeden önce, Peygamber Kadın bana Winneba'ya vardığımda hemen *Dentsifo* merkezine gitmem ve "tanrıları selamlamam" gerektiğini söyledi. Ne olacağı konusunda endişeliydim, ancak onun istediğini yaptım ve şirket tanrılarının karşısına çıktım.
>
> Hiçbir şey olmadı. Bundan sonra özel şükran ayinlerimiz oldu.
>
> Artık memleketimdeki Kurtarıcı Kilisesi'nin aktif bir üyesiydim ve 1976'da Ulusal Başkan oldum.

Kow Bentum'un Winneba'ya bir Hıristiyan müridi ve Kurtarıcı Kilise üyesi olarak dönüşü, 1975'in büyük bölümünde kasabadaki başlıca konuşma konusuydu, öyle ki Omanhene *ve* onu tahttan indirmek isteyenlerle mücadelesi bile çoğu kasabalının zihninde ikinci plana itildi. Ve Prophetess'in kilisesinin paganizm üzerindeki zaferini belirtmek için düzenlediği büyük kutlamalar, yerel dikkati şimdiye kadar önemsiz bir Spiritist meclisine odaklamaya yardımcı oldu. 1977'nin ortalarına gelindiğinde Kurtarıcı Kilise'nin tam üye sayısı kırk bire yükselmişti ve Winneba'daki en küçük Spiritist meclislerinden biri olmaya devam etse de geleceği bir süre daha garantili görünüyor. Kiliseye dönmesiyle bu gelişmeyi sağlamak için çok şey yapan adam şimdi (1977) Accra'daki Christiansborg kalesinde güvenlik görevlisi olarak çalışıyor, ancak her hafta sonu memleketine dönüyor ve şöhreti her zamankinden daha yüksek. Kasabalılar, kaledeki "gerçek" işinin, söylendiğine göre, sıradan bir güvenlik görevlisi değil, devletin şu anki başkanı Albay Akyeampon'a "Manevi Danışman" olmaktan başka bir şey olmadığı konusunda bilerek konuşuyorlar. [6]

d) *Kiliseler Arası İlişkiler'.* 1972'de Winneba'da Gana Hristiyan Konseyi üyesi olan yerel kiliseler ile üyesi olmayanlar arasında

düzenli iletişim yolları açmak amacıyla bir Yerel Kiliseler Konseyi kuruldu. Girişim Metodist kilisesinin pastörü tarafından üstlenildi ve kasabadaki tüm Büyük Spiritist meclislerinin liderlerine davetler gönderildi. Sadece Rab Kilisesi, Rab Kilisesi Misyonu, Kerubim ve Serafim ve İlahi Şifacı Kilisesi 1972'de bu plana ilgi gösterdi; bugün Konsey'de temsil edilen tek Spiritist kiliseler Rab Kilisesi ve İlahi Şifacı Kilisesi'dir. 1972'de Winneba'da görevli olmayan MDCC'nin şu anki (1977) pastörü, Konsey'in varlığından haberdar olmadığını ve ona katılmanın bir anlamı olmadığını söyledi. Bu adamın amacı Winneba'daki tüm Spiritist kiliselerini temsil eden yerel bir örgütü desteklemekti ve 1977'de kendisiyle konuştuğumuzda bu tür kuruluşların bir kaydını derliyordu ve aşina olmadığı daha küçük Spiritist grupların isimlerini almak konusunda çok istekliydi.

1977'de Spiritistler ve Spiritizm

a) *Spiritist İnanç'.* 1968'den beri yerel Spiritist inanç ve uygulamalarında dramatik değişimler yaşanmadı ve bunlar hala doğrudan ruhsal şifa ve korumayla ilgili sorunlara yönelik. Çoğu kilisede ayinler bilindik çizgilerde yürütülüyor, ancak Hristiyan İlahi Kilisesi, Yaşam ve Kurtuluş Kilisesi ve İlahi Şifacılar Kilisesi'ndeki ayinler daha canlandırıcı bir karaktere bürünmüş gibi görünüyor, kişisel tanıklıkların dinlenmesine ve canlandırma odaklı ilahilerin söylenmesine eskisinden çok daha fazla vurgu yapılıyor. İlahi Şifacılar Kilisesi'ndeki ayinler artık bir bando tarafından canlandırılıyor, icraatları hoparlörler aracılığıyla seyircilere ve sokaktan geçenlere iletiliyor, böylece belirgin bir "miting" etkisi yaratılıyor.

Rab Kilisesi ve Hristiyan Kilisesi'nden ayrılmalar doktrinlerde, ibadet kalıplarında veya örgütlenme biçimlerinde bir değişiklik yaratmamıştır. Küçük Spiritist kiliselerin hiçbiri topluluk dışına yayılmamıştır ve 1968'den beri daha karmaşık bir teoloji geliştirdiklerine dair hiçbir işaret yoktur. Dini kaygıların sözlü iletişimine, yazılı iletişimden daha fazla vurgu yapılması, kasabanın Spiritist kiliselerinde her zamankinden daha fazla görünmektedir ve resmi kilise literatürünün yerel meclislerin yaşamında daha önemli bir rol oynadığına dair henüz hiçbir belirti yoktur. MDCC, aylık dergisi "The Mycan"ı (İngilizce) yayınlamaya başladı, ancak 1977'de Winneba meclisi arasında çok az düzenli abone bulduk.

“Şeytan Ordusu”na karşı savaş, azalmayan bir canlılıkla ve esasen 1968’de kullanılan aynı silah cephaneliğiyle sürdürülüyor. 1977’de karşılaştığımız tek yenilikçi araçlar Nasıralı Şifa Kilisesi’nin araçlarıydı ve bunlar henüz diğer yerel Spiritist topluluklar tarafından benimsenmedi. Bu kilise, bazen sadece *akodze (“silah”)* olarak adlandırılan *sunsum anhwe (“manevi*

kum") kullanıyor ; bu, ülkenin doğu kesimindeki Kwahu tepelerinden elde ediliyor ve hastaya serpilebiliyor veya bir macun oluşturmak için "kutsal su" ile karıştırılıp daha sonra vücudun etkilenen kısmına uygulanabiliyor. Bu kilisede şifa ve koruyucu madde olarak popüler olan bir diğer madde ise *sunsum semina* ("manevi sabun"); bu, yerel şubelere dağıtılmadan önce kilise kurucusu tarafından kutsanan bazı otların eklendiği sıradan, yerel olarak üretilen sabundan oluşuyor.

1968'de faaliyet gösteren tüm yerel Spiritist kiliseleri, 1976'da tedavi ettikleri hasta sayısında artış olduğunu iddia ettiler, ancak kayıt tekniklerinde hiçbir gelişme olmadı. Yaşam ve Kurtuluş Kilisesi ve MDCC hala ele alınan "vakaların" kayıtlarını tutan tek iki kurumdur ve ikinci kilise hala hastalarını belirli rahatsızlıklara göre sınıflandıran tek kilisedir.

b) *Pastörler ve Peygamberler-.* 1968'in başlarında sosyal geçmişlerini incelediğimiz on dört Spiritist kilise liderinden yedisi 1977'de Winneba'daki meclislere başkanlık ediyordu, ancak biri (Pastör Hagan) kendi grubunu kurmak için eski kilisesini terk etmişti. Geriye kalan yedi liderin çoğu Gana'daki başka şubelere transfer edilmişti, tek istisna, Spiritist bakanlığından istifa edip Gomoa Potsin'de "Kraliçe Anne" pozisyonunu üstlenen Divine Healer's Church'ün eski pastörüydü. [7]

1977 yazında faaliyet gösteren yirmi sekiz Spiritist liderin sosyal özelliklerinin 1968 liderlik grubuyla karşılaştırılması aşağıdaki gözlemleri akla getiriyor:

i) Her ne kadar 1968'e kıyasla artık daha fazla kadın lider olsa da, cinsiyet oranında önemli bir değişiklik olmadı; erkek liderlerin sayısı hâlâ kadın liderlerin sayısından yaklaşık üç kat fazla.

ii) Spiritist liderlerin büyük çoğunluğu 1968'de olduğu gibi kırk beş yaşın altındadır, ancak en genç (23-34 yaş) yaş grubundaki liderlerin oranı belirgin şekilde düşmüştür. Spiritist liderlerin ortalama yaşı kırktan kırk üçe çıkmıştır.

iii) 1968'den bu yana Effutu liderlerinde sayısal ve oransal bir artış olmuştur, bunun sonucu olarak da şu anki Spiritist liderlerin %60'ından fazlası bu kabilenin üyesidir.

iv) Genel olarak, 1977'deki Spiritist liderler 1968'dekilerden daha az eğitimliydi; 1968'de acil bir ihtiyaç olarak sıkça dile getirilen "entelektüeller" arayışı bu düzeyde meyve vermedi.

v) Oysa 1968 yılında Spiritist liderlerin çoğunluğu zanaat veya üretim işlerinde çalıştıktan sonra mesleklerine başlamışken, günümüzdeki liderlerin sadece %40'ından azı bu mesleğe yönelmiştir.

vi) Putperest ebeveynlerden doğan liderlerin oranı artık 1968'de kaydedilen orandan önemli ölçüde daha yüksek.

vii) Mevcut lider grubu, başlangıçtaki Hristiyan bağlılıkları

açısından 1968 grubuyla keskin bir tezat oluşturuyor. 1968'deki liderlerin ezici çoğunluğu ilk olarak ortodoks mezheplerle bağlıyken, bugün yarısından azı bu kategoriye giriyor; paganizmden Spiritist bir kiliseye ilk dönüşüm, Winneba'nın mevcut Spiritist liderlerinin %40'ından fazlasının deneyimi olmuştur.

Özetlediğimiz farklılıkların çoğunun, büyük ölçüde, kasabadaki büyüyen On İki Havari hizmetiyle açıklanabileceği unutulmamalıdır, çünkü bu kilisenin yerel olarak son zamanlardaki yaygınlaşması, esas olarak geleneksel mesleklerden (çiftçilik, balıkçılık, küçük ticaret, vb.) eğitimsiz Effutu olan ve eski paganlar olan kişilerin işi olmuştur. Bu grubu göz ardı edersek, karşılaştırmalarımız, mevcut Spiritist liderlerin sosyal geçmişleri açısından 1968'dekilerden yalnızca biraz farklı olduğunu gösterecektir.

c) *Üyeler: Bazı Genel Karşılaştırmalar, 1967-77'.* 1967 ve 1977'de Spiritist kiliselerindeki tam üyelerin sosyal özelliklerinin karşılaştırılması aşağıdaki gözlemleri önermektedir:

i) 1967'de Spiritistlerin ezici çoğunluğu kadınlardan oluşuyordu ve 1967'den bu yana kadın üye oranındaki artış çok büyük olmasa da, yerel Spiritist kiliselerinin hala yoğun olarak kadınları ilgilendiren sorunlara yöneldiği ve henüz çekiciliklerini birkaç erkekten fazlasına hitap edecek şekilde ifade etmeyi başaramadıkları anlaşılıyor.

ii) , birkaç üye hariç hepsinin Winneba yerlisi olduğu *Effutu dini örgütleri* haline geldiği görülüyor .

iii) Spiritistlerin büyük çoğunluğu hâlâ, genellikle paganizmden dönen kişilerden oluşur; ancak diğer Hristiyan kiliselerinden gelen az sayıda da olsa dönenler vardır.

iv) 1967'den bu yana Spiritist üyeliklerin yaş kompozisyonunda önemli bir değişiklik olmadı, ancak 25-44 yaş grubunda görülen "şişkinliğin" hafifçe düzleştiğine dair bazı belirtiler var.

v) Mesleki geçmişleri açısından 1977'deki Spiritistler, 1967'dekilerden pek farklı görünmüyor: erkek üyelerin büyük çoğunluğu hâlâ çiftçilerden ve balıkçılardan oluşuyor, kadınların çoğu ise ticaretle uğraşıyor.

Özetle, 1967 ve 1977 verilerinin karşılaştırılması, yerel Spiritist kiliselerinin dengeli, kesitsel üyeliklere doğru fazla ilerlemediğini ve Spiritistlerin 1967'de belirginleşen sosyal özelliklerinin çoğunun, şu anda bu kiliselere üye olanlar arasında hâlâ var olduğunu (bazen daha vurgulu bir biçimde) göstermektedir.

d) *Üyeler: Üç Cemaat.* Az önce tartıştığımız türden bilgiler,

genel olarak yerel Spiritistlerin sosyal özellikleri hakkında bize söyledikleri açısından yararlıdır, ancak bu grup içinde meydana gelen bazı iç farklılıklara dikkat etmek gerekir. Bunu aklımızda tutarak, şimdi iki Spiritist kilisesindeki üyelik örneğini inceliyoruz, biri (MDCC) köklü ve gelişen bir meclis ve diğeri (Kurtuluş Kilisesi) son birkaç yıldır popülaritesi azalan daha genç, yerelleştirilmiş Küçük Spiritist kilisesi. Karşılaştırmalı çerçeveyi genişletmek için, ortodoks mezheplerin en "Afrikalı"sı olan ve yakın zamana kadar Spiritist yönelimli Hıristiyanların amaçlarına ve özlemlerine genel olarak sempati duyan AMEZion kilisesinin tam üyelerinden oluşan bir örneğe de bakıyoruz. [8] Bu üç cemaatteki yaklaşık 98 tam üyenin karşılaştırılmasından ortaya çıkan ana noktalar şunlardır:

i) Cinsiyet ve Yaş: AMEZion'da en düşük kadın üye oranı vardır, ancak bu kilisedeki mevcut cinsiyet oranı kısmen 1969-70'te kilisenin şifa ve dua grubunun kapanmasının ardından birçok kadın üyenin kaybını yansıtır. Kurtuluş Kilisesi'ndeki kadın oranı yerel Spiritist kiliselerinin ortalamasından daha düşüktür, ancak bunun nedeni 1977'de şehir dışında oldukları için örneğimizde beş kadın üyenin eksik olmasıdır. AMEZion yaş dağılımı açısından en iyi dengelenmiş cemaate sahiptir: üç cemaatin en eskisi olarak en büyük yaşlı üye oranına sahiptir; ve üç cemaat arasında kendi okullarını işleten tek cemaat olarak, genç yetişkinleri kendi saflarına katabilme konusunda bir avantaja sahiptir. Her iki Spiritist kilise de 25-44 yaş grubundaki tanıdık çıkıntıyı gösterir, ancak Kurtuluş Kilisesi'nin alışılmadık derecede büyük bir yirmi beş yaş altı üye oranı vardır, bu durum büyük ölçüde örneğimizde Peygamber'in dört çocuğunun bulunmasıyla açıklanabilir.

ii) Kabile ve Doğum Yeri: Kurucu üyelerinin çoğu Fanti olsa da, AMEZion cemaati artık tamamen Effutu bir topluluktur ve üyelerinin büyük çoğunluğu bu bölgede doğmuştur. Kurtuluş Kilisesi tamamen Effutu olan insanlardan oluşur; Peygamber'in üç çocuğu hariç, babalarının o kasabada kaldığı dönemde Koforidua'da doğanlar hariç, bu kilisenin tüm üyeleri Winneba yerlileridir. Cemaatlerin etnik olarak en heterojen olanı MD.CC'dir ve bu, bu kilisenin özellikle Fantiler arasında, Güney Gana'nın geniş bir alanında sahip olduğu kamu itibarını ve çekiciliğini yansıtabilir.

iii) Eğitim ve Meslekler: Beklendiği gibi, AMEZion üyeleri her iki Spiritist cemaatinden de daha yüksek eğitim seviyelerine ulaşmışlardır; bu hem erkek hem de kadın üyeler için geçerlidir, ancak AMEZion ile iki Spiritist topluluk arasındaki eğitim seviyelerindeki farklar erkekler arasında en keskindir. Eğitim geçmişindeki bu farklar genellikle üyelerin mesleklerindeki benzer farklarla paralellik göstermektedir.

iv) Kilise Katılımı ve Laik Gönüllü Derneklere Üyelik: Kurtuluş Kilisesi üyeleri, ortalama olarak, diğer iki cemaatin üyelerinden

daha sık kiliselerini ziyaret ederler; bu, Kurtuluş Kilisesi faaliyetlerinin zorlayıcı gücünden çok, Peygamber'in ailesinin birkaç üyesinin (kilise yerleşkesinde yaşayan ve orada günlük işler yapan) örneğimize dahil edilmesinden kaynaklanmaktadır. MDCC üyelerinin AMEZion üyelerine kıyasla daha sık katılım göstermesi, Spiritist kilisenin düzenli, günlük hizmet programı ve çeşitli toplantılarla (AMEZion kilisesinin haftada bir kez yaptığı hizmetin aksine) açıklanmaktadır; bunun, AMEZion'un kilise kulüpleri ve toplulukları alanındaki avantajını fazlasıyla telafi ettiği görülmektedir.

Kilise katılımına ilişkin rakamlarımız, Winneba'daki Spiritistlerin kiliselerini Nijeryalı Aladuralardan daha az sıklıkta ziyaret ettiğini göstermektedir. [9] Bunu göz önünde bulundurarak, Nijeryalı meslektaşlarından daha fazla laik, gönüllü derneklere katılım göstermelerini bekleyebiliriz, ancak durum böyle değildir. [10] Bununla birlikte, Batı Nijerya'daki kentsel gönüllü dernekler, Winneba'da bulunanlardan önemli açılardan farklıdır; özellikle üyeleri birleştiren ve onları diğer Yoruba alt gruplarından ayıran güçlü etnik bağ açısından. Winneba'da çoğu sakin -ve çoğu Spiritist- Effutu'dur ve dolayısıyla çok daha büyük ve daha geniş bir alana yayılmış Yorubalar arasında bulunan bölgesel alt bölümlerden hiçbirine izin vermeyen küçük, kompakt bir etnik grubun üyeleridir. Bu, Winneba'da gönüllü derneklerin göçmenlerin veya diğer "yabancıların" özel ihtiyaçlarına ve amaçlarına odaklanan bir etnik odağa sahip olmadığı anlamına gelir, ancak bu tür sakinlerin gönüllü bir derneğe üyeliğin sağladığı avantajlardan yararlanma olasılıkları diğerlerinden daha yüksektir. Bu bağlamda, Effutu olmayan ve Winneba dışında doğmuş kişilerin en büyük oranına sahip olan MDCC cemaatinin, aynı zamanda gönüllü derneklere üye olan üyelerin de en büyük oranına sahip olması anlaşılabilir bir durumdur.

v) Kocaların ve Karıların Dini: Örneğimizde yirmi dokuz evli erkek ve otuz evli kadın vardı. Erkeklerin hepsi ve kadınların bir tanesi hariç hepsi tek eşli olduklarını iddia ettiler; örneğimiz yalnızca tam üyelerden oluştuğu için bu iddialar sağlam temellere dayanıyor olabilir, ancak özellikle batılı bir gözlemci için çok eşliliğin açıkça kabul edilmesinin bazı kilise üyeleri için potansiyel olarak utanç verici bir durum teşkil ettiği kabul edilmelidir. Eşlerin kilise üyeliğini özdeşleştirmesi MDCC'de en sık görülürken, pagan eşleri olan evli erkek üyeler esas olarak Kurtuluş Kilisesi'nde bulunur.

vi) Ebeveynlerin Dini: AMEZion gibi eskiden beri var olan cemaatlerde bile, çoğu üye din değiştirmiştir, ancak bu tür kişilerin oranı burada MDCC veya Kurtuluş Kilisesi'ndekinden daha düşüktür. Bu nedenle, birçok üyenin pagan olan ebeveynleri olacağı, ancak bir ebeveynin doğumdaki dini ile daha sonraki dini arasında ayrım yapmak önemli olduğu sonucuna varılır. Bunu

yaptığımızda, AMEZion üyelerinin babalarının (%56,7'si doğumda pagandı) daha sonraki dönüşüm oranının %52,0'ın üzerinde olduğunu; MDCC üyelerinin babalarının (%50,0'ı doğumda pagandı) daha sonraki dönüşüm oranının yaklaşık %50 olduğunu; ve Kurtuluş Kilisesi üyelerinin babalarının (%91,0'ı doğumda pagandı) daha sonraki dönüşüm oranının %20,0'ın altında olduğunu görüyoruz. Üyelerin anneleri arasında da hemen hemen aynı kalıplar görülmektedir, ancak burada daha sonraki dönüşüm oranları genellikle babalara göre daha yüksektir.

vii) Dönüşenler: Her üç cemaatteki üyelerin çoğunluğunun dönüşmüş olduğunu ve bu çoğunluk grubu hakkında birkaç ek soru sormanın faydalı olduğunu daha önce belirtmiştik. Ancak bunu yapmadan önce, statülerini çevreleyen bazı inançları açıklığa kavuşturmak gerekir. İlk olarak, dönüşmüş olsalar da, hepsi paganizmden dönmüş değillerdir; birçoğu Hristiyan olan ancak çocuklarının katıldığı kiliselerden başka kiliselere mensup olan ebeveynlerden doğmuştur; bu dönüşenlerin bazıları başlangıçta pagan olan ancak çocukları (bizim dönüşenlerimiz) doğmadan önce Hristiyan kiliselerine katılan ebeveynlerden doğmuştur. Mesele, örneğimizdeki üyelerin %80.0'ından fazlasının "birinci nesil" Hristiyan olmamasına rağmen, kendilerini "ikinci", "üçüncü" veya hatta "dördüncü" nesil Hristiyan olarak tanımlayanların önemli bir kısmının, aslında Hristiyan kiliselerinin üyesi olmayan ebeveynlere sahip olması gerçeğiyle daha da karmaşık hale geliyor. Bazı durumlarda bunun nedeni, Hristiyanlık aile geleneğinin ebeveynlerin nesli sırasında kesintiye uğramış olmasıdır; diğerlerinde ise geleneğin babanın neslinden kişiler tarafından sürdürülmesidir—bir amca veya teyze, belki—ama davalının yakın ataları tarafından sürdürülmemiştir. Bu faktörler, Kurtuluş Kilisesi'nde bile, nispeten az sayıda birinci nesil Hıristiyan üyenin olmasının nedenini açıklamaya yardımcı olur.

Hem AME Zion hem de MDCC'de, din değiştirenlerin çoğunluğu (%51,8 ve %51,6) daha önce ortodoks mezheplerin üyeleriydi; eski Metodistler bu tür din değiştirenler arasında önemli bir yer tutuyor (AMEZion'da on dört kişiden on biri ve MDCC'de on altı kişiden dokuzu). Tahmin ettiğimiz gibi, Salvation Church paganizmden din değiştirenlerin en büyük oranına sahipti (%52,1), ancak AMEZion'da bu türden bu kadar çok din değiştiren bulmayı beklemiyorduk; AMEZion'daki bu eski paganlara daha yakından baktığımızda hepsinin elli yaşın üzerinde olduğunu ve yirmi beş yıldan uzun süredir kilise üyesi olduklarını gördük.

AMEZion ve Kurtuluş Kilisesi'ne geçenlerin neredeyse tamamı, çoğu durumda doğum yerleri olan Winneba'daki mevcut kiliselerine katıldı. MDCC için dönüşüm yerleri farklı bir örüntü gösteriyor, %45,1'i bu kiliseye Winneba dışında bir yerden katıldı. Bu kilisenin üyeleri arasında nispeten çok sayıda Effutu olmayan ve Winneba dışında doğmuş kişi olduğu düşünüldüğünde,

buradaki rakam beklenmedik derecede yüksek değildi; ancak Winneba dışında bir yerde dönüşenlerin çoğunun (on dört kişiden sekizi) aslında Winneba'da doğmuş ancak ülkenin diğer bölgelerinde bir süre ikamet etmiş Effutular olduğunu görüyoruz; kalan altısı Effutu değildi, bunlardan yalnızca biri memleketinde dönüşmüştü.

Beklendiği gibi, MDCC'ye (61,2%) ve Kurtuluş Kilisesi'ne (78,2%) geçenlerin çoğu, bu kiliselere katılma nedenleri olarak kendileri veya yakınları için "şifa" veya "manevi koruma" gösterdi; Kurtuluş Kilisesi'nde, bu kilisede akrabaları veya arkadaşları olduğu için katılan çok sayıda (beş veya %16,1) yeni gelen vardı; MDCC'ye geçenlerin oldukça büyük bir kısmı (dokuz veya %29) "vaazlar yüzünden" veya "vaazlar etkileyici olduğu için" döndüklerini söyledi. AMEZion'a geçenlerin sunduğu nedenler daha çeşitlidir; altısı (%22,2) bir AMEZion okuluna gittikleri için katıldıklarını söylerken, aynı sayıda kişi neden olarak "Tanrı'yı takip etme", "İsa'yı takip etme" veya "Tanrı'yı (veya İsa'yı) daha iyi tanıma" arzusunu gösterdi; diğer dördü "kurtuluş" veya "ebedi yaşam" umutlarından bahsederken, ikisi kilisenin "doktrinini" onaylayarak konuştu; akrabaların veya arkadaşların etkisi beş mürit tarafından bir sebep olarak gösterildi ve bir diğeri kilisenin evine yakın olması nedeniyle katıldığını söyledi. Çeşitliliğe rağmen, AMEZion müritlerinin genel olarak iki Spiritist kilisesindeki meslektaşlarından farklı endişeleri vurgulama eğiliminde olduklarını görüyoruz; ruhsal şifa veya korumadan bahsedilmiyor ve Hristiyanlığın anında, elle tutulur sonuçlar umudu yerine lütuf ve kutsallaştırma arayışını içerdiğine çok daha fazla vurgu yapılıyor.

Altıncı Bölüm Notları

'1967 ile 1977 arasında ortodoks mezheplerinin tam üyeliği %179,5 arttı. Winneba'daki Metodist takipçileri büyümeye devam ederken, en büyük kazanımlar Roma Katolikleri (cemaatleri artık toplumun en büyüğü), Anglikanlar ve Presbiteryenler tarafından kaydedildi. Mezhep üyeliğindeki büyüme büyük ölçüde bu kiliselerin eğitim faaliyetlerine yeniden dahil olmalarına bağlanabilir: 1962 ile 1976 arasında bölgede on dört yeni okul açıldı, üçü hariç hepsi mezhepler tarafından yönetildi; Roma Katolikleri artık dört Ortaokul işletiyor (Metodistlerle aynı sayıda) ve toplam tam zamanlı kayıtlı öğrenci sayısı 558 (Metodist Ortaokullarındaki 386'ya karşı). AMEZion kilisesi 1967 ve 1977 yılları arasında üye sayısında %29,9'luk bir düşüş yaşadı, bunun büyük kısmı 1969'da yeni papaz tarafından şifa ve dua grubunun kapatılmasının ardından gerçekleşti. Pentekostal mezheplerin tam üyeliği 1967 ve 1977 yılları arasında %94,4 arttı. Pastör Bondzie'nin Christ Revival Kilisesi 1970 yılında çöktü ve yerine F'Eden Kilisesi'nin

(Bondzie'nin de katıldığı yerli bir örgüt) bir kolu geçti. 1973 yılında Gana Apostolik Reform Kilisesi ve Birleşik Pentekostal Kilisesi'nin (ABD merkezli) şubeleri Winneba'ya tanıtıldı. Amerikan mezheplerinin tam üyeliği 1967 ve 1977 yılları arasında %73,9 arttı: Birinci Yüzyıl İncili boyut olarak sabit kaldı ve içe dönük kabuğundan çıkma belirtisi göstermiyor; Yehova'nın Şahitleri kapı kapı dolaşarak yaptıkları saldırgan misyonerlik kampanyasını sürdürdüler ve hızlı büyüme oranlarını korudular; Yedinci Gün Adventistlerinin son dönemdeki üye artışı esas olarak 1976 yılında Peygamber Oben'in (İlahi Şifa Mesih Kilisesi) bazı takipçilerinin yerel SDA meclisine katılmak için kör liderlerinden ayrılmalarıyla gelen yeni üye akınından kaynaklanmıştır.

[2] Yerel bir Oniki Havari lideri, endişelerini Peygamber Sasa'ya anlatmamız için yalvardı ve Peygamber'in bu konu hakkındaki düşüncelerini merak ettiğimiz için kabul ettik. Ne yazık ki, Peygamber 1977'de oraya gittiğimiz iki seferde karargahında yoktu, ancak sekreteriyle görüştük ve Peygamber'in kısa süre sonra Winneba'da yeni "bahçeler" (dallar) açılmasını yasaklayacağını söyledi. Bunun şu anda yapılıp yapılmadığını veya nasıl uygulanabileceğini bilmiyoruz.

-'Barış Yılı Kutlaması, kurucunun oğlu Peygamber Matapoly Moses Jehu-Appiah'ın doğumunu anmak için her Ağustos ayında Mozano'da düzenlenmektedir.

[4] Birleşik Pentekostal Kilisesi, Gana'da 1968 yılında çalışmalarına başladı ve kısa bir süre Anim's Christ Apostolic Kilisesi'nin "yurtdışı sponsoru" oldu.

[5] 1969 yılında Dugan kilisesinin ismini Kurtuluş Kilisesi olarak değiştirdi.

[6] Bu konuyu Kow Bentum'a sorduk, ancak o bu öneriyi "sadece söylenti" olarak nitelendirerek reddetti.

[7] Bu bir Akan siyasi makamıdır ve normalde önceki *Onianhene'nin annesi veya kız kardeşi tarafından doldurulur.*

[S] AME Zion ve MDCC örnekleri Liderler Sınıf Kitaplarında bulunan isim listelerinden çekildi; Kurtuluş Kilisesi durumunda Peygamber'den tüm tam üyelerin isimlerini aldık ve üyeliğin nispeten küçük boyutu (yirmi sekiz) göz önüne alındığında, bunlardan mümkün olduğunca çoğuyla görüşmeye çalıştık ve sonunda yirmi üç vakada başarılı olduk. Toplam doksan sekiz üyeyle görüşüldü (toplam tam üyeliğin yaklaşık %23'ü); birkaç istisna dışında, bu görüşmeler genellikle ayinler veya toplantılar sonrasında kilise binasında gerçekleştirildi.

[9] Peel, ibid., s. 198. Örneklemi yalnızca erkeklerden oluşuyordu ve bu, Aladura kiliselerindeki kadınların çoğunluğu göz önüne alındığında bir bakıma yapay bir yaklaşımdı.

[iken,] Peel'in Nijerya cemaatlerinde bu sayı 1,5 idi.

VII .
ÇÖZÜM

Spiritist Yanıt: Doğa ve Kökler

Ruhsal şifa ve koruma konusundaki kaygıları bakımından Spiritist kiliseler, Nijerya'daki Yoruba "Aladuras"larına, [1] Güney Afrika'daki Bantu "Siyonistleri"ne, [2] Rodezya'daki Shona "Ruh tipi" hareketlerine ve Barrett'ın Afrika dini bağımsızlığı çalışmasında incelediği kuruluşların çoğuna güçlü bir benzerlik göstermektedir." [4] Daha da ileri gidilebilir ve Ganalı Spiritistlerin ve benzer Afrika gruplarının birincil dini yöneliminin yalnızca Afrika'ya özgü olmadığı, ancak Wilson'ın kurtuluş anlayışını "taumaturjik" olarak adlandırdığı ve yazarın (*ideal-tipik* terimlerle) aşağıdaki şekilde tasvir ettiği çok daha geniş bir dini hareket sınıfının tipik bir örneği olduğu öne sürülebilir :

> Bireyin kaygısı, fiziksel veya zihinsel olsun, mevcut hastalıklardan kurtulmaktır ve kurtuluş, doğaüstü etkenlerin normal nedensellik yasalarından özel, neredeyse büyülü bir şekilde muaf tutulmasıyla elde edilir. Burada dünyanın kurtarıldığına dair bir kavram yoktur, sadece gerginliklerden ve zorluklardan ve mutluluk koşullarına dönüşme konusundaki belirsiz fikirlerden anında kurtulma vardır. . . . Bu yanıt aslında mucizeler için bir taleptir, inisiyelerin kurtuluşu için ilkelerin keşfedilmesi beklentisi değildir. [5]

Wilson'ın çalışmasında taumaturjik yönelim, dünyaya verilebilecek yedi olası "cevap"tan biridir ve bu nedenle mezhepsel dini hareketlerin temel tipolojisinin bir parçasını oluşturur. [6] Bu tipoloji, Afrika dini hareketleri üzerine yapılan araştırmalardan geliştirilenlerden (örneğin, Sundkler'in "Etiyopya" ve "Siyonist" kiliseleri, [7] veya Daneel'in "Etiyopya tipi" ve "Ruh tipi" kiliseleri [8]) daha geniş bir uygulanabilirliğe sahiptir; çoğu, başka bir yerde yararlı bir şekilde uygulanabilmesi için belirli bir alan ve belirgin bir tarihle çok yakından bağlantılı görünmektedir. Wilson'ın yaklaşımı, belki de dini grupların üyelerinin karşı karşıya olduğu en temel *dini* soru olan "Kurtulmak için ne yapmalıyız?" sorusunun tanınmasından ileri gelir ve bu soruyu mantıksal olarak türetilmiş bir dizi yanıt oluşturmak için kullanır. [9] Bu odaklanmanın, sosyolojik bir yaklaşımda dinsel gruplara ilişkin olarak var olan indirgemeciliğin tehlikelerinden bazılarını en aza indirmeye yardımcı olduğu hissediliyor, çünkü araştırmacıya dikkatini çeken nesnelerin gerçekten de *dinsel* topluluklar olduğu, ayrıca muhtemelen

kültürel uyum sağlayıcı, yerlileştirici, araçsal, ifade edici vb. oldukları konusunda sürekli bir hatırlatma sağlıyor. [10]

Gana'daki Spiritist kiliselerin baskın olarak taumaturjik yönelimi, bir gözlemcinin onları pratikte yalnızca "marjinal olarak Hristiyan" olarak nitelendirmesine yol açmıştır. [11] Bu genel olarak olumsuz değerlendirmenin altında, kiliselerin dar anlamda bu dünyaya ait, teolojik olarak ilkel ve paganizmle lekelenmiş olduğu algısı yatmaktadır. Spiritist kiliselerin başlıca meşguliyetinin pratik, bu dünyaya ait kaygılar olduğu ve bunların arasında en belirgin olanının şifa ve ruhsal koruma vaatleri olduğu inkar edilemez. Yine de, Spiritist ibadeti tartışmamızda daha önce belirttiğimiz gibi, bu kiliseler ahlaki ve etik sorular konusunda hiçbir şekilde sessiz değildir; vaazlarının ve kutsal kitap derslerinin çoğu geleneksel Hristiyan erdemleriyle açıkça ilgilenir. Ve sigara, içki ve kumar gibi şeylere karşı tutumlarında, Spiritist liderler genellikle ortodoks mezheplerdeki meslektaşlarından çok daha uzlaşmazdır.

Ayrıca, Ortodoks mezheplerin benimsediği karmaşık doktrinlerle karşılaştırıldığında, Spiritistlerin doktrinlerinin çoğu zaman ilkel ve basit göründüğü de doğrudur. Ancak, Hıristiyan inancını acil sorunların iyileştirilmesine yönlendirmek olan temel amaçları göz önüne alındığında, doktrinel karmaşıklığa pek gerek olmayabilir. Ve onlar, Yeni Ahit'in erken kiliseye ilişkin açıklamalarından az da olsa ilham aldıkları için, Spiritist liderler genellikle, ana hatları erken dönem öğrencileri için açık olan ilkeleri geliştirmek veya açıklığa kavuşturmak için zaman ve çaba harcamaya acil bir ihtiyaç görmezler. "Manevi" bedenler oldukları için, liderlerin manevi armağanlara sahip olması, sistematik din adamı eğitiminden daha değerlidir, ancak kiliselerin çoğu, papazlarının yapmak zorunda oldukları iş için bir tür eğitim almasını sağlamaya çalışır. Bazı Spiritist kiliselerin, özellikle Nijerya kökenli eski yerleşik olanların, daha karmaşık teolojik formülasyonlar denediği, Turner'ın Rab'bin Kilisesi hakkındaki kapsamlı çalışmasından açıkça anlaşılmaktadır; yazar burada şu sonuca varmaktadır: ". . . bulduğumuz hiçbir şey, bunun bir Hıristiyan kilisesi olduğuna dair yargımızı gözden geçirmemizi gerektirecek kadar yaygın bir şekilde pagan veya sapkın değildir." [12]

Geleneksel dine karşı tutumlarında, Spiritist kiliseler toplumdaki diğer kiliselerden daha az karşıt değillerdir. Şifa ve vahiy konusundaki ilgileri göz önüne alındığında, geleneksel rakiplere karşı bu muhalefet tamamen şaşırtıcı olmayabilir. Ancak bu tür kaynaklardan rekabet korkusu, kiliselerin Hristiyan ve geleneksel ritüelin herhangi bir önemli ölçüde senkretizasyonundan kaçınma biçimini kendi başına açıklamaz. Spiritizm ve geleneksel Effutu dininin temel amaçları, gördüğümüz gibi, birbirine çok benzerdir: her ikisi de her şeyden

önce sağlık, canlılık ve zihinsel refaha yönelik tehditlerle mücadele etmeyi amaçlar; ve her ikisi de bu çabada ruhsal ele geçirme ve medyumluk biçimlerine güvenir. Ancak, bazı kiliselerde şifa için su kullanımı, Waternakaba ve Christ Divine Healing Church'ün vaftiz banyo ritüelleri ve Church of the Lord ve Church of the Lord Mission gibi gruplarda ara sıra koyunların "yakmalık sunular" olarak kesilmesi dışında, geleneksel dinin ritüel teknikleri deposundan nispeten az ödünç alma olmuştur. Örneğin, geleneksel içki adaklarını Spiritizme dahil etmek için hiçbir çaba gösterilmemiştir, çünkü kilise liderleri bunu hem atalar kültünün hem de geleneksel tanrıların kefaretinin ayrılmaz bir parçası olarak görmektedir ve buna bağlı kalmak, “insan iki efendiye kulluk edemez” gerekçesiyle caydırılmaktadır.

Peel'in Aladuraslar üzerine yaptığı çalışmayla ilgili bir inceleme yazısında Horton, Hristiyanlığa geçişle ilişkili toplumsal-yapısal değişikliklerin önemini kabul eder, ancak başarılı misyonerliğin yolunu etkili bir şekilde hazırlayan şeyin geleneksel Yoruba dini inanç sistemi üzerindeki etkileri olduğunu savunur. [13] "Misyoner olmayan faktörlerin" işleyişinden kaynaklandığı söylenen bu değişiklikler, işleri daha düşük tanrılar ve ruhlar tarafından desteklenen mikrokozmik, yerel topluluğun parçalanmasına yardımcı olur ve işleri Yüce Varlık tarafından desteklenen makrokozmik, daha geniş dünya hakkındaki insanların farkındalığını ve bu dünyaya katılımını artırır. Bu süreçte, geleneksel din, tek tanrılılığa doğru uyarlanabilir bir değişim geçirir, çünkü daha düşük ruhlar uzay-zaman dünyasındaki olayları açıklamak, tahmin etmek ve kontrol etmek için teorik varlıklar olarak önemlerini yitirdikçe, dini ilgi de giderek Yüce Varlık üzerine odaklanır. Ancak tek tanrılılığa doğru yönelim iyice ilerlediğinde, büyük ölçekli dönüşümler açısından önemli bir misyoner başarısı bekleyebiliriz; çünkü Hıristiyanlığın tek tanrılılığa yönelik çekiciliğinin, geleneksel olarak *ilgisiz olan* Yüce Varlık, potansiyel dönüşenlerin zihninde daha aktif ve ilgili bir rol üstlenmeye başlayana kadar geniş ve olumlu bir karşılık bulması pek olası değildir.

Geleneksel Afrika dinlerinin bu şekilde adapte *olabilmesi* son derece makul ve mantıklı görünüyor ve Horton'un, belirli bir eleştirmenin bu öneriyi bu kadar tuhaf bulmasına ilişkin şaşkınlığını anlayışla karşılayabiliriz. [14] Ne yazık ki, bu entelektüalist dönüşüm teorisi, sömürge döneminde geleneksel dinin dinamikleri hakkında çok az veya hiç bilgimiz olmadığı için Güney Gana bağlamında yeterince test edilemiyor; monolatrik değişimleri tespit etmek zor ve bu dönem boyunca misyonerlerin varlığı, "misyoner olmayan faktörler" açısından bir açıklama için sorunlar yaratıyor. [15] Effutular arasında, şu anda "aktif" tanrıların sayısı, bilinen tüm Effutu tanrılarının yalnızca yaklaşık yarısını oluşturuyor ve bunların çoğu eski önemlerini kaybetmiş gibi

görünüyor. Ancak, "etkin olmayan" tanrıların ne zaman ve hangi koşullar altında belirsizliğe düştüğünden emin olamayız. Effutu Yüce Varlığı olan *Nyimpo'ya* günümüzde daha düşük tanrılar aracılığıyla dolaylı olarak yaklaşılabilir olduğu düşünülüyor, ancak bunun her zaman böyle olup olmadığını veya sömürge döneminde gerçekleşen değişikliklere karşı uyarlanabilir bir tepkiyi temsil edip etmediğini bilmiyoruz. Burada gerçekten de tek tanrılı bir değişim söz konusuysa, geleneksel rahipleri bir Nyimpo kültü geliştirmeye veya ona doğrudan yaklaşmaya teşvik edecek kadar ilerlememiştir. Effutu'nun dış dünyaya ilişkin farkındalığı ve bu dünyaya katılımı, *Penkye Otu'nun Ebisatsir kehaneti* sırasında benimsediği küresel bakış açısında ve *Tigare* ve *Sakegya gibi yabancı tanrıların yerel olarak benimsenmesinde daha açık bir şekilde kanıtlanmıştır.* [16]

Horton'un "tek taraflı değişim" tezi, misyonları dönüşüm sürecindeki katalizörlerin rolüne veya "zaten 'havada' olan değişikliklerin uyarıcıları ve hızlandırıcıları; nihai ürünler arasında her zaman görünmeyen reaksiyonların tetikleyicileri"ne indirger. [17] Horton ile birlikte misyonerlere dayatılan laik kısıtlamaları kabul etmek zor değildir. Gerçekten de, misyonerlerin kendilerinin, misyonun başarısının veya başarısızlığının nihai açıklaması olarak "Tanrı'nın elini" tanıma eğilimlerine rağmen, genellikle bu tür kısıtlamaların başarısızlığın yakın nedenleri olduğunun farkında oldukları ve sömürge otoritesinin genişletilmesinden ve ticaret ve alışverişin genişlemesinden kaynaklanan avantajları takdir etmemek neredeyse imkansız görünmektedir. [18] Bununla birlikte, misyon etkisinin her durumda müritleri gittikleri yöne itmekle sınırlı olduğu görüşünü kabul etmek tamamen başka bir konudur.

Horton'un teziyle ilgili temel zorluğumuz, onun "misyoner olmayan" değişime neden olan faktörler kavramıyla ilgilidir. Bu faktörler hiçbir yerde açıkça tanımlanmamıştır, ancak Horton'un çeşitli değişikliklerin olası etkilerini "İslam ve Hristiyanlık hariç" değerlendirmek için tasarladığı bir "düşünce deneyi" sırasında bazı ipuçları sunulmuştur. [19] Bu değişikliklerin en önemlilerinin "çeşitli mikrokozmoslar arasındaki sınırları aşan ekonomik ve politik gelişmelerle birlikte iletişimde çarpıcı gelişmeler" ile sonuçlananlar olduğu söylenmektedir. [20] Bunların "misyoner olmayan faktörlerden" kaynaklanan türden değişiklikler olduğunu varsayarsak (misyonerlerin bu noktada "düşünülerek" ortadan kaldırılması gerektiği için makul bir varsayım) deneyin belirgin bir gerçek dışılık havasına sahip olduğu ortaya çıkar. Çünkü belirtilen değişikliklerin misyonerler "eksik" olarak gerçekleşebileceğini bilsek de, aslında doğrudan misyoner katılımıyla gerçekleştiğini de biliyoruz. Sömürgeci siyaset ve ekonominin dilinde eğitim içeren eğitim faaliyetleri aracılığıyla misyonlar, Horton'un bahsettiği iletişimlerdeki iyileştirmelere doğrudan katkıda bulundu; ve misyon eğitimi ayrıca batı değerlerinin aşılanmasını

ve pazarlanabilir becerilerde eğitim vermeyi içeriyordu, her ikisi de doğrudan mikrokozmik, geleneksel sınırların yıkılmasına katkıda bulundu. Misyoner faktörlerini, yalnızca misyoner rolüne dair yapay olarak kısıtlanmış bir bakış açısıyla hareket edersek, yalnızca "saf misyon"un dini ideallerine odaklanacak ve misyonlaştırmanın gerçeklerini ve sonuçlarını görmezden gelecek şekilde güney Gana'daki toplumsal değişim tartışmasından hariç tutmak mümkündür. [21]

Spiritizm, çoğu yeni olmayan bir dizi günlük sorun ve zorluğa karşı yeni bir dini yanıttı. Kökleri sömürge durumunda, özellikle geleneksel din ile misyon Hristiyanlığı arasındaki karşılaşmada bulunur, ancak yabancı hakimiyetine veya misyon otoritesine karşı politik bir tepki değildi. Irk ayrımcılığı ve adaletsizlik temaları Gana Spiritizminin oluşum yıllarında belirgin bir şekilde yoktu ve hatta Spiritist kiliselerin hızla genişlediği 1960'ların sonlarında milliyetçi coşkunun zirvesindeyken bile, ortaya çıkan grupları politik protesto hareketleri olarak görmek zordur. Spiritist grupların ortaya çıkışı, Hristiyan misyonlarının daha ciddi eksikliklerinden bazılarını ortaya koydu, ancak üyelerinin çoğu (ve şu anda) misyon kiliseleriyle daha önce hiçbir bağlantısı olmayan kişilerdi. [22] Ve bu tür önceki bağlantılara sahip Spiritist kilise kurucuları normalde (gönüllü olarak misyon kilisesinden ayrılmak yerine) ihraç edildikleri için, yeni hareketlerin *misyonlara bir tepkiden* ziyade, yaygın olarak varsayıldığı gibi misyonlara bir tepkiden *kaynaklanıp* kaynaklanmadığını merak ediyor insan . [23]

Yerel Hristiyan topluluğunun çevresinde duran azınlık dini gruplar olarak, Winneba'nın Spiritist topluluklarına "mezhep" terimini uygulamak caziptir. Ancak çoğu, bu kategoriye çok rahatsız edici bir şekilde uymaktadır: dünyaya karşı olmaktan çok, özellikle hastalık ve kişisel talihsizlik biçimindeki daha nahoş özelliklerinden bazılarıyla boğuşmaya çalışmaktadırlar; ve diğer kiliselerdeki "maneviyat eksikliğine" işaret ederken, kendileri büyük ölçüde mezhepler tarafından benimsenen ortodoks doktrinlere abone olurlar; bu mezheplerin kilise yapıları genellikle Spiritist kilise örgütlenmesi için model oluşturur.

Spiritistler

İlk başta Spiritist tepkisi sadece 1930'larda Winneba sakinlerinin çok küçük bir azınlığı tarafından uygun görüldü ve birkaç on yıl boyunca kiliselerinin görünümü ve varlığı toplumda nispeten az ilgi uyandırmış gibi görünüyor. Bugün, yaklaşık elli yıllık gelişme ve büyümeden sonra, bu kiliseler artık belirsiz değil ve varlıkları göz ardı edilemez, ancak yine de nüfusun yalnızca azınlığının desteğini alıyorlar. Bu Spiritistler kimlerdir ve neden Hristiyanlığın bu özel yorumunu benimsediler?

Winneba'daki diğer kiliselerin çoğunun aksine, yerel Spiritist meclisleri genellikle Effutu olan ve yakın zamanda Spiritizm'de hastalık sorununa ikna edici bir cevap bulan kişiler tarafından

oluşturulurdu. Bu yerel başlatıcıların çoğu, bir Hristiyan misyonu veya ortodoks mezhep ile önceden bir ilişkiye sahipti, ancak gruplarının kurucu üyeleri ağırlıklı olarak, ancak yalnızca Effutu paganlarıydı. Daha sonra, belirli kiliselerin bölgesel veya ulusal genişlemesi sırasında bir dizi Spiritist meclisi tanıtıldı ve bu gibi durumlarda yerel kurucular tipik olarak "yabancılar" olsa da, orijinal müritler yine çoğunlukla Effutu paganlarıydı.

Winneba'daki erken dönem Spiritist liderlerin sosyal geçmişleri hakkında detaylı bilgiye sahip değiliz, ancak belirtiler, balıkçılık, çiftçilik ve küçük çaplı ticaret gibi geleneksel mesleklerde çalışan oldukça sıradan insanlar olduklarını ve kadınları ve erkekleri de dahil ettiklerini gösteriyor. Daha modern liderler biraz farklı bir tipte olma eğilimindedir, ancak sosyal deneyimlerinde Winneba'daki insanların çoğundan çok da uzak görünmüyorlar. Bazıları kesinlikle kasabanın birçok sakininden daha iyi bir eğitim almıştır, ancak yüksek eğitimli kişiler değildirler. Ebeveynlerinin mesleklerinin incelenmesi, bu liderlerin sıradan insanlardan olduğunu gösterirken, kendi kariyer geçmişleri, çoğunun, yardımlarını isteyenler tarafından düzenli olarak ifade edilen korkuları ve umutları birinci elden deneyimle bildiklerini göstermektedir. Kiliselerinin üyeleri tarafından hayranlık ve saygı görürler, ancak hayranlık veya kör bir hayranlık nesnesi değillerdir ve şifacılar ve vizyonerler olarak etkinliklerini göstermeye devam etmelidirler, aksi takdirde prestij kaybı ve azalan bir takipçi kitlesi olasılığıyla karşı karşıya kalırlar. Meclisleri içinde diğerlerinin eşi benzeri olmayan ruhsal güçlere sahiptirler, ancak yalnızca Tanrı'ya karşı sorumlu olan ve toplumsal kısıtlamaların etkisinden uzak olan mesihler değillerdir. Birkaçı önemli derecede dramatik yeteneğe sahiptir, ancak kişiliklerinin gücüyle başkalarını alt eden tuhaf figürler veya "hayattan büyük" karakterler değildirler.

Genel "sıradanlıklarına" rağmen, sosyal geçmişlerinde ve yaşam deneyimlerinde, onları Spiritist lider olarak bir kariyere *yatkın hale getirmiş olabilecek belirli koşulları tespit etmek* mümkündür: özlemleri artırabilecek, ancak genellikle iyi ücretli, güvenli ve prestijli mesleklerde başarı için gerekli nitelikten yoksun bir tür eğitim; kişisel ufukları genişletebilecek veya kişisel tatminsizlikleri olağan, normal seviyelerin ötesinde yoğunlaştırabilecek bir mesleki ve coğrafi hareketlilik derecesi; ve dışarıdakilere sıradan görünebilecek , ancak acı çeken için kriz boyutlarına varabilecek talihsizlikler ve zorluklarla kişisel karşılaşmalar - işsizlik, hastalık, evlilik sorunları, vb. -. Tüm liderler bu durumların hepsini deneyimlemedi veya bunları tam olarak aynı şekilde deneyimlemedi; ve Gana'da benzer zorluklarla karşılaşmış, ancak bunlara oldukça farklı şekillerde tepki vermiş şüphesiz birçok başka kişi var. Yerel liderlerin yaşam öykülerindeki bu oldukça yaygın, tekrar eden özellikler, aldıkları

belirli eylem yolunun onlar için neden "mantıklı" olabileceğini görmemize yardımcı olur. Başka eylem yolları kesinlikle mümkündü ve aslında, bu Spiritist liderlerin çoğu hayatlarının bir noktasında bu tür alternatifleri araştırmıştı. Burada, Peel ile birlikte, sosyologların " *bu doktrinin o kişinin* zihnindeki kesin nedenini daha fazla araştırma" yetersizliğini itiraf etmeliyiz . [24] Eğer böyle bir kabul, "manevi açlık" [25] veya "yaratıcı dini dürtüler" [26] açısından fenomenolojik açıklamalara kapıyı açık bırakıyor gibi görünüyorsa , belki de olması gereken budur; çünkü bu veya dini grupların herhangi bir başka sosyolojik çalışması için, bu tür grupları yöneten veya kuranların güdülerini ve niyetlerini tam olarak açıkladığını iddia edersek, çok fazla şey iddia etmiş oluruz.

Liderlerin kendi bakış açılarına göre, onların Ruhçuluk öncesi deneyimleri, Tanrı'nın onlar için planının bir parçasıdır, kaçınılmaz bir varış noktasına doğru kademeli ama kaçınılmaz bir "yol gösterme"nin bir parçasıdır. Sosyologların, olayların bu şekilde yeniden yapılandırılmasıyla kendi terimleriyle başa çıkmaları, yaptıklarını ilahi yönlendirme nedeniyle yaptıklarını söyleyen kişilerin görüşlerini destekleyebilecek veya çürütebilecek kanıtlar sunmaları zordur. Tekrar, sadece onların sosyal geçmişlerinde ve yaşam deneyimlerinde onları Tanrı'nın çağrısına daha duyarlı hale getirmiş olabilecek veya daha az hayırsever bir şekilde, kariyer seçimlerinde ilahi yönlendirmenin iş başında olduğunu düşünmelerine neden olmuş olabilecek bilinen belirli koşullara işaret edebiliriz. Bazı yönlendirici vizyonlar, sadece hayal ürünü düşünceler ("Beni iyileştiren Peygambere hayranım, onun gibi olmak istiyorum ve onun yanında olmayı isterdim") veya güç sanrıları ("Kasaba yanıyor ve özel yeteneklerim sayesinde insanları yalnızca ben kurtarabilirim") gibi görünür, ancak "sahte" ve "gerçek" vizyonlar ve rüyalar arasında güvenli bir şekilde ayrım yapamayız.

Batılı, rasyonalist bir yönelimden doğan ve çeşitli bireysel, bencil davranış biçimlerine maruz kalarak beslenen bu şüphecilik, bizi bu ilahi ilhamlı liderlerin bazılarının daha gerçekçi düşüncelerle yönlendirilmiş olma olasılığını düşünmeye sevk ediyor. Özveri, Gana dini geleneğinde baskın bir ideal olmamıştır ve rahiplerin genel nüfustan daha düşük bir maddi standartta yaşamaları beklenmemiştir. Yerel Hristiyan geleneğinde, misyonerlerin fedakarlıkları muhtemelen neyin "vazgeçildiğini" bilenler tarafından, misyonerlerin genellikle ayrıcalıklı ve korunan kişiler olarak göründüğü müritler tarafından değil, daha iyi anlaşılmıştır. [27] Yerel Spiritist liderlerin hepsinin veya hatta bazılarının, pozisyonlarından, aksi takdirde umabileceklerinden daha büyük maddi ödüller elde ettikleri öne sürülmemektedir, çünkü gelirlerinin mütevazı ve genellikle düzensiz olduğunu gördük. Biz sadece, bu kültürel bağlamda dini bir mesleği yoksulluğa giden bir pasaport olarak görmenin bir nedeni

olmadığını ve Tanrı'nın birini görevine yönlendirirken aynı zamanda onun maddi ihtiyaçlarını da karşılayıp karşılamadığını merak etmenin bir nedeni olmadığını ileri sürüyoruz.

Öncü günlerinden günümüze kadar, Spiritistler kiliselerinin diğerlerine göre *ruhsal üstünlüğüne olan güvenlerini ifade ettiler* , ancak buna hiçbir zaman kendilerine katılmak isteyenler için mezhepsel engellerin dikilmesi eşlik etmedi ve diğer Hristiyan topluluklarına yönelik eleştirilerinde sert olmadılar. Topluluktaki her türlü kilise arasında, insanları tam üyeliğe kabul etme konusunda en az seçici ve vaftiz almaya hak kazanma veya denetimli serbestliktekilerden beklenenler açısından en az talepkar olanlardır. Ayrıca, Spiritizmin faydalarından bazılarını arayan ancak kendilerini Spiritist hayata tamamen adamaya isteksiz olanların gevşek bir bağlılık biçimine de izin verirler. Bu açık karşılama, dengeli, kesitsel üyeliklerin gelişmesiyle sonuçlanmamıştır: Spiritist kiliseler, diğer yerel kiliselerle karşılaştırıldığında, etnik olarak daha homojendir, orantısız şekilde çok sayıda kadın üyeye sahiptir ve topluluktaki düşük sosyoekonomik gruplardan yoğun olarak üye alırlar. Üyelerinin büyük çoğunluğunun nispeten düşük sosyo-ekonomik statülerinin farkında oldukları, "kiliseyi inşa etmek" için sık sık dile getirilen "entelektüellere" (yani eğitimli kişilere) olan ihtiyaçlarından anlaşılmaktadır. Resmen, Spiritist kiliseler bilindik, mezhepsel çizgiler boyunca örgütlenmiştir, ancak pratikte bu benzerliğin biraz yüzeysel olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu Spiritist meclisleri içinde çok az sayıda gelişen kulüp veya topluluk vardır ve üyelerin faaliyetleri düzenli hizmet ve şifa seansları programı etrafında kümelenmiştir, ara sıra diğer yerel kiliselerden veya Winneba dışındaki meclislerden gelen diğer Spiritistlerle işbirliği içinde "özel etkinlikler" düzenlenmektedir.

Spiritist Kilisenin Büyümesi ve Gelecek Beklentileri

1957'ye kadar olan dönemde Spiritist kilisesinin büyümesi hakkında güvenilir bilgiler bulunmasa da, 1930'larda MDCC, St. Anthony Healing Power Church ve Twelve Apostles'ın tanıtılmasının yerel bir Spiritist hareketi hemen başlatmadığı anlaşılıyor. Twelve Apostles'ın ikinci bir kolunun tanıtılması ve Church of the Lord meclisinin kurulması dışında, 1932 ile 1957 arasında Winneba'da yeni bir Spiritist meclisi ortaya çıkmadı, ancak aynı dönemde kasabaya üç Pentekostal mezhep, bir Amerikan Adventist topluluğu ve bir Ortodoks mezhebi geldi. Gana'nın bağımsızlığını elde etmesini takip eden on yılda yerel Spiritizm olağanüstü bir başarı elde etti, 1957-1967 dönemi üye sayısında dikkate değer bir büyüme ile karakterize edildi.

1967 ile 1977 yılları arasında Spiritist kiliselerinin üyelikleri artmaya devam etti, ancak eskisinden çok daha yavaş bir oranda. Bu kiliseler için yeni üye alımının giderek zorlaştığını ve

artık kasabanın pagan nüfusundan daha az üye aldıklarını öne süren bazı kanıtlar var. Spiritist kilise büyümesindeki ivme kaybı, mezheplerin ve daha az ölçüde Pentekostal ve Amerikan mezheplerinin üyeliklerindeki yenilenen büyümeyle keskin bir tezat oluşturuyor. Yerel mezheplerin artan popülaritesi, onlara yeni üye alımı için önemli acenteler sağlayan ve ayrıca bu kiliselerin yerel topluluğa entegrasyonuna katkıda bulunan eğitim alanındaki yenilenen çabalarıyla doğrudan ilişkili görünüyor.

Dini pazar yerinin giderek daha rekabetçi bir yapıya bürünmesine rağmen, Spiritistler diğer yerel kiliselerle önemli ölçüde resmi, işbirlikçi ilişkilere girmek zorunda hissetmediler. 1968'de yerel Hristiyan topluluğunun uyum ve birlikten belirgin şekilde yoksun göründüğü zamandan beri kiliseler arası ilişkilerde çok az belirgin değişiklik oldu. 1972'de Yerel Kiliseler Konseyi'nin kurulmasıyla başlayan yerel düzeyde kiliseler arası iletişim ve iş birliğine doğru hareket bu durumu büyük ölçüde değiştirmedi. Spiritist kiliseler hala genel olarak *nyamanyama olarak görülüyor* ve sadece iki istisna dışında diğer Hristiyan topluluklarla daha yakın bağlar kurmaya pek ilgi göstermiyorlar.

spiritist tutumlar gelecekte değişebilir, ancak şu anda çoğu spiritist lider, Hristiyanlığın diğer kollarıyla ilişkilerinin radikal bir şekilde yeniden incelenmesine pek ihtiyaç duymuyor. Güvenleri yersiz olmayabilir, çünkü yeni müritlerin kazanılması 1967'den beri daha zor hale gelmiş olsa da, çoğu yerel meclis, ayrılıkların ve liderlerin kaybının yol açtığı fırtınalara dayanma yeteneğiyle dikkat çekici derecede dayanıklı olduklarını göstermiştir. Spiritist meclislerinin çoğalması, çoğu "yamyam" bir biçim almış olsa bile devam etmiştir ve ana hatları en keskin şekilde On İki Havari'nin yayılmasında ortaya çıkmıştır. Birkaç spiritist kilise bu dönemde genişleyen ve gelişen gruplar olarak öne çıkmaktadır; bunların her birinin yeni üyeler için kendine özgü özel çekiciliği olmuştur ve üçünün de iyi bilinen ve faaliyetleri geniş çapta duyurulan ulusal liderleri olmasına rağmen, başarı için tek veya ortak bir formül görünmemektedir.

Uzun vadede, eğitim ve halk sağlığı alanlarındaki gelişmelerin Spiritist inancın özünü tehdit etmesi ve Spiritist hedeflerde, teolojilerde ve uygulamalarda değişikliklere yol açması beklenebilir. Hangi uyum biçimlerinin gerçekleşebileceği şu anda yalnızca tahmin edilebilir: Bazı Spiritist gruplar, üyelerine yaşam durumlarında ustalık kazanmaları için özel bir gnosis ve *yöntem* sunan batının “manipülasyoncu” mezheplerine benzer bir pozisyon benimseyerek, giderek seküler ve karmaşık bir toplumda bu dünyaya ait yönelimlerini korumaya çalışabilirler ; [28] diğerleri mucizeler ve ani şifalar aramaktan vazgeçebilir, ancak giderek kentleşen ve endüstrileşen bir toplumda Pentekostal, evanjelik hareketler olarak ruhsal bir canlanma arama konusunda coşkularının ve kendiliğindenliklerinin çoğunu koruyabilirler.

Bazıları şüphesiz, kronik olarak dezavantajlı olanlar ve Peygamber Yehu-Appiah tarafından dile getirilen Spiritist öz anlayışını paylaşanlar için son bir sığınak olarak varlığını sürdürecektir: "Politik olarak zararsızız; ekonomik olarak güçsüzüz; "Toplumsal olarak eziliyoruz; ama ruhsal olarak devlerden daha fazlasıyız." [29]

Yedinci Bölüm için Notlar

'Peel, a.g.e.

[2] Sundkler, a.g.e.

[3] ML Daneel, *Güney Shona Bağımsız Kiliselerinde Eski ve Yeni,* Mouton, Lahey, 1974.

[4] DB Barrett, *Afrika'da Bölünme ve Yenilenme,* Oxford University Press, Nairobi, 1968.

[5] BR Wilson, *Dini Mezhepler,* Weidenfeld ve Nicholson, Londra, 1970.

6 Bu tipoloji başlangıçta Batı toplumlarındaki Hıristiyan mezheplerini anlamaya yardımcı olmak için ortaya atılmıştı; Wilson bunu *Büyü ve Milenyum* adlı eserinde Batı dışı toplumlardaki dini hareketlere uyguladı .

'Sundkler, a.g.e.

[8] Daneel, a.g.e.

'Wilson, *Dini Mezhepler,* s. 36.

[lü] Fernandez'in bağımsız Afrika dini hareketlerinin tipolojisi grup sembolizmine (örneğin, ifade edici veya araçsal) ve kültürel yönelime (örneğin, geleneksel veya modern) odaklanır ve grupların birincil dini yönelimlerinden ziyade gizli işlevlerini vurgulama eğiliminde olan tasvirler üretir; bkz. JW Fernandez, "African Religious Movements—Types and Dynamics," *Journal of Modern African Studies,* cilt 2, 1964, s. 531-49.

"Williamson, ibid., s. 162-63.

"Turner, ibid., cilt 2, s. 368.

[I3] R. Horton, "Afrika Dönüşümü", *Afrika,* cilt 41, 1971, s. 85-108.

[I4] H. Fisher, "Yeniden Değerlendirilen Din Değiştirme: Siyah Afrika'da Din Değiştirmenin Bazı Tarihsel Yönleri", *Afrika,* cilt 43, 1973, s. 27-40.

[I5] Ifeka-Moller, Horton'un geleneksel Yoruba dinindeki tek dinli değişimlere dair kanıtlarının misyonerlerin aktif olduğu bir dönemden geldiğini ileri sürer ve onu "döngüsel akıl yürütme" ile suçlar; bkz. G. Ifeka-Moller, "White Power: Social Structural Factors in Conversion to Christianity, Eastern Nigeria, 1921-1966", *Canadian Journal of African Studies,* cilt 8, 1974, s. 55-72.

Örneğin *Penkye Otu'nun* hem "Kayzer Savaşı"nı (1914-18 Savaşı) hem de 1919'daki büyük Grip Salgınını önceden haber verdiği iddia edilmektedir .

"Horton, ibid., s. 104.

[1] "Williamson, ibid., s. 16n. ve s. 18-23.

''Horton, ibid., s. 102.

[20] Horton, ibid., s. 102.

[2I] Misyoner idealleri ile gerçekler arasındaki sorun TO Beidelman, "Social Theory and the Study of Christian Missions," *Africa,* cilt 44, 1974, s. 235-49 ve RW Wyllie, "Some Contradictions in Missionizing," *Africa,* cilt 46, 1976, s. 196-204'te tartışılmıştır.

[22] Aynı durum, üyelerinin çoğunluğu hiçbir misyon kilisesine tam bağlılık göstermemiş olan güney Shona'daki bağımsız kiliseler için de geçerlidir; bkz.

Daneel, ibid., s. 5.

[23] “Görevlere tepki” teması Barrett’ın aynı eserinde vurgulanmaktadır.

[24] Peel, a.g.e., s. 294.

[25] HW Turner, “Afrika Peygamber Hareketleri”, *Hibbert Dergisi,* cilt 61, 1963, s. 115.

[26] Daneel, ibid., s. 309, çeşitli “arka plan şartlandırma faktörlerinin” önemini kabul ederken, bağımsız kiliselerin “her şeyden önce dini kurumlar olduğunu ve büyük ölçüde içeriden doğan ve İncil tarafından uyarılan yaratıcı dini dürtülerle geliştiğini, yalnızca sosyo-politik baskılar sayesinde var olmadıklarını” savunur.

[27] HW Mobley, *Ganalıların Misyoner İmajı,* EJ Brill, Leiden, 1970, s. SO- 89.

[28] Wilson, ibid., s. 141-66.

[2] '1967 Barış Yılı Kutlamalarında Hz. Peygamber'in "Hoş Geldiniz Hitabı"ndan.

Ek A
İSTATİSTİKSEL ÖZET

Tablo 1. Winneba Kilisesi Tam Üyeleri 15 Yaş ve Üzeri*

Kilise	*1957*	*1967*	*1977*	*% Arttırmak 1957*	*1967*
Mezhepler	1301	1491	4168	14.6	17
Amerikan	130	138	240	6.1	73
Pentekostal	291	345	671	18.5	94
Spiritist Kiliseler	181	973	1262	437,	29
Tüm Kiliseler	1903	2947	6341	54.8	115.

Kaynak: Kayıt sekreterleri ve yerel kilise liderleri.

Tablo 2. Kilise Ayinlerinde Kutsal Kitap Okumaları, 1967-68

Kilise	*Hizmet Sırasında Ortalama Okuma Sayısı*	*Ayin Sırasında Okunan Ayetlerin Ort. Sayısı*
Mezhepler	2.6	15.1
Amerikan	2.5	15.5
Pentekostal	2.5	9.0
Spiritist Kiliseler	3.6	25,8

'Yehova'nın Şahitleri hariç, onların ibadetlerine katılamamıştık.

Tablo 3. 1967-68'de Spiritist Hizmetlerdeki Vaaz ve Derslerin Temaları

Tema	*Vaazın*	*Dersin*	*Topl*
Hıristiyan erdemleri	3	7	10
İsa'nın mucizevi çalışmaları	1	8	9
Kutsal Ruh'un armağanları ve güçleri	—	8	8
Ebedi hayat	2	2	4
İsa İyi Çoban	1	3	4
Allah'a ibadet ve övgü [1]	1	2	3
Tanrı'nın Oğlu İsa	—	3	3
Kehanetleri dinleyin	1	1	2
Tanrı'nın güçleri ve kutsamaları	—	1	1
Davut, Golyat'ı yendi	1	—	1
Toplam	10	35	45

[1] Burada vurgulanan konu Tanrı'yı "sevinçle" övmek müzik aletlerinin kullanımı ve ayinlerde dans etmek.

Tablo 4. MDCC (Winneba) Hastalık Bildirimleri: 1967 ve 1976

Rahatsızlıklar	Hastalar		Hastalar İyileşmiş		Ölümler		Kalan Hastalar	
	1967	1976	1967	1976	1967	1976	1967	1976
Sıtma ve diğer ateşler	70	62	68	50	—	—	2	12
Kabızlık	5	72	5	65	—	—	1	7
Gebelik	5	39	4	37			6	2
Solucanlar	4	29	3	18	—	—	9	11
Kasılmalar ve	4	108	4	86			3	22
Sırt ağrısı	4	54	2	34			1	20
Çocuklarda	3	59	2	45			1	14
Rahim akıntısı	3	31	3	29	—	—	1	2
Kısırlık	2	15	2	9	—	—	4	6
Dizanteri	2	21	1	18	—	—	1	3
Yaws	2	2	2	2	—	—	—	—
Kaynamalar	2	11	1	9	—	—	4	2
Mide ağrıları	1	23	1	23	—	—	1	—
Sarhoşluk	1	28	1	23	—	—	3	5
Kusma	1	31	1	29	1	—	2	2
Romatizma	1	24	1	19	—	—	5	5
Çiçek	1	14	1	13	1		—	1
Şişmiş bacaklar	1	21	8	13	—	—	5	8
Delilik	1	3	1	3	—	—	—	—
Göz	1	4	8	3	—	—	4	1
Uyku hastalığı	1	13	7	11	—	—	4	2
Bel ağrıları	1	19	7	15	2	2	1	2
Tüberküloz	8	1	8	1	—	—	—	—
Cadılık	7	4	6	4	—	—	1	—
Baş dönmesi	7	5	5	4	—	—	2	1
Boğaz ağrısı	4	9	3	6	—	—	1	3
İktidarsızlık	4	19	3	15	—	—	1	4
Kulak sorunları	3	9	3	7	—	—	—	2
Bel soğukluğu	3	3	3	3	—	—	—	—
Toplam	65	733	542	594	4	2	104	137
% Artış 1967-76	12.7		9.5		-50.0		31.9	

Tablo 5. Spiritist Liderlerin İstatistiksel Profili*

Seks	*1968* %	*1977* %	*Yaş*	*1968* %	*1977* %
Erkek	78.5	75.0	23-34 yaş.	42.8	*1A*
Dişi	21.4	25.0	35-44 yaş.	28.5	64.2
Topl	99.9 (K	100.0 (N	45-54 yaş.	14.2	21.4
			55-64 yaş.	7.1	3.5
			65 yaş ve	7.1	3.5
			Toplam	99,7 (K 14)	99,7 (K 28)

Kabile	*1968* %	*1977* %	*Eğitim*	*1968* %	*1977* %
Etkili	42.8	60.7	Sıfır	35.7	50.0
Fantazi	28.5	28.5	Öncelik	35.7	32.1
Diğer	28.5	10.7	Orta	21.4	14.2
Topl	99,8 (K	99.9 (K 28)	İkincil	7.1	3.5
			Toplam	99.9 (K 14)	99,8 (K 28)

Önceki Meslek	*1968* %	*1977* %
Profesyo	7.1	—
Bürokrati	7.1	21.4
Satış	21.4	25.0
Çiftçilik, balıkçılık	—	14.2
Zanaat, üretim süreci, emek	64.2	39.2
Topl am	99,8 (K 14)	99,8 (K 28)

Doğumda Din	*1968* %	*1977* %	*İlk Hıristiy Bağlılık*	*1968* %	*1977* %
Putperes	42.	67,8	Mezhep	85.7	46.4
Hıristiya	50.	32.1	Penteko		
Müslüma	7.	—	Mezh	—	10.7
Topl	99.9 (N 14)	99.1 (N 28)	Spiritist Kilise	14.2	42.8
			Topl am	99.9 (K 14)	99.9 (K 28)

Kaynak: Spiritist liderlerle yapılan röportajlar.

Tablo 6. Spiritist Tam Üyelerin İstatistiksel Profili*

Seks	*1967 %*	*1977 %*	*Kabile*	*1967 %*	*1977 %*
Erkek	24.3	22.7	Etkili	80.1	84.4
Kadın	75.6	77.2	Fantazi	16.3	12.9
Toplam	99,9 (N 973)	99,9 (N 1262)	Diğer	3.4	2.6
			Toplam	99,8 (K 973)	99.9 (K 1262)

Yaş	*1967*		*1977*	
	Erkekler %	*Kadınlar %*	*Erkekler %*	*Kadınlar %*
15-24 yaş.	16.8	13.0	17.7	14.9
25-44 yaş.	51.4	52.1	51.2	49.9
45-64 yaş.	25.7	28.2	24.0	25.9
65 yaş ve üzeri	5.9	6.5	6.9	9.1
Toplam	99,8 (K 237)	99,8 (K 736)	99,8 (K 287)	99,8 (K 975)

Üyelik Süresi	*1967 %*	*1977 %*
Doğuştan üye	*4.1*	5.0
Dönüştürmek	95.2	94.9
5 yıldan az.	60.8	62.2
5 9 yıl	30.6	27.6
10-19 yaş.	4.8	5.1
20 yıl veya	3.6	4.9
Toplam	99.9 (K 973)	99.9 (K 1262)

Meslekler	*1967*		*1977*	
	Erkekler %	*Kadınlar %*	*Erkekler %*	*Kadınlar %*
Profesyonel	1.6	—	1.0	0,7
Bürokratik	6.3	1.2	4.8	1.9
Satış	9.2	70.3	6.9	68.1
Çiftçilik,	56.5	19.7	59.9	21.9
Zanaat, üretim süreç, emek	13.9	4.3	14.6	1.8
Diğer	8.4	0,8	7.3	0,5
Emekli, işsiz	3.7	3.5	5.2	4.9
Toplam	99.6 (K 237)	99,8 (K 736)	99,7 (K 287)	99,8 (K 975)

♦Kaynak: Kayıt sekreterleri ve yerel kilise liderleri.

Tablo 7. 1977'de Üç Cemaatin İstatistiksel Profili*

Seks	*AMEZ %*	*MDCC %*	*Kurtuluş %*	*Tüm %*
Erkek	48.6	42.1	30.4	41.8
Dişi	51.3	57.8	69.5	58.1
Toplam	99.9 (K 37)	99.9 (K 38)	99.9 (N 23)	99.9 (K 98)
Yaş				
15-24 yaş.	27.0	10.5	30.4	22.4
25-44 yaş.	35.1	50.0	47,8	43,8
45-64 yaş.	27.0	34.2	21.7	27.5
65 yaş ve üzeri	10.8	5.2	—	6.1
Toplam	99.9 (K 37)	99.9 (K 38)	99.9 (N 23)	99,8 (K 98)
Kabile				
Etkili	89.1	73.6	100.0	85.7
Fantazi	8.1	15.7		9.1
Diğer	2.7	10.5	—	5.1
Toplam	99.9 (K 37)	99,8 (K 38)	100.0 (N 23)	99.9 (K 98)
Doğum yeri				
Winneba Bölgesi	86.4	55.2	86.9	74.4
Merkez Bölge (dışında (Winneba'da)	5 4	23.6	—	11.2
Diğer bölge	8.1	21.0	13.0	14.2
Toplam	99.9 (K 37)	99,8 (K 38)	99.9 (N 23)	99,8 (K 98)
Eğitim				
(Erkekler)				
Sıfır	5.5	62.5	71.4	39.0
Öncelik	11.1	18.7	14.2	14.6
Orta	50.0	12.5	14.2	29.2
İkincil	22.2	6.2	—	12.1
Öğretmen eğitimi	11.1	—	—	4.8
Toplam	99.9 (K 18)	99.9 (N 16)	99,8 (K 7)	99,7 (K 41)
(Kadınlar)				
Sıfır	52.6	68.1	93.7	**70 1**
Öncelik	5.2	13.6	6.2	8.7
Orta	31.5	13.6	—	15.7
İkincil	5.2	4.5	—	3.5
Öğretmen eğitimi	5.2	—	—	1.7
Toplam	99,7 (K	99,8 (K	99.9 (N	99,7 (K

Tablo 7. (devamı)

	AMEZ	*MDCC*	*Kurtuluş*	*Tüm*
Kiliseye Katılım Sıklığı				
Bir kereden az bir hafta	8.1	5.2	13.0	8.1
Haftada bir	78.3	52.6	30.4	57.1
Bir kereden fazla hafta, ama değil Her gün	5.4	10.5	21.7	11.2
Her gün	8.1	31.5	34.7	23.4
Toplam	99.9 (K 37)	99,8 (K 38)	99.8 fN23)	99,8 (K 98)
Meslek				
(Erkekler)				
Profesyonel	27.7	6.2	—	14.6
Bürokratik	5.5	6.2	—	4.8
Satış	16.6	—	14.2	9.7
Çiftçilik, balıkçılık	—	18.7	42.8	14.6
Zanaat, üretim süreç, emek	11.1	52.5	28.5	34.1
Diğer	5.5	—	—	2.4
Emekli, işsiz	33.3	6.2	14.2	19.5
Toplam	99,7 (K 19)	99,8 (K 16)	9Q 7 (N 7)	99,7 (K 41)
(Kadınlar)				
Profesyonel	10.5	—	—	3.5
Bürokratik	10.5	4.5	—	5.2
Satış	42.1	31.8	87.5	50.8
Çiftçilik, balıkçılık	5.2	9.0	6.2	7.0
Zanaat, üretim süreç, emek	10.5	27.2	—	14.0
Diğer	5.2	—	—	1.7
Emekli, işsiz	15.7	27.2	6.2	17.5
Toplam	99,7 (K 19)	99,7 (K 22)	99.9 (N 16)	99,7 (K 57)
Gönüllü Dernek Sayısı Kişi başı üyelik sayısı				
Sıfır	72.9	65.7	100 0	1.0
Bir	18.9	23.6	—	6.1
İki	8.1	7.8	—	16.3
Üç	—	2.6	—	76,5
Toplam	99.9 (K	99,7 (K	100.0 (N	99.9 (K

Tablo 7. (devamı)

	AMEZ	*MDCC*	*Kurtuluş*	*Tüm*
Kardeşin Dini				
Üye ile aynı	37.3	33.0	29.5	33.9
Diğer (mezhep)	36,5	37.7	9.8	31.1
Diğer (Spiritist)	4.0	3.9	7.0	4.6
Diğer (Pentekostal) veya Amerikan	3.2	1.5	2.8	2.4
Müslüman	1.6	1.5	1.4	1.5
Putperest	17.0	22.0	49.2	26.1
Toplam (kardeşler)	99.6 (K 123)	99.6 (K 127)	99,7 (K 71)	99.6 (K 321)
Karısının Dini				
Kocamla aynı	66.6	75.0	25.0	65.5
Diğer (mezhep)	33.3	18.7	—	20.6
Diğer (Spiritist)	—	—	—	—
Diğer (Pentekostal) veya Amerikan	—	—	—	—
Putperest	—	6.2	75.0	13.7
Toplam (kocalar)	99.9 (N 9)	99.9 (N 16)	100.0 (N 4)	99,8 (K 29)
Kocanın Dini				
Karısı ile aynı	54.5	41.6	14.2	40.0
Diğer (mezhep)	27.2	58.3	14.2	36.6
Diğer (Spiritist)	—	—	14.2	3.3
Diğer (Pentekostal) veya Amerikan mezhebi	18.1	—	14.2	10.0
Putperest	—	—	42.8	10.0
Toplam (eşler)	99,8 (K 11)	99.9 (N 12)	99.6 (K 7)	99.9 (K 30)
Babanın Doğumdaki Dini				
Üye ile aynı	2.7	5.2	—	5.1
Diğer (mezhep)	40.5	44.7	8.6	32.6
Diğer (Spiritist)	—	—	—	—
Diğer (Pentekostal) veya Amerikan	—	—	—	—
Putperest	56.7	50.0	91.3	62.2
Toplam	99.9 (K 37)	99 9 (K 38)	99.9 (N 23)	99.9 (K 98)
Babanın Dini Sonradan				
Üye ile aynı	13.5	23.6	13.0	17.3
Diğer (mezhep)	59.4	47.3	13.0	43,8
Diğer (Spiritist)	—	2.6	—	1.0
Diğer (Pentekostal) veya Amerikan	2.7	—	—	1.0
Putperest	24.3	26.3	73.9	36.7
Toplam	99.9 (K	99,8 (K	99.9 (N	99,8 (K

Tablo 7. (devamı)

	AMEZ	*MDCC*	*Kurtuluş*	*Tüm*
Hristiyanlığı Benimseyen İlk Nesil				
Sahip olmak	8.1	21.0	34.7	19.3
Babanın	48.6	34.2	34.7	39.7
Büyükbabanın	18.9	31.5	26.0	25.5
Büyük	24.3	13.1	4.3	15.3
Toplam	99.9 (K	99,8 (K	99,7 (K	99,8 (K

♦Kaynak: Kilise üyeleriyle yapılan röportajlar.

Ek B
SPİRİTİST HİZMETLERİN ÖRNEKLERİ

Kerubim ve Serafim

Kilisenin buluşma yeri, Effutu tanrılarının buluşma yeri olan *Abosomba'dan elli metreden daha az bir mesafede yer almaktadır* . Ahşap bir çerçeve üzerine alüminyum levhalardan inşa edilmiş bir binadır ve bazı evlerin arasında geniş bir avluda yer almaktadır. Binanın önünde, ortasında beyaz bir tahta haç bulunan alçak bir duvarla çevrili kumlu bir alan vardır. Bu alan "Merhamet Alanı" olarak bilinir.

Pazar sabahı ayini saat 9'dan kısa bir süre sonra başladı. Çok temiz ve aydınlık olan kilisenin içinde, yaklaşık yirmi kadın, altı erkek ve on üç çocuk tahta sıralarda oturuyordu. Kadınlardan birkaçı -Haç Taşıyıcılar- beyaz cüppeler giyerken, diğerleri geleneksel Afrika kıyafetleri giymişti. Erkeklerden ikisi Avrupa tarzı gömlekler ve pantolonlar giymişti ve diğerleri Afrika kıyafetleri giymişti. Rahip parlak kırmızı bir cübbe giymişti, yardımcısı Yüzbaşı ise kırmızı kuşaklı beyaz bir cübbe giymişti. Kilisenin bir ucunda, kilisenin ana gövdesinden alçak, ahşap bir bölmeyle ayrılmış bir kutsal alan vardı. Kutsal alanda bir sandalye ve bir masa vardı, bunların üstünde yedi yanan mum, iki vazo çiçek, bir çan ve tahta bir haç vardı. Kutsal alanın önünde parlak kırmızıya boyanmış iki büyük davul vardı. Duvarlara birkaç dini resim asılıydı.

Fanti dilinde yapılan ayin, çok yavaş ve yumuşak bir şekilde söylenen bir ilahi ile başladı. Kaptan ve başka bir adam davulcu olarak görev yaparken, yaşlı bir adam da müzikle aynı anda küçük bir el çanı çalarak onlara katıldı. İlahi sona erdiğinde papaz (veya kendisine hitap edildiği gibi "Piskopos") kutsal alana girdi ve orada yere diz çöktü ve üyeleri dua etmeye yönlendirdi.

Birkaç ilahi hızlı bir şekilde söylendi, üyeler sıraların izin verdiği ölçüde sallanıp dans ettiler. Sonra, Kaptan buhurdanla kilisenin etrafında dolaşırken, papaz tekrar tapınağa döndü. Burada Winneba'daki *Omanhene* , eyalet ileri gelenleri, genel halk ve yardımcım ve ben için bir dua etti. Son olarak, Kaptan, Haç Taşıyıcıları ve kilise üyeleri için dua etti. Dua ederken üyeler tapınağa dönük, başları eğik ve gözleri kapalı bir şekilde diz çöktüler.

Daha fazla ilahi kesintisiz devam etti ve sonra papaz bir kez

daha tapınağa girdi. Bu sefer, sadıkların Tanrı'nın sözünü daha iyi anlayabilmeleri için ilahi ışık için dua etti. Ayrıca, ayrılan tüm sadıkların ruhlarının huzuru için de dua etti. Bundan sonra cemaat diz çöktü ve Rab'bin Duası'nı okudu, ardından başka bir ilahi daha geldi. İncil'den ilk ders papaz tarafından tapınaktaki yerinden okundu ve bu, Pavlus ve Silas'ın Makedonya'daki denemelerini anlatan ve deprem sırasında mucizevi bir şekilde zarardan kurtulmalarıyla sonuçlanan Elçilerin İşleri 16:1-32'den uzun bir pasajdı.

Bu bölüm okunduktan sonra cemaat ayağa kalktı ve bir kadın onlara ilahi söyledi. Sonra ikinci ders geldi, yine mabetten papaz tarafından okundu. Bu sefer Hıristiyan erdemleri teması üzerine Romalılar 13:1-14'ü okudu. Bunu başka bir ilahi izledi, ardından cemaat üyeleri ayağa kalktı ve kollarını kaldırarak Havarilerin İnanç Bildirgesi'ni okuyarak inançlarını ilan ettiler. Sonra papaz dua ederken dizlerinin üzerine çöktüler, sesi zaman zaman garip bir boğuk çığlık atan bir kadın tarafından kesiliyordu. Tam o sırada kilisenin dışındaki sokakta bir tür kargaşa oldu ve buhurdanıyla kilisede dolaşan Yüzbaşı, dışarıda neler olup bittiğine daha yakından bakmak için pencereye doğru yürüdü. Bu arada papaz duasına devam etti.

Bitirdiğinde, papaz üç üyeyi öne çıkıp özel dualar okumaya çağırdı. Bunlardan ilki, Gana'nın genel refahı ve özellikle Winneba'nın refahı için dua eden bir kadındı. Onu, hastalar, engelliler, kısırlar ve işsizler için dua eden bir adam izledi. Yine bir adam tarafından edilen üçüncü dua, Gana'daki tüm Spiritist kiliseleri içindi, ancak özellikle Winneba'dakiler içindi. Papaz bu dua serisini, Tanrı'dan tüm armağanlarını üyelere bahşetmesini isteyerek sonlandırdı. Birkaç dakika boyunca işlemlerde bir durgunluk oldu. Papaz ve bir Haç Taşıyıcısı, konusunu belirleyemediğimiz özel bir tartışmaya girdiler. Üyelerin birçoğunda biraz kıpırdanma vardı. Sonra papazla konuşan kadın, kilise üyelerine uygun davranış hakkında kısa bir konuşma yaptı.

Bundan sonra papaz vaazını verdi. Bu oldukça kısa olmasına rağmen, cemaatten gelen “Halleluja!” ve “Praise the Lord!” haykırışları veya bazı üyeler tarafından başlatılan birkaç şarkı kıtasıyla sık sık kesiliyordu. Vaaz sırasında Yüzbaşı ve bir kadın birbirleriyle sessizce konuşuyorlardı ve cemaat üyeleri huzursuzluk belirtileri göstermeye başladı. Bazıları kiliseden kısa süreliğine ayrılırken, çocuklar kendi aralarında sohbet etmeye başladı ve birkaçı amaçsızca avluya doğru yürüdü.

Vaaz sona erdiğinde papaz, orada bulunan insanları öne çıkıp Tanrı'nın iyiliğine tanıklık etmeye çağırdı. İlk cevap veren, son seyahatleri sırasında Tanrı'nın koruması için şükranlarını dile getiren ve "Tanrı'ya şükredelim, gerçekten var..." şarkısını söyleyerek bitiren bir kadındı. Başka bir kadın, Tanrı'nın kendisi için "mucizeler yarattığını" anlattıktan sonra bağış kasesine 20

pesewa (yaklaşık 20 sent) koydu. Bir adam ayağa kalktı ve Tanrı'nın kendisine merhametli davrandığını ve övülmesi gerektiğini söyledi ve kaseye birkaç peni koyarak bitirdi.

Kaptan daha sonra bir ilahi söylemeye başladı ve cemaat ona katıldıktan sonra durdu. Bunu yaptığında ilahiler durakladı ve bir an için basitçe sönüp gitme tehlikesiyle karşı karşıya gibi göründü. Bu noktada bir kadın ilahiyi güçlü bir şekilde taşıdı, diğerleri onu başka bir kıtada görmek için bir araya geldiler. Bu neredeyse başarısızlıktan sonra papaz, ayin sırasında veya geçen hafta "bir şey gören veya duyan" herkesin öne çıkmasını istedi. Görünüşe göre kimse görmemişti ve hiçbir rapor verilmemişti. Daha sonra anlatmak istedikleri bir rüya olup olmadığını sordu. Burada da yine bir yanıt yoktu.

Bundan sonra, canlı bir şarkı eşliğinde sunulan kurban geldi:

Ey Rabbimiz, kudret!
Ey Rabbimiz, kudret!
Ey Rabbimiz, kudret!
Güç, güç, güç, ey Rabbimiz!

Bu şarkı, üyeler dans ederek ve sallanarak, kurban kasesinin önünden geçerken söylendi. Rahip ve Kaptan davulları yönetti, elleriyle onlara öfkeyle vurdular. İki kadın kollarını uzatarak kutsal alanın önünde dönmeye başladı; bir diğeri kilise boyunca yukarı aşağı koştu, banktan banka sıçradı; bir diğeri ise yere düşmeden önce davulcuların önünde tek ayak üzerinde zıpladı. Kaptan buhurdanı kaptı ve kilisenin etrafında hızla koştu, arkasında tütsü izi bıraktı. İki adam aceleyle banklardan bazılarını kenara itti, birkaç kadın kendilerini etrafa atmaya başladı, düştükçe veya tökezledikçe bankları devirdiler.

Dans sırasında tapınağa geri dönen papaz, şimdi cemaatin arasında dolaşıyordu. Elinde metal bir çubuk taşıyarak, bunu ayaklarının dibine diz çökmeye gelenlerin alınlarına hafifçe koydu. Arkasından bir Haç Taşıyıcı geldi ve küçük tahta haçını diz çöken her kişinin başına koydu. Bir diğeri bir şişe su tutuyordu ve boştaki elini buna daldırarak, önünde diz çöken iki çocuksuz kadının karnını ovuşturdu. Kısa bir süre sonra bu Haç Taşıyıcı, elleri göğsünün önünde sıkıca kenetlenmiş halde şiddetle titremeye başladı ve arkadaşları tarafından sıkıca tutulmak zorunda kaldı.

Sonra Yüzbaşı titremeye ve sallanmaya başladı, yüzüne defalarca tokat attı. Birkaç kişi onu engellemek için öne doğru koştu, ama o kurtuldu ve kilisenin zemininde taklalar atmaya başladı. Bunu yaparken sol gözü sıkıca kapalı kalırken sağ gözü yuvasında çılgınca yuvarlanıyordu. Tüm bu süre boyunca papazı oruç tutmamakla suçlayarak yüksek sesle bağırıyordu. Papaz gerçekten oruç tuttuğunu ve Yüzbaşının yanıldığını söyledi. Üyeler şimdi bu olayların gidişatından oldukça eğleniyor gibi görünüyorlardı ve kadınlardan kıkırdamalar duyuluyordu. Ancak

Yüzbaşı bu kadar kolay vazgeçmeyecekti ve kıvranıp titrerken suçlamasını birkaç kez tekrarladı. Bu noktada papaz oturduğumuz yere koştu ve Ruh'un Yüzbaşının üzerine indiğini, iyileşmesi için Merhamet Alanına götürülmesi gerektiğini açıkladı. Sonra Yüzbaşı papaz, iki kadın ve bir erkek tarafından desteklenerek kiliseden ayrıldı ve üyeler dağılmaya başladı. Ayinin sabah 10:30 civarında bitmesi planlanmıştı ancak saat 13:00'ü geçti.

Hıristiyan Kilisesi

Cherubim ve Seraphim'in karşısında, ahşap bir çerçeve üzerinde yıpranmış alüminyum levhalardan yapılmış harap bir yapı bulunmaktadır. Burası, kurucusu Havari John Taylor'ın anısına halk arasında "Taylor Kilisesi" olarak bilinen Hristiyan Kilisesi üyelerinin buluşma yeridir. Cuma akşamı saat 7:30 civarında büyük haftalık ayine katılmak üzere bu binaya girdik. İçeride yarı karanlık bir durum hakimdi, tek ışık kirişlerdeki konumundan sürekli tıslayan tek bir basınç lambasından ve papazın masasının üzerinde zayıfça titreyen tek bir mumdan geliyordu.

O akşam ayine yaklaşık elli beş kişi katıldı. Bunlardan altısı erkek, yirmi beşi kadındı ve geri kalanı bebekler ve büyük çocuklardı. Kadınlar ve çocuklar erkeklerden ayrı otururken, papaz ve üç ihtiyar papazın masasının arkasında, diğerlerinden biraz uzakta oturuyorlardı. Papazın masasında, mumdan ayrı olarak bir el zili, iki İncil, iki ilahi kitabı (Metodist) ve iki çalar saat duruyordu. Masanın bir tarafında büyük bir davul vardı. Cemaatin çoğu üyesi geleneksel Afrika kıyafetleri giymişti, ancak birkaç genç erkek ve kız batı tarzı kıyafetler giymişti. Papaz beyaz, açık yakalı bir gömlek ve keskin bir şekilde buruşmuş beyaz pantolonla tertemizdi.

Fanti'de yapılan ayin coşkulu bir ilahiyle başladı ve ardından çok daha yavaş bir ilahi geldi. Papaz daha sonra Tanrı'ya şükranlarını sunduğu ve ülkenin güvenliğini ve refahını kendi ellerine bıraktığı bir dua etti. Dua hastalar ve özellikle hastanelerde olanlar için bir yakarışla sona erdi. Papaz daha sonra cemaatin de katıldığı Rab'bin Duası'nı okumaya başladı. Kilisenin arkasındaki bir kadın, cemaatin katılımıyla devam eden bir ilahiyi başlattı ve bu ilahi çağrı-cevap tarzında söylendi. Bundan sonra papazın davula coşkuyla vurduğu çok canlı bir ilahi söylendi. Cemaat daha sonra papazın masası ile sıralar arasındaki alanda bir daire şeklinde dans etmeye başladı ve şarkıyla aynı anda ellerini çırptılar. İki kadın bir yandan diğer yana sallandı ve sonra kilisenin zemininde zıpladı ve hopladı. İlahinin bitmesiyle birlikte ikisi de yere serilmiş bir şekilde yatıyorlardı ve arkadaşları tarafından yerlerine taşınmaları gerekti.

Papaz daha sonra ayağa kalktı ve masasının yanında durarak ilk dersi okudu. Bu, İsa'nın öğrencilerine "birbirinizi sevin" emrini verdiği ve onlara "Benim gittiğim yere şimdi beni takip edemezsin; ama sonra beni takip edeceksin" dediği Yuhanna 13:30-36'dandı. Okumanın sonunda papaz "O'nu övün!" diye bağırdı ve cemaat "Amin!" diye karşılık verdi.

Rahip daha sonra cemaat arasında ileri geri hareket ederek dersin temasını vaaz etti. Buna onun tarafından çok fazla el kol hareketi eşlik etti ve birkaç kez ara verip cemaatini "Halleluja [1] "Rab'be övgüler olsun" ve "İsa'ya övgüler olsun!" haykırışlarıyla ikaz etti. Vaaz sırasında bazen ilahinin birkaç kıtasını söyleyen üyelerden gelen haykırışlarla aynı sıklıkta sözü kesildi. Bundan yaklaşık on beş dakika sonra, rahip kutsal yazılardan başka bir pasaj okudu, bu sefer Yuhanna 10: 10-16'dan, "İyi Çoban" temasıyla ilgiliydi. Bunu yine papazın kısa bir vaazı izledi. Bağıran bir sesle, başının ve bacaklarının sarsıntılı hareketleriyle birlikte vaaz verdi ve öğüt verdi. Bir ilahi tarafından bölündüğünde, davula doğru koşup onu şiddetle çalardı veya şarkıya eşlik eden dansa katılırdı. Böyle bir durumda, tüm çocukları kilisenin zemininde bir dansa yönlendirdi.

Yaklaşık yirmi dakikalık vaaz, şarkı ve danstan sonra, papaz İncil'den bir bölüm daha okudu. Bu, İsa'nın ihtişamını ve lütfunu öven Yuhanna 1:11-16'dandı. Bunu yine daha fazla vaaz, şarkı ve dans izledi. Ayinin bu kısmı sona ermeden kısa bir süre önce, papaz ve diğer iki adam çılgınca davul çalmaya başladılar. Şarkı söyleme sona erdi ve cemaat dansçıların etrafında yarım daire şeklinde toplandı, ellerini çırptılar ve "Rab'be övgüler olsun!" ve "Ona övgüler olsun!" diye bağırdılar.

Ayinin bu çalkantılı aşaması sona erdiğinde, insanlar yerlerine dönerken kısa bir duraklama oldu, bazı kadınlar eforlarının ardından mendilleriyle kendilerini yelpazelediler. Rahip daha sonra cemaatin Metodist İlahi Kitabı'ndan 90. İlahi'yi söyleyeceğini duyurdu, ancak bu İlahi Kitabı'nın yalnızca üç kopyası mevcut gibi görünüyordu. İlahi, rahip şarkıcıları bir koro şefi tarzında yönetirken, biraz kontrollü bir şekilde çok iyi söylendi.

Bunu papazın yaptığı bir dua izledi, bu duada üyelerin inancının artması, dünyanın gizemlerini daha iyi anlamaları ve birbirlerine karşı daha fazla sevgi duymaları için Tanrı'nın kutsamasını istedi. Daha sonra benim ve yardımcım için dua etti. Sonra sunu geldi. Masanın üzerine pirinç bir tava yerleştirildi ve üyeler ona doğru dans ettiler, önce çocuklar, sonra kadınlar ve en son erkekler. Masanın yanından dans ederek geçtikten sonra bir daire oluşturdular ve papaz tavayla merkeze geçti ve Tanrı'ya halkının "fakir sunusunu" kabul etmesi ve onları kutsaması için dua etti.

Sunu ihtiyarlardan biri tarafından alındıktan sonra, papaz

artık hastaları iyileştirmeye hazırlanırken, cemaat masanın önünde ayakta duruyordu. Dua ederek şöyle dedi: “Işığımız, Tesellimiz, Koruyucumuz, Büyük Şifacı İsa, aşağı in ve halkını çeşitli sıkıntılarından iyileştir... Cemaat yüksek sesle dua etti, her kişi ayrı ayrı ama aynı anda dua ediyordu, böylece tam olarak ne söylediklerini duymak imkansızdı. Şimdi cemaatin tüm üyeleri dizlerinin üzerindeydi, papaz ise ellerini üzerlerine koyarak hızla dua ederek etrafta dolaşıyordu. Aniden, bir kadını yakaladı ve onu çemberin ortasındaki yere fırlattı ve çemberin iç kısmında taklalar atmaya başladı. Bir kadın düşmüş arkadaşının üzerinde dururken, diğerleri kollarını yukarıda tutarak dans ediyorlardı. Yerdeki kadın, kollarını arkasına koyup yan yatarken seğirmeye ve titremeye başladı. Birkaç dakika sonra, beş kadın ve bir genç adam daha yere yığıldı, hepsi de kıvranarak ve tekmeleyerek etrafta yuvarlanıyordu. Meclisin diğer üyeleri bu kişilere katılarak, kadınların giysilerini ayak bileklerine sıkıca bağladılar, böylece açığa çıkmasınlar diye. Rahip daha sonra yerde yatanların arasına girdi ve ellerini her birinin üzerine koydu. Bunun üzerine, ilk düşen kadın hariç, normal şekilde yerlerine dönebilecek kadar sakinleştiler; o da tek ayak üzerinde yerine geri döndü.

Sıraların yeniden düzenlendiği ve insanların mendilleriyle serinlediği birkaç dakikanın ardından, kilisenin arkasındaki bir kadın, çağrı-cevap tarzında devam eden bir şarkı başlattı. Papaz daha sonra iki saatten az süren ayini, "Yüce Tanrı, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'un kutsaması hepinizle olsun, şimdi ve sonsuza dek" diyerek kapattı. Cemaat "Amin!" diye karşılık verdi ve sokağa çıktı.

Dugan Kilisesi

Pazar sabahı saat 9:30 civarında, kiliseyi yoldan etkili bir şekilde gizleyen uzun otların arasından dar bir patikada yürüdükten sonra Dugan Kilisesi'ne ulaştık. Kilisenin kendisi birkaç binadan oluşuyordu: hastalar için ahşap bir kulübe, özel dualar ve toplantılar için beton bir bina ve birkaç kadının toplandığı ve yumuşak bir şekilde şarkı söylediği bambu bir bölme. Yaklaştığımızda, neredeyse yere kadar uzanan beyaz bir cüppe giymiş olan Peygamber tarafından karşılandık. Çok daha genç bir adam olan yardımcısı da aynı şekilde giyinmişti. Peygamber, bize yerlerimizi gösterdikten sonra bölmenin bir ucunda duran bir masaya geçti. Masanın üzerinde bir el zili, bir İncil, bir çalar saat, bir kutu mum, bir şişe "Florida Suyu", bir yazı defteri ve bir kalem dahil olmak üzere birkaç eşya vardı. Kadınlar şarkı söylemeye devam ederken, bölmenin içine yerleştirilmiş ahşap sıralara oturmak için daha fazla insan içeri girdi.

Yaklaşık on beş dakika şarkı söyledikten sonra, Peygamber aniden zilini aldı, şiddetle çaldı ve topuklarının üzerinde dönerek beton binaya doğru yürüdü. Bu sırada yaklaşık yirmi dört kadın,

altı erkek, üç genç kız ve yirmi kadar küçük çocuktan oluşan bölmede oturan herkes onu takip etti. Binanın içinde Dugan, her iki tarafında İsa'nın bir resmi asılı olan yedi yanan mumlu bir şamdan önünde diz çöktü. Artık küçük karanlık odada sıkıca bir araya toplanmış olan üyeler tarafından çevrelenen Peygamber, Kutsal Ruh'un hepsinin üzerine inmesi için yalvardı. Sonra Havarilerin İnancını okudular ve Dugan bir ilahinin ilk birkaç kelimesini söylemeye başladı: "O'na şükredelim, çünkü O Kraldır. Ona teşekkür edelim, çünkü O her zaman Kral olacaktır." Bu bittiğinde Peygamber uzun ve kapsamlı bir dua etmeye başladı, bu sırada cemaatten gelen "Amin!" ve "Halleluja!" haykırışlarıyla birkaç kez bölündü. Yüce Tanrı'ya övgüler sunarak başladı ve Winneba'daki kiliseler, hastane hastaları, *Omanhene,* polis, yerel konsey, Winneba halkı ve paganizmin sonu için dua etmeye devam etti. Bitirdiğinde, zilini çaldı ve hemen üyeler yüksek sesle, ancak bireysel olarak dua etmeye başladılar. Bu dua yaklaşık dört dakika sürdü ve Peygamber'in çanının sesiyle sona erdi. Başka bir ilahi daha duyuldu ve Adoration, üyelerin Rab'bin Duası'nı söylemesiyle sona erdi.

Peygamber şimdi üyeleri avludan geçerek muhafazaya götürdü. Geri yürürken, "Göksel Kral, seni yücelteceğiz..." diye şarkı söylediler. Muhafazaya girdiklerinde oturmadılar, bunun yerine Peygamber'in masasının önünde duran tahta bir haçın etrafında sürüklenerek şarkı söyleyip dans ettiler. Peygamber masa ile haç arasında dururken, yardımcısı sallanan, sürüklenen dansçıların arasında hareket etti. Bu yardımcı zaman zaman kişileri Peygamber'in önünde diz çökmeleri için öne getirirdi. Bunu yapan ilk kadınlar arasında üç hamile kadın vardı. Peygamber onlar için dua etti, her seferinde sol elini kadının karnına koydu ve sağ eliyle başına Florida Suyu ve zeytinyağı karışımı sürdü.

Bu arada şarkı söyleme, dans etme, el çırpma ve davul çalma hiç durmadan devam etti. Peygamber'in önüne yaşlı bir kadın getirildi, Peygamber elini kadının başına koydu ve orada tutarak yavaşça etrafında üç kez döndü. Bunu yaptıktan sonra, yardımcısı onu dansçıların arasına geri götürmeden önce kollarını yağ ve suyla çabucak ovdu. Daha sonra bebekli anneler Peygamber'in ayaklarının dibine diz çökmeye götürüldü ve bacakları kurumuş küçük bir oğlan çocuğu için Peygamber, cemaati daha sert alkışlamaya, daha enerjik dans etmeye ve daha yüksek sesle şarkı söylemeye çağırdı. Şifa boyunca Peygamber oldukça sakin ve metodik görünüyordu ve hizmet verdiği kişilerin başlarının üzerinden dalgın bir şekilde bakıyordu.

Bir kez daha çan müziği sona erdirdi ve Peygamber orada bulunan gençler için dua etmeye başladı, duası cemaatten gelen haykırışlarla sık sık bölünüyordu. Bunu başka bir ilahi izledi, sonunda Peygamber çanını çaldı ve cemaat "Tanrı'ya şükürler

olsun" diye bağırdı. Birdenbire Peygamber uzun, acıklı bir çığlık attı ve kollarını göğe doğru açtı. Bir kadın öne doğru dans etti ve bir ilahi söylemeye başladı, bu da davul ve dansın tekrar başlamasına neden oldu. Şimdi Peygamber dansçıların arasından geçmeye başladı, "İsa!" diye bağırıyordu. "İsa!" etrafta dolaşırken ellerini erişebilecekleri kişilerin üzerine koyuyordu. Şimdi gözle görülür şekilde canlanmıştı ve bir kez daha masasına ulaştığında başını geriye attı ve dikkat çekici derecede sert bir sesle "Ai!" "Ai!" "Ai!" diye bağırdı.

Peygamber daha sonra masasında kilise için bir dua etti ve kilisenin hala aktif ve canlı olduğu için Tanrı'ya şükretti. Bitirdiğinde, cemaat daha önceki gibi dua etti ve bunu başka bir ilahi izledi. Davul ve dans tekrar başladı ve bu devam ederken Peygamber'in yardımcısı dansçıların arasında dolaştı, burada ve orada durup bir kadının kulağına bir şeyler fısıldadı. Sonra yardımcı emaye bir leğene biraz su koydu ve tekrar dansçıların arasına gitti, başlarına su serpti. Leğeni attıktan sonra dansçılar arasındaki bazı kadınları yakaladı ve onları kalabalığın ortasına fırlattı. Bu kadınlar neredeyse hemen arkadaşlarının dans eden ayakları arasında yerde ileri geri yuvarlanmaya başladılar ve davranışları diğerleri için bir katalizör görevi görüyordu. Birkaç dakika içinde en az on beş kadın kendilerini etrafa fırlatmaya, kollarını uzatarak dönmeye ve patiklerini muhafazanın ahşap direklerine öyle şiddetli bir şekilde vurmaya başladılar ki tüm yapı titredi ve sarsıldı. Bir noktada, kadınlar bankların üzerinden düştükleri veya yuvarlandıkları, kıvrandıkları ve tekmeledikleri, bunu yaparken inledikleri için sandalyelerimizi geriye çekmek zorunda kaldık. Bu çılgınca aktivitenin yaklaşık beş dakikasından sonra, müzik durdu ve kadınların çoğu yorgun bir şekilde banklardaki yerlerine geri döndüler. Ancak dört kadın, bir süre sessizce yerde yattı ve ancak Peygamber ellerini üzerlerine koyduktan sonra hareket ettiler. Kendilerine geldiklerinde, bu kadınlar tekrar tekrar "İsa!" diye bağırdılar.

İlk dersin okunması için hazırlık olarak, devrilmiş sıraları düzeltmek ve cemaat arasında bir miktar düzen sağlamak birkaç dakika sürdü. Sadaka teması üzerine olan bu ders, bir ihtiyar tarafından 1 Korintliler 13'ten okundu. Peygamber okuma sırasında kısa "Ha!" haykırışlarıyla sözünü kesti. Dersi bir ilahi ve daha fazla dans izledi. Sonra Peygamber cemaat arasında dolaşarak ders hakkında yorum yaptı ve ayrıntılandırdı. Putperestlere karşı duyduğu derin nefreti dile getirerek, onlara Mesih'i kabul ettiklerinde bu tür uygulamalardan vazgeçmeleri gerektiğini söyledi. Hristiyanların hayatlarında sadakanın önemini vurguladıktan sonra, aniden Adoration'ın gerçekleştiği binaya doğru koştu. Bir anlığına kolunun altında İsa'nın resimlerinden birini taşıyarak tekrar belirdi. Cemaatin arasında tekrar dolaşarak resmi orada bulunanlardan birkaçının yüzüne fırlattı, her

seferinde kuru bir şekilde gülüyordu ve sadece şifa için kendisine gelenlere alaycı bir şekilde gülüyordu.

Masasına geri döndüğünde, resmi haçın tabanına koydu ve önceki Cuma günü oruç tutan herkesi öne çıkmaya çağırdı. Üç kadın bunu yaptı ve Peygamber tarafından kutsandılar. Sonra İsa Mesih'i "görmüş" olan herkesi öne çıkmaya çağırdı. Üç kadın ve bir erkek öne çıktı ve onlar da Peygamber'in kutsamasını aldılar. Sonra daha önce kullanılan leğeni aldı, içine birkaç ot sapı koydu ve haçın tabanındaki resmin yanına koydu. Bunu yaptıktan sonra, hasta olan ve şimdi iyileşen herkesi huzuruna gelmeye çağırdı. Yedi kadın ve bir erkek öne çıktı ve kendilerine bir ot sapı verildi. Övgü ve şükran ilahisi söylerken bunları önlerinde tuttular.

Peygamber daha sonra üyelerden tanıklık istedi. İki kadın ayağa kalktı ve sağlıklarına kavuştukları için şükrettiklerini söyledi. Biri leğene 1 Cedi koyarken diğeri 50 pesewa teklif etti. Sonra ciddi bir ateşten muzdarip olduğunu ancak Peygamber'in kendisi için dua etmesinden sonra iyileştiğini söyleyen genç bir kız geldi. Başkalarının da katıldığı bir ilahi söylemeye başladı. Sonra bir kadın geldi ve cemaatin karşısına geçti ve bir gün avlusunda balık tüttürürken evinden gelen bir sesin çocuğunun ağladığını söylediğini anlattı. Endişelenen kadın onu kapıp hemen Peygamber'e götürmüş ve Peygamber de onun için dua etmiş. Kısa bir süre içinde çocuk iyileşmişti. "Tanrı'ya şükürler olsun!" sözleriyle leğene birkaç bozuk para koydu.

Bir adam ayağa kalktı ve “Tanrı’ya şükürler olsun!” diye bağırdıktan sonra cemaate şarkı söyledi. Onlar şarkı söylerken, haçın etrafında dans ettiler ve Peygamber de onlara katıldı. Bundan sonra cemaatin tüm üyeleri şarkı söyleyip, adaklarını bıraktıkları leğene doğru dans ettiler. Bu yapıldıktan sonra Peygamber yanımıza geldi, tüm cemaat şarkı söyleyip dans ederek etrafımızda bir daire oluşturdu. Peygamber ellerimi ellerinin arasına aldı ve Tanrı’dan beni korumasını ve bana uzun ömür ve refah vermesini diledi. Sonra aynısını yardımcım için de yaptı ve Tanrı’nın ona samimi bir eş vermesini istedi. Sonra hala etrafımızı saran cemaat her zamanki gibi dua etti, ardından Peygamber bazı üyelerin ellerindeki “mesajları” okumaya başladı. Sarsıntılı bir şekilde muhafazanın etrafında dolaştı, şu ya da bu avuca hızlı bir bakış attı, hiçbir ele yakından bakmadı. Bu tür kısa bakışların ardından dönüp hızla farklı yönlere bakıyor ve bunu yaparken ayaklarını hızla yere vuruyordu. Aynı zamanda "Ha!", "Ai!" ve "Jesus!" diye bağırmaya devam ediyor ve "Üç gün oruç tutun!" gibi emirler veriyordu.

"Mesajlar" verildiğinde, Peygamber'in tavrı bir kez daha değişti. Sakince ve neredeyse sıkılmış bir şekilde, cemaate gelecek haftanın etkinlik programını özetledi. Ayin, cemaatin tamamının Rabbin Duası'nı okumasıyla sona erdi.

U4>

■

£

.

»

A "•'"

* - ^r» ¹e » " -

M 3 t ».

■ <• »■

VT »

Ek C
RUHÇU LİDERLERİN KISA BİYOGRAFİLERİ (1968)

AR Bennett (MDCC)

Rahip Bennett, ellili yaşlarının ortasında, ortalama boy ve yapıda, nazik ve onurlu bir adamdır. Ailesi aslen Cape Coast'ta yaşayan bir Fanti'dir ve hala bu büyük Fanti kasabasında yaşayan birçok akrabası vardır. Ancak Bennett, 1912 yılında Nijerya'da, Nijer deltasının doğu ucunda bulunan Bonny kasabasında doğmuştur. Ebeveynleri kısa bir süre önce Bonny'ye taşınmış ve ikisi de doğuştan ait oldukları Metodist kilisesini terk ederek Afrika Ortodoks Katolik Kilisesi'ne katılmıştır. Babası, Nijeryalı eski bir Anglikan olan Garrick Braid'in çalışmaları ve daha sonra Marcus Garvey'in Afrika Ortodoks Kilisesi'nin etkisiyle ortaya çıkan bu erken bağımsız dini toplulukta öncü bir rahip olmuştur. Babası kendini tam zamanlı olarak pastoral çalışmalarına adasa da annesi Bonny'deki pazarda küçük tüccar olarak çalışmıştır. Babasının kilisesi tarafından işletilen İlkokula yaklaşık altı yıl devam ettikten sonra, genç Bennett bir AOCC din görevlisi oldu ve bu kapasitede altı yıl daha çalıştı, bu süre zarfında okulda öğretmenlik de yaptı. 1936'da evlendi ve karısıyla birlikte Accra'ya taşındı ve ertesi yıl AOCC bakanlığına başladı. Sonraki yıllarda AOCC'ye olan inancını yavaş yavaş kaybetti, bunun başlıca nedeni üç çocuğunun erken bebeklikte art arda ölmesiydi. Papazının çocuklarına bile çok az koruma sağlayan bir kilisede "ciddi anlamda eksik" bir şeyler olması gerektiğine inanarak AOCC'den ayrıldı ve karısıyla (o da AOCC üyesiydi) birlikte 1947'de MDCC'ye katıldı. 1947'den 1948'e kadar Swedru yakınlarındaki Ekumfi'deki MDCC meclisinde yardımcı papazdı. 1948'de MDCC bakanlığına atandıktan sonra bir yıl daha Ekumfi'de kaldı, ardından 1967'de Winneba'ya transfer edilmeden önce sırasıyla Essiam, Akwamu, Apam, Kwanyako, Sekondi, Abora, Accra ve Kumasi'deki meclislerde çalıştı. Eşiyle birlikte şu anda hepsi MDCC üyesi olan dört çocuğu var.

Kobena Donkor (On İki Havari)

Sessiz, gergin bir adam olan Pastör Donkor, "yaklaşık kırk yıl önce" Winneba'da doğmuş bir Effutu'dur. Babası balıkçı, annesi ise balıkçıydı. Kobena doğduğunda her iki ebeveyni de putperestti ancak daha sonra MDCC'ye katıldı Kobena da çocukken MDCC ayinlerine katıldı ancak 1946 civarında evden ayrıldıktan sonra kiliseyle bağını yavaş yavaş kaybetti. Her iki ebeveyni de MDCC'deki üyeliklerini sürdürdü ve şu anda Winneba meclisinin aktif üyeleri olmaya devam ediyorlar. Pastör Donkor okula gitmedi ancak yaklaşık beş yıl birlikte çalıştığı yerel bir taş ustasının yanında çıraklık yaptı. Çıraklığını tamamladıktan sonra

Accra'ya taşındı ve burada CFAO (Compagnie Français Afrique Orientale) ve A. Lang gibi bir dizi inşaat müteahhidi tarafından istihdam edildi. İkinci şirkette çalışırken, Accra'nın yaklaşık yirmi beş mil kuzeybatısındaki bir kasaba olan Nsawam'daki bir inşaat alanında çalışmaya gönderildi. İş sadece birkaç ay sürdü ve bittiğinde Donkor ve diğer birkaç işçi işten çıkarıldı. Daha sonra kişisel eşyalarını toplamak için Accra'ya geri döndü ve Accra'daki bu kısa kalışı sırasında hayatını değiştirecek olan rüyayı gördü. Donkor rüyasında daha önce hiç görmediği ve adını bilmediği bir peygamberle çalıştığını gördü. Winneba'daki evine döndüğünde rüyayı babasına anlattı ve babası onu Mozano'daki MDCC'den Peygamber Jehu-Appiah'ı ziyarete götürdü. Peygamber, Kobena Donkor'a rüya hakkında yakından sorular sorduktan sonra ilahi rehberlik için dua etti ve sonra rüyasında gördüğü adamın Oniki Havarinin başı olan Peygamber Kofi Sasa olduğunu açıkladı. Donkor daha sonra Swedru merkezindeki Peygamber Sasa'yı görmeye gitti ve stajyer papaz olarak kabul edildi. Yaklaşık altı yıl süren eğitim dönemi boyunca Donkor, Peygamber'e Güney Gana'daki seyahatlerinde eşlik etti, ülkenin bu bölümündeki meclislerin çoğunu ziyaret etti ve Peygamber'den yapması gereken işler hakkında öğrenebildiği her şeyi öğrendi. Sonunda, 1966'da rahip olarak atandı ve Winneba'ya gönderildi. Evli ve karısı ve çocukları meclisinin üyeleridir.

Musa Kofi Appiah (Rabbin Kilisesi)

Yüzbaşı Appiah, ciddi ve ciddi tavırları olan zayıf, çevik bir genç adamdır. 1943'te Esikesu köyünde doğan bir Ashanti'dir, ebeveynleri Bekwai'deki orijinal evlerinden buraya taşınmıştır. Her iki ebeveyn de pagandı ancak oğullarının doğumundan hemen önce Metodist oldular ve günümüze kadar Metodist kaldılar. Moses, Dunkwa'daki Presbiteryen İlkokuluna gönderildi ve ardından 1959'da Ortaokulu bitirdi. Okuldan ayrıldıktan sonra Dunkwa kasabasında stajyer tamirci (mekanikçi) olarak çalıştı ve oradaki Lord Aladura Kilisesi meclisinde papaz olan kardeşinin yanında kaldı. Burada dini görevlerinde gayri resmi olarak kardeşine yardım etti ve meclisin bir üyesi oldu. Kiliseye olan ilgisi arttıkça, kardeşi gibi bir papaz olmaya karar verdi ve 1963'te rahip olarak atanmasıyla sona eren üç yıllık bir eğitim sürecine başladı. Ancak ertesi yıl, Ganalı toplulukta "daha fazla fırsat" olduğu sonucuna vardıktan sonra, kaderini Yamoah liderliğindeki Ganalı bağımsızlarla - Lord Gana Kilisesi - birleştirmeye karar verdi. Aynı yıl, Lord Gana Kilisesi'nin Primatı olan Piskopos Yamoah'ı görmeye gitti ve 1965'te zayıflayan Winneba meclisini canlandırmak üzere gönderildi. Yüzbaşı Appiah evlidir ve karısı yerel meclisin bir üyesidir; çocukları şu anda üye olmak için çok küçüktür, ancak düzenli olarak ayinlere katılırlar. Ancak kardeşi, merkezi Nijerya'da bulunan "ana kilise"nin bakanlığında kalmıştır.

RS Arthur (Kerubim ve Serafim)

Piskopos Arthur, otuzlu yaşlarının ortasında tıknaz yapılı, yoğun bir adamdır ve Fanti kabilesinin bir üyesidir. 1934 yılında Gana'nın Doğu bölgesindeki Akim Abuakwa'da doğdu. Ebeveynleri, babasının UAC'de (Birleşik Afrika Şirketi) mağaza sorumlusu olarak işe girmesinin ardından Cape Coast yakınlarındaki Kromantine'den buraya taşınmıştı. Hem babası hem de annesi (küçük tüccar) doğuştan Metodistti ve bugün de öyleler. Piskopos Arthur, 1943 yılında Cape Coast'taki Metodist İlkokuluna girdi ve 1952'de Ortaokul 4'ü tamamladı. Daha sonra aynı kasabadaki Aggrey Memorial Ortaokuluna gitti ancak 3'üncü sınıfı tamamladıktan sonra ciddi şekilde hastalandı ve o noktada eğitimini sonlandırmak zorunda kaldı. Hastalığından iyileşmek için yaklaşık yedi ay geçirdikten sonra evden ayrıldı ve Kumasi'deki Kamu Hizmetleri Departmanında mağaza sorumlusu yardımcısı olarak çalışmaya başladı. Bu iş iki yıl sürdü ve ardından aynı şehirdeki özel bir şirkette benzer bir işe girdi. 1958'de Kumasi'den ayrıldı ve iş aramak için Cape Coast'a geri döndü. Bir gece, Cape Coast'tayken, hayatında "dönüm noktası" olacak bir rüya gördü:

> ... bu rüyamda Cape Coast kasabasının tamamını alevler içinde gördüm. Alevleri söndürecek kadar güçlü kimse yoktu. Sonra kasabanın kurtarıcısı olarak göründüm. Güçlü bir ev inşa ettim ve Cape Coast halkı yangından kaçmak için eve koştu. Ancak kısa süre sonra ev o kadar kalabalıklaştı ki içeri giremedim. Evimin girişinde dururken kasabanın yanmaya devam ettiğini gördüm, sığınağına ulaşamayan birçok insan alevler içinde ölüyordu. Sonra çok yüksek bir dağ gördüm. Ellerimi dua etmek için kaldırdım ve bunu yaparken alevlerin yavaş yavaş söndüğünü gördüm. Şimdi, ellerimi yukarı kaldırmış ve alevler ısısını kaybetmiş haldeyken dağın tepesine tırmanmayı başardım. Rüyamda kendimi dağda dua ederken gördüm ve dua ederken biri bana beyaz bir cüppe ve bir asa uzattı. Ellerimi uzatarak bu hediyeleri kabul ettim.

Arthur bu rüyayı Tanrı'nın onu bir papaz olarak tasarladığı anlamına geldiği şeklinde yorumladı, bu yüzden Cape Coast'ta Cherubim ve Seraphim'e katıldı ve bir "mürit" veya stajyer papaz yapıldı. Üç yıllık eğitimden sonra 1961'de rahip olarak atandı ve hemen ardından Winneba'ya gönderildi. Winneba'ya vardıktan kısa bir süre sonra meclis üyesi Hannah Botsie ile evlendi, ancak bu evlilik 1965'te boşanmayla sonuçlandı. Bundan sonra GNTC'de (Gana Ulusal Ticaret Şirketi) tam zamanlı bir mağaza görevlisi olarak işe girmesi gerektiğini gördü, ancak dini görevlerini yerine getirmek için her hafta sonu Winneba'ya dönüyordu. O zamandan beri yeniden evlendi ve karısı şu anda Cherubim ve Seraphim hizmeti için eğitim alıyor.

Hannah Botsie (İlahi Şifacılar Kilisesi)

Rahibe Botsie (adını aldığı Tanrı'nın Kurtarıcı Kilisesi ile karıştırılmamalıdır) 1920'de Winneba'da doğmuş bir Effutu'dur.

Nazik, anaç, çok yumuşak huylu ve yumuşak sesli bir kadındır. Babası bir çiftçi, annesi bir küçük tüccardı ve ikisi de hayatları boyunca Metodistti. Yedi yaşındayken Winneba'daki Metodist İlkokuluna gitti, ancak bir ağaçtan kazara düşmesi, sadece iki yıl sonra eğitimine erken son verdi. Yaralarından kurtulduktan sonra kuzeninin yanında kalması için Accra'ya gönderildi. Burada yaklaşık yirmi yıl kaldı ve bu süre zarfında önce fırıncı, sonra da terzi olmayı öğrendi. Evlendikten kısa bir süre sonra Accra'dan ayrıldı ve kocası Belçika Kongosu'nda madenci olarak çalışmaya gittiğinde ona eşlik etti. Orada yedi yıl kaldı ve 1956'da kocasıyla birlikte Gana'ya döndü. Bir süre Accra'da yaşadı, ancak daha sonra 1960'ta kocasıyla ayrıldığında Winneba'ya taşındı. Accra'dayken pazarda kumaş satıcısı olarak iş kurmasına izin veren bir hesap cüzdanı aldı; Winneba'ya döndükten sonra bu işte çalışmaya devam etti. Hayatı boyunca kendini bir Metodist olarak gördü ve Accra ve Winneba'da oldukça düzenli bir şekilde ayinlere katıldı. Ancak 1961'de kilisenin üstesinden gelmesine yardımcı olamadığı "kötü rüyalar" yüzünden rahatsız olduktan sonra Metodist kilisesinden ayrıldı. Şunu hissetmeye başladı:

> ... Metodist kilisesinde şifa yoktu; rüyalarımız asla açıklanmadı veya yorumlanmadı; bize asla mesaj verilmedi. Hastalıklarımızdan bizi iyileştirmek için hiçbir şey yapılmadı ve geleceğimiz hakkında hiçbir şey söylenmedi. Metodist kilisesinde ruhsal hiçbir şey yoktu.

Daha sonra, kendisini rahatsız eden "bazı kötü ruhların" olduğunu açıklayan Divine Healer's Church'ün yerel papazına danışmaya gitti; papaz onu bunlardan kurtarmayı başardı. Bundan sonra Divine Healer's Church'ün bir üyesi oldu ve sonunda kadınlar bölümünde bir lider oldu. Rahipliğe girme kararı, iki kişinin onu bir nehre daldırdığını ve kıyıya geri döndüğünde bir başkasının elini kutsamak için kaldırdığını gördüğü bir rüya gördükten sonra geldi. Daha sonra Winneba'daki papazın asistanı oldu ve papaz yaklaşık bir buçuk yıl sonra tayin edilene kadar bu kapasitede görev yaptı. Bu noktada kilise başkanı Kardeş Lawson'dan, onu Accra'ya rahiplik için davet eden mektubunu aldı. Bu, röportajımızdan sadece dört ay önce gerçekleşti. Rahip Botsie yeniden evlenmedi ve ergenlik çağının sonlarında olan iki çocuğu Accra'da bir akrabasıyla yaşıyor. İkisi de kiliseye gitmiyor, ancak ikisi de Roma Katolik ve Metodist okullarında Orta Form 4 seviyesinde eğitim gördü.

James Kofi Tabil (Afrika İnanç Tapınağı)

Uzun boylu, köşeli, biraz belirsiz, mesafeli tavırları olan Rahip Tabil, Denkyira kabilesinin bir üyesidir ve "yaklaşık otuz bir yıl önce" Enyan Abasa köyünde doğmuştur. Her iki ebeveyni de çiftçiydi ve hayatları boyunca putperest kaldılar. Rahip Tabil hiç okula gitmedi ve yaklaşık yirmi yaşına kadar ailesiyle birlikte çiftlikte çalıştı. Sonra bir şoför arkadaşı oldu ama altı ay sonra

bundan sıkıldı. Bir sonraki işi bir taş ustası çırağıydı ama yaklaşık bir yıl sonra artık kendisi için ilginç olmadığını anlayınca bu işi bıraktı. Bundan sonra üç ay boyunca ahşap oyma sanatını öğrenmek için çalıştı ama bundan geçimini sağlayamayacağını anladı ve bu yüzden Wassaw bölgesindeki Nkwaoso'daki bir kereste fabrikasında keresteci olarak çalışmaya başladı. Burada makul bir ücret kazanabildi ve bir ehliyet almaya çalışacağını ve belki de daha sonra kendi kamyonunu satın alabilecek kadar para biriktireceğini hissetti. Ancak bu kararı verdikten sonra, kendisini korkunç bir trafik kazasına karışmış olarak gördüğü tekrarlayan bir rüya tarafından rahatsız edildi. Bu, bir kamyon alma planlarından vazgeçmesine neden oldu. Bir işten diğerine geçerken, dini inançlarını da değiştiriyordu. Ailesiyle birlikte evdeyken bir putperestti, ancak taşındıktan sonra Müslüman oldu. Bu sadece kısa bir süre sürdü (yaklaşık altı ay) çünkü Müslüman olmanın "sadece dua etmek ve başka bir şey değil" olduğunu keşfetti. Daha sonra yaklaşık bir yıl Metodist kilisesine gitmeye başladı, ancak "şiddetli göğüs ağrıları" nedeniyle hastalandıktan sonra bıraktı. Metodistler sıkıntılarında ona hiçbir şey yapamadılar, bu yüzden African Faith Tabernacle'ın kurucusu ve başkanı olan Prophet Nkansah'a danışmak için Anyinam'a gitti. Orada iyileşti ve bu onu o kadar etkiledi ki kilisenin bir üyesi oldu ve "evanjelist" veya stajyer papaz olmak için Anyinam'da kaldı. Beş yıl boyunca Güney ve Orta Gana'daki bir dizi mecliste yardımcı oldu ve sonunda 1967'de rahip oldu. Rahip olduktan sonra Winneba'ya gönderildi. Karısı kilisenin bir üyesidir, ancak evlenmeden önce bir pagandı ve çocukları düzenli olarak ayinlere götürülüyor.

Joseph Baiden Prah (Yaşam ve Kurtuluş Kilisesi)

Rahip Prah, bir vaiz olarak kendine güvenen ve vaazlarını yüksek, neredeyse küfür eder gibi bir sesle veren, tavırları biraz utangaç ve çekingen olan çekingen bir adamdır. 1928'de Saltpond'da doğan Fanti kabilesinin bir üyesidir. Babası bir polis memuru, annesi ise fırıncı ve ekmek satıcısıydı; her iki ebeveyni de oğulları doğmadan önce Roma Katolikleri oldular ve hayatları boyunca bu kilisenin üyeleri olarak kaldılar. 1937'de Roma Katolik İlkokuluna girdi ve on yıl sonra Ortaokul 4 seviyesinde eğitimini tamamladı. Okuldan ayrıldıktan sonra Ashanti bölgesindeki Obuasi'deki bir altın madeninde zaman tutucu olarak çalışmaya başladı. 1951'de altın madeninde yaklaşık dört yıl geçirdikten sonra Wassaw bölgesindeki Prestea'ya taşındı ve burada hastanede hasta bakıcısı olarak çalıştı. 1958'de bir kez daha altın madenine döndü, bu sefer vinç operatörü olarak çalışmak için. Her ne kadar bir Roma Katolik olarak yetiştirilmiş olsa da, Obuasi'ye gittiğinde Metodist kilisesinin bir üyesi oldu, çünkü bu kilise iş yerinden ulaşımı en kolay yerdi. Ancak altın

madenine vinç operatörü olarak çalışmak için döndüğünde, işin çok tehlikeli olduğunu ve "ilahi korumaya" ihtiyacı olduğunu hissetti. Ve böylece Saltpond'daki aile evini ziyaret etti ve oradayken Prophet Prah'ın yanına gitti. Peygamber'in dualarını aldı ve onu işteki kazalardan ve talihsizliklerden korumak için meshedildi. Bu ziyaretten sonra Obuasi'ye döndüğünde, rüyalarının her zaman Prophet Prah ile ilgili olduğunu ve belirli bir rüyasında kendisini bir platformda vaaz verirken gördüğünü gördü. Bu yüzden tekrar Saltpond'a gitti ve Prophet Prah'a rüyalarından ve papaz olma isteğinden bahsetti. Peygamber onu bakanlık için eğitmeyi kabul etti ve eğitim alırken altı ay boyunca Saltpond'daki Life and Salvation Kilisesi'nin merkezinde kaldı. Bundan sonra, yardımcı oastor olarak bir dizi meclise gönderildi ve sonunda 1967'de (dört yıl yardımcı olarak çalıştıktan sonra) rahip olarak atandı ve Winneba'ya gönderildi. Kilisenin başıyla akraba olmayan Pastör Prah evli ve iki çocuk babasıdır. Karısı doğuştan Metodistti, ancak şimdi kocasının meclisinin bir üyesi ve çocuklarıyla birlikte düzenli olarak ayinlere katılıyor.

John Oben (İlahi Şifa Kilisesi)

Kardeş Oben zayıf, çocuksu görünümlü, tavırları biraz çekingen ve içine kapanık bir genç adamdır. Ahanta kabilesinin bir üyesi olan bu adam, "yaklaşık yirmi altı yıl önce" Sekondi yakınlarındaki Shama köyünde doğmuştur. Artık ölmüş olan babası Postanede memurdu ve annesi balıkçıdır. Her iki ebeveyni de doğuştan Roma Katolikleriydi, ancak anne o zamandan beri İlahi Şifa Kilisesi'nin bir üyesi oldu. John Oben yedi yaşındayken Takoradi'deki Roma Katolik İlkokuluna girdi ve yakınlardaki Sekondi'deki amcasının yanına taşındığında eğitimine devam etmeyi ve İlkokul 6. sınıfı tamamlamayı başardı. Okuldayken yaklaşık altı yıl boyunca yarı zamanlı olarak stajyer montajcı olarak çalıştı. Okuldan ayrıldıktan sonra UAC'de montajcı olarak işe alındı ve bu şirkette beş yıldan biraz fazla çalıştı. Yine montajcı olarak yaptığı bir sonraki iş, Sekondi'deki balıkçı teknesi tersanesindeydi ve orada çalışırken şiddetli baş ağrıları çekerek çok hastalandı. O kadar hastaydı ki “neredeyse delirecekti.” Roma Katolik kilisesinde vaftiz edilip onaylanmış olmasına rağmen, bir iş arkadaşının tavsiyesini aldı ve onu baş ağrılarından iyileştiren İlahi Şifacılar Kilisesi'nin kurucusu ve başkanı olan Prophetess Aba Essabah'a danışmaya gitti. Minnettarlık göstergesi olarak, “hayatının geri kalanını Tanrı'ya hizmet etmeye adamaya” karar verdi. İki yıllık eğitimden sonra 1966'da papaz yapıldı ve Winneba'da kilisenin bir şubesini açmak üzere gönderildi. Bu girişim başarılı olmadı ve yıl sonuna doğru kısa bir süreliğine Shama'ya döndü, 1967'de tekrar Winneba'ya döndü. Papaz Oben evlidir ve daha önce putperest olan karısı, kocasının

meclisinin bir üyesidir.

Alfred Kwame Hagan (Hristiyan Kilisesi)

Rahip Hagan, Hristiyan Kilisesi'nin kurucusu ve başkanı Havari John Taylor'ın yeğenidir. Neşeli bir yapıya sahip, düzgün, çevik bir adam olan Hagan, 1933'te Obuasi yakınlarında doğmuştur, ancak ebeveynleri aslen Saltpond'ludur. Fanti kabilesinin bir üyesidir. Babası kakao alıcısı, annesi küçük tüccardı ve ikisi de doğuştan Metodisttir. Alfred Hagan, 1939'da Agona Nyakrom'daki Roma Katolik İlkokuluna girdi ve eğitimini birkaç yıllık bir aradan sonra 1950'de Saltpond Roma Katolik İlkokulunda tamamladı. Roma Katolik okullarına gittiği için Roma Katolik Kilisesi'nde vaftiz edildi ve onaylandı. Okuldan ayrıldıktan sonra Takoradi'de Elder Dempster Steamship Company'de sayım memuru olarak çalışmaya gitti, ancak altı ay sonra Tarkwa'ya taşındı. Burada stajyer elektrikçi oldu ve aynı zamanda Roma Katolik Kilisesi ile bağlarını kopardı ve Metodistlere katıldı. (Bu sırada amcası Tarkwa'daki Metodist kilisesinde laik bir vaizdi.) 1955'te Hagan da bu kilisede laik bir vaiz oldu ve amcası Metodist kilisesinden kovulduğunda ve kendi Hristiyan Kilisesi'ni kurduğunda 1959'a kadar bu görevi sürdürdü. Hagan daha sonra amcasının grubuna katıldı ve 1961'de yardımcı papaz yapıldı. Aynı yıl Prestea'ya taşındı ve burada hem elektrikçi olarak hem de Hristiyan Kilisesi'ndeki yardımcı papaz olarak işine devam etti. 1965'te elektrikçilik işini bırakıp tam zamanlı papaz oldu ve aynı yıl Accra'ya gönderildi. 1967'de oradaki şubeyi açmak üzere Winneba'ya gönderildi. Daha önce Metodist olan karısı şu anda Hristiyan Kilisesi'nin bir üyesidir.

TK Oben (İlahi Mesih Şifa Kilisesi)

Peygamber Oben, doğum yılını “Aşanti savaşları zamanı” olarak veren, çok zayıf, güçsüz ve zayıf görünümlü yaşlı bir adamdır; bu da röportaj sırasında onu yaklaşık yetmiş yaşında yapar. Agona kabilesinin bir üyesidir ve Swedru yakınlarındaki Adookrom köyünde doğmuştur. Doğduktan kısa bir süre sonra annesinden boşandığını düşündüğü babasını hatırlayamıyordu; annesini, hiçbir zaman Hristiyanlığa geçmemiş küçük bir tüccar olarak hatırlıyordu. Annesi de küçük bir çiftlikte çalışıyordu ve çocukken bu işte ona yardım etti. Muhtemelen on bir veya on iki yaşındayken balıkçı olan amcasıyla birlikte yaşamak için Winneba'ya geldi. Kendisinin başarılı bir balıkçı olma ihtimalinin düşük olduğunu hissettiği için, bir Avrupalının evinde baş kâhya olan başka bir amcasıyla birlikte yaşamak için Sekondi'ye gitti. Amcasıyla birlikte yaşarken ilk kez okula gitti (muhtemelen on dört veya on beş yaşında) ve Hristiyanlığa geçti. Amcası Metodistti ve onun altı yıl boyunca bir Metodist İlkokuluna

gitmesini ayarladı; bu süre zarfında Metodist kilisesinde vaftiz edildi ve onaylandı. Okuldayken kutsal yazıları alıntılamaya ve tartışmaya büyük bir düşkünlük gösterdi ve bu, okul arkadaşlarının ona *Osofo* (rahip) lakabını takmasına yol açtı. Amcası ayrıca genç Oben'in dine olan ilgisini fark etti ve Metodist olmasına rağmen onu 1918'de Nigritian Kilisesi'ni (Etiyopya tipi erken bağımsız bir kilise) kuran Rev. JB Anaman'a danışması için Cape Coast'a götürdü. Burada dini bir kariyere başlamadan önce biraz para kazanması tavsiye edildi ve Sekondi'ye geri döndü ve burada montajcı olarak çalışmaya başladı. Ancak kısa bir süre sonra görme yeteneği onu başarısızlığa uğrattı ve yaklaşık bir yıl sonra tamamen kör oldu. Çalışamayacak hale gelince geri döndü ve Metodist kilise ayinlerine düzenli olarak katıldığı Winneba'ya yerleşti. 1953'te, merkezi Portland, Oregon'da bulunan bir Amerikan kuruluşu olan Latter Rain Evangelical Association tarafından düzenlenen bir mitinge katılmak için Cape Coast'a gitti. Bu mitingde körlüğünden kurtulacağını ummuştu, ancak bunda hayal kırıklığına uğrayacaktı:

> Birçok insan iyileşmiş olsa da, hayal kırıklığına uğrayacak talihsiz azınlıktan biriydim. Fakat Tanrı beni farklı bir şekilde ödüllendirdi. Birkaç gün oruç tutup dua ettikten sonra, Kutsal Ruh'u aldım. Artık vizyonlar görebiliyor ve rüyalar görebiliyordum. Kiliseme faydalı olabileceğimden emin bir şekilde Winneba'ya geri döndüm.

İlk başta Winneba'daki yerel Metodist yetkililerin onun umudunu paylaştığı anlaşılıyordu, çünkü Cape Coast'tan döndüğünde bir din öğretmeni ve din adamı olarak atanmıştı. Ancak daha sonra Oben'in evinde ruhsal şifa için bir araya gelen bir dua grubu örgütlemeye başladı ve bu papaz ve liderlerin dikkatini çekti. Ona bu uygulamaları durdurması için birkaç kez tavsiyede bulundular ve sonunda 1963'te ona bir ültimatom verdiler. Bu noktada yaklaşık kırk beş yıldır bağlı olduğu kiliseden ayrılmaya karar verdi ve kendi Christ Divine Healing Kilisesi'ni kurdu. Karısı ve çocukları, peygamberin ayrılmasıyla Metodist kilisesinden ayrılmış olan kilisesinin üyeleridir.

Kojo Dugan (Dugan'ın Kilisesi)

Peygamber Dugan, yaklaşık elli yaşlarında, uzun boylu, kaslı bir adamdır ve büyük bir enerji ve dürtü izlenimi verir. Oldukça sert bir sesle hızlı konuşur ve kollarını hareket ettirerek ve ara sıra yumruğunu avucuna veya uyluğuna vurarak sözlerine güç verir. Fiziksel görünümüyle ilgili en çarpıcı şey, çok parlak olan ve güçlü duyguları ifade ederken büyük bir yoğunlukla parlıyor gibi görünen gözleridir, ki bu çok sık olur. Winneba yakınlarındaki Esuekyir köyünde doğmuştur ve bir Effutu'dur. Babası (şimdi ölmüştür) bir çiftçiydi ve annesi çiftlikte çalışmış ve küçük çaplı ticaret yapmıştır. Her iki ebeveyni de putperestti, ancak annesi yakın zamanda oğlunun kilisesine katılmıştır. Dugan okula

gitmedi, ancak gençliğinde demirci olarak eğitim almak için Winneba'ya geldi. Daha sonra kuzeninin yanında kalmak için Accra'nın yaklaşık kırk beş mil kuzeyindeki Koforidua'ya taşındı ve oradayken kuzeninin üyesi olduğu Metodist kilisesine katıldı. Yaklaşık altı yıl Metodist kilisesine gitti ancak bu dönemin sonuna doğru "Ruh"a sahip olduğunu fark etti ve kendi evinde özel olarak insanları iyileştirmeye başladı. Kilise yetkilileri bunu öğrendiğinde, bu uygulamaya devam etmemesi konusunda uyarıldı ve bu yüzden MDCC'ye katılmak için ayrıldı. Kısa bir süre içinde Dugan, mecliste lider yapıldı ve sonunda yardımcı papaz oldu. Dugan'ın zina ile suçladığı papazıyla yaşadığı bir anlaşmazlığın ardından 1957'de MDCC'den ayrıldı. Papazın masum olduğu bulunan bir duruşmanın ardından Dugan altı ay süreyle uzaklaştırıldı ve bu uzaklaştırma süresi boyunca MDCC'den ayrılmaya karar verdi. Ancak Koforidua'da kaldı ve evinden ruhsal şifa faaliyetlerine devam etti. 1963'te demirciliğe yoğunlaşmak ve şifa uygulamasından vazgeçmek niyetiyle Winneba'ya gitti. Ancak Winneba'da bir demirci olarak hizmetlerine çok az talep olmasına rağmen, insanların şifa ve ruhsal koruma için evine gelmeye başladığını gördü. Daha sonra kendi meclisini kurmaya karar verdi ve insanlar ona "Dugan'ın Kilisesi" dediğinden, ona yeni bir isim bulma gereği duymadı. Peygamber Dugan kendini çok eşli ilan etti; iki karısı da eskiden putperestti ama şimdi kilisesinin üyeleri.

Jonathan K. Mensah (Kutsal Ruh İlahi Şifa Tapınağı)

Peygamber Mensah, 1935 yılında Winneba'da, karısıyla birlikte pagan olarak hayata başlayan ancak Jonathan'ın doğumundan önce Müslüman olan bir çiftçinin oğlu olarak doğdu. Dışa dönük ve arkadaş canlısı bir adam olan Jonathan Mensah, Winneba'daki Metodist İlkokul ve Ortaokullarına gitti ve yerel Metodist kilisesinde vaftiz edildi ve onaylandı. Orta sınıf 4'ü tamamlamak için AMEZion Ortaokuluna geçti ancak Metodist kilisesindeki üyeliğini korudu. Okuldan ayrıldıktan sonra Prestea'ya gitti ve bir yıl boyunca bir ormancılık kampında "chop boy" (aşçı yardımcısı) olarak çalıştı. Daha sonra Swedru'ya taşındı ve Metodist din eğitimi uzmanı olarak eğitim almaya karar vermeden önce Belediye Elektrik Departmanında yaklaşık yedi ay stajyer elektrikçi olarak çalıştı.

1958 Kumasi'deki Freeman İlahiyat Koleji'ne girdi ve altı aylık bir din eğitimi kursu tamamladı, ardından Ashanti köylerindeki Metodist cemaatlerinde din eğitimi görevlisi olarak iki kısa dönem geçirdi.

1959 Kendisinin “sırt ağrıları” olarak tanımladığı bir hastalığa yakalandığını ve Kumasi’deki doktorların elinden bir rahatlama bulamayınca bir arkadaşının tavsiyesine uyarak İlahi Şifacı Kilisesi lideri Kardeş Lawson’a danışmak için Accra’ya gittiğini

söyledi. Orada sorunundan kurtuldu, ancak şifa kampından ayrılmadan önce Kardeş Lawson'ın kendisiyle konuştuğu ve asistanı olmasını istediği bir "vizyon" gördü. Bu vizyonu Kardeş Lawson'a bildirdi ve yardımcı papaz olarak işe alındı. İlk başta Accra'daki Odokoo meclisinde bu görevi üstlendi, ancak 1960'taki rahiplikten sonra şehrin başka bir yerindeki Teshi meclisine transfer edildi. Burada 1965'e kadar kaldı ve bu kez kendisine kendi kilisesini kurmasını söyleyen başka bir vizyon gördü. Vizyonunda, altında kendi adının yazılı olduğu "Kutsal Ruh İlahi Şifa Tapınağı" adını taşıyan büyük bir tabelayı açıkça gördü. Hemen Kardeş Lawson'ın kilisesini terk etti ve Accra'da kendi grubunu kurdu, Winneba'daki memleketi de dahil olmak üzere kıyı boyunca birçok küçük dış istasyon açtı. İki yıl boyunca önemli bir takipçi kitlesi çekmekte zorluk çektikten sonra, operasyon merkezini Accra'dan Winneba'ya taşıdı. Peygamber Mensah evlidir; evlenmeden önce Metodizme yeni geçmiş olan karısı şimdi kocasının kilisesinin bir üyesidir ve iki çocuğu anneleriyle birlikte orada ayinlere katılmaktadır.

Alice Quansah (Waternakaba)

Prophetess Quansah, özellikle bir Avrupalının kendi küçük kilisesinde yaptığı şeylerle neden ilgilendiğini anlamakta zorluk çeken oldukça sessiz, mütevazı bir kadındır. Effutu olarak 1927'de Winneba'da doğmuştur. Hala hayatta olan babası bir pagandır ve emekli olana kadar çiftçilik yapmıştır; ölen annesi ise kızının doğumundan bir süre önce AMEZion kilisesinin üyesi olan bir pagandır. Annesinin ölümünden sonra Alice Quansah, babasının en büyük ağabeyinin karısıyla birlikte Accra'da yaşamaya gönderilmiş ve Anglikan olan bu kadın, yeğenini altı yaşındayken Anglikan kilisesinde vaftiz ettirmiştir. Accra'da kaldığı süre boyunca bu kiliseye düzenli olarak gitmiş ancak "çok hevesli" olmamıştır. Accra'da okula gönderilmemiştir ve okuma yazma bilmemektedir. 1942 civarında Winneba'daki evine dönmüş, babasının ikinci karısına ev işlerinde yardım etmiş ve küçük çaplı ticaretle uğraşmıştır. Yaklaşık yirmi yaşındayken Winneba'daki Anglikan kilisesine gitmeye başladı ancak bir yıl sonra bundan vazgeçti ve onay aramadı. Yaklaşık on iki yıllık bir süre boyunca kasabadaki hiçbir kiliseyle iletişim kurmadı ve "din konusunda hiçbir şey yapmadı." Ancak 1960'ta "çarpıntı ve kalp rahatsızlığı" olarak tanımladığı çok hastalandı ve St. Anthony Healing Power Kilisesi'nin yerel şubesinde tedavi aradı. Bu sırada otuz üç yaşındaydı ve hala evlenmemiş olmasına rağmen St. Anthony Healing Power Kilisesi'nde "Hemen iyileştim ve kiliseden ayrıldığımda hemen evlendim."

Kocası bir pagandı ve 1965'te boşanmayla sonuçlanan evlilik hayatları boyunca ne o ne de kendisi hiçbir kiliseye gitmedi. (Çocuğu olmadığı için, bunun evliliğinin dağılmasında önemli bir

etken olması mümkün.) Evliliği başarısız olduktan kısa bir süre sonra, "bir meleğin ruhunun" belirdiği ve kendisine Waternakaba adını alacak kendi kilisesini kurmasını söylediği bir "vizyon" gördü. Bu 1966'daydı. Prophetess yeniden evlenmedi.

Hannah Botsie (Tanrı'nın Kurtarıcı Kilisesi)

Prophetess Botsie, fiziksel görünümü yalnızca odaklanmamış ve muhtemelen görme yeteneği olmayan sağ gözü tarafından bozulmuş, uzun boylu, zarif bir kadındır. Konuşmalarda oldukça rahat ve sakindir, ancak kilisesindeki ayinleri yönetirken Prophet Dugan'ın bile erişemeyeceği derecede etkileyici bir şekilde dramatiktir. Bir Effutu olan Prophetess Botsie, 1935'te Winneba'da doğdu. Babası bir balıkçı, annesi ise küçük bir tüccar ve balıkçıdır; ikisi de pagandı ancak yakın zamanda kızlarının kilisesine katıldılar. Küçük bir kızken annesine pazarda yardım etti ve daha sonra kendi başına *kenkey* (fermente mısır hamuru) pişirmeye ve satmaya başladı. Bir Hristiyan kilisesiyle ilk teması yaklaşık on dört yaşındayken gerçekleşti:

> Ergenliğim sırasında bazen sanki bir ruh beni ele geçirmiş gibi davranıyordum. Ailem, tanrılardan biri tarafından Okomfo olarak hizmet etmem için götürüldüğümü düşünüyordu . Bu konuda Rab Kilisesi'nin papazına danıştım ve bana beni avlayanın kötü bir ruh değil, iyi bir ruh olduğunu söyledi. Bu yüzden kilisenin bir üyesi olmaya karar verdim.

Yaklaşık beş yıl boyunca Church of the Lord ayinlerine oldukça düzenli bir şekilde katıldı, ancak sonunda "ilgisini kaybetti" ve bıraktı. Yaklaşık dört yıl boyunca, yirmi üç yaşına kadar hiçbir kiliseye gitmedi. Ancak bir gün, Kerubim ve Serafim'in buluşma yerinin yakınında yaşayan bir arkadaşını ziyarete giderken, "Ruh'un" onu arkadaşının evi yerine kiliseye doğru yönlendirdiğini hissetti. Ayinin ortasında cemaate katıldı ve daha sonra ayin sona erdiğinde yerel lider Pastör Amankwah ile konuştu. Ona Tanrı'ya yerine getirmesi gereken bir misyonu olduğunu ve çağrıya kulak verilmediği takdirde uzun yaşamayacağını söyledi. Bu tavsiye, o sırada Gana'yı ziyaret eden bir Nijeryalı lider (Peygamber Atansuye?) tarafından tekrarlandı. Kiliseye katıldı ancak 1961'de yeni papaz Piskopos Arthur gelene kadar misyonuyla ilgili hiçbir şey yapmadan sıradan bir üye olarak kalmaktan memnundu. O da ona Tanrı'ya olan misyonunu yerine getirmesi gerektiğini söyledi ve bu yüzden bakanlık için eğitim almaya karar verdi. Önce haç taşıyıcısı, sonra evanjelist oldu ve sonunda 1967 yazında rahip olarak atandı. Tüm eğitimi 1962'de evlendiği Piskopos Arthur tarafından verildi. Bu evlilik 1965'te boşanmayla sonuçlansa da Arthur onu Kerubim ve Seraphim hizmetine hazırlamaya devam etti. Eski kocası Cape Coast'ta bir işe girdiğinde yerel meclisin sorumluluğu ona verildi ve Kaptan Impraim ona yardım etmek üzere gönderilene kadar her şey yolunda gitti. İyi geçinemediler

ve kısa süre sonra ikisi arasında yerel meclisin kontrolü için bir mücadele başladı ve üyeler iki karşıt gruba ayrıldı. Piskopos Arthur bu çatışmada Kaptan'ı destekledi ve böylece Hannah Botsie Eylül 1967'de yaklaşık otuz üye tarafından desteklenen Kurtarıcı Tanrı Kilisesi'ni kurmak için ayrıldı. Peygamber Botsie yeniden evlenmedi ve Piskopos Arthur ile olan evliliğinden çocuğu olmadı.

KAYNAKÇA

Din; Genel ve Teorik

Kitaplar

Baëta, CG, ed. *Tropikal Afrika'da Hıristiyanlık.* Londra: Oxford University Press, 1968.

Balandier, G. *Sociologie Actuelle de l'Afrique Noire.* Paris: Presses Universitaires, 1955.

Danquah, JB *Akan Tanrı Doktrini: Gold Coast Etiği ve Dini Üzerine Bir Parça.* 2. baskı. Londra: Frank Cass, 1968.

Debrunner, HW *Gana'da Cadılık.* Accra: Presbiteryen Kitap Deposu, 1961.

Jarvie, IE *Antropolojide Devrim.* Londra: Routledge ve Kegan Paul, 1964.

Lanternari, V. *Ezilenlerin Dinleri.* L. Sergio tarafından çevrildi. New York. Knopf, 1963.

Lewis, IM *Ecstatic Religion.* Harmondsworth: Penguin, 1971.

Rotberg. R J. ve Mazrui, Ali, editörler. *Siyah Afrika'da Protesto ve Güç.* Londra: Oxford University Press, 1970

Wilson, BR *Dini Mezhepler.* Londra: Weidenfeld ve Nicholson, 1970.

-------.*Büyü ve Milenyum.* Londra: Heinemann, 1973.

Worsley, P. *Trompet Çalacak: Melanezya'daki "Kargo" Kültleri Üzerine Bir Çalışma.* Londra: MacGibbon ve Kee, 1957.

Makaleler

Beidelman, TO "Sosyal Teori ve Hıristiyan Misyonlarının İncelenmesi", *Afrika,* cilt 44, 1974.

Christensen, JB "Batı Afrika'daki Tigare Kültü," *Michigan Bilim, Sanat ve Edebiyat Akademisi Belgeleri,* cilt 39, 1954.

Fisher, H. "Yeniden Düşünülen Dönüşüm: Siyah Afrika'da Dini Dönüşümün Bazı Tarihsel Yönleri", *Afrika,* cilt 43, 1973.

Horton, R. "Afrika Dönüşümü", *Afrika,* cilt 41, 1971.

--------."Dönüşümün Rasyonelliği Üzerine", *Afrika,* cilt 45, 1975.

Ifeka-Moller, G. "Hristiyanlığa Geçişte Beyaz Güç Sosyal Yapısal Faktörleri, Doğu Nijerya, 1921-1966," *Kanada Afrika Çalışmaları Dergisi,* cilt 8, 1974.

Linton, R. "Yerlilikçi Hareketler", *Amerikan Antropolog,* cilt 45, 1943.

Wallace, AFC "Canlandırma Hareketleri: Karşılaştırmalı Çalışmaları İçin Bazı Teorik Hususlar", *Amerikan Antropolog,* cilt 58, 1956.

Wyllie, RW "Ritüel ve Toplumsal Değişim: Ganalı Bir Örnek", *Amerikan Antropolog,* cilt 70, 1968.

--------."Güney Gana Effutuları Arasında İç Gözlemsel Cadılık," *Man,* cilt 8, 1973.

Sosyal ve Tarihsel Arka Plan

Kitaplar

Acquah, I. *Accra Survey.* Londra: Londra Üniversitesi Yayınları, 1948.

Bohannan, P. *African Outline.* Londra: Penguin African Library, 1964.

Bosman, W. *Gine'nin Tanımı.* Londra: Frank Cass, 1968.

Christensen, JB *Fantiler Arasında Çifte Köken,* New Haven: İnsan İlişkileri Alan Dosyaları, 1954.
Foster, PJ *Gana'da Eğitim ve Toplumsal Değişim.* Londra: Routledge ve Kegan Paul, 1965.
Kimble, D. *Gana'nın Siyasi Tarihi, 1850-1928.* Oxford: Clarendon Press, 1963.
Meredith. H. *Afrika'nın Altın Sahili'nin Bir Hesabı.* Londra: Frank Cass, 1967.
Nkrumah, K. *Bilinççilik.* Londra: Heinemann, 1964.
Reynolds, E. *Altın Sahili'nde Ticaret ve Ekonomik Değişim, 1807-1874.* Londra: Longmans, 1974.
Sampson, MJ *Gold Coast İş Adamları.* Londra: Dawson, 1969.

Makaleler

Datta, A. "Fanti Asafo," *Afrika,* cilt. 42, 1972.
Twumasi, PA "Bilimsel Tıp - Ganalı Deneyimi," *Gana Sosyoloji Dergisi,* cilt 7, 1971.
Warren, DM "Bono Geleneksel Şifacıları," *Kırsal Afrikalı,* no. 17, 1972.

Tez

Essumang, JL *Winneba'da Eğitimin Gelişimi.* Tarihte Uzmanlık Sertifikası için Tez, İleri Öğretmen Eğitim Koleji, Winneba, 1976.

Gana'daki misyonlar

Kitaplar

Bane, MJ *Batı Afrika'daki Katolik Öncüler.* Dublin: Clonmore ve Reynolds, 1956.
Bartels, FL *Gana Metodizminin Kökleri.* Cambridge: Cambridge University Press, 1956.
Debrunner, HW *Gana'da Hıristiyanlık.* Accra: Waterville Press, 1963.
Mobley, HW *Ganalıların Misyoner İmajı.* Leiden: EJ Brill, 1970.
Parsons, RT *Kiliseler ve Gana Topluluğu, 1918-1955.* Leiden: EJ Brill, 1963.
Smith, N. *Gana Presbiteryen Kilisesi, 1835-1960.* Accra: Gana Üniversiteleri Yayınları, 1966,
Southon, AE *Gold Coast Methodism: İlk Yüz Yıl.* Londra: Cargate Press, 1934.
Williamson, SG *Akan Din ve Hıristiyan İnancı.* Accra: Gana Üniversiteleri Yayınları, 1965.
Wiltgen, RM *Gold Coast Misyon Tarihi, 1471-1880.* Techny, Illinois: Divine Word Publications, 1956.

Makaleler

Wyllie, RW "Gana Pentekostalizminin Öncüleri: Peter Anim ve James McKeown," *Afrika'daki Din Dergisi,* cilt 6, 1974.
-------. "Misyonerlikteki Bazı Çelişkiler", *Afrika,* cilt 46, 1976.

Afrika Dini Hareketleri

Kitaplar

Baëta, CG *Gana'da Peygamberlik.* Londra: SCM Press, 1962.
Barrett, DB *Afrika'da Bölünme ve Yenilenme.* Nairobi: Oxford University Press, 1968.
Beckmann, DM *Eden Revival.* St. Louis: Concordia Yayın Evi, 1975.
Daneel, ML *Güney Shona Bağımsız Kiliselerinde Eski ve Yeni.* Mouton: Lahey, 1974.
Fernandez, JW *Afrika Dini Hareketlerinde Mikrokozmogeni ve Modernizasyon.* Zaman Zaman Makaleler Dizisi, no. 3. Montreal: McGill Alan Çalışmaları

Geliştirme Merkezi 1969.
Haliburton, GM *Peygamber Harris ve Fildişi Sahili'ndeki Kitle Hareketi, 1913-1915* Londra: Longmans, 1971.
Mitchell, RC ve Turner, HW *Modern Afrika Dini Hareketlerinin Bibliyografyası.* Evanston: Northwestern Üniversitesi Yayınları, <966.
Parrinder, EG *Bir Afrika Şehrinde Din.* Londra: Oxford University Press, 1953.
Peel, JDY *Aladura: Yorubalar Arasında Bir Dini Hareket.* Londra: Oxford University Press, 1968.
Schlosser, K. *Propheten in Afrika.* Braunschweig: Limbach, 1949.
Sundkler, BGM *Güney Afrika'daki Bantu Peygamberleri.* Londra: Oxford University Press, 1961.
Turner, HW *African Independent Church,* 2 cilt. Oxford: Clarendon Press, 1967.
-------. İlkel Toplumlarda Yeni Dini Hareketlerin Bibliyografyası, Cilt I, Siyah Afrika. Boston: Salon, 1977.

Makaleler

Breidenbach, PS "Ganalı Bir Şifa Hareketi Ritüelinde Mekansal Karşıtlıklar ve İnanç Yönelimleri", *Afrika'daki Din Dergisi,* cilt 7, 1975.
. "Ganalı Bir Şifa Hareketinde Renk Sembolizmi ve İdeoloji", *Afrika,* cilt 46, 1976.
Fernandez, JW "Afrika Dini Hareketleri—Türleri ve Dinamikleri," *Modern Afrika Çalışmaları Dergisi,* cilt 2, 1964.
. "Bağımsız Afrika Hıristiyanlığı: Çalışması ve Geleceği", *Asya ve Afrika Çalışmaları Dergisi,* cilt 4, 1969.
-------. "Gana'da Yeniden Adanmışlık ve Peygamberlik," *Cahiers D'Etudes Africaines,* cilt. 10, 1970.
Opoku, KA "Evrensel Dua Grubu 'Mpaebokow': Peygamberin Çağrısı," *Araştırma İnceleme* (Legon), cilt 5, 1968.
-------. "Krallık: Dini Bir Topluluk", *Araştırma Dergisi* (Legon), cilt 6, 1969.
-------. "Gana'daki Manevi Kiliselerin Rehberi", *Araştırma Dergisi* (Legon), cilt 17, 1970.
Turner, HW "Afrika Peygamber Hareketleri", *Hibbert Dergisi,* cilt 61, 1963.
-------. "Modern Afrika Dini Hareketleri İçin Bir Metodoloji", *Karşılaştırmalı Çalışmalar*
Toplum ve Tarih, cilt 8, 1965-66.
. "Afrika'daki Yeni Dini Hareketlerin İncelenmesi, 1968-1975", *Din: Din ve Dinler Dergisi,* cilt 6, 1976.

Kilise Yayınları

Hıristiyan Kilisesi'nin Takvimi. Tarkwa. 1969.
Amin, PN *Gana'da Tam İncil Kilisesi'nin Nasıl Kurulduğunun Tarihi.* Accra: Grafik Baskı, nd
Metodist Kilisesi'nin Kısa Tarihi, Winneba, 1899-1959. Cape Coast: Mfantisiman Press, nd
Program, Barış Yılı Kutlaması. Mozana, 1967.
Kehanetler. Mozano, 1968.
Yedinci Gün Adventist Ansiklopedisi. Washington, DC: Review and Herald Yayıncılık Şirketi, 1968.
Yehova'nın Şahitleri. Brooklyn: Watchtower Bible and Tract Society, 1966.
Mycan. (MDCC) Mozano, Ağustos, 1971.

İLAHİYAT KÜTÜPHANESİ

CLAREMONT, KALİFORNİYA

BR
1463 Wyllie» Robert W»
• G5 Ruh— arayanlar: yeni din
Güney Gana'daki W94 hareketleri / Robert W•
Wyllie» — Missoula, MT : Scholars Pres s ,
c1980• viii, 139 s» : naps ; 23 cm» — (Din
çalışmaları ; no* 21 ISSN 0084-6287)
Kapak başlığı: Gana'da Spiritizm: Yeni Dini
Gelenekler Üzerine Bir Çalışma» Kaynakça: s»
137—139»

CCSC 06 EKI 80 5412383 CSTMxc TEMİZ CRD'YE
BAKIN